

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

14/2022. (VII. 7.) AB határozat	a hajózási képesítésekről szóló 15/2001. (IV. 27.) KöVim rendelet 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze alaptörvényellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, illetve a megsemmisített szövegrész alkalmazásával érintett szabálysértési eljárások felülvizsgálatának elrendeléséről ...	1867
3322/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1881
3323/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1893
3324/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1899
3325/2022. (VII. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	1906
3326/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1910
3327/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1915
3328/2022. (VII. 21.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	1923
3329/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1932
3330/2022. (VII. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1939
3331/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1952
3332/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1957
3333/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1964
3334/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1968
3335/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1973
3336/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1977
3337/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1981
3338/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1985
3339/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1989
3340/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1992
3341/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1995
3342/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1999
3343/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2003

3344/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2006
3345/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2013
3346/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2020
3347/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2027
3348/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2034
3349/2022. (VII. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2042

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 14/2022. (VII. 7.) AB HATÁROZATA

a hajózási képesítésekről szóló 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, illetve a megsemmisített szövegrész alkalmazásával érintett szabálysértési eljárások felülvizsgálatának elrendeléséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a hajózási képesítésekről szóló 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27. között hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze alaptörvény-ellenes volt.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a hajózási képesítésekről szóló 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet 2021. szeptember 28-tól hatályos 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

A hajózási képesítésekről szóló 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet 9/C. §-a a következő szöveggel marad hatályban:

„9/C. § Kedvtelési céllal közlekedő kishajó vezetéséhez az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Belvízi Közlekedési Munkacsoportja 40. számú határozatában foglaltaknak megfelelően külföldön kibocsátott nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány az abban foglalt korlátozások figyelembevételével akkor fogadható el, ha a bizonyítvány tulajdonosa igazolja, hogy érvényes egészségi alkalmasságról szóló orvosi igazolással rendelkezik, továbbá

a) a bizonyítványt kiállító állam állampolgára,

b) valamelyik észak-amerikai állam állampolgára,

c) olyan állam állampolgára, amely tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának, vagy

d) olyan állam állampolgára, amely nem tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának.”

3. Az Alkotmánybíróság elrendeli a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzésével befejezett, valamint a rendelkező rész 1. és 2. pontjában alaptörvény-ellenesnek nyilvánított, illetve megsemmisített szövegrész alkalmazásával érintett szabálysértési eljárások felülvizsgálatát.

4. Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Dr. Grád András Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Grád András) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, tartalmilag 26. § (1) bekezdése és 26. § (2) bekezdése alapján 2021. május 3-án, az Alkotmánybírósághoz 2021. május 14-én érkezett alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzése és a hajózási képesítésekről szóló 15/2001. (IV. 27.) KöViM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27. között hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontjának és 2021. szeptember 28-tól hatályos 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze ellen, azok alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó 2020. augusztus 20-án Tiszafüred-Örvény térségében részt vett a vízi közlekedésben az általa vezetett, saját tulajdonú, motoros vízi járművével. A rendőri ellenőrzés során az indítványozó egy horvát *International Certificate of Competence* elnevezésű, nemzetközi, kedvtelési célú kishajó vezetői engedélyt (a továbbiakban: ICC okmányt) és egy horvát tartózkodási hely igazolására szolgáló dokumentumot nyújtott át a vízi rendőrségnek. A szabálysértési hatóság határozata szerint az indítványozó Magyarországon rendelkezik lakcímmel, magyar állampolgár és nem horvátországi lakos, továbbá életvitelszerűen nem tartózkodik Horvátország területén, ezért a bemutatott horvát ICC okmány alapján nem jogosult Magyarországon kishajó vezetésére. A szabálysértési hatóság határozatának indokolása szerint magyar állampolgár számára más ENSZ Európai Gazdasági Bizottság (a továbbiakban: ENSZ EGB) tagállama által kiállított bizonyítvány csak abban az esetben fogadható el, amennyiben az okmány tulajdonosa a kiállító tagállamban él.
- [3] A szabálysértési hatóság határozata szerint az indítványozó cselekményével megvalósította a Rendelet 3. § (1) bekezdésébe, a vízi közlekedés rendjéről szóló 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet mellékleteként közzétett Hajózási Szabályzat I. rész 1.02 cikk 1. bekezdésébe ütköző és a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 220. §-a szerint minősülő engedély nélküli vezetés szabálysértést, továbbá a víziközlekedésről szóló 2000. évi XLII. törvény 58. § (2) bekezdésébe ütköző és a Szabs. tv. 226. § (1) bekezdés a) pontja szerint minősülő víziközlekedési szabályok megsértése szabálysértést.
- [4] Az indítványozó kifogást nyújtott be a szabálysértési hatóság határozata ellen, amelyben előadta, hogy a szabálysértési hatóság határozata a nemzetközi egyezményekkel ellentétes, mivel az egyezményben részes államok kötelesek elfogadni a másik részes állam által kiállított hajózási képesítést. Ezen túlmenően az indítványozó szerint a szabálysértési hatóság határozata tévesen tartalmazza az általa vezetett jármű minősítését, mert az a hajólevél tartalma szerint nem jet ski, hossza annál nagyobb, ekként az azzal történő közlekedéshez nem szükséges pályaugedély.
- [5] A Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzésében részben alaposnak találta az indítványozó kifogását, mivel a benyújtott okiratok alapján megalapozottnak találta az indítványozó azon érvét, amely szerint a szabálysértési hatóság tévesen minősítette az indítványozó vízi járművét „motoros vízi sporteszköznek”. Erre figyelemmel a Szolnoki Járásbíróság a víziközlekedési szabályok megsértése szabálysértés miatt a szabálysértési eljárást megszüntette.
- [6] Az engedély nélküli vezetés szabálysértés kapcsán a bíróság megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott okmány a Rendelet 9/C. §-a szerinti kedvtelési célú képesítések körébe tartozik, amelynek egyik altípusa az ún. „Nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány”, közismert nevén ICC bizonyítvány vagy ICC jogosítvány. Tekintettel arra, hogy az indítványozó nem felel meg a Rendelet 9. § (2a) bekezdése szerinti feltételeknek, azaz hiába állampolgára olyan államnak, amely tagja az ENSZ EGB-nek, azonban a kiállító Horvát Köztársaságban nem rendelkezik lakóhellyel. A bíróság megítélése szerint ugyanakkor az indítványozóval szemben kiszabott pénzbírság eltűzött, ezért elegendőnek látta figyelmeztetés intézkedés alkalmazását.
- [7] 1.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése és 27. §-a, valamint tartalmilag 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzése és a Rendelet 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27. között hatályos

9. § (2a) bekezdés c) pontjának és 2021. szeptember 28-tól hatályos 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze alaptörvény-ellenességét, és azokat semmisítse meg.
- [8] Az indítványozó kifogásolta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozat a Rendelet érintett szövegrésze alapján őt szankcionálja és kizárja a vízi közlekedésből annak ellenére, hogy őt jogszerűen kiadott nemzetközi képesítés (ICC okmány) jogosítja fel a vízi közlekedésben történő részvételre.
- [9] Az indítványozó előadta, hogy Magyarország tagja az ENSZ EGB-nek, továbbá az indítványozó magyar állampolgár, azonban a vízi jármű vezetésekor lakóhelye Magyarországon volt. 2019. december 31-ig jogszerűen használta az ICC okmányával a vízi járművét, majd a Rendelet 2020. január 1-jétől hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontja, majd a 2021. szeptember 28-ától hatályos 9/C. § c) pontja értelmében immár azzal a korlátozással fogadja el az ICC okmányt, ha az okmány jogosultja egyúttal az okmányt kiállító államban lakóhellyel is rendelkezik a közlekedés időpontjában. Mindebből az indítványozó álláspontja szerint az következik, hogy a Rendelet módosításai következtében a bírósági határozat értelmében az indítványozó horvátországi lakóhely hiányában nem használhatja az ICC okmányát a vízi közlekedésben történő részvételhez.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának az Abtv. 26. § (2) bekezdésére vonatkozó részét arra alapította, hogy a Rendelet 9/C. § c) pontjának kifogásolt második fordulata 2021. szeptember 28-án lépett hatályba, ily módon az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján határidőben, 180 napon belül fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó által az Abtv. 27. §-a alapján kifogásolt bírósági határozat egyébiránt 2021. február 19-én született, ekként a bíróság a jelen ügyben az indítványozó vonatkozásában az elkövetéskor hatályos Rendelet 9. § (2a) bekezdés c) pontját alkalmazta, amely 2020. január 1-jétől volt hatályos.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a Rendelet módosított szabályozása és az annak alapján hozott bírósági határozat ellentétes az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Belvízi Közlekedési Munkacsoportjának 40. számú határozatában (a továbbiakban: ENSZ EGB Határozat) foglaltakkal és sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, a II. cikket, a IV. cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1)–(2) bekezdését és a XXVIII. cikk (4) bekezdését.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a Rendelet kifogásolt rendelkezései azért sértik az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, mert nem került biztosításra a magyar jog és a nemzetközi jog összhangja a Rendelet 2020. január 1-jétől és 2021. szeptember 28-ától fenntartott módosításaival.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének megsértését azzal indokolta, hogy a Rendelet kifogásolt rendelkezésén alapuló bírósági határozat az emberi méltóság részét képező általános cselekvési szabadság sérelmével jár, mivel az ENSZ EGB Határozat ellenére nem biztosítja azon személyek részére, akik nem rendelkeznek az okmányt kiállító hatóság államában lakóhellyel.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének megsértését abban látja, hogy a Rendelet kifogásolt rendelkezésén alapuló bírósági határozat eredményeképpen Magyarország nem biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog harmóniáját, amely az indítványozó magánéletébe történő beavatkozásnak minősül, hiszen a rekreációs célú szabadidőtöltés a magánélet részét képezi, amely az indítványozó esetében sérül.
- [15] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértését azzal indokolta az indítványozó, hogy álláspontja szerint a jelen ügyben a tulajdonhoz való jog jogszerű gyakorlását korlátozó állami közhatalmi beavatkozás valósult meg, ugyanis a hivatkozott ENSZ EGB Határozat alapján az indítványozó jogszerűen használhatta a tulajdonában álló vízi járművét, azonban a Rendelet kifogásolt rendelkezésén alapuló bírósági határozat értelmében ez a lehetőség nem biztosított a számára. Az indítványozó szerint a jelen ügyben a külföldön kiállított ICC okmányt kiállító hatóságnál fennálló lakóhelyhez kötése a vízi jármű tulajdonosokat indokolatlanul, önkényesen fosztja meg tulajdonuk magyarországi használatától mint tulajdonosi részjogosítványtól.
- [16] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, mert álláspontja szerint az ENSZ EGB Határozat értelmében az ICC okmány lakóhelyétől függetlenül minden, az egyezményt elfogadó államban feljogosítja a vízi közlekedésben való részvételre, így a terhére rótt cselekmény az elkövetéskor és azóta sem minősülhet bűncselekménynek vagy szabálysértésnek.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdései megsértését abban látta, hogy az ENSZ EGB Határozatnak megfelelő ICC okmány jogosultjai között a lakóhelyük alapján tesz különbséget, amely nem rendelkezik legitim céllal. Az indítványozó szerint nem más alapjog vagy közérdek érvényesülése, illetve védelme érdekében született, hiszen a vízi közlekedés időpontjában fennálló lakóhely semmilyen módon nem befolyásolja a felhasználó vízi közlekedésben történő alkalmasságát, így a lakóhely alapján történő megkülönböztetés igazolható ok, legitim cél nélkül következett be.

- [18] 2. Az Alkotmánybíróság megkereste az Innovációs és Technológiai Minisztériumot álláspontjának kifejtése érdekében.

II.

- [19] 1. Az Alaptörvény alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezései:

„Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hír-névét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (4) Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy – nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben – más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

- [20] 2. Az alkotmányjogi panaszban felhívott Rendelet 2019. december 31-ig hatályos érintett rendelkezése:

„9. § (2a) Kedvtelési céllal a magyar víziúton vagy magyar lobogó alatt közlekedő kishajó vezetéséhez az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Belvízi Közlekedési Munkacsoportja 40. számú határozatában foglaltaknak megfelelően kibocsátott nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány az abban foglalt korlátozások figyelembevételével fogadható el.”

- [21] 3. Az alkotmányjogi panaszban felhívott Rendelet 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27-e között hatályos, érintett rendelkezése:

„9. § (2a) Kedvtelési céllal a magyar víziúton vagy magyar lobogó alatt közlekedő kishajó vezetéséhez az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Belvízi Közlekedési Munkacsoportja 40. számú határozatában foglaltaknak megfelelően kibocsátott nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány az abban foglalt korlátozások figyelembevételével akkor fogadható el, ha a bizonyítvány tulajdonosa igazolja, hogy érvényes egészségi alkalmasságról szóló orvosi igazolással rendelkezik, továbbá:

a) a bizonyítványt kiállító állam állampolgára,

b) valamelyik észak-amerikai állam állampolgára,

c) olyan állam állampolgára, amely tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik,

d) olyan állam állampolgára, amely nem tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának.”

- [22] 4. Az alkotmányjogi panaszban felhívott Rendelet 2021. szeptember 28-tól hatályos, érintett rendelkezése:

„9/C. § Kedvtelési céllal közlekedő kishajó vezetéséhez az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Belvízi Közlekedési Munkacsoportja 40. számú határozatában foglaltaknak megfelelően külföldön kibocsátott nemzetközi

kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány az abban foglalt korlátozások figyelembevételével akkor fogadható el, ha a bizonyítvány tulajdonosa igazolja, hogy érvényes egészségi alkalmasságról szóló orvosi igazolással rendelkezik, továbbá

- a) a bizonyítványt kiállító állam állampolgára,
- b) valamelyik észak-amerikai állam állampolgára,
- c) olyan állam állampolgára, amely tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának, és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik, vagy
- d) olyan állam állampolgára, amely nem tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának.”

[23] 5. Az alkotmányjogi panaszban felhívott ENSZ EGB Határozat érintett rendelkezései:

„40. sz. határozat

(elfogadta a Belvízi Közlekedéssel Foglalkozó Munkacsoport 1998. október 16-án)

A Belvízi Közlekedéssel Foglalkozó Munkacsoport,

Emlékeztetve a nemzetközi szövetségekben részt vevő Kormányzatok és kijelölt szervek által a kedvtelési célú hajók, beleértve a külföldi országok vizein közlekedő, személyzet nélkül bérelt hajókat is, vezetői engedélyének kiadásával kapcsolatban már meghozott intézkedések eredményességére,

Tekintettel arra, hogy szükség van a fenti lépések megerősítésére egy európai dokumentum bevezetésével;

Javasolja, hogy az illetékes hatóságok vagy az alkalmazó Kormányzatok által jóváhagyott szervek kérelem, és az I. Mellékletben rögzített követelmények teljesítése esetén bocsássanak ki a kedvtelési célú hajók vezetői képességét igazoló nemzetközi bizonyítványt (nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány, ICC) saját állampolgáraik vagy lakosaik számára, vagy bármely észak-amerikai ország vagy olyan ország állampolgárai vagy lakosai számára, amely nem tagja az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottságának, feltéve ha a kérelmező rendelkezik az alkalmazó Kormányzat által kiadott nemzeti bizonyítvánnyal, vagy sikerrel teljesített az I. Melléklet I. részének 2. bekezdésében rögzített feltételeknek megfelelő vizsgát, amennyiben és ahol azt az alkalmazó Kormányzat elfogadja.

Az ICC feleljen meg a jelen határozat II. vagy III. Mellékletében található mintának, és az adott állam hivatalos nemzeti nyelven adják ki, a dokumentum címét pedig lehetőség szerint adják meg az alábbi három nyelv közül két nyelven is: Angol, francia és orosz.

Felkéri a Kormányzatokat, hogy tájékoztassák az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottságának Végrehajtó Titkárát arról, hogy elfogadják-e ezt a határozatot és annak mellékleteit, és ha igen:

saját nemzeti vízirendőrségi szabályaik keretében ismerjék el területükön belül más országok Kormányzatának illetékes hatóságai vagy kijelölt szervei által kibocsátott dokumentumokat,

és ismertessék a titkársággal az alábbiakat:

az illetékes hatóságok és/vagy felhatalmazott szervek nevét;

az ICC választott formátumát (II. vagy III. Melléklet);

hogy a dokumentumokat csak abban az esetben adják-e ki, ha a kérelmező az I. Melléklet követelményeinek teljesülését bizonyította;

az ICC kiadásának eljárásrendjét;

a kedvtelési célú hajót vezetők ellenőrzésével kapcsolatos rendőrségi rendelkezéseket, különös tekintettel az ICC elfogadásának korlátozásaira.

[...]

Melléklet

Nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány kiadásának feltételei

Nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány (ICC) kiadása a II. vagy III. Melléklettel összhangban

Amennyiben a jelen melléklet II. részében rögzített feltételek teljesülnek, a szakértelmet igazoló hivatalos nemzeti bizonyítvány bemutatása esetén kiadható ICC abban az országban, amely a nemzeti bizonyítványt kibocsátotta, anélkül, hogy a kérelmezőnek másik vizsgát le kellene tennie.

Az 1. bekezdésben hivatkozott eseteken kívül ICC abban az esetben adható ki a kérelmezőnek a jelen melléklet II. részében rögzített követelményekkel összhangban, ha a kérelmező sikeresen teljesíti a vizsgát.

Követelmények

A kérelmező részére az alábbi feltételek teljesülése esetén adható ki ICC:

a kérelmező 16. évét betöltött személy

a kérelmező fizikailag és szellemileg alkalmas kedvtelési célú hajó vezetésére, és különösképpen megfelelő halló- és látóképességgel kell rendelkezzen;

a kérelmező sikerrel teljesítette a kedvtelési célú hajó vezetéséhez szükséges szakértelmet felmérő vizsgát.

A kérelmezőnek a vizsga során tanúságot kell tennie:

a kedvtelési célú hajóvezetéssel kapcsolatos szabályozások megfelelő ismerete, a parti vizeken és/vagy belvizeken történő biztonságos hajózáshoz szükséges hajózási és műszaki ismeretek; és

a fenti ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége.

A vizsgát a hajózási területre (pl. belvizek és/vagy parti vizek) való tekintettel kell elvégezni, és legalább a következő konkrét tárgyakra kell kiterjednie:

Releváns szabályozások és hajózási kiadványok megfelelő ismerete:

A belvizeken érvényes közlekedési szabályok, különös tekintettel a CEVNI (Belvízi hajóutak európai kódexe), és/vagy parti vizeken érvényes közlekedési szabályok, különösen a tengeren való összeütközések megelőzésére vonatkozó szabályzata, beleértve a navigációs segédeszközöket (vízi utak jelölése és bójázása).

A hajózási és műszaki ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége:

a hajóval kapcsolatos általános ismeretek, biztonsági felszerelés használata és szállítása, motor/vitorlák működképessége;

a hajó vezetése, a szél, áramlat, és egyéb kölcsönhatások hatásának, hajógerinc és a mederfenék közötti távolság ismerete;

eljárás más hajókkal való találkozás vagy más hajók előzése esetén;

horgonyzás és kikötés bármely körülmények között;

manőverezés zsilipkamrákban és kikötőkben;

időjárás körülmények általános ismerete;

általános hajózási ismeretek, különösen a földrajzi helyzet és a biztonságos útvonal megállapítása.

Eljárás különleges körülmények között:

a baleset-megelőzés alapelvei (pl. ember a vízben manőver);

eljárás ütközés, motorhiba, megfeneklés esetén, beleértve a szivárgás megszüntetését, segítségnyújtás szükség-helyzetben;

életmentő berendezések és felszerelés használata;

tűz megelőzés, tűzoltás;

vízszennyezés elkerülése.

[...]"

III.

- [24] Az indítványozó jogi képviselője a támadott végzést 2021. április 13-án vette kézhez, alkotmányjogi panaszát 2021. május 3-án nyújtotta be a Szolnoki Járásbíróságra, amely az Alkotmánybírósághoz 2021. május 14-én érkezett, így a panasz határidőben előterjesztettnek minősül. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. október 1-jén kelt beadványával az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítványelemmel kiegészítette.
- [25] Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek is, tekintettel arra, hogy megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezésként az Abtv. 27. §-át, és az alkotmányjogi panasz a bírósági eljárást befejező bírósági határozattal szemben került előterjesztésre. Az Abtv. 26. § (1) bekezdését az indítványozó szövegszerűen nem jelölte meg alkotmányjogi panaszában, azonban indítványában tartalmilag ezen rendelkezésekre is hivatkozott. Az indítványozó a jelen ügyben bár alkotmányjogi panaszában formailag nem hivatkozott az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, azonban tartalmilag az Abtv. 27. §-a szerinti hatáskör keretében nemcsak a támadott bírósági végzés, hanem az annak alapjául szolgáló, az elkövetéskor hatályos Rendelet 9. § (2a) bekezdés c) pontjának megsemmisítését is kérte.
- [26] Az indítványozó 2021. október 1-jén benyújtott indítvány-kiegészítésében az Abtv. 26. § (2) bekezdését is megjelölte az alkotmányjogi panasz jogalapjaként a Rendelet 2021. szeptember 28-tól hatályos, érintett rendelkezése tekintetében. Az indítványozó kiegészítette az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján a Rendelet – az elkövetést követően, 2021. szeptember 28-án hatályba lépett – 9/C. § c) pontjának vizsgálatára vonatkozóan, mivel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a és 26. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében eljárva – főszabály szerint – csak az indítványozó ügyében alkalmazott jogszabályt semmisítheti meg, azonban az indítványozó az időközben hatályba lépett, formailag új, azonban érdemben azonos szabályozás alapján jelenleg

ugyanúgy csak horvátországi lakóhely fennállása esetén lenne jogosult ICC okmányát Magyarországon hajóvezetésre használni. Következésképpen az időközben hatályba lépett, de az indítványozó ügyében nem alkalmazott szabályozás alapján az indítványozó ugyanúgy nem tudna hajót vezetni Magyarországon.

- [27] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, abban az esetben, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint büntetőjogi felelősség megállapítását eredményező jogszabályi rendelkezés esetén az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesülését megállapíthatónak tartja {lásd például 15/2020. (VII. 8.) AB határozat, Indokolás [35]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó esetében a 2021. szeptember 28-tól hatályos szabályozás alapján ugyanúgy, mint az ügyében alkalmazott, időközben hatályon kívül helyezett, azonban a hatályos szabályozással szövegszerűen megegyező Rendelet rendelkezése alapján, amennyiben jogkövető magatartást kíván tanúsítani, ugyanúgy nem lenne jogosult horvát ICC okmányával vízi járművet vezetni Magyarországon, az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt feltételek teljesülnek. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a jogszabály felülvizsgálni nem kért rendelkezését abban az esetben is vizsgálhatja, illetve megsemmisítheti, amennyiben az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll {lásd például 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [125]–[126]}.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését, a II. cikkét, a VI. cikk (1) bekezdését, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1) és (2) bekezdését és a XXVIII. cikk (4) bekezdését; a támadott bírói döntést, az Abtv. 27. §-a szerinti indítványelem tekintetében, a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzését; a Rendelet 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27-e között hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontját az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványelem tekintetében; a Rendelet 2021. szeptember 28-tól hatályos 9/C. § c) pontját az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítványelem tekintetében.
- [29] Azon indítványelemek tekintetében, amelyek esetében az alapjogi sérelem értelmezhető [Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, illetve XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXVIII. cikk (4) bekezdése], az alkotmányjogi panasz tartalmazza az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést; valamint kifejezett kérelmet a bírósági döntés és a támadott jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére.
- [30] Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésével kapcsolatban az Abtv. 32. § (2) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát nem jogosult. Ezen túlmenően az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésében megfogalmazottak nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezés címzettje nem az indítványozó, nem biztosít számára jogot, így alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül erre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3224/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [31] Az indítvány az Alaptörvény II. cikke tekintetében nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást, ezért az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadályát képezi {pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.
- [32] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló szabálysértési eljárásban eljárás alá vont személyként szerepel, így érintettsége fennáll.
- [33] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése szerint az indítványozónak ki kell merítenie jogorvoslati lehetőségeit. Jelen ügyben a támadott bírósági határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye a Szabs. tv. 116. § (3) bekezdése alapján, így az alkotmányjogi panasz ebben a részében is megfelel a befogadási feltételeknek.
- [34] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának – az Abtv. 29. §-a szerint – további feltétele, hogy a panasz bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vessen fel. A jelen ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül, hogy a Rendelet 2020. január 1-jétől hatályos és 2021. szeptember 28-tól módosított, kifogásolt szabályozása összhangban áll-e az ENSZ EGB Határozattal, ekként hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, hogy egy magyar állampolgár által egy másik ENSZ EGB tagállamban szerzett ICC okmány magyarországi felhasználhatóságát a kiállító tagállamban érvényes lakóhelyhez köti.

- [35] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság tanácsa az alkotmányjogi panaszt 2021. november 30-ai ülésén befogadta.

IV.

- [36] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [37] Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) és (2) bekezdése alapján előterjesztett indítványokat vizsgálta meg.
- [38] 1. Az Alkotmánybíróság elöljáróban az ICC okmányra vonatkozó nemzetközi és magyar jogi szabályozást tekintette át.
- [39] Az ICC okmány kiadását az ENSZ EGB Határozat szabályozza, amelyet Horvátország mellett Magyarország és még 27 másik állam, köztük az Amerikai Egyesült Államok és az Egyesült Királyság, illetve az Európai Unió tagállamai is kiállíthatnak. Az ICC okmány kiadására vonatkozó ENSZ EGB Határozatot az ENSZ EGB-nek – amely egyike az ENSZ öt regionális bizottságának – Belvízi Közlekedéssel Foglalkozó Munkacsoportja 1998. október 16-án fogadta el. Az ENSZ EGB-t 1947-ben alakították meg alapvetően a háborúk utáni Európa újraépítése, illetve Európa és a világ többi országa közötti gazdasági kapcsolatok erősítése céljából. A hidegháború ideje alatt az ENSZ EGB a Keleti és a Nyugati Blokk országai közötti együttműködés kivételes fóruma volt. Az ENSZ EGB munkájában jelenleg 56 ország képviselői vesznek részt; közös munkájuk kiterjed a gazdaság, a környezetvédelem, a közlekedés, a kereskedelem stb. területeire. Az ENSZ EGB egyezmények, normák és előírások kidolgozásához és harmonizációjához biztosít regionális keretrendszert. Az ENSZ EGB berkein belül működik a Szárazföldi Szállítási Bizottság (a továbbiakban: ITC). Az ITC és 17 munkacsoportja, köztük a Belvízi Közlekedéssel Foglalkozó Munkacsoport (SC. 3) kormányközi döntéshozó szervnek minősül, amelynek feladat körét képezi a szabadidős hajózás és vízi turizmus népszerűsítése olyan ENSZ EGB határozatok kidolgozásával, amelyek megerősítik a nemzetközileg elismert, kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítványok kölcsönösen elismert modelljét. Az ICC okmányt jelenleg több mint 25 ENSZ tagállam ismeri el az EGB régióin belül és kívül. Az ENSZ EGB titkársága és az Európai Hajózási Egyesület a közigazgatási szervek és a hajósok által gyakran feltett kérdések alapján iránymutatásokat készített az ENSZ EGB Határozattal kapcsolatban felmerülő kérdések megválaszolásához, jelenleg a 2017-ben felülvizsgált és elfogadott iránymutatás van érvényben (a továbbiakban: Iránymutatás).
- [40] Az Iránymutatás értelmében az ENSZ EGB Határozatban „rögzített szabványokat a kedvtelési hajózás mindennapos üzéséhez szükséges észszerű és megfelelő szintű szakértelem biztosítására alkalmas feltételként ismerik el széles körben, amely kellő figyelmet fordít a hajózási és személyzeti biztonságra, valamint a környezetvédelemre” (Iránymutatás B. 6. pontja).
- [41] Az Iránymutatás szerint „[a]z ICC jelzi a külföldi hatóságok számára, hogy birtokosának képesítését a 40. sz. határozattal összhangban mérték fel, és hogy a bizonyítvány birtokosa tanúságot tett az ICC-n jelölt hajótípus vezetéséhez és az ott szereplő működtetési területhez szükséges szintű felkészültségről. Ha a képesítés igazolására van szükség, a más európai országokba látogató hajósok azt tapasztalják, hogy az ICC bemutatása elegendő. A 40. sz. határozatot átvevő országok automatikusan elfogadják az ICC-t, továbbá az ICC-t nagy valószínűséggel elfogadják sok olyan országban is, amelyek a 40. sz. határozatot nem ültették át” (Iránymutatás D. 10–11. pontjai).
- [42] Az Iránymutatás K. pontja azon kérdésre ad választ, hogy „[a]dott ENSZ EGB tagállam hatóságai kiadhatnak ICC-t másik ENSZ EGB tagállam állampolgárának?” Az Iránymutatás ezen kérdésre az alábbi választ adja: „Az ICC kiadásához az adott állam kormányának először át kell ültetnie a 40. sz. határozatot. Ezután kijelölheti az illetékes hatóságokat és az ICC kiadására ezen hatóságok által felhatalmazott szerveket. A határozatot átültető kormányzatok számára ajánlott, hogy saját állampolgáraik vagy lakosaik részére, bármely észak-amerikai ország vagy bármely az ENSZ EGB-n kívüli ország állampolgárai számára adják ki a bizonyítványt. Azonban, mivel a 40. sz. határozat inkább lehetővé tesz, mintsem korlátoz, az azt bevezető kormányzatok, amennyiben így döntenek, kiadhatnak ICC-t olyan ország állampolgárának, amely nem fogadta el a 40. sz. határozatot. A jelentkezőnek rendelkeznie kell a határozatot alkalmazó ország bizonyítványával, vagy le kell tenniük az adott kormányzat által elfogadott vizsgát, amely megfelel a 40. sz. határozat I. Mellékletében leírt követelményeknek. A kormányzatok nem kötelesek más ország kormánya által kiadott nemzeti bizonyítványt az ICC alapjaként elfogadni” (Iránymutatás K. 20–21. pontjai).

- [43] A magyar szabályozás 2019. december 31-ig a Rendelet értelmében nem tartalmazta a külföldön kiállított ICC okmányok esetén a kiállító államban fennálló lakóhely feltételét. A Rendelet 2014. május 6-tól 2019. december 31-ig hatályos 9. § (2a) bekezdése értelmében „[k]edvtelési céllal a magyar víziúton vagy magyar lobogó alatt közlekedő kishajó vezetéséhez az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága Belvízi Közlekedési Munkacsoportja 40. számú határozatában foglaltaknak megfelelően kibocsátott nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány az abban foglalt korlátozások figyelembevételével fogadható el”.
- [44] A Rendelet ezen 9. § (2a) bekezdését 2020. január 1-jei hatállyal akként módosította a KAV Közlekedési Alkalmassági és Vizsgaközpont Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság működésével összefüggő egyes közlekedési tárgyú miniszteri rendeletek, továbbá a vasúti vizsgaközpont és a hajózási vizsgaközpont kijelölésével összefüggő miniszteri rendeletek módosításáról szóló 45/2019. (XII. 20.) ITM rendelet 3. §-a, hogy az ICC okmány már csak abban az esetben fogadható el Magyarországon, ha a bizonyítvány tulajdonosa igazolja, hogy érvényes egészségi alkalmasságról szóló orvosi igazolással rendelkezik, továbbá: a) a bizonyítványt kiállító állam állampolgára, b) valamelyik észak-amerikai állam állampolgára, c) olyan állam állampolgára, amely tagja az ENSZ EGB-nek és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik, d) olyan állam állampolgára, amely nem tagja az ENSZ EGB-nek.
- [45] Ezen szabályozás 2021. szeptember 28-ai hatállyal változatlan tartalommal és szöveggel átkerült a Rendelet 9/C. §-ába. A Rendelet jelenleg hatályos 9/C. §-át – amely a 2020. január 1-jén hatályba lépett szabályozással azonos módon tartalmazza a c) pontban „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrészt – az úszólétesítmények egészségügyi felszereléseivel és a hajózási képesítésekkel összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 46/2021. (IX. 13.) ITM rendelet 10. §-a iktatta be.
- [46] Következésképpen Magyarországon 2020. január 1-je óta tartalmazza a jogi szabályozás az „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrészt. Az új szabályozás hatálybalépését megelőzően a Nemzeti Közlekedési Hatóság a nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány (ICC) elfogadásáról szóló, 06/TAJ/2016. számú Hajósoknak szóló tájékoztatója azt tartalmazta, hogy „[m]agyar állampolgár számára más ENSZ EGB tagállam által kiállított Bizonyítvány csak abban az esetben fogadható el, amennyiben annak tulajdonosa bizonyítottan a kiállító tagállamban él”.
- [47] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. §-a alapján nyilatkozattételre hívta fel a 2020. január 1-jével bevezetett, majd 2021. szeptember 28-ai hatállyal módosított jogszabály megalkotóját, az innovációs és technológiai minisztert. A minisztérium válaszában azon álláspontjának adott hangot, miszerint „[a] Határozat eredeti szövegének 1. pontja az elfogadó államok hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságai részére feltételként írja elő a Határozat I. mellékletében foglalt feltételek teljesülése esetén az ICC okmány kiállításához a kérelmező számára az állampolgársággal vagy lakóhellyel rendelkezést a kiállító tagállamban. A Határozat 1. pontjában foglaltak szerint a vagylagos feltétel alapján, ha a kérelmező nem a kiállító állam állampolgára, akkor lehet a lakóhely is feltétel, azzal, hogy olyan állam állampolgára legyen, amely tagja az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának.” A minisztérium szerint a Rendelet „2020. január 1-jétől hatályba lépett szövege a határozatnak való megfelelés érdekében gyakorlatilag megismétli a Határozat személyi hatályát, ezáltal elosztatva az esetleges (és egyébként korábban tapasztalt) jogalkalmazói bizonytalanságot. [...] A Határozatban foglalt rendelkezés átültetése [...] a normavilágosság és ezáltal a jogbiztonság alkotmányos követelményének előmozdítása, az alapjogi előírásnak való egyértelműbb megfelelés érdekében történt [...]”
- [48] 2. Az indítvány szerint kifogásolt szabályozás a lakóhely alapján tesz különbséget azon személyek között, akik az ENSZ EGB Határozatban foglaltak alapján szereztek ICC okmányt, amely nem rendelkezik legitim céllal, mivel nem indokolható más alapjog vagy közérdek védelmével. Az indítványozó szerint a lakóhely semmilyen módon nem befolyásolja érdemben a felhasználó vízi közlekedésben való jártasságát, vízi jármű vezetésére való alkalmasságát.
- [49] Az Alkotmánybíróság áttekintette az Alaptörvény XV. cikkére vonatkozó gyakorlatát.
- [50] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése értelmében a törvény előtt mindenki egyenlő, a (2) bekezdés értelmében pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a XV. cikk (1)–(2) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, ezzel szemben a (4) és (5) bekezdései az állam intézményvédelmi, szabályozási, intézkedési kötelezettségét rögzítik, melyek elsődleges címzettjei az állami szervek.

- [51] Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben elsődlegesen azt kellett megvizsgálnia, hogy az indítványozó által állított hátrányos megkülönböztetés a XV. cikk (1) vagy (2) bekezdése hatálya alá tartozik-e. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései a hátrányos megkülönböztetés tilalma két, szorosan összefüggő aspektusát jelentik. A XV. cikk (1) bekezdése általános jelleggel fogalmazza meg a törvény előtti egyenlőség követelményét, a (2) bekezdés az alapjogok tekintetében és egyúttal a védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja {lásd például: 3235/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. „A hátrányos megkülönböztetés alapvető joga kapcsán az Alkotmánybíróság három kérdést vizsgál: 1. fennáll-e az indítványozó hátrányára eltérő elbánás, és mivel a diszkrimináció szükségképpen valamilyen viszonyrendszerben érvényesül, ezért azt a kérdést is vizsgálni kell, hogy az indítványozó összehasonlítható helyzetben van-e azon személyekkel, akikhez képest a hátrányát állítja; 2. vizsgálni kell, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik vagy arra, hogy valamelyik védett tulajdonságára tekintettel valamilyen alapjogát szükségtelenül vagy aránytalanul korlátozták; 3. végül a 2. pontbeli sérelem azonosítása határozza meg, hogy milyen módon igazolható, illetve igazolható-e a hátrányos megkülönböztetés (észszerűségi teszt vagy védett tulajdonság és alapjogi jogsérelem tesztje)” {12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [52] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem jelölt meg kifejezetten védett tulajdonságot, illetve az indítványozó által hivatkozott, a lakóhelyre vonatkozó különbségtétel nem minősül az indítványozó személyes tulajdonságának. Következésképpen az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a XV. cikk (1) bekezdése keretei között az „észszerűségi teszt” alapján értékelte {hasonlóan például: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [72]; 3468/2021. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [53] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor áll fenn, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között {ld. pl. 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel abban az esetben minősül aggályosnak, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd például: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [73]}. A diszkrimináció tilalma tehát azt követeli meg, hogy „a hasonló eseteket hasonlóan, míg a különböző eseteket különbözőképpen kell kezelni” {3073/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [54] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint személyek közötti, alaptörvény-sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon.
- [55] Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett értékelnie, hogy a kifogásolt szabályozás értelmében érvényesül-e az indítványozó hátrányára eltérő elbánás azon személyekhez képest, akik megfelelnek a kifogásolt szabályozásnak. A jelen ügyben azáltal, hogy az indítványozó ICC okmányát Horvátországban szerezte, miközben magyar állampolgár, és nem rendelkezett Horvátországban lakóhellyel, nem tudta teljesíteni a Rendelet 2020. január 1-jétől beiktatott, majd 2021. szeptember 28-ával módosított, horvátországi lakóhelyre vonatkozó követelményét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó és azon magyar állampolgárok, akik Horvátországban szereznek ICC okmányt, a Rendelet szabályozása szempontjából azonos csoportba tartoznak, ekként egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok.
- [56] A Rendelet kifogásolt szabályozásának csak azon magyar állampolgárok felelnek meg, akik a magyarországi rendőri ellenőrzés alkalmával olyan lakcím igazolására szolgáló dokumentumot tudnak felmutatni, amely a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 5. § (2) bekezdése alapján a polgár lakóhelyeként horvátországi lakcímet tartalmaz.
- [57] Az iratanyag tanúsága szerint az indítványozó a rendőri ellenőrzés alkalmával horvát lakcím igazolására vonatkozó nyilatkozatot mutatott be, amely az Nytv. 5. § (2) bekezdése alapján nem minősül a polgár lakóhelyének igazolására szolgáló dokumentumnak, mivel az legfeljebb az indítványozó tartózkodási helyének igazolására alkalmas. Erre figyelemmel a szabálysértési hatóság és az eljáró bíróságok az indítványozó ügyében azt állapították meg, hogy nem rendelkezik horvátországi lakóhellyel, ekként a horvát ICC okmánya a vezetési jogosultság igazolására Magyarország területén nem alkalmas.
- [58] Tekintettel arra, hogy a Horvátországban szerzett ICC okmány magyarországi elfogadhatósága szempontjából az indítványozó, aki magyar állampolgárként horvátországi lakóhellyel nem rendelkezett, illetve azon horvát ICC okmánnyal rendelkező magyar állampolgárok, akiknek horvátországi lakóhelye van, a Rendelet kifogásolt rendelkezései alapján eltérő elbánásban részesülnek. Ennek oka, hogy a Rendelet alapján 2020. január 1-je óta kizárólag a horvátországi lakóhelyet igazolni tudó magyar állampolgárok horvát ICC okmányát fogadják el Magyarországon vezetési jogosultság igazolására, míg azon magyar állampolgárok horvát ICC okmányát,

akik nem tudnak az ellenőrzéskor horvátországi lakóhelyet igazolni, nem tekintik a vezetési jogosultság igazolására alkalmas dokumentumnak, és megállapítják a szabálysértési felelősséget.

- [59] Arra figyelemmel, hogy a horvátországi lakóhelyet igazolni nem tudó magyar állampolgárok horvát ICC okmány alapján nem vezethetnek vízi járművet Magyarországon, illetve amennyiben ezen okmánnyal mégis vezetnének és rendőri ellenőrzés alá kerülnek, a későbbiekben megállapítják a szabálysértési felelősségüket, ezért hátrányos helyzetbe kerülnek azon magyar állampolgár jogalanyokhoz képest, akik horvát ICC okmányuk mellett horvátországi lakóhellyel is rendelkeznek.
- [60] Az Alkotmánybíróság fent idézett gyakorlata szerint a megkülönböztetés akkor minősül alaptörvény-ellenesnek, ha a norma a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, azaz egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. Az Alkotmánybíróságnak ezért ezt követően azt kellett értékelnie, hogy alkotmányosan indokolható-e az a különbségtétel, amely a lakóhelyük alapján tesz különbséget a horvát ICC okmánnyal rendelkező magyar állampolgárok között.
- [61] A minisztérium a kifogásolt szabályozás indokaként a normavilágosságot és a jogbiztonságot, illetve a jogalkalmazói jogbizonytalanság megoldását jelölte meg.
- [62] Az Alkotmánybíróság előjáróban visszaütal a határozat indokolásának II/5. pontjában (Indokolás [23]) hiteles magyar fordításban közölt ENSZ EGB Határozat preambuluma 1. pontjára, amely kifejezetten, szövegszerűen azt tartalmazza, hogy az ENSZ EGB Határozat csak „[j]avasolja, hogy az illetékes hatóságok vagy az alkalmazó Kormányzatok által jóváhagyott szervek kérelem, és az I. Mellékletben rögzített követelmények teljesítése esetén bocsássanak ki a kedvtelési célú hajók vezetői képességét igazoló nemzetközi bizonyítványt (nemzetközi kedvtelési célú hajóvezetői bizonyítvány, ICC) saját állampolgáraik vagy lakosaik számára [...]”, azaz nem kötelező előírásként tartalmazza, hogy az ICC okmány csak állampolgárság vagy lakóhely fennállása esetén lenne kibocsátható. Ezen túlmenően az Iránymutatás K. 20. pontja is megerősíti ezen értelmezést, hiszen kifejezetten rögzíti, hogy az állampolgársági, illetve a lakóhely feltétel csak „ajánlott” a határozatot átültető kormányzatok számára, ugyanakkor e tekintetben korlátozást nem tartalmaz. Az Iránymutatás K. 21. pontja értelmében az ICC okmány esetében az egyetlen kötelező tartalmú korlátozás az, hogy a kérelmezőnek olyan vizsgát kell letennie, amely megfelel az ENSZ EGB Határozat I. Mellékletében leírt követelményeknek. Következésképpen az ENSZ EGB Határozat az ICC okmány kibocsáthatósága szempontjából kötelező előírásként csak azt tartalmazza, hogy e Határozat szerinti szakmai követelmények teljesüljenek a kérelmező által letett vizsga esetében, azonban semmilyen állampolgársági vagy lakóhelyre vonatkozó feltétel támasztását nem írja elő kötelező jelleggel az ENSZ EGB Határozatot elfogadó kormányzatok számára.
- [63] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Rendelet kifogásolt szabályozásának alkotmányos indokaként nem tartja elfogadhatónak azon érvet, miszerint a Rendelet 2020. január 1-jétől hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontjának, illetve az azt 2021. szeptember 28-tól felváltó 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze pusztán megismételné az ENSZ EGB Határozat személyi hatályát, illetve a normavilágosságot és a jogbiztonságot szolgálná. Ennek oka, hogy a minisztérium által hivatkozott ENSZ EGB Határozat 1. pontja egyrészt a preambulumban szerepel, másrészt a „[j]avasolja” szöveg – az eredeti angol szöveg szerint a „recommend” kifejezés – alkalmazásával nem kötelező jelleggel írja elő az állampolgársági, illetve a lakóhelyre vonatkozó feltételt, amely értelmezést az Iránymutatás K. 20. pontja kifejezetten megerősít. Következésképpen az ENSZ EGB Határozat olyan szabályozási megoldást alkalmazott, amely az azt elfogadó kormányzatok számára szabadon lehetővé teszi az ICC okmány kibocsátásával érintett személyi kör meghatározását, ebből kifolyólag nem szolgálja a normavilágosságot, illetve a jogbiztonság érvényesülését a lakóhelyre vonatkozó feltétel olyan meghatározása, amely nem tekinthető az ENSZ EGB Határozat kormányzatokra kötelező előírásának. Ezen túlmenően az ENSZ EGB Határozat 2. (a) pontja kifejezett felkérést tartalmazott az elfogadó kormányzatok felé, hogy „a saját nemzeti vízirendőrségi szabályaik keretében ismerjék el területükön belül más országok Kormányzatának illetékes hatóságai vagy kijelölt szervei által kibocsátott dokumentumokat”. Az Iránymutatás D. 10–11. pontjai is a más ország által kibocsátott ICC okmány elfogadásának automatikusságát erősítik meg.
- [64] Az Alkotmánybíróság az ENSZ EGB Határozat hiteles szövege és az azt értelmező Iránymutatás K. 21. pontja alapján megállapította, hogy az ENSZ EGB Határozat lényegében csak a szakmai követelmények teljesülése esetén tartalmaz kötelező előírásokat az elfogadó kormányzatok számára, amikor részletesen meghatározza a vizsga elméleti és gyakorlati követelményeit. Az ENSZ EGB Határozat csak az ICC vizsga szakmai követelményei esetében nem enged eltérést az elfogadó országok számára, ebből kifolyólag a Rendeletnek a lakóhelyre vonatkozó kifogásolt szabályozásának alkotmányos indokaként a normavilágosság és a jogbiztonság nem fogadható el.

- [65] Az Alkotmánybíróság a határozat vonatkozó, IV/4.1. pontjában (Indokolás [38] és köv.) ismertetett szabályozás és a bírói joggyakorlat áttekintése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Rendelet 2020. január 1-jével hatályba léptetett módosítását megelőzően a lakóhelyre vonatkozó feltételt jogi szabályozás nem, csak a Nemzeti Közlekedési Hatóság tájékoztatója tartalmazta. E tájékoztatóban foglaltakat azonban a szabálysértési eljárások során eljáró bíróságok nem tekintették jogforrásnak, ekként a bírói gyakorlat az abban foglaltakat nem érvényesítette az egyedi szabálysértési ügyekben. Példának okáért az eljáró bíróságok akként értelmezték a Rendelet 2019. december 31-ig hatályos rendelkezését, hogy a szabálysértési hatóság az eljárás alá vont személy ICC bizonyítványának ellenőrzésekor csak formai vizsgálatot végezhet arra vonatkozóan, hogy az okmány ICC bizonyítványnak minősül-e, azaz külső megjelenése alapján a nemzetközi szabványnak megfelel-e, amennyiben igen, akkor az okmányban jelzett korlátozásokat az eljárás alá vont személy betartotta-e. Az eljáró bíróságok szerint a magyar jogszabályokban egyértelműen meg nem határozott többletfeltételre, illetve annak hiányára, amilyen a kiállító állam szerinti lakóhely, nem alapítható az eljárás alá vont személy szabálysértési felelőssége (lásd például: Szolnoki Járásbíróság 40.Szk.632.2017/3., 35.Sz.7685/2019/2., 15.Szk.11.390/2017/2. számú végzések).
- [66] Következésképpen a jogalkalmazói jogbizonytalanság a Rendelet kifogásolt rendelkezéseinek alkotmányos indokaként nem fogadható el, hiszen a szabálysértési ügyekben eljáró bíróságok jogalkalmazása esetében nem érhető tetten jogbizonytalanság azon a téren, hogy a jogszabálynak nem minősülő hatósági tájékoztató alapján született jogértelmezést nem tartották elfogadhatónak a szabálysértési felelősség megállapíthatósága szempontjából, amennyiben a tájékoztató olyan normatív tartalmú többletfeltételt kívánt a jogalanyokkal szemben alkalmazni, amely nem volt levezethető a jogszabályból.
- [67] Mindazonáltal az Alkotmánybíróság szerint a Rendelet kifogásolt szabályozása szempontjából a szabályozott tevékenység jellege és a lakóhely azon aspektusa is jelentőséggel bír, hogy a jelen ügyben érintett Horvátország és Magyarország egyaránt az ENSZ EGB Határozatot elfogadó államok, egyébiránt az Európai Unió tagállamai, szomszédos országok. A Rendelet kifogásolt szabályozásával érintett vízi jármű vezetésére szolgáló ICC okmány egy időszakos jellegű, szabadidős tevékenységhez kapcsolódik, az ICC okmány alapján üzletszerű hajóvezetési tevékenység nem végezhető, az kizárólag szabadidős sporttevékenység céljából használható. Azáltal, hogy Magyarország és Horvátország szomszédos, EU tagállamokként csatlakoztak az ENSZ EGB Határozatot elfogadó államokhoz, lehetővé tették a szabad mozgás és tartózkodás jogával élő állampolgáraik számára, hogy a vízi járművezetéshez kötődő szezonális jellegű, szabadidős sporttevékenységet kedvezőbb feltételekkel végezhesse.
- [68] A Rendelet kifogásolt, lakóhelyre vonatkozó szabályozása azon okból kifolyólag sem felel meg a tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű különbségtétel követelményének, mivel két szomszédos EU tagállam viszonylatában azon jogi lehetőséggel is számolni kell, hogy lakosaik akár szezonális jelleggel, akár hosszabb időszakra gyakrabban élnek a szabad mozgás és tartózkodás jogával egymás területén. A Rendelet kifogásolt szabályozása értelmében azon magyar állampolgárok horvát ICC okmánya sem lenne elfogadható, akik az ICC okmány megszerzésekor rendelkeztek horvátországi lakóhellyel, azonban a későbbiekben lakóhelyüket más országba helyezték át, miközben az ICC okmányuk formailag érvényes, és a szakmai feltételek teljesítéséről tanúbizonyítást tettek a vizsga során. Tekintettel arra, hogy az ENSZ EGB Határozat I. Melléklete értelmében az ICC okmány megszerezhetőségének szakmai követelményei egységesek és kötelezőek minden elfogadó ország számára, nem észszerű az ICC okmány elfogadhatóságát lakóhelyi feltételekhez kötő Rendelet szabályozása.
- [69] A jogalkotó által a Rendelet kifogásolt szabályozásának okaként felhozott érvek az Alkotmánybíróság fent kifejtett indokolása szerint nem minősülnek olyan alkotmányos indokoknak, amelyek tárgyilagos mérlegelés szerint észszerűen tesznek különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között.
- [70] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 41. § (3) bekezdése alapján megállapította, hogy a Rendelet 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27. között hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, ekként alaptörvény-ellenes volt.
- [71] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján megállapította, hogy a Rendelet 2021. szeptember 28-tól hatályos 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

- [72] Az Alkotmánybíróság a Rendelet kifogásolt szövegrészeinek az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapított megsemmisítésére figyelemmel – legutóbb a 3390/2020. (X. 29.) AB határozatában hivatkozott gyakorlata alapján – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, illetve XIII. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (4) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elemek érdemi vizsgálatától eltekintett.
- [73] Az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés főszabály szerint az Abtv. 45. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának a hivatalos lapban való közzétételét követő napon hatályát veszti. Az Abtv. 45. § (6) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás és szabálysértési eljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne. Mivel az Alkotmánybíróság megállapította a Rendelet 2020. január 1-je és 2021. szeptember 27. között hatályos 9. § (2a) bekezdés c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze, valamint a 2021. szeptember 28-tól hatályos 9/C. § c) pontjának „és a bizonyítványt kiállító államban lakóhellyel rendelkezik” szövegrésze alaptörvény-ellenességét, ezért elrendelte az alaptörvény-ellenesnek minősített jogszabályi rendelkezések alkalmazásával lefolytatott, jogerős határozattal befejezett szabálysértési eljárások felülvizsgálatát, hiszen a Rendelet alaptörvény-ellenesnek minősített rendelkezéseinek semmisségéből a szabálysértési felelősség alóli mentesülés következhet.
- [74] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó kérelmet is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[t]ekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló szabálysértési ügy felülvizsgálatát elrendelte, így nem tartotta szükségesnek a támadott bírósági határozatok megsemmisítését” [18/2020. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [98]]. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Szolnoki Járásbíróság 15.Szk.9164/2020/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó indítványát elutasította.
- [75] 4. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2022. június 21.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [76] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak kiemelését.
- [77] 1. Az Alkotmánybíróság az eljárása során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételei teljesültek. Ennek indokai körében az Alkotmánybíróság rámutatott, hogy az indítványozó esetében a 2021. szeptember 28-tól hatályos szabályozás alapján ugyanúgy, mint az ügyében alkalmazott, időközben hatályon kívül helyezett, azonban a hatályos szabályozással szövegszerűen megegyező Rendelet rendelkezése alapján, amennyiben jogkövető magatartást kíván tanúsítani, ugyanúgy nem lenne jogosult horvát ICC okmányával vízi járművet vezetni Magyarországon.
- [78] Álláspontom szerint a jelen ügyben az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságának nem álltak fenn a feltételei. Álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a szerinti törvényi feltételek alapján kellett volna befogadnia.
- [79] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, abban az esetben, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán köz-

vetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a kivételes alkotmányjogi panasz esetében az érintettségnek személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}.

- [80] Az Alkotmánybíróság szerint a közvetlenség azt a követelményt foglalja magában, hogy az indítványban állított (alapjogi) jogsérelemnek jogalkalmazói (bírói) döntés nélkül – közvetlenül – kell fennállnia. Ha ugyanis a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az olyan jogszabályok esetén ezért, amelyek közvetlenül nem hatályosulnak, vagyis nem a hatálybalépésükkel (*ex lege*), hanem valamely jogalkalmazói aktus folytán válnak ki ténylegesen joghatást (keletkeztetnek, módosítanak vagy szüntetnek meg jogot, illetve kötelezettséget), az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panaszt eddig jellemzően nem lehetett igénybe venni {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}. Ennek megfelelően „[a]z olyan jogszabályok [...] esetében, melyek lényegükénél fogva nem hatályosulhatnak közvetlenül [...], az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján történő eljárásban a közvetlen érintettség nem állapítható meg” {3246/2014. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [81] A fentiek alapján úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az indítványozó által kifogásolt szabályozás nem olyan jogszabály, amely közvetlenül hatályosul, vagyis nem a hatálybalépéssel (*ex lege*), hanem valamely jogalkalmazói aktus folytán vált ki ténylegesen joghatást. Nem értek egyet ezért az Alkotmánybíróság azon megállapításával, hogy az indítványozó érintettségét az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz vonatkozásában megalapozza az a körülmény, hogy a bírósági eljárásban nem alkalmazott, 2021. szeptember 28-tól hatályos szabályozás alapján az indítványozó ugyanúgy nem lenne jogosult horvát ICC okmányával vízi járművet vezetni Magyarországon.
- [82] A jelen ügyben ezért úgy gondolom, hogy az indítványozó érintettsége a Rendelet hatályos rendelkezései vonatkozásában nem áll fenn, mert azt vele szemben a bírósági eljárásban nem alkalmazták. Az indítványozó érintettsége azon alapul, hogy őt az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozat szankcionálta és kizárta a vízi közlekedésből annak ellenére, hogy jogszerűen kiadott nemzetközi képesítés (ICC okmány) jogosítja fel a vízi közlekedésben történő részvételre. Az alkotmányjogi panasz befogadásának ezért kizárólag az Abtv. 27. §-a vonatkozásában volt helye.
- [83] 2. A fentiekben foglaltak mellett ugyanakkor úgy gondolom: annak ellenére, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának álláspontom szerint kizárólag az Abtv. 27. §-a alapján volt helye, az eljárás során a Rendelet hatályos szabályainak érdemi alkotmányossági vizsgálatának is volt törvényi lehetősége.
- [84] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerint ugyanis az Alkotmánybíróság a 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban a 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja. Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése pedig lehetővé teszi az Alkotmánybíróság számára, hogy a jogszabály felülvizsgálni nem kért rendelkezését megvizsgálja és szükség esetén megsemmisítse, ha az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll.
- [85] 3. A fentiek alapján tehát egyetértek az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatával és a rendelkező részben foglaltakkal. Lényegesnek tartom ugyanakkor kiemelni, hogy az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a szerinti törvényi feltételek alapján kellett volna befogadnia, és nem értek egyet azzal, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt törvényi feltételek az indítványozó vonatkozásában fennálltak. Az Alkotmánybíróságnak a Rendelet hatályos szabályainak alkotmányossági vizsgálatát az Abtv. 28. § (1) bekezdésére és az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésére figyelemmel kellett volna lefolytatni.

Budapest, 2022. június 21.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1366/2021.

Megjelent a Magyar Közlöny 2022. évi 110. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3322/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó és dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 97. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A saját ügyében személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz előzményei – az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalhatók össze.
- [3] Az indítványozó fogvatartott a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: rendelet) 2021. január 1. napján hatályba lépett 97. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alkotmánybíróságon.
- [4] A rendelet a büntetés-végrehajtási (a továbbiakban: bv.) intézetben fogvatartottak számára történő levelezés részletszabályait módosította.
- [5] Míg a 2021. január 1. napját megelőző, korábbi szabályozás normaszövegében szerepelt a „nyomtatvány (pl.: könyv, katalógus, újság, folyóirat)” szövegrész, addig az újonnan hatályba lépett szabályozás szövegezéséből ez kikerült. Mindezek alapján a hatályos rendelkezés szerint már nincs lehetőség levélben többek között például tankönyvet, jogszabályt, döntvényt és egyéb nyomtatványt küldeni a fogvatartottak részére. A támadott (1) bekezdés utáni (2) bekezdés leírja, hogy minden más esetben a levél küldeménynek minősül, és az arra vonatkozó szabályok alkalmazandók rá.
- [6] Ennek értelmében amennyiben az ilyen dokumentumokat levélben (borítékban) küldik, az csomagküldésnek minősül, amely a fogvatartottaknak havonta egyszer engedélyezett és egyéb részletszabályok vonatkoznak rá.
- [7] 2. Az indítványozó a hatályba lépett rendelkezéssel kapcsolatban sérelmesnek vélte az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad vallásgyakorláshoz való jogát, a IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánításhoz való jogát, valamint ugyanezen cikk (2) bekezdésében foglalt sajtószabadsághoz való jogát, a XI. cikk (1) bekezdésében foglalt művelődéshez való jogát, a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát és a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt hatékony védelemhez való jogát, ezért alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.

- [8] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy miután a 2021. január 1. napján hatályba lépett módosítás kizárja, hogy többek között újságot, nyomtatványt, könyvet, füzetet, írólapot küldjenek levélben a fogvatartottaknak, egy olyan jogot vont el a jogalkotó, amely ezidáig járt nekik. A vitatott, módosított bekezdés az utána következő második bekezdéssel együtt értelmezve kiüresíti a csomagküldésre és fogadásra vonatkozó rendelkezéseket, miután ha levélben kap ilyen dokumentumot egy fogvatartott, az csomagnak minősül, amely lehetőséggel havonta csupán egy alkalommal élhetnek. Ezen kívül álláspontja alapján a bvcsomag.hu adta csomagküldési lehetőség sem vehető igénybe ilyen esetben.
- [9] Az indítványozó hivatkozik panaszában az 51/2007. (IX. 15.) AB határozatra, amelyben álláspontja alapján az Alkotmánybíróság elvi élel mutatott rá arra, hogy a jogállamisághoz hozzá tartozik a szerzett jogok tiszteletben tartása.
- [10] Mindezzel kapcsolatosan kitért arra is indítványában, hogy miután havonta egyszer kaphat könyvet, kiadványt, illetve vallási témájú lapokat, sérül az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad vallásgyakorláshoz való joga. Véleménye szerint a szabad vallásgyakorláshoz, a hitrendszer tanulmányozásához, esetlegesen a válása megváltoztatásához ez a lehetőség kevésnek bizonyul.
- [11] Hasonló érvek mentén hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt szabad véleménynyilvánítás és ugyanezen cikk (2) bekezdésében foglalt demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges tájékozódás jogára, majd a XI. cikk (1) bekezdésében foglalt művelődéshez való jogára is. Ezek érvényesüléséhez és a kellő tájékozódáshoz és ismeretek megszerzéséhez szintén elégtelen a havi egy alkalommal történő csomagküldés lehetősége.
- [12] Az indítványozó szerint sérül az Alaptörvény XXIV. cikkében foglalt tisztességes hatósági, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás részelemét képező fegyveregyenlőség jogelve, és ennél fogva a XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt hatékony védelemhez való joga, miután az iratbetekintéshez és a megfelelő védelem igénybevétele is megnehezül olyan eljárások esetében, ahol esetlegesen a fogvatartott nem vesz vagy nem tud védőt igénybe venni, tehát maga látná el saját védelmét és képviselét. Így ugyanis problémásabbá válik a jogszabályok megismerésének lehetősége az új szabályozás által.
- [13] Továbbá ezen alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben az indítványozó előadta, hogy napi szinten kapcsolatban áll többek között az ügyészséggel, és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságával (a továbbiakban: BVOP) is, amely során nagyszámú, és folyamatosan bővülő joganyagot kell használnia a beadványainak kellő megalapozásához. A megváltozott szabályozással – amennyiben újabb joganyag beszerzése válik szükségessé – arra már egy hónapot kell várni, a csomagküldésre vonatkozó rendelkezésekre tekintettel. Mindez azzal járhat, hogy egy esetleges beadvány vagy kérelem nem lesz kellően megalapozott, vagy a jogszabályokhoz történő lassabb hozzájutás miatt a benyújtásra vonatkozó határidő elmulasztása is megtörténhet.
- [14] Az új szabályozással a legnagyobb problémák az indítványozó véleménye szerint a jogorvoslati és rendkívüli jogorvoslati eljárások során merülhetnek fel, még abban az esetben is, ha van kirendelt védő. Ezekben az esetekben ugyanis szerteágazó jogi ismeretek szükségesek, amely a vonatkozó dokumentumok beszerzésének változása miatt sokkal nehezebb feladat. Így az esetleges eljárások tisztességességének a lehetősége veszik el, sérül a fegyverek egyenlőségének elve és a megfelelő védelemhez való jog.
- [15] Végezetül utalt az indítványozó beadványában arra is, hogy az új szabályozás ellentétes a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 83. § (8) bekezdésével, amely szerint az elítéltet kizárólag a büntetés céljának eléréséhez szükséges legkisebb mértékű korlátozásoknak lehet alávetni. Valamint azt is kimondja, hogy a fogvatartottak életébe a bv. szerv csupán annyiban avatkozik be, amennyire az feltétlenül szükséges. Az indítványozó szerint, miután a bv. szerv terjesztette elő a törvénymódosítási javaslatot, a belügyminiszter útján a szükséges mértéken túl avatkozott be a fogvatartottak életébe, bármilyen erre kényszerítő ok nélkül. Ezáltal a jogszabályi hierarchia megsértésével módosult a támadott jogszabályhely.
- [16] 2.2. Az alkotmányjogi panasz kapcsán az igazságügyi miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdés alapján megküldte álláspontját az Alkotmánybíróság részére. Továbbá az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste a Büntetés-Végrehajtás Országos Parancsnokát az ügyvel kapcsolatos álláspontjának kifejtése érdekében.

II.

[17] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

„XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.”

[18] 2. A rendelet érintett rendelkezése:

„97. § (1) A levél írásos formában megjelenített, egyedi, személyes jellegű közlést, adatot, információt tartalmazó küldemény, amely postai úton borítékban küldhető. Levélként kezelendő a levelezőlap és a képes levelezőlap. A levelet tartalmazó borítékban fénykép is elhelyezhető.”

[19] 3. A rendelet 2020. december 31. napjáig hatályban volt szövegezése:

„97. § (1) A levél írásos formában megjelenített, egyedi, személyes jellegű közlést, adatot, információt tartalmazó küldemény, amely postai úton borítékban küldhető. Levélként kezelendő a levelezőlap, a képes levelezőlap és a nyomtatvány is (például: könyv, katalógus, újság, folyóirat). A levelet tartalmazó borítékban fénykép is elhelyezhető.”

III.

[20] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

[21] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság egyes formai és tartalmi törvényi feltételeinek eleget tesz-e.

[22] Az Alkotmánybíróság – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek vizsgálata során – a következő megállapításra jutott.

[23] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást

tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.

- [24] Az indítványozó panaszában azonban nem adott elő megfelelő indokolást arra nézve, hogy az általa hivatkozott Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése, a IX. cikk (1)–(2) bekezdése, a XI. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése miképpen sérül a leírtak alapján. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezések és az előadottak között releváns összefüggés nem állapítható meg. A beadvány ezen cikkekkal kapcsolatosan is főként az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt hatékony védelem megsértésére alapoz, ezért az Alkotmánybíróság a további vizsgálatot ezen alaptörvényi cikk vonatkozásában folytatta le. Mindezekre tekintettel az indítvány említett részelemei nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettségnek.
- [25] Az Abtv. 30. § (1) bekezdés második fordulata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A rendelet 97. § (1) bekezdésének módosítását az egyes büntetőjogi és igazságügyi tárgyú igazságügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló 20/2020. (XII. 30.) IM rendelet 145. §-a 2021. január 1-jei hatállyal iktatta be. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján 2021. január 26-án nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a rendelet 97. § (1) bekezdésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz határidőben érkezett.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltételek fennállását vizsgálta. Az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt jogsérelem, illetve az indítványozó érintettsége vonatkozásában az Alkotmánybíróság állandó gyakorlattal rendelkezik. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság abban az esetben folytathat le érdemi vizsgálatot, ha az indítványozó hitelt érdemlően igazolni tudja, hogy a támadott jogszabály, jogszabályi rendelkezés vele szemben közvetlenül, bírói döntés nélkül hatályosult, és ennek következtében őt jogsérelem érte (amelynek orvoslására jogorvoslati lehetőség vagy nem áll rendelkezésre, vagy azt az indítványozó már kimerítette). Az Alkotmánybíróság által az ilyen típusú alkotmányjogi panaszok esetén megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális érintettségnek az indítvány benyújtásakor fenn kell állnia {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]; 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Mindig a konkrét eset kapcsán dönthető el, hogy az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettsége fennáll-e.
- [27] Az indítványozó szabadságvesztés büntetését töltötte a támadott jogszabályi rendelkezések hatálybalépésének napján, valamint az alkotmányjogi panaszának benyújtásakor és azóta is folyamatosan tölti. A támadott rendelkezés módosítása miatt rá nézve kedvezőtlenül megváltozott a levélküldés elítéltekre vonatkozó részletszabályozása, így ezen jogának gyakorlásának lehetősége. Ezek alapján az indítványozó közvetlen, személyes és aktuális érintettsége megállapítható.
- [28] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint az alkotmányjogi panasz eljárás kezdeményezésének másik feltétele, hogy a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás nincs, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó kimerítette. Az ügyben más jogorvoslati lehetőség nem állt az indítványozó rendelkezésére, így az indítvány ennek a feltételnek is eleget tett.
- [29] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. A rendelettel utóbb megváltoztatott részletszabályozás és az indítványban foglalt hatékony védelem korlátozása kapcsán, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként merül fel, hogy az indítványozó által hivatkozott alapjog gyakorlása valóban sérült-e a módosítással oly mértékben, hogy az alaptörvény-ellenesség szintjét elérje.
- [30] Erre figyelemmel az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett a testület elé.

IV.

- [31] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.
- [32] 1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott rendeleti rendelkezés alaptörvény-ellenesen korlátozza a fogvatartottak alapjogait, nevezetesen a szabad vallásgyakorláshoz, a szabad véleménynyilvánítás és sajtószabadsághoz, a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz, valamint a hatékony védelemhez való jogát. Mindezt arra kényszerítő ok(ok) megléte nélkül, valamint egyáltalán nem ellensúlyozva az így kialakult jogkorlátozást.
- [33] Miután az indítványozó a sérülni vélt alaptörvényi rendelkezéseket nem megfelelően, illetve nem kellőképpen indokolta, vagy túlnyomó részt a hatékony védelemhez való jog sérelméből vezette le azokat, és építette fel érvrendszerét, így az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálatot – a III. pontban (Indokolás [20] és köv.) foglaltak szerint – az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének sérelme tekintetében folytatta le.
- [34] Hangsúlyozza ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a bv. intézetben történő levelezés a kapcsolattartás részét képezi, amely több alapjoghoz is szervesen kapcsolódik.
- [35] Miután a vizsgálandó hatékony védelemhez való jog a tisztességes eljáráshoz való jogból, mint anyajogból vezethető le, ezért az Alkotmánybíróság először az ezzel kapcsolatosan kialakított gyakorlatát vázolja fel.
- [36] 1.1. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánossága, a bírói döntés nyilvános kihirdetésének követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság, valamint az észszerű időn belüli elbírálás követelménye. Szintén a tisztességes eljáráshoz való jogra mint „anyajogra” vezethető vissza az azzal logikai kapcsolatban álló jogosultságok egy másik csoportja, amely önálló alapjogként került megfogalmazásra az Alaptörvényben [pl. az ártatlanság vételeme vagy a védelemhez való jog, lásd: Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdései] {26/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]–[33]}.
- [37] 1.2. Az Alkotmánybíróság a védelemhez való joggal összefüggésben a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban rögzítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított jog értelmezésekor irányadónak tekinti a korábbi alkotmánybírósági gyakorlatban kimunkált alkotmányos tételeket.
- [38] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a terhelt és a védő jogainak együttes szemlélete alapján lehet a védelemhez való jog tartalmát alkotmányos szempontból megítélni {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]}. A védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet. A terheltnek joga van személyesen védekezni, de védelmét az eljárás bármely szakaszában védő is elláthatja. A bíróság, az ügyész és a nyomozó hatóság biztosítja, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, a Be.-ben meghatározott módon védekezhessen (Be. 3. §). Ha a terhelt a magyar nyelvet, illetve az eljárás nyelvét nem ismeri, a büntetőeljárásban a védő részvétele kötelező [Be. 44. § d) pont].
- [39] A védelmet megillető jogok magukban foglalják az ügy megismerését és az ügy előbbre vitelét szolgáló jogokat. Az ügy megismerését biztosító jogok közé tartozik a jog a hatósági határozatok, intézkedések megismerésére, az iratbetekintés, valamint a jelenléthez való jog. Az ügy előbbre vitelét szolgáló jogok közé tartozik az indítványok, észrevételek megtételéhez, a jogorvoslat benyújtásához, a kérdéshez, valamint a perbeszéd megtartásához fűződő jog {15/2016. (IX. 21.) AB határozat, Indokolás [36]–[39]; 3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [96]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság kialakított gyakorlatából jól látszik tehát, hogy a védelemhez való jog több részjogosítványt is magába foglal és az eljárás egészére kiterjed. Fontos azonban kitérni arra is, hogy a Bv. tv. az Általános szabályok című I. fejezetének 11. § (1) bekezdése – összhangban a Be. szabályaival – leírja, hogy az elítéltet és az egyéb jogcímen fogvatartottat a büntetés-végrehajtás esetében megilleti a védelem joga. Ezen alkotmányos jog garanciájának tehát a szabadságelvönés során is érvényesülni kell.
- [41] 1.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog – jelen esetben különösképpen a védelemhez való jogra mint részjogosítványra vetítve – olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye {14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266; 3001/2020. (II. 4.) AB határozat, Indokolás [42]}. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel

való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja [3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]]. Ez a megközelítés összhangban áll az Alkotmánybíróság következetes – régóta töretlen – gyakorlatával.

- [42] Emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban a tisztességes bírósági eljárás egyes részjogosítványai esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltukban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett [lásd: 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [29]]. Ezekben az esetekben tehát a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvenszer, amely azok tartalmát adja [26/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [34]–[36]].
- [43] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a továbbiakban felvázolja az ügyben releváns, alapjog-korlátozással kapcsolatos gyakorlatát a fogvatartottakra tekintettel.
- [44] 2. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Intézményvédelmi kötelezettsége körében az állam viszonylag tág mérlegelési szabadsággal rendelkezik a megfelelő eljárásjogi keretek meghatározására, azonban nem alkothat olyan szabályokat, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak [hasnolón lásd például: 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [78]; 3086/2016. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]].
- [45] Alkotmányellenes tehát a korlátozás, ha nem elkerülhetetlen, vagyis ha kényszerítő ok nélkül történik, továbbá ha a korlátozás súlya a korlátozással elérni kívánt célhoz képest aránytalan [lásd például: 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [101]].
- [46] 2.1. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben kijelölte a büntetés-végrehajtás alkotmányossági vizsgálatának szempontjait, amelyet jelen ügyben is irányadónak tekint. Megállapította, hogy a büntető hatalom az egyént érintően legmarkánsabban a büntető felelősségre vonás e szakaszában érvényesül. „Kétségtelen, hogy az alapvető emberi jogokba való beavatkozás jogalapját a büntetőeljárásban meghozott jogerős ítélet teremti meg, a tényleges korlátozás, a beavatkozás azonban a végrehajtás menetében történik. Az egyének helyzetében jogilag ugyan az elítélés, ám ténylegesen a végrehajtás ténye váltja ki az érzékelhető változást” [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 31, megerősítette: 30/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [25]].
- [47] A 13/2001. (V. 14.) AB határozat indokolásában kifejtette ezzel kapcsolatosan, hogy „[a]z elítélt nem tárgya a büntetés-végrehajtásnak, hanem alanya, akinek jogai és kötelezettségei vannak. Jogainak egyik csoportját a büntetés végrehajtása során is korlátozás nélkül vagy módosulással továbbélő alkotmányos alapjogok alkotják, másik csoportját pedig a büntetés, illetve a büntetőjogi intézkedés végrehajtásának tényéből és körülményeiből keletkező sajátos végrehajtási jogok. A büntetés-végrehajtás alkotmányos kereteinek szélső értékeit egyrészt az emberi méltósághoz, a személyi biztonsághoz való jog, másrészt a kínzásnak, a kegyetlen, embertelen, megalázó bánásmódnak és büntetésnek tilalma jelöli ki. Ezen belül a jogállamiságból, valamint az alapvető jogok lényeges tartalmának korlátozására vonatkozó alkotmányos tilalomból vezethető le, hogy a büntetések és az intézkedések végrehajtása címén az állam milyen mértékben avatkozhat az egyén életébe, korlátozhatja alapjogait és szabadságát” [ABH 2001, 193, megerősítette: 30/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [48] 2.2. Az Alkotmánybíróság vizsgálta az indítvány kapcsán a hatályos Bv. tv. azon rendelkezéseit, amelyek a fogvatartottak alapvető jogainak gyakorlásával foglalkoznak. A Bv. tv. 9. §-a kimondja, hogy az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogait, valamint egyéb jogait és kötelezettségeit – a törvényben, a bíróság ügydöntő határozatában, valamint a bíróság és az ügyészség egyéb határozatában meghatározott korlátozásokkal vagy tilalokkal – a bv. rendjével összhangban gyakorolja, illetve teljesíti.
- [49] Ezen törvényhely második bekezdése szabályozza azt is, hogy a jogkorlátozás során az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kell alkalmazni.
- [50] Ez összhangban áll a Bv. tv. preambulumban foglaltakkal is, amely szerint az Országgyűlés az ember sértetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak védelme, kiemelten az elítéltek és az egyéb jogcímen fogvatart-

tottak emberi méltóságának a tiszteletben tartása érdekében, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának és az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülése céljából alkotta meg ezen törvényt. Figyelemmel volt a megalkotás során a jogalkotó Magyarország nemzetközi, valamint európai uniós kötelezettségeire is, mindezt arra tekintettel, hogy az állam a büntetőhatalma feltétlen érvényesülésének érdekében az elítéltek teljes körű foglalkoztatása segítségével önfenntartó lehessen a büntetés-végrehajtás a társadalmi érdekeknek megfelelően.

- [51] 2.3. Az elítélt jogai gyakorlásának és kötelezettségei teljesítésének általános szabályai között részletesebben szabályozza a Bv. tv. 118. § (1) bekezdése, hogy a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt elveszti a személyi szabadságát, köteles eltérni a végrehajtás tényéből eredően egyes alapvető jogainak és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságainak szünetelését, korlátozását, módosulását.
- [52] A (2) bekezdés szerint a szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt az alapvető jogait és a jogszabályok által biztosított egyéb jogosultságait a büntetés végrehajtása során is gyakorolhatja, valamint a felmerülő kötelezettségeit a vonatkozó szabályok alapján kell teljesítenie.
- [53] Ezen jogok gyakorlásához és a kötelezettségek teljesítéséhez szükséges kereteket biztosítja, valamint segíti elő a bv. szervezet.
- [54] Mindebből, valamint az indokolásból is kitűnik, hogy garanciális elemként a büntetés-végrehajtása során az elítélt alapjogainak gyakorlása a törvény adta speciális korlátok között van biztosítva. Ilyen korlátozások mellett gyakorolható többek között az indítványozó által is felsorolt, valamint sérülni vélt művelődéshez, tanuláshoz, a lelkiismereti és vallási szabadsághoz, valamint a véleménynyilvánításhoz való joga is, ahogy erre az igazságügyi miniszter is utalt *amicus curiae* beadványában.
- [55] 3. Ezek után az Alkotmánybíróság a támadott rendeleti rendelkezést vizsgálta, és az azáltal esetlegesen előidézett alaptörvény-ellenes alapjog korlátozást.
- [56] 3.1. A bv. intézetben történő levelezést törvényi szinten a Bv. tv. 174. §-a szabályozza. Eszerint az elítélt a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a bv. intézet által engedélyezett személyekkel levelezhet, a levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott.
- [57] Az indítványozó beadványában hivatkozott a normahierarchia megsértésére annak okán, hogy – álláspontja alapján – egy rendelettel került sor a törvényi szabályozás megváltoztatására.
- [58] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani [lásd például: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [59] Erre figyelemmel az indítványozó a normahierarchia megsértésére panaszában nem hivatkozhat.
- [60] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdése a normahierarchia részeként írja elő azt, hogy a Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes. Az Alaptörvény juttatja kifejezésre a hierarchikus rendet, a jogszabályok egymáshoz és az Alaptörvényhez való viszonyát. Az előbb hivatkozott bekezdés kifejezetten azt biztosítja, hogy az Országgyűlés által megalkotott törvény tartalmát a Kormány rendeleti formát öltő döntése ne ronthassa le. „Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a jogállamiság [B) cikk (1) bekezdés] alkotmányos alapját jelentő jogbiztonság elvének egyik garanciája a jogforrási hierarchia érvényesülése. A jogforrási hierarchia azt jelenti, hogy az alacsonyabb szintű jogszabály tartalma nem lehet ellentétes magasabb szintű jogszabály rendelkezéseivel” [3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [42]; 3152/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [14]].
- [61] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a rendelet 97. § (1) bekezdése összhangban áll a Bv. tv. szerinti szabályozással, azzal nem ellentétes, a törvényi szabályozás változatlan maradt és továbbra is irányadó. A jogalkotó csupán a részletszabályokat módosította, amelyek korábban is rendeleti szinten voltak szabályozva, így a normahierarchia megsértése nem merült fel.
- [62] Ahogy az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványában is utalt rá, a 2021. január 1. napjától hatályos, támadott (a levelezés részletszabályait is tartalmazó) rendelet szövegezése úgy módosult, hogy kikerült a levél formája alól a nyomtatvány, amely például lehet: könyv, katalógus, újság, folyóirat. A korábbi szövegezés szerinti „levelezőlap, a képes levelezőlap és a nyomtatvány is (például: könyv, katalógus, újság, folyóirat)” szövegrész helyébe a „levelezőlap és a képes levelezőlap” szövegrész lépett. Ennek értelmében levélformában ilyen

jellegű dokumentumok már nem küldhetők a fogvatartottak részére. Ehhez a havi egy alkalommal történő csomagküldés lehetőségét kell igénybe venniük, miután a támadott rendelkezés utáni második bekezdés meghatározza, hogy az eltérő tartalommal érkező levélküldemény csomagnak minősül, amelyre eltérő szabályok vonatkoznak.

- [63] Megállapítható, hogy a korábbi szabályozáshoz képest a módosított verzió valóban beszűkíti a levélben küldhető küldemények lehetséges formáit és olyan opcionális lehetőségeket von el a fogvatartottaktól, amelyet korábban szabadabban gyakorolhattak.
- [64] Fontos ugyanakkor kitérni arra, hogy a módosított részletszabályozás nagyobb hasonlóságot mutat a postai szolgáltatásokról szóló 2012. évi CLIX. törvény általános rendelkezései között található értelmező rendelkezés 24. pontja szerinti rendelkezéssel, amely alapján a „levélküldemény: az a postai küldemény, amely írásos formában megjelenített, vagy fizikai adathordozón rögzített egyedi vagy személyes jellegű közlést, adatot vagy információt tartalmaz.” Ez a meghatározás összhangban áll a törvény indokolása szerint az európai és nemzetközi irányművekkel.
- [65] 3.2. A jogalkotói indokolás utal a módosított részletszabályozás kapcsán annak céljára és egyértelmű szükségességére is.
- [66] A rendelet indokolása többek között arra hivatkozik, hogy a módosításra és így a szabályozás „szigorítására” azért volt szükség, mert a bv. intézetekben megszorodott a pszichoaktív anyagokat tartalmazó tudatmódosító szerekkel való visszaélés, amely legtöbbször a levélküldeményben lévő papírok, illetve papír formájú nyomtatványok, könyvek lapjainak a szerrel történő átítatásával történt, így juttatva el ezeket a szereket a fogvatartottakhoz. A Büntetés-Végrehajtás Országos Parancsnoka az Alkotmánybíróság megkeresésére ezzel kapcsolatosan kifejtette és megerősítette, hogy az utóbbi években a bv. intézetekben a kábítószergyanús anyagok fajtái és azok jellege megváltozott és átstrukturálódott, a kialakult igények, a kereslet valamint a kínálat szerint. Megjelentek olcsóbb, ugyanakkor a terjesztőknek nagy profittal járó olyan pszichoaktív anyagok, amelyek kis mennyiségben is kiváltják a kívánt hatást. Ezen anyagokat igen könnyen el lehet rejteni és be lehet juttatni a bv. intézetekbe többek között ruházati anyagok, dohánytermékek és papírlapok átítatásával, amelyet postai úton juttatnak a fogvatartottakhoz. Ennek ellenőrzését a Bv. tv. 174. § (3)–(4) bekezdése írja elő, amelynek célja – a jogszabály alapján – a fogvatartás biztonságának fenntartása, valamint az ezt esetlegesen sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése.
- [67] A BVOP tájékoztatása alapján a rendelet módosításával a részletezett kábító hatású anyagok levél küldeményben a bv. intézetekbe történő eljutása jelentős mértékben csökkent, ezáltal a jogalkotói akarat megfelelően érvényesül a szabályozás szigorításával.
- [68] A jogalkotói célok és indokolás alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a korlátozás szükségessége igazolható.
- [69] 4. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében ugyanakkor a korlátozás szükségességének az igazolásán túl az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a jogkorlátozás arányosságát is, vagyis azt, hogy a választott jogalkotói megoldás által okozott korlátozás súlya összhangban áll-e a korlátozással elérni kívánt cél fontosságával. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a továbbiakban a szabályozás arányosságának a vizsgálatát végezte el.
- [70] Úgy ítélte meg az Alkotmánybíróság, hogy a pszichoaktív szerek terjedésével szembeni hatékony fellépés, és a fogvatartottak testi épsége és egészsége – végső soron az élet – védelmének az igénye kellően alátámasztja a korlátozás arányosságát. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az emberi élethez való jog korlátozhatatlan és mindenek felett álló védelmet élvező alapjog. Az állam intézményvédelmi kötelezettségének is alappillért képezi ezen jog védelme, ezért a támadott jogszabályi rendelkezés által megvalósított korlátozás nem aránytalan, annak szabályozásakor a jogalkotó eleget tett a szükséges és arányos korlátozás követelményének. Fontos megjegyezni továbbá, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikke deklarálja a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot, konkrétan a lakhatás és a levelezés tiszteletben tartását, ugyanakkor az Egyezmény leírja azt is, hogy a hatóság bizonyos esetekben ezekbe beleavatkozhat, ha például bűncselekmény megelőzése érdekében vagy a közegészség védelme érdekében szükséges, ahogy az jelen szabályozás kapcsán is felmerül. A Bv. tv. már a preambulumban rögzíti, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak védelme, kiemelten az elítéltek és az egyéb jogcímen fogvatartottak emberi méltóságának a tiszteletben tartása érdekében, a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmának és az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülése céljának szem előtt tartásával lett megalkotva a törvény.

Ez a szellemiség, a fogvatartottak életének védelme az egész törvényt és a vonatkozó részletszabályozás egészét áthatja.

- [71] Ezzel kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az utóbbi években az új pszichoaktív szerek megjelenésével és azok a bv. intézetekbe történő – a korábbiakban említett leegyszerűsödött – bejuttatásával a fogvatartottak nem csak önmagukra és saját életükre, valamint testi épségükre jelentenek valós veszélyt, hanem más fogvatartottakra, illetve a bv. intézetekben dolgozóakra egyaránt. Továbbá ezen új pszichoaktív és kábító hatású anyagok összetétele is folyamatosan változik, azok hatása és mellékhatásai ismeretlenek, kiszámíthatatlanok és esetről esetre változhatnak, amely szintén az állam fokozottabb intézményvédelmi kötelezettségének érvényesítését teszi szükségessé.
- [72] 5. Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy az indítványozó által sérelmesnek vélt hatékony védelemhez való jog a Bv. tv. adta keretek között több módon is biztosítva van (és volt is) a fogvatartottak számára, azokat a támadott rendelkezés nem befolyásolja. Az indítványozó hivatkozott arra beadványában, hogy a bv. intézetekben „egy-két kivételtől eltekintve” nincsenek könyvtárak, és amennyiben mégis, ott jogszabályok egyáltalán nem állnak rendelkezésre, és ezeket a jogszabályokat a bv. intézet boltjaiban sem tudja megvásárolni. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan rámutat arra, hogy a fogvatartottak részére a bv. intézetek könyvtáraiban, az ott lévő számítógépeken elektronikus formában térítésmentesen rendelkezésre állnak a jogszabályok, hatályos formában. A BVOP tájékoztatása alapján a Szegedi Fegyház és Börtön (ahol az indítványozó fogvatartott) mindhárom objektumában biztosított a fogvatartottak hatályos jogszabályokhoz való hozzáférése (ezt a központi előfizetésű Ügyvéd Jogtár adatbázisa teszi lehetővé), amely használatát kérelmi lapon igényelhetik. Ezen jogszabályokat a fogvatartottak a letéti pénzük terhére kinyomtatathatják, illetve fénymásolthathatják, továbbá a kívánt joganyagot postai úton is megrendelhetik a forgalmazótól.
- [73] A Bv. tv. a hatékony védelem jogára és a képviselő szabályaira vonatkozó alapvető rendelkezései között a 11. § (1) és (2) bekezdésében szabályozza, hogy a fogvatartottat büntetés-végrehajtási ügyben megilleti a védelemhez való jog, és védőjével a bv. intézet által előírt szabályok keretein belül, ugyanakkor ellenőrzésétől mentesen kommunikálhat, érintkezhet személyesen és tarthatja a kapcsolatot. Ugyanezen paragrafus (6) bekezdése alapján a fogvatartott a védővel mind írásban, mind szóban a látogatás során személyesen érintkezhet, a bv. intézet szabályainak betartása és ellenőrzés mellett. Emellett a Bv. tv. 174. § (4) bekezdése szerint az elítéltek a hatóságokkal, valamint a különböző nemzetközi szervezetekkel történő kapcsolattartása nem ellenőrizhető. A levelek mennyisége és terjedelme továbbá nincs korlátozva, valamint a védő a jogszabályokat nyomtatott formában is beküldheti hivatalos küldemény formájában.
- [74] Mindebből jól látszik, hogy a fogvatartottaknak védővel és védő nélkül egyaránt, önállóan is lehetőségük van a különböző, hatályos joganyagokhoz való hozzáféréshez, azok megismeréséhez és felhasználásához több módon is. Jogvédő szervezetekkel, és hatóságokkal történő levelezés továbbra is megengedett, az indítványozó által felvetett probléma, miszerint beadványait nem tudja kellőképpen megalapozni a joganyagokhoz való hozzáférése okán – a fentebb kifejtettekre tekintettel – nem állja meg a helyét.
- [75] 6. Mindezzel összefüggésben megállapítható tehát a támadott rendelkezés vizsgálata alapján, hogy a fogvatartottak alapjoggyakorlása továbbra is teljeskörűen biztosított és a szabályozás által előidézett korlátozás az Alaptörvényből, valamint a vonatkozó jogszabályokból a jogalkotói céllal összhangban levezethető. A támadott rendelet ugyan szűkíti a levélküldemény formájába beletartozó küldeményeket, de ahogy fentebb kifejtésre került, a fogvatartottaknak számos egyéb lehetőségük is van a sérelmezett alapjog gyakorlására. A rendelet megváltoztatásával előidézett korlátozás tehát alkotmányosan igazolható és nem éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét.
- [76] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [77] A határozat rendelkező részével egyet tudtam érteni. Úgy vélem azonban, hogy az indítvány elutasítása nem a megfelelő alapjog vizsgálatán alapul. Eltérő álláspontomat ezért párhuzamos indokolásban foglaltam össze.
- [78] 1. Véleményem szerint – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is következően – az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogának, XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás részjogosítványaként a fegyveregyenlőség követelményének, valamint XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt hatékony védelemhez való jogának az állított sérelme abban az esetben indokolta volna érdemi alkotmánybíróági vizsgálat lefolytatását, ha arra az indítványozó valamely konkrét hatósági eljárás vagy büntetőeljárás kapcsán hivatkozott volna. Ezen alapjogok ugyanis kifejezetten eljárási jellegűek, így a sérelmük lehetősége valamely kapcsolódó eljárásban, azzal összefüggésben állhat fenn. Úgy vélem továbbá, hogy ilyen eljárás hiányában az indítványozónak az – Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszok esetén megkövetelt személyes, közvetlen és aktuális – érintettsége sem áll fenn.
- [79] Emellett említést érdemel, hogy ezen eljárási alapjogok helyzete sajátos az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmánybíróági eljárásokban, így a jelen ügyben is. Ha ugyanis folyik vagy folyt olyan bírósági eljárás, amely bírósági döntéssel zárul, nem teljesülhet az Abtv. 26. § (2) bekezdésének azon feltétele, hogy a sérelem közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be. Ilyenkor az Abtv. 27. §-ára alapított és a bírósági határozattal szemben előterjeszthető panasznak van helye.
- [80] A konkrét esetben a határozat nem vizsgálta, hogy ténylegesen folyt vagy folyik-e olyan eljárás, amelyben az indítványozót védelemhez való joga gyakorlásában korlátozták. Ennek ellenére végezte el a védelemhez való jog sérelmének érdemi vizsgálatát. Nem számolt továbbá a határozat azzal sem, hogy ha ilyen eljárás folyt vagy folyik, az eljárást lezáró határozattal szemben lenne helye az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz-nak. Az indokolás ezen hiányosságai okán a konkrét esetben nem tartottam megalapozottnak a védelemhez való jog korlátozásának érdemi alkotmányossági vizsgálatát.
- [81] 2. A védelemhez való alapjog korlátozásának a határozatban lefolytatott vizsgálatával a fentiekén túl az indokolás alábbi érvei miatt sem értettem egyet.
- [82] A határozat gondolatmenetével ellentétben nem látom az alkotmányos összefüggést a pszichoaktív szerek terjedésével szembeni hatékony fellépés jegyében megalkotott szabályozással előidézett korlátozás, valamint a fogvatartottak emberi élethez való joga között. Az arányosság vizsgálatát ezért aggályosnak tartom, különösen úgy, hogy a védelemhez való jog szempontjairól az indokolás itt említést sem tesz.

- [83] Kétségeim vannak továbbá, hogy a határozat egyes megállapításai összhangban állnának a tisztességes eljárás-hoz való jog és a védelemhez való jog – Alkotmánybíróság gyakorlatában több évtized alatt formálódott – alkotmányos tartalmával. A védelemhez való jog a határozat indokolásának IV/1. pontjában (Indokolás [32] és köv.) foglaltakkal ellentétben nem a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa. Azt a védelemhez való jog alkotmányos tartalmát összefoglaló – és a határozat által is felhívott – 8/2013. (III. 1.) AB határozat sem tekintette annak. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában továbbá a védelemhez való jog egységes alapjog, és – szemben a határozat indokolásának IV/1.2. pontjában (Indokolás [37] és köv.) tett megállapítással – alapjogként nem foglal magában több részjogosítványt, még akkor sem, ha több törvényi szintű jog tölti ki tartalommal.
- [84] 3. Nem tartom az Alkotmánybíróság gyakorlatával összhangban állónak és ezért szintén nem tudok egyetérteni az indokolás azon megállapításával, amely szerint az indítványozónak a normahierarchia megsértésére való hivatkozása az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése körében értékelhető. Így nem tudtam elfogadni a határozat azon következtetését sem, hogy mivel a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így „az indítványozó a normahierarchia megsértésére panaszában nem hivatkozhat” (Indokolás [59]). Ez ugyanis azt jelentené, hogy alkotmányjogi panaszban a szabályozási szint kérdése nem kifogásolható.
- [85] Az Alkotmánybíróság a szabályozási szint kérdésével már számos alkalommal foglalkozott. Korábbi határozataiban rámutatott arra, hogy az államnak az alapjogok biztosítására vonatkozó kötelezettségéből magától értetődően következik, hogy az alapvető jogokat csak a mindenkori alkotmányban megengedett módon korlátozhatja [27/2002. (VI. 28.) AB határozat, ABH 2002, 146]. Erre vonatkozóan az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének első mondata az irányadó, amely szerint „[a]z alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg” [30/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [86] Minderre tekintettel hangsúlyozni szeretném: az indítványozónak a normahierarchia megsértésére vonatkozó kifogásai – a konkrét ügyben, valamint alkotmányjogi panasz indítványok esetében általánosan – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésén alapuló vizsgálat lefolytatását teszik szükségessé az Alkotmánybíróság eljárásában.
- [87] 4. A fentiekkel szemben lehetőséget láttam volna az indítványban is felhívott és – nézőpontom szerint a határozott kérelem követelményeinek megfelelően – indokolt művelődéshez való alapjog megsértésének vizsgálatára. Ezen alapjogot érintően meglátásom szerint megállapítható az indítványozó érintettsége, és teljesülnek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz eljárás feltételei is. A rendelet szövegének indítványozó által kifogásolt módosítása pedig azzal, hogy az „és a nyomtatvány is (például: könyv, katalógus, újság, folyóirat)” szövegrészt kiemelte a levél fogalmának a meghatározásából, leginkább a művelődéshez való jog alkotmányos tartalmához kapcsolódik. Ezért az indítványozó által előadott sérelmek köréből a művelődéshez való jog érdemi alkotmányossági vizsgálatát és annak eredményeként az indítvány elutasítását támogatni tudtam volna.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [88] A határozat rendelkező részét az indokolásba foglaltaktól eltérő indokok mentén támogattam.
- [89] Az ügy kapcsán elfoglalt álláspontom kialakítása során az alapvető jogok szabályozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt formai követelményéből indultam ki, amely szerint „[a]z alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg”.
- [90] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban számos alkalommal megállapította, hogy „az alapjogokkal való nem mindenfajta összefüggés követeli meg a törvényi szintű szabályozást. Valamely alapjog tartalmának meghatározása és lényeges garanciáinak megállapítása csakis törvényben történhet, törvény kell továbbá az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is. Az alkotmányos jogokkal ugyancsak kapcsolatban álló, de azokat csupán távolról, közvetetten érintő, technikai és nem korlátozó jellegű szabályok rendeleti formában történő kiadása önmagában nem minősül alaptörvény-ellenesnek. Ebből az is következik, hogy mindig csak a konkrét szabályozásról állapítható meg, hogy – az alapjoggal való kapcsolata intenzitásától függően – törvénybe kell-e foglalni vagy sem” [30/2021. (XII. 1.) AB határozat, Indokolás [21]; lásd még: 3114/2022. (III. 23.) AB határozat,

Indokolás [65]; 4/2021. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [70]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat, Indokolás [168]; 3114/2016. (VI. 10.) AB határozat, Indokolás [54]; 30/2013. (X. 28.) AB határozat, Indokolás [27]–[36]; 30/2012. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [25]].

- [91] A fentiek szerint az alapvető jogoknak nem minden aspektusát kell törvényben szabályozni, de az alapjog-korlátozás törvényi szintjének a követelménye – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése és az Alkotmánybíróság idézett állandó gyakorlata alapján is – evidencia. Ebből az következik, hogy az alapjoggal távoli, azt csupán közvetetten érintő, részletkérdéseket rendező rendeleti szabály elleni indítványt nem azért kell elutasítani, mert megfelel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti szükségességi-arányossági tesztnek, hanem azért, mert nem érinti az indítványban sérelmezett alapjog lényegét, annak garanciális szabályait.
- [92] Ennek megfelelően úgy vélem, jelen ügyben az indítvány elutasítását arra kellett volna alapítani, hogy a támadott rendelet csupán technikai és nem korlátozó jellegű részletszabályokat állapít meg.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [93] A határozatot támogatom, azonban az alábbi eltérő indokolással.
- [94] 1. Elfogadva, hogy a védelemhez való jog nem szorítkozik a büntető eljárás időszakára, hanem annak a büntetésvégrehajtás időtartama alatt is végig érvényesülnie kell, álláspontom szerint a jelen esetben az előbbieik ellenére e jog tekintetében az érintettség nem állapítható meg. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése ugyanis a bírói döntés (eljárás) hiányában akkor teszi lehetővé a jogszabály felülvizsgálatára irányuló alkotmányjogi panasz igénybevételét, ha az indítványozóként fellépőt a sérteni vélt Alaptörvényben biztosított joga tekintetében közvetlenül és aktuálisan érinti a jogszabály. Ilyen körülményre az Alaptörvény XXVIII. cikke (3) bekezdését illetően az indítványozó nem hivatkozott; önmagában a szabadságelvonás ténye az említett alapjog viszonylatában az érintettséget nézetem szerint – büntetőeljárás vagy azon túl aktuális, a védelemhez való jog gyakorlását igénylő konkrét szándék, illetve történés hiányában – nem alapozza meg. Ezen túlmenően megjegyzem, hogy bár a levélküldés elítéltekre vonatkozó szabályozása megváltozott ugyan a módosítás révén, de ez nem érinti a védelemhez való jog gyakorlásának lehetőségét, mivel álláspontom szerint a hatékony védelem a kapcsolattartás meghagyott formái mellett is biztosított.
- [95] 2. A művelődéshez való jog kivételével egyetértek a határozat indokolásának azon részével, amely az indítványozó által hivatkozott további alapjogsértések tekintetében indokolás hiányát állapítja meg. A jelen esetben ugyanakkor a művelődéshez való jog korlátozását is alaptörvénytörvénynek tartom, mivel a Bv. tv. 172. § (2) bekezdése a büntetésvégrehajtási intézet rendje és a fogvatartás biztonsága érdekében, vagy egészségügyi okból a kapcsolattartás korlátozásának lehetővé tételével absztrakt értelemben több alapjog korlátozását – köztük a művelődéshez való jog korlátozását is – megvalósítja. A büntetésvégrehajtási intézet rendjét olyan követelménynek és egyben alkotmányos értéknek tartom, melyre tekintettel – többek között – a művelődéshez való jog jelen esetben megvalósult korlátozását, mint szükséges és arányos korlátozást az Alaptörvény I. cikke (3) bekezdésével összhangban állónak ítélem. Nézetem szerint – a határozat indokolásától eltérően – alapvetően a büntetésvégrehajtás rendjének védelme érdekében indokolt és szükséges a Bv. tv. 172. § (2) bekezdésében foglalt – alapjogokat érintő – korlátozás intézményesítése.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/150/2021.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3323/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Sulyok Tamás* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.II.37.452/2020/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Egy médiaszolgáltató jogi képviselő (dr. Schiffer András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Kúria Kfv.II.37.452/2020/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó szerint a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével (jogorvoslat-hoz való jog).
- [2] 2. Az indítványozó 2019. október 22-én azzal a kéressel fordult az Országgyűlés Sajtóirodájához, hogy 2019. október 24. és 28. napjaira napi sajtóbelépőt biztosítsanak a kérelemben megjelölt két újságíró számára. A kérelemben az indítványozó engedélyt kért arra is, hogy az abban megjelölt újságírók az ülésterem körüli folyosókon hangfelvételeket készíthessenek. A kérelemre a Sajtóiroda azt a választ adta, hogy napi belépőt csak az érvényben lévő szabályzat értelmében tudnak biztosítani, és csak az abban megjelölt helyeken lehetséges a kép-, illetve hangrögzítés.
- [3] 3. Az indítványozó a Sajtóiroda tájékoztatóját egyedi döntésnek tekintette, és a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 38. § (1) bekezdés a) pontja alapján kérte annak hatályon kívül helyezését.
- [4] 4. Az indítványozó álláspontja szerint a Sajtóiroda döntésének alapját képező 9/2013. számú házelnöki rendelkezés egyedi ügyben alkalmazandó általános hatályú rendelkezés, amely a Kp. 4. § (5) bekezdése alapján az egyedi döntéssel együtt lehet közigazgatási jogvita tárgya. Erre alapítva az indítványozó pert indított, és arra hivatkozott, hogy a demokratikus közvélemény kialakulásának első számú feltétele, hogy az Országgyűlés mint népképviselői szerv működése nyomon követhető legyen, ezt azonban a házelnöki rendelkezés aránytalanul megnehezíti a sajtó számára.
- [5] 5. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 102.K.34.182/2019/2. számú végzésével az indítványozó keresetlevelét visszautasította. Az elsőfokú bíróság értelemezése szerint sem a vitatott e-mailek, sem a házelnöki rendelkezés nem lehet közigazgatási jogvita tárgya. A bíróság szerint az Országgyűlés Hivatala, illetve annak szervezeti egységei nem minősülnek közigazgatási szervnek, nem folytatnak közigazgatási tevékenységet.
- [6] 6. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság arra mutatott rá, hogy a Kp. 4. § (7) bekezdése „a jogszabály által közigazgatási cselekmény megvalósítására feljogosított egyéb szervezetet vagy személyt” közigazgatási szervnek tekinti ugyan, a napi sajtóbelépő biztosítása vagy annak megtagadása azonban nem olyan cselekmény, amely közigazgatási per alapját képezhetné.
- [7] 7. A jogerős döntéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel élt. Ebben előadta, hogy az Országgyűlés adminisztratív kiszolgálást végző hivatalának tevékenysége igazgatási jellegű, funkcionális értelemben közigazgatási tevékenység. A hézagmentes bírói jogvédelem is azt követeli meg, hogy az Országgyűlés Hivatalának igazgatási természetű döntései bíróság előtt vitathatók legyenek.
- [8] 8. A Kúria álláspontja szerint a Kp. 4. § (7) bekezdés 1. pont e) alpontjának tág értelmezése alapján sem vonhatóak fogalmilag a közigazgatási szervek körébe az államhatalom más ágaiba tartozó közhatalmat gyakorló szervek, még akkor sem, ha az általuk végzett tevékenység jellege közhatalmi igazgatás. A Kúria az Alkotmánybíróság

és az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlatára alapítva arra a következtetésre jutott, hogy – a hatalom-megosztás és a parlamenti autonómia elveiből kiindulva – sem a szankcionált parlamenti képviselők, sem a ki-tiltott újságírók nem jogosultak arra, hogy parlamenten kívüli, azaz bírói jogvédelmet élvezzenek. Ebből kiin-dulva a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogytv.) 53–54. §-ai alapján hozott házelnöki rendelkezés nem lehet közigazgatási jogvita tárgya.

- [9] 3. A Kúria döntésével szemben az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt. Az indít-ványozó hivatkozott arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján „mindenkinek joga van ah-hoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”. Álláspontja szerint a Kúria tévesen hivatkozott az Alkotmánybíróság 32/2019. (XI. 15.) AB határozatára, mivel jelen eset és az Állami Számvevőszék jelentéseinek, megállapításainak felülvizsgálhatósága között nincs analógia. A Számvevőszék az Alaptörvényben meghatározott feladatait végezte, és ezzel összefüg-gésben mondta ki az Alkotmánybíróság, hogy azok közigazgatási perben nem vizsgálhatók felül. Jelen esetben viszont nem az Országgyűlés törvényhozó vagy egyéb, alaptörvényi hatáskörének gyakorlásáról van szó, ha-nem a hivatalának igazgatási természetű döntéseiről. Az indítványozó arra következtetett, hogy a támadott ak-tusok funkcionális közigazgatási szervtől erednek, és a bírósági döntés önkényesen vonta ki ezeket a döntéseket abból a körből, amelyek közigazgatási jogvita tárgyai lehetnek. Ez alapján az indítványozó úgy látta, sérült a XV. cikk (2) bekezdése is.

II.

- [10] 1. Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezése:

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [11] 2. Az Ogytv. vonatkozó rendelkezései:

„54. § (2) A házelnök meghatározza és az Országgyűlés honlapján közzéteszi az (1) bekezdésben meghatá-rozott épületek területére történő belépés és az ott-tartózkodás rendjét, az Országgyűlési Őrség és az Ország-gyűlés Hivatala e feladatkörével összefüggő tevékenysége részletes szabályait, valamint a belépés engedélyezé-sére vonatkozó jogosultság átruházásának szabályait. A házelnök nem állapíthat meg olyan rendelkezést, amely az Országgyűlés ülésének nyilvánosságát, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájé-koztatás feltételeit kizárná.”

- [12] 3. A Kp. vonatkozó rendelkezése:

„4. § (7) E törvény alkalmazásában

1. közigazgatási szerv: [...] e) a jogszabály által közigazgatási cselekmény megvalósítására feljogosított egyéb szervezet vagy személy;”

III.

- [13] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

- [14] 1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.

- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül napon belül lehet írásban benyújtani. A Fővárosi Ítélőtábla döntését az indítványozó 2021. március 29. napján vette át, és alkotmányjogi panaszát 2021. május 12-én – határidőben – küldte meg az Alkotmánybíróságnak.
- [16] 2. Az indítványozó megjelölte az indítványozói jogosultságát (saját ügyében, jogi képviselő útján járt el), valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikkének sérelmével összefüggésben nem terjesztett elő érdemi indokolást; nem indokolta, hogy miért lenne személyek közötti megkülönböztetés az, hogy a Kúria a Kp. 4. § (7) bekezdése alapján nem tartotta közigazgatási perben vizsgálhatónak az Országgyűlés Sajtóirodájának napi sajtóbelépőt megtagadó tájékoztatását. Részletes, érdemi indokolást terjesztett elő ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére, ez utóbbi tekintetében az indítvány megfelelt az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont követelményének, így az Alkotmánybíróság a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban vizsgálta az indítványt. Megállapítható az is, hogy az indítványozó kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] 3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [18] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy alapvető alkotmányossági kérdést vet fel: szükséges-e bírói vagy egyéb jogorvoslatot biztosítani az Országgyűlés Hivatala sajtóbelépőt megtagadó döntéseivel szemben.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján végső soron arra kellett választ adnia, hogy következik-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből, hogy a napi sajtóbelépőt megtagadó döntéssel szemben jogorvoslatot kell biztosítani. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben kizárólag azt vizsgálta, hogy a támadott döntés megfelel-e az Alaptörvénynek. Mivel az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján nyújtotta be panaszát, a döntés a szabályozási környezet átfogó alkotmányossági vizsgálatára nem terjedt ki.
- [21] Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette az Országgyűlés elnökének az Országgyűlés tevékenységének tudósításával összefüggő hatáskörét. Ezt követően áttekintette a sérelmezett döntés jogi jellegét, majd az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének tartalmát, végül pedig hogy a parlamenti autonómia és a sajtószabadság közötti egyensúly biztosításáról milyen következtetést lehet levonni az Alaptörvény alapján.
- [22] 2. Az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdésének második mondata értelmében „az Országgyűlés zavartalan működésének biztosítása és méltóságának megőrzése érdekében az Országgyűlés elnöke a házszabályi rendelkezésekben meghatározott rendészeti és fegyelmi jogkört gyakorol”. Az Alaptörvény felhatalmazását részletezi az Ogytv. 54. § (2) bekezdése, amely rögzíti, hogy „a házelnök meghatározza és az Országgyűlés honlapján közzéteszi az (1) bekezdésben meghatározott épületek területére történő belépés és az ott-tartózkodás rendjét, az Országgyűlési Őrség és az Országgyűlés Hivatala e feladatkörével összefüggő tevékenysége részletes szabályait, valamint a belépés engedélyezésére vonatkozó jogosultság átruházásának szabályait”. A rendelkezés rögzíti továbbá, hogy „a házelnök nem állapíthat meg olyan rendelkezést, amely az Országgyűlés ülésének nyilvánosságát, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit kizárná”.
- [23] Az Országgyűlés elnöke a fentiek alapján alkotta meg a 9/2013. számú házelnöki rendelkezést az Országház és az Országgyűlés Irodaháza, valamint az Országgyűlés Hivatalának elhelyezésére szolgáló épületek területére történő belépés és az ott-tartózkodás, valamint az Országgyűlési Őrség e feladatkörével összefüggő

tevékenysége részletes szabályairól (a továbbiakban: Rendelkezés). A Rendelkezés 3. § (7) bekezdése határozza meg a sajtóbelépők fajtáit, 8. §-a pedig a sajtótudósítás rendjét határozza meg.

- [24] Az Emberi Jogok Európai Bírósága a *Mándli és mások kontra Magyarország* (63164/16), 2020. október 12. ügyben vizsgálta, hogy az Országgyűlés elnökének sajtó képviselőit kizáró döntése ellentétes-e az Emberi Jogok Európai Egyezményével (a továbbiakban: Egyezmény). A Bíróság arra tekintettel állapította meg az Egyezmény 10. cikkének sérelmét, hogy a házelnöki rendelkezés nem határozta meg pontosan a szankció mértékét, a kitiltás határozatlan idejű volt és az eljárásba nem vonták be az érintett újságírókat (Indokolás 72–73). A Bíróság ugyanakkor nem tért ki arra, hogy a házelnök sajtót kizáró döntése egyezmény-sértő lenne a jogorvoslat biztosításának a hiánya miatt.
- [25] 3. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése értelmében „a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik”. Ezzel az Alaptörvény szövegszerűen is leszámolt a szocializmus hatalom egységét hirdető ideológiájával, amely az Országgyűlést olyan hatalomnak tüntette fel, amely a népszuverenitásból eredő összes jogot gyakorolta. A hatalommegosztás központi gondolata tehát, hogy nincs minden hatalmon felül álló intézmény az államszervezetben.
- [26] Ezzel egybeesik az Alkotmánybíróság gyakorlata is, amely szerint a hatalommegosztás elvének funkciója az, hogy „a hatalmi ágak egymás tevékenységét kölcsönösen ellenőrzik, ellensúlyozzák, érdemben korlátozzák; hatásköreik gyakorlása során az Alkotmányban meghatározott esetekben a hatalmi ágak együttműködésre kötelesek és tiszteletben kell tartaniuk az elválasztott hatalmi szervezetek döntéseit és autonómiáját. [...] [A]z ellensúlyozás és a kölcsönös ellenőrzés, az ellensúlyozó hatalmak és intézmények egymást korlátozó fékek és ellensúlyok bonyolult rendszerében egyetlen intézménynek sem lehet olyan domináns szerepe, amellyel a hatalomkorlátozásból hatalomelvonás keletkezik” {62/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 637, 645, megerősítette 3042/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [83]}. A hatalommegosztás tehát akkor érvényesül, „ha a hatalmi ágak egymást érdemben korlátozhatják” {62/2003. (XII. 15.) AB határozat, ABH 2003, 637, 645, megerősítette a 3116/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [27] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében rögzített alapelv lényege tehát elsősorban nem a közhatalmi tevékenységek funkció szerinti elválasztása, hanem az, hogy az egyes hatalmi ágak kölcsönösen fékezik és ellensúlyozzák egymást.
- [28] A hatalommegosztás klasszikus felfogása értelmében a törvényhozó hatalom az a hatalmi ág, amely általánosan kötelező magatartási szabályokat (törvényeket) alkot, a végrehajtó hatalom az, amelyik az általánosan kötelező magatartási szabályokat az egyedi esetekre vonatkoztatja, azokat hatósági jogkörben alkalmazza, a bírósági hatalom pedig az, amelyik dönt a jogszabályok alkalmazásával kapcsolatos jogvitákban. Az Alkotmánybíróság gyakorlatából egyértelműen kitűnik, hogy nem lehet következtetni egyes szervek hatáskörére a hatalommegosztás elvéből. Hasonlóképp nem lehet az alapján besorolni egy tevékenységet valamelyik hatalmi ágba az alapján, hogy azt melyik szerv látja el. Valamely hatáskör jellegét nem a hatáskör gyakorlójának államszerkezeti helye határozza meg.
- [29] A fentiekből az következik, hogy az, hogy az Országgyűlés Hivatala – mint az Országgyűlést segítő munkaszervezet – hoz meg egy döntést, nem jelenti azt, hogy ez a tevékenység törvényhozás lenne. Ugyanez áll a sajtóbelépő megadásáról vagy megtagadásáról szóló döntésre: ennek során az Országgyűlés elnöke az Ogytv. 54. § (1) bekezdését alkalmazza az egyedi esetre.
- [30] 4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”. A 9/2013. (III. 6.) AB határozat összefoglalta és megerősítette az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatát: kimondta, hogy a jogorvoslathoz való jog nem terjed ki a nem állami, például a munkáltatói vagy a tulajdonosi döntésekre, és nem terjed ki az állami, de nem hatósági, így a katonai előjárói döntésekre sem. Azt, hogy valamely állami vagy nem állami szerv döntése hatóságának minősül-e a jogorvoslathoz való jog szempontjából, csak a konkrét szabályozási környezetre tekintettel lehet eldönteni (Indokolás [27]). Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése tehát nem általánosságban biztosítja a jogorvoslat lehetőségét; az Alkotmánybíróság több ügyben úgy foglalt állást, hogy az adott jogvita nem tartozik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének tárgyi hatálya alá. A vonatkozó gyakorlat értelmében nem minősül bírósági vagy hatósági ügynek a Nemzeti Választási Bizottság mentelmi jog felfüggesztéséről történő döntése [3093/2018. (III. 26.) AB határozat], az Állami

Számvevőszék jelentése [32/2019. (XI. 15.) AB határozat] vagy a nem hatósági eljárásban juttatott *ex gratia* kártalanítás [23/2016. (XII. 12.) AB határozat].

- [31] A 3206/2013. (XI. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) részletesen vizsgálta, hogy az Országgyűlés fegyelmi döntésével szemben az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján kell-e jogorvoslatot biztosítani. Az Abh. elvi éllel szögezte le, hogy „az Országgyűlés fegyelmi döntései – amelynek alkotmányos alapját az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése teremti meg – nem minősülnek sem bírósági, sem hatósági, sem közigazgatási döntésnek, az ilyen döntésekkel szembeni jogorvoslat hiánya önmagában nem eredményez alaptörvényellenes helyzetet” (Indokolás [39]). Az Országgyűlés elnökének a sajtóbelépőkről szóló döntése is végső soron az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdésére vezethető vissza, az Ogytv. rendszertani értelmezéséből is az következik, hogy e vonatkozásban is „rendészeti, fegyelmi” jogkört gyakorol a házelnök.
- [32] Az Országgyűlés üléseiről való tudósítás, ideértve a kép- és hangfelvételek szabad készítését, az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből következő alapjog. Ez a jogosultság ugyanakkor az Országgyűlés rendjére, rendeltetésszerű működésére tekintettel korlátozható. A korlátozás során – mint minden alapjog korlátozása esetében – mérlegelni kell, hogy az alapjog gyakorlásához vagy a korlátozással védeni kívánt alkotmányos cél eléréséhez fűződik-e erősebb közérdek.
- [33] E mérlegelésnek mind a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat, mind az Ogytv. szövege jelentőséget tulajdonít. Az Ogytv. 54. § (2) bekezdése rögzíti: „A házelnök nem állapíthat meg olyan rendelkezést, amely az Országgyűlés ülésének nyilvánosságát, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit kizárná.”
- [34] Az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdésének második mondata fegyelmi és rendészeti jogköröket biztosít az Országgyűlés elnökének, azt viszont e rendelkezés nem rögzíti, hogy e jogkörök gyakorlásának felülvizsgálata eleve kizárt lenne. Az Abh. a házelnök képviselőkre vonatkozó fegyelmi intézkedéseivel kapcsolatban azt mondta, ki, hogy „a parlamenti fegyelmi jog a parlament belső működésére vonatkozik, és elsősorban a parlament tagjainak a képviselői minőségében tanúsított magatartásaira, és nem az állampolgárok és más személyek jogaira és kötelezettségeire terjed ki, ezért az ilyen döntésekkel szembeni jogorvoslat követelménye nem vezethető le az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből” (Indokolás [44]). Logikusan ebből az következik, hogy ha a házelnöki jogkör gyakorlása nem pusztán a parlament belső működésére vonatkozik, különösen ha érinti kívülállók alapjogait, akkor a parlamenti autonómia is szűkebb körű.
- [35] Ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vonható le olyan következtetés, hogy a rendészeti, fegyelmi döntésekkel szemben jogorvoslatot kellene biztosítani. Ugyan az Országgyűlés elnökének a sajtóbelépő megadásáról vagy megtagadásáról szóló döntése nem törvényhozási döntés (így a hatalommegosztásból nem következik, hogy azt bíróság nem vizsgálhatja felül), de e döntés alapja az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése.
- [36] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria támadott döntése nem sértette az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogát azzal, hogy az Országgyűlés elnökének sajtóbelépőt megtagadó döntésével szemben nem biztosított jogorvoslatot. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [37] A határozat rendelkező részével egyetértek, az indokolás egyes megállapításaival összefüggésben párhuzamos indokolásomban az alábbi szempontra kívánok rámutatni.
- [38] Az Alaptörvény 5. cikk (7) bekezdése szerint „az Országgyűlés elnöke a házszabályi rendelkezésekben meghatározott rendészeti és fegyelmi jogkört gyakorol”. A többségi indokolás utal arra, hogy az Alaptörvény nem zárja ki eleve e jogkörök gyakorlásának felülvizsgálatát. Az indokolásban hivatkozott Abh. indokolásának [44] bekezdése a házelnök képviselőkre vonatkozó fegyelmi intézkedéseivel kapcsolatban mondta ki, hogy „a parlamenti fegyelmi jog a parlament belső működésére vonatkozik, és elsősorban a parlament tagjainak a képviselői minőségében tanúsított magatartásaira, és nem az állampolgárok és más személyek jogaira és kötelezettségeire terjed ki, ezért az ilyen döntésekkel szembeni jogorvoslat követelménye nem vezethető le az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből”. Ha azonban a házelnök nem fegyelmi, hanem rendészeti jogkörében jár el, és az nem a képviselők, hanem az országgyűlés szervezetrendszerén kívüli személyek (pl. a sajtó képviselői) alapjoggyakorlását érinti, akkor e döntésekkel szemben lehetőséget jelentene magán az Országgyűlés szervezetrendszerén belül megteremteni a jogorvoslati utat. Így belső szabályozás révén – tehát az Országgyűlés autonómiájának tiszteletben tartása mellett – a bírói út hiányában is megteremthető lenne az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének garanciarendszere.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1442/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3324/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.849/2021/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselőjén (dr. Sepsi Tibor Lajos ügyvéd) keresztül az Abtv. 27. § alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.IV.20.849/2021/4. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, mivel az az indítvány szerint a bírósági ítélet sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [2] A panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint 2020. augusztus 17-én Tordai Bence a Párbeszéd Magyarországért Párt (a továbbiakban: PM) országgyűlési képviselője sajtótájékoztatót tartott egy visegrádi szálloda-eladás ügyében (amely terület egy kft. tulajdonában állt, amelynek többségi részvényese az alapügy felperese volt), ahol bejelentette, hogy feljelentést tesz az ügyben (jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés miatt). A sajtótájékoztatóról videófelvétel is készült, amely a PM Facebook oldalán is elérhető, és amelyet a PM több sajtóorgániummal is megosztott (többek között az indítványozóval is) – mellékelve hozzá a Központi Nyomozó Főügyészséghez (a továbbiakban: KNYF) címzett feljelentést is. Az indítványozó weboldalán 2020. augusztus 17-én „Feljelentést tesz a Párbeszéd a visegrádi luxusszálloda miatt” címmel jelent meg egy cikk. Ezen cikkben az indítványozó tájékoztatót a PM sajtótájékoztatóján elhangzottakról: így a feljelentés tényéről, a gyanított bűncselekmény jellegéről, a KNYF-nek küldött feljelentés tartalmáról, Tordai Bence értesüléseiről és véleményéről a területtel és az ügygel kapcsolatban. A cikk miatt az alapügy felperese sajtó-helyreigazítási kérelemmel fordult az indítványozóhoz, aki azonban a kérésnek határidőn belül nem tett eleget, ezért a felperes keresettel fordult a Fővárosi Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság), és kérte, hogy az elsőfokú bíróság kötelezze az indítványozót egy helyreigazító közlemény közzétételére. Az indítványozó ellenkérelmében elsősorban az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére hivatkozott, valamint arra, hogy ő csak tájékoztatót a sajtótájékoztatón elhangzottakról, tevékenysége pedig megfelelt az alkotmánybírósági gyakorlatnak is.
- [3] A felperes keresetét az elsőfokú bíróság elutasította. Az ítélet indokolása szerint az Alaptörvény IX. cikkéből, a kapcsolódó alkotmánybírósági gyakorlatból, és a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) rendelkezéseiből az következik, hogy egy sajtó szerv egy sajtótájékoztatóról hitelesen és szöveghűen jogosult tájékoztatni (amennyiben annak témája közügyeket érint), és amennyiben nem tesz hozzá annak tartalmához, valamint lehetőséget ad a reflektálásra is, akkor nem felel az ott elhangzottakért. Az elsőfokú bíróság döntése során figyelembe vette a PK. 12. és 14. számú állásfoglalásait is. Ezek alapján az elsőfokú bíróság (jelentős mértékben alapozva az alkotmánybírósági gyakorlatra) megállapította, hogy a közügyek szabad vitathatóságából és a közélet vitáiban a sajtó szerepéből kiindulva a felperes keresete nem volt megalapozott.
- [4] 2. Az elsőfokú bíróság döntésével szemben a felperes fellebbezéssel élt a Fővárosi Ítéltáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság), amelyben többek között arra hivatkozott, hogy ő a Kúria egy korábbi döntése szerint nem minősül közszereplőnek, ezért az elsőfokú bíróság ítéletének már a kiindulási pontja is hibás. A másodfokú bíróság a fellebbezés elbírálása során az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú bíróság ítélete indokolásában hangsúlyozta, hogy az elsőfokú bíróság döntésével egyetért, de más jogi indokok alapján. A másodfokú bíróság szerint ugyanis a helyreigazítási kérelemmel érintett állítások mind tényszerűen

igazolhatóak, illetve az állítások egy része nem is a felperesre vonatkozik, ezért a közszereplői minőségének sem volt jelentősége.

- [5] 3. A jogerős ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, amely ítéletében a másodfokú döntést részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az indítványozót helyreigazítás közlésére kötelezte.
- [6] A Kúria ítéletének indokolásában kiemelte, hogy a sajtónak a megfelelő tájékoztatáshoz való joga és kötelezettsége nem érvényesül korlátlanul. Az Smtv. és az alkotmánybírósági gyakorlat alapján ugyanis minden sajtóközleményt a maga egészében kell vizsgálni, és valós tartalmuk alapján kell minősíteni. Emellett pedig figyelemmel kell lenni a közlemény belső összefüggéseire és a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint e körben elsőként arról kell döntenie, hogy a közlés közügyekben való megszólalás volt-e, közérdekű vitában kifejtett álláspontnak minősült-e. Ezt követően meg kell vizsgálni, hogy a közléssel érintett személy közszereplőnek minősül-e, majd ezt követően kell vizsgálni, hogy a kijelentés értékítélet vagy tényállítás volt-e. A Kúria szerint a tudósítás tartalma részben közérdeklődésre számot tartó kérdés volt, és az indítványozó egy közszereplő országgyűlési képviselő sajtótájékoztatójáról tudósított. Nem vette figyelembe azonban az első- és másodfokú bíróság, hogy a tudósítás alapját képező hotel értékesítésnek nincs közpénzzel kapcsolatos érintettsége, a felperes személye pedig ezt a kapcsolatot sem közvetlenül sem közvetve nem hozza létre. A felperes a Kúria szerint nem közszereplő, de a gazdasági életben való szerepe miatt magasabb a tűrési kötelezettsége, de ez kimerül abban, hogy hozzá kérdések intézhetők. A cikkben elhangzó állítások a Kúria szerint tényállítások voltak, és az indítványozó nem mentesül a bizonyítási kötelezettség alól csak azért, mert mások gondolatait vette át. Szintén kifogásolható, hogy a cikkben nem szerepelt a felperes cáfolata (sőt annak felajánlására sem került sor), ez pedig nem felel meg az alkotmánybírósági gyakorlatnak.
- [7] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kérte a Kúria ítéletének a megsemmisítését, mivel álláspontja szerint az sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését. Véleménye szerint az ügyben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy a sajtót a pártok és politikusok közleményeiről való tudósításuk során milyen kötelezettségek terhelik. Emellett álláspontja szerint a Kúria tévesen értelmezte az irányadó alkotmánybírósági gyakorlatot is, ezáltal az ügyben a döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség is fennáll. Az indítványozó szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdéséből fakadó követelmények alapján (amelyet az alkotmánybíróság gyakorlata is megerősít) egy közszereplőnek a közügyekkel összefüggő kérdésekben tartott sajtótájékoztatójáról a sajtó, kommentár nélkül jogosult tájékoztatást adni. Véleménye szerint az sem ellenkezik az alkotmánybírósági gyakorlattal, hogy nem biztosított cáfolatot a felperesnek, mivel az Alkotmánybíróság 3217/2020. (VI. 19) AB határozatából ennek alkotmányossága is igazolható. Véleménye szerint a Kúria ítélete azért is alaptörvény-ellenes, mivel nem vette figyelembe a sajtószerző alkotmányos szerepét, nem értékelte megfelelően a cáfolat elmaradása tekintetében továbbfejlődött alkotmánybírósági gyakorlatot, valamint szűken értelmezte a közügy fogalmát és tévesen értelmezte a felperes közszereplői státuszát. Emellett alkotmányellenesen telepítette a vizsgálat felelősségét a sajtószerzőre. Mindezek alapján álláspontja szerint a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdését.

II.

- [8] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.

(2) Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.”

III.

- [9] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

- [10] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az alkotmányjogi panasz határidőben a bíróságra érkezett.
- [12] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló eljárás alperese nyújtotta be az ügyét érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [13] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében deklarált véleménynyilvánításhoz való jog sérelmére is. E tekintetben megállapítható azonban, hogy az indítványozó mint sajtószerző cikkében nem saját álláspontját (véleményét) közölte, hanem egy sajtótájékoztatóról tudósított, így e tekintetben a Kúria döntése az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdését nem érintette. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának az indokolásában is elsősorban az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésére hivatkozott. Erre tekintettel megállapítható, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítványozó nem adott elő önálló, érdemi alkotmányjogi érvelést, ezért az Alkotmánybíróság az indítványnak a IX. cikk (1) bekezdésére vonatkozó részét érdemben nem vizsgálta.
- [14] 4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [15] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében biztosított sajtószabadsághoz való jognak a hatályát és határait érintően felveti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. A kúriai ítélet alkotmányossági vizsgálata kapcsán ezért vizsgálni kell, hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összhangban értelmezte-e az indítványozó által közölt cikk vonatkozásában a sajtó-tájékoztatóról történő tudósításra irányadó alkotmányos követelményeket, és ezáltal figyelembe vette-e döntése meghozatala során az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó kötelezettségét.
- [17] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [18] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [19] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján „a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló

jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül.

- [20] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben szükségesnek tartja azt is kiemelni, hogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy az ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék {pl. 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}. A bíróságnak tehát a jogszabályok által kijelölt értelmezési kereteken belül kell azonosítaniuk az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, valamint a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria helyesen ítélte-e meg a szóban forgó ügynek a sajtószabadsághoz való joggal összefüggő kapcsolatát.
- [21] 2. A fenti kérdés vizsgálata során az Alkotmánybíróság fontosnak tartotta ismételten kiemelni, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése alapján mit tekinthetünk a sajtó elsődleges szerepének egy demokratikus állam működésében.
- [22] 2.1. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB határozatában összegezte és megerősítette azt a gyakorlatát, „mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleménysszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kitüntetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [23]}. Ez a határozat arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerteágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze. A szólásszabadság kitüntetett jellege e tekintetben a sajtószabadságra is vonatkozik, és vonatkozik rá a szabadság kettős igazolása is: a sajtószabadság jelentőségét a szubjektív alapjog és a demokratikus közvélemény alkotmányos intézménye egyaránt igazolja. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően a sajtószabadság elismerése mellett a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeinek biztosításáról is rendelkezik” {7/2014. (III. 7.) AB határozat Indokolás [40]}. Az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdése tehát a sajtószabadságot a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás garanciájának tekinti. Ez a tájékoztatás a „demokratikus közvélemény” információs érdekét szolgálja: azt, hogy a közvélemény a számára releváns tényekről, eseményekről adatot, tájékoztatást, illetve ezzel összefüggő véleményt kapjon {lásd 26/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A közéleti viták szabadsága és sokszínűsége nélkül ugyanis nincsen szabad közvélemény és nincsen demokratikus jogállam {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [23] Egy médiaszolgáltató tehát alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről tudósít. E szabadsága kiterjed annak meghatározására is, hogy mely eseményekről milyen részletességgel és tartalommal ad tájékoztatást. Amennyiben a sajtószabadság gyakorlása sérti más alapjogát vagy valamilyen alkotmányos célt, akkor az Alkotmánybíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy a konkrét esetben a sajtószabadság gyakorlásának vagy az azt korlátozó célnak kell-e inkább teret engednie {23/2019. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [19]}.
- [24] 2.2. Összességében ismételten rögzíthető tehát, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában kiemelten fontos alkotmányos érdekek tekinti a sajtószabadság érvényesülését. A sajtó ugyanis „olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabadon véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz juthassanak” {lásd többek között: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; továbbá 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}.

- [25] 3. Az ügy megítélése szempontjából a fentiekén túl az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta áttekinteni a sajtótájékoztatókkal összefüggésben a sajtó objektív felelősségével kapcsolatos gyakorlatát is.
- [26] 3.1. A fentiekben írtak alapján egyértelműen kijelenthető, hogy a sajtónak a politikai viták választópolgárokhoz történő eljuttatásában kiemelt szerepe van. A demokratikus közvélemény alakulásában központi szereppel bíró sajtó tevékenységének egyik lényegi eleme ugyanis a közéleti események nyilvánossághoz való közvetítése. A média a modernkori nyilvánosság fő letéteményese, nélküle teljes mértékben elképzelhetetlen a demokratikus társadalmi tanácskozás működése. A sajtónak elsőrendű alkotmányos feladata a közérdekű információk, köztük a közéleti szereplők megnyilatkozásainak, álláspontjainak terjesztése. Nemcsak annak van jelentősége, hogy a közügyek vitájához tartozó információk terjesztése a sajtó alkotmányos küldetése, hanem annak is, hogy a demokratikus vita többi résztvevőjének pedig joga van ehhez a tájékoztatáshoz. Különösen fontos tehát, hogy a sajtó a közvita számára releváns körülményekről minél szabadabban számolhasson be {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [27] Ezzel együtt természetesen a sajtó tájékoztató tevékenységének szabadsága sem korlátlan, hanem más alapvető jogok vagy alkotmányos értékek érvényesülése érdekében kötelezettségekkel tűzdelt. Az Alkotmánybíróság több esetben is alkotmányosnak talált már a média által nyújtott tájékoztatásra vonatkozó előírásokat {lásd 1/2007. (I. 18.) AB határozat, illetve 3096/2014. (IV. 11.) AB határozat; és hasonló érvelést tartalmaz a 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [22] is}. A sajtószabadság gyakorlása önmagában azonban nem terjed ki a valótlanítások közzétételére, sőt az újságírók egyik fő felelőssége éppen a közölt hírek, információk hitelességének ellenőrzése. Ez mindazonáltal nem azt jelenti, hogy a valótlan tényállításokért viselt felelősség kérdése minden esetben azonos szempontok szerint lenne megítélhető, és e körben ne lenne szükség alkotmányossági megfontolások mérlegelésére. Mindenképpen ilyen megfontolásnak minősül a közügyekre vonatkozó információk áramlásának érdeke, illetve a sajtó viszonya az általa közölt kijelentésekhez. Közéleti szereplők sajtótájékoztatóiról szóló tudósítás esetén ezek a szempontok különös súllyal esnek latba {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [28] 3.2. Az Alkotmánybíróság már a 3/2017. (II. 25.) AB határozatában hangsúlyozta, hogy „a bíróságoknak az eléjük vitt jogvita elbírálása során a sajtószabadság megfelelő alkotmányos védelme érdekében a tudósítással érintett helyzet teljességét kell megvizsgálniuk” {3/2017. (II. 25.) AB határozat, Indokolás [24]}. Egy politikai (közéleti) vita alapját képező ügyben, a közéleti szereplők sajtótájékoztatójáról tudósító média felelőssége körében a közvitával meglévő nyilvánvalóan szoros kapcsolat mellett az is fontos körülmény, hogy – szemben a közéleti újságírás számos más megnyilvánulásával – az újságírók ez esetben nem saját állításaikat vagy véleményüket tárják a nyilvánosság elé, nem saját gondolataikkal igyekeznek befolyásolni a szélesebb közvéleményt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közéleti szereplők kijelentéseit közvetítő sajtónak a valótlan tényállításokért fennálló felelőssége más mérce szerint ítélandó meg ahhoz képest, amikor a szerkesztők és újságírók pusztán saját elképzeléseik és előzetes döntéseik mentén határozzák meg a médiatartalmat. Ilyenkor ugyanis a sajtó működésének fókuszában nem a közvita saját érvekkel való gazdagítása és befolyásolása, hanem a társadalmi tanácskozásban résztvevő többi szereplő megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll. A sajtótájékoztatókról való tudósításokkal kapcsolatban a közéleti vita érdeke mindenekelőtt az elhangzottak pontos, a hírek aktualitásához igazodó közzétételét igényli {34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [44]}. A mások állításait közlő sajtó felelősségének korlátozottsága kiváltképp fennáll akkor, amikor a média a közéleti vita frontvonalában tevékenykedő politikusok kijelentéseit terjeszti (ahogy az jelen ügyben is történt). Ebben az esetben ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy „az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli. Magyarországon az elmúlt időszakban kialakultak a plurális politikai nyilvánosság működésének sajátosságai, amelyek között a közéleti viták során elhangzottakat a társadalom kellő körültekintéssel tudja értékelni” {7/2014. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [57]}. E körültekintésnek mindennapos része, hogy a politikai vitákat követők az egyik résztvevő terhelő állítását követően bizton számíthatnak az érintettnek a nyilvánosságban szintén megjelenő válaszára, cáfolatára.
- [29] Ahogyan az Alkotmánybíróság azt az 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban hangsúlyozta, a sajtótájékoztatóról való tudósítások esetében ráadásul a média felelőssége nemcsak a közlések tartalma, hanem sajátos módon azok széles nyilvánossághoz jutása tekintetében is speciális. Ezekben az esetekben ugyanis kifejezetten maguk a közéleti szereplők keltik és szervezik a sajtó érdeklődését, azzal az egyértelmű szándékkal, hogy közléseik,

állításai a lehető legszélesebb körű figyelmet nyerjék el. A média itt sokkal inkább a véleménynyilvánítások közvetítő eszköze, semmint a közvita önálló szereplője [34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [46]]. Ez alapján a mások közléseiről tudósító sajtó felelősségére vonatkozó teszt lényegi eleme, hogy az újságíró a más személyek által megfogalmazottakat hűen, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve, saját értékelés nélkül közvetíti-e a közvélemény felé. E tekintetben tehát egyértelműen visszaélést jelentene, ha a sajtó-tájékoztatóról szóló tudósítás címe megtévesztő lenne a közlések forrását vagy természetét illetően, és azt a látszatot keltené, hogy a benne foglaltak a médiatartalom-szolgáltató saját állításai vagy nem vitatott közlések [34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [48]]. Ugyanakkor ezzel együtt azt is rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájának körében egymást érintően tett kijelentésekről hűen, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító (vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló) médiatartalom-szolgáltató a sajtószabadság által védett alkotmányos küldetését teljesíti, így e tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híresztelésként értékelni [34/2017. (XII. 11.) AB határozat, Indokolás [50]].

- [30] 3.3. A 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban kialakított tesztet az Alkotmánybíróság a későbbi gyakorlatában továbbfejlesztette. A 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatban kimondta ugyanis a testület, hogy egy közlést, így egy sajtó cikk tartalmát is teljes egészében kell értékelni, és az abban megfogalmazottak kapcsán figyelembe kell venni annak a politikai vitába való beágyazódottságát is. Ha ugyanis egy tudósításról szóló cikk alapjául szolgáló vita nem kizárólag a kifogásolt cikkben jelenik meg, és ebben a vitában további számos helyen lehetősége nyílik a másik félnek saját álláspontját ismertetni, és ezáltal a vitában elhangzó kritikákra reagálni, akkor a sajtótájékoztatóról való tudósítás akkor is megfelel az alkotmányos követelményeknek, ha a másik fél álláspontja, vagy legalább a cáfolat adására való felhívás nem jelenik meg abban [3217/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [46]].
- [31] 4. Jelen ügy vonatkozásában a fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [32] 4.1. Az indítványozónak mint sajtóorgánumnak vitán felül joga és kötelessége tájékoztatnia az olvasóit a közéleti eseményekről, amelyek közé tartozik egy országgyűlési képviselő sajtótájékoztatójáról való tájékoztatás is (különösen annak fényében, hogy arról az MTI is beszámolt). Ennek keretében minden kétséget kizáróan rögzíthető, hogy az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó jogával élve jelentette meg a perbeli cikket, amelyben a PM-es parlamenti képviselő által elmondottakat ismertette, egy a közbeszédben jelenlévő téma vonatkozásában.
- [33] 4.2. Az indítványban támadott kúrai ítélet – szemben az elsőfokú és a másodfokú ítéletekkel – megállapította, hogy az indítványozó jogellenesen járt el, ezért köteles a helyreigazító közlemény közzétételére. E vonatkozásban fontos kiemelni, hogy indítványozó által közölt cikk egy országgyűlési képviselő által elmondottakat idézte, amelynek tartalma egy olyan gazdasági szereplőre volt visszavezethető, akinek neve és érdekeltségei többször is megjelennek a sajtóban. Ez alapján megállapítható, hogy a cikk tartalma egy közügyeket érintő témáról szólt. Fontos azt is kiemelni, hogy az indítványozó nem fűzött további értékelést a PM-es parlamenti képviselő sajtótájékoztatóján elhangzottakhoz, továbbá a cikkben elhangzó állítások forrása is egyértelműen beazonosítható volt. E tekintetben tehát megállapítható, hogy az indítványozó által közölt cikk tényszerűen tájékoztatott a sajtótájékoztató elhangzottairól.
- [34] Ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a cikkben nem szerepelt az érintett felperes cáfolata, sőt egyértelműen arra lehet következtetni, hogy arra az indítványozó a cikk megjelenése előtt a felperesnek nem is biztosított lehetőséget (ezt az indítványozó kifejezetten meg is erősítette). Jelen ügyben tehát azt kellett elsődlegesen vizsgálnia az Alkotmánybíróságnak [figyelemmel arra, hogy az indítványozó által közölt cikk minden más elemében megfelelt a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban kialakított teszt követelményeinek], hogy a Kúria az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összhangban hozta-e meg a döntését akkor, amikor jelentőséget tulajdonított annak, hogy az indítványozó nem biztosított lehetőséget az alapügy felperesének a cikkben megjelentek, és a PM-es politikus sajtótájékoztatóján elhangzottak cáfolatára. A 34/2017. (XII. 11.) AB határozat szerint a cáfolat vagy legalább annak lehetőségének elmaradása már önmagában megalapozhatja az érintett sajtóorgánum felelősségét. A 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában azonban az Alkotmánybíróság ehhez a feltételhez azt is hozzáfűzte,

hogy ha egy tudósításról szóló cikk alapjául szolgáló vita nem kizárólag a kifogásolt cikkben jelenik meg, és ebben a vitában számos további helyen lehetősége nyílik a másik félnek saját álláspontját ismertetni, és ezáltal a vitában elhangzó kritikákra reagálni, akkor a sajtótájékoztatóról való tudósítás megfelel az alkotmányos követelményeknek. Ezen szempont az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban elsősorban politikusok, tágabb értelemben közéleti szereplők egymás közötti vitájában alkalmazható, ahol az egymás álláspontjaira való reagálásra szélesebb körben nyílik lehetőség. Jelen ügyben tehát a fő kérdés az, hogy az alapügy alperese besorolható-e a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában meghatározott személyi körbe [mert akkor a cáfolat lehetőségének elmaradása is összeegyeztethető lenne az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével].

- [35] E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg: az alapügy felperese egy gazdasági szereplő, aki politikai illetve közéleti kérdésekben nem nyilvánul meg, így önmagában a különböző gazdasági érdekségei, illetve családi kapcsolatai miatt nem tekinthető a 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatában meghatározott személyi körbe sorolhatónak. Az is kijelenthető, hogy az alapügy felperesétől, mint gazdasági szereplőtől nem várható el, hogy önállóan adjon cáfolatot az őt ért kritikákra, illetve ezen kritikáknak a sajtó által közvetített tudósításaira. Mindezek alapján megállapítható, hogy az alapügy felperesére, illetve a jelen ügyben érintett indítványozói cikkekre a 34/2017. (XII. 11.) AB határozat szerinti teszt volt az irányadó (tehát az indítványozónak lehetőséget kellett volna biztosítania az alapügy felperese részére a cáfolat adására), amelyet a Kúria ítéletében az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésével összhangban alkalmazott.
- [36] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria ítélete az Alaptörvény 28. cikkével összhangban értékelte a sajtó-tájékoztatókról történő közlésre irányadó alkotmányos szempontokat, ezáltal a támasztott ítélet összhangban áll az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdéséből fakadó szempontokkal. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/427/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3325/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Sulyok Tamás* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes* és *dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a védettségi igazolással való visszaélés elleni fellépésről szóló 220/2021. (V. 1.) Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz alapján indult eljárását megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [2] Az indítvány előterjesztője magánszemély, aki az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett és az Alkotmánybíróságra 2021. október 4. napján érkezett panaszában a védettségi igazolással való visszaélés elleni fellépésről szóló 220/2021. (V. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) megsemmisítését kérte, mivel álláspontja szerint az sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező, az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt, törvényességi elvet. Az indítványozó a 9/1992. (I. 30.) AB határozatra hivatkozva utalt arra is, hogy a törvényességi elv a jogállamiság érvényesülésének a feltétele.
- [3] Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság a 11/1992. (III. 5.) AB határozatban a jogállami büntetőjog egyik fő elvi tételeként rögzítette a *nullum crimen sine lege* elvét, mely szerint csak törvényi szinten lehetséges egyes bűncselekményeket, valamint az alkalmazható büntetéseket meghatározni. Az indítványozó előadta, hogy ez levezethető az Alaptörvény B) cikk (1), valamint az I. cikk (3) bekezdéséből is. Álláspontja szerint ez a megközelítés tükröződik az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében és a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 4. § (1) bekezdésében is.
- [4] Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése értelmében a XXVIII. cikk (4) bekezdésében rögzített alapjog még különleges jogrendben sem függeszthető fel és nem korlátozható az I. cikk (3) bekezdésben rögzített mértéket meghaladóan. Az alkotmányjogi panasz szerint különleges jogrendben sem terjed ki a Kormánynak az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt rendeletalkotási joga arra, hogy büntetőjogi tényállást szabályozzon, arra veszélyhelyzet időszaka alatt is csak az Országgyűlés jogosult.
- [5] 2. A támadott szabályozás az alábbiak szerint foglalható össze.
- [6] 2.1. Az R. 2021. május 2. napján lépett hatályba. Az R.-t a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében rögzített hatáskörében, a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 51/A. §-ára figyelemmel alkotta meg. Az R. 2021. május 16. napján hatályba lépett 3. § (1) bekezdése az R. hatályát a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény (a továbbiakban: Védtv.) hatályvesztéséig meghosszabbította, míg e szakasz (2) bekezdése az R. hatályvesztésének időpontjaként 2021. május 23. napját határozta meg. A 2021. május 22. napján hatályba lépett, a 2021. február 8. napjával kihirdetett veszélyhelyzettel összefüggő rendkívüli intézkedések hatályának újbóli meghosszabbításáról szóló 271/2021. (V. 21.) Korm. rendelet 2. § 36. pontjában a Kormány az R. 3. §-át hatályon kívül helyezte és az R. hatályát a Védtv. hatályvesztéséig meghosszabbította.
- [7] 2.2. A Btk. 4. § (1) bekezdése szerint bűncselekmény olyan cselekmény lehet, amelyre a Btk. büntetés kiszabását rendeli el. A Btk. ezen rendelkezésétől való eltérést az R. 1. § (1) bekezdése kifejezetten tartalmazza. A jogalkotó az R.-rel a Btk.-ban nem szereplő, új büntetőjogi tényállást hozott létre.

- [8] Az R. 1. § (1) bekezdésének értelmében az, aki a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védetség igazolásáról szóló kormányrendeletben meghatározott hamis közokiratot vagy magánokiratot készít, közokirat vagy magánokirat tartalmát meghamisítja, hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot vagy magánokiratot felhasznál, információs rendszerbe adatot jogosulatlanul vagy jogosultsága kereteit megsértve bevisz, megváltoztat, töröl vagy hozzáférhetetlenné tesz, bűntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Az R. 1. § (2) bekezdése szerint az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott közokiratot, magánokiratot forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, vagy bűncselekmény elkövetése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő jelszót vagy számítástechnikai programot készít, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik.
- [9] 3. Az igazságügyért felelős miniszter *amicus curiae* beadvánnyal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben kifejtette, hogy álláspontja szerint az indítvány vissza-, illetve elutasításának lenne helye.
- [10] 4. Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a Védtev. többször módosított 5/A. §-a szerint a Védtev. 2022. június 1. napján hatályát veszítette, ekképpen az R. is ezen a napon a hatályát veszítette.
- [11] A veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Átmenetv.) 3. § (1) bekezdése szerint a Btk. rendelkezéseit – többek között – e paragrafus (2) bekezdésében foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A (2) bekezdés értelmében pedig a veszélyhelyzet ideje alatt elkövetett, az R. 1. §-a szerinti bűncselekmény büntetendőségét a cselekmény elkövetésekor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni.
- [12] 5. Az alkotmányjogi panaszeljárásokban ugyan a támadott jogszabály hatályvesztése önmagában nem jelenti, hogy az Alkotmánybíróságnak ne kellene érdemben vizsgálnia az indítványt [Abtv. 64. § e) pont], de – amennyiben az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn, illetve az indítvány egyéb okból tárgytalanná vált – akkor az Alkotmánybíróság az Abtv. 59. §-a, illetve az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján megszünteti az eljárást. Miután az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint benyújtott alkotmányjogi panasz esetében az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányossága kérdésében dönt – és a lefolytatott vizsgálat lehetséges következménye a jogszabály megsemmisítése eredményeként annak hatályvesztése –, nem indokolt az eljárás lefolytatása abban az esetben, ha a támadott jogszabály már nem hatályos és nem is alkalmazható.
- [13] A jelen ügyben az indítványozó nem állította azt, hogy vele szemben büntetőeljárás indult volna az R. alapján, nincs folyamatban olyan, az indítványozót érintő eljárás, amelyben a támadott rendelkezések az Átmenetv. 3. § (2) bekezdése alapján alkalmazandók lennének és amelyről az Alkotmánybíróságnak tudomása lenne.
- [14] 6. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány elbírálására okot adó körülmény már nem áll fenn, ezért az eljárást – az Abtv. 59. §-a alapján, figyelemmel az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontjára – megszüntette.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [15] Az indítvánnyal támadott jogszabály hatályvesztésére és az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes alkotmányjogi panasz egyéni jogvédelmi eszköz jellegére figyelemmel a vizsgált esetben egyetérttek a rendelkező részben és az indokolásban foglaltakkal, mivel az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti hatáskörben eljárva az érdemi vizsgálat szükségessége az indítványban foglaltak alapján nem volt igazolt (vagyis, hogy a kifogásolt szabályozás az indítványozó tekintetében személyes, közvetlen és aktuális hatás kiváltására alkalmas), amelyet az Alkotmánybíróság az indítvány értékelése során nem hagyhatott figyelmen kívül.
- [16] Ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak kiemelését.
- [17] Amennyiben az Alkotmánybíróságnak lehetősége nyílt volna az indítvány érdemi elbírálására, meggyőződésem szerint a panasszal támadott, a védettségi igazolással való visszaélés elleni fellépésről szóló 220/2021. (V. 1.) Korm. rendelet megsemmisítésének lett volna helye.
- [18] Álláspontom szerint az Alaptörvény rendszeréből, a XXVIII. cikk (4) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, valamint IV. cikk (2) bekezdésének együttes és egymásra tekintettel történő értelmezéséből kiolvasható az anyagi jogi legalitás veszélyhelyzettől független jelentéstartalmaként a büntető anyagi jogi szabályok törvényi jogforrási szinten történő szabályozásának követelménye.
- [19] A *nullum crimen sine lege* elv tartalma az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdéséből fakadóan véleményem szerint veszélyhelyzetben sem korlátozható oly módon, hogy a törvényi jogforrási szinten történő szabályozás követelményétől büntető anyagi jogi szabályok esetén el lehessen tekinteni.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [20] Nem értek egyet a többségi végzéssel, ugyanis a konkrét ügyben indokoltan tartottam volna az alkotmányjogi panasz befogadását és annak érdemi vizsgálatát. Indokaimat az alábbiakban foglalom össze.
- [21] A végzés rögzíti, hogy „[a]z alkotmányjogi panasz eljárásokban ugyan a támadott jogszabály hatályvesztése önmagában nem jelenti, hogy az Alkotmánybíróságnak ne kellene érdemben vizsgálnia az indítványt [Abtv. 64. § e) pont]”, de az eljárás megszüntetésének indokaként mégis azt jelöli meg, hogy az R. és az abban foglalt büntető tényállás hatályát veszítette, és nincs arra vonatkozó adat, hogy folyamatban lenne az indítványozót érintő olyan eljárás, amelyben a támadott rendelkezéseket alkalmazni kell.
- [22] Az Átmenetv. 3. § (2) bekezdés értelmében a veszélyhelyzet ideje alatt elkövetett, az R. 1. §-a szerinti bűncselekmény büntetendőségét a cselekmény elkövetésekor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Az R. az 1. §-ában foglalt bűncselekmény elkövetőjét 5 évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegeti. A Btk. 26. § (1) bekezdése szerint a büntethetőség a büntetési tétel felső határának megfelelő idő, de legalább öt év elteltével évül el. Mindez azt jelenti, hogy az R. hatálybalépése és a hatályon kívül helyezése (2021. május 2. és 2022. június 1.) közötti időszakban elkövetett ilyen cselekményekért a hatályon kívül helyezést követő öt évig felelős-

ségre vonható az elkövető, vagyis az ellene ilyen bűncselekmény folytán indult büntetőeljáráásban az R.-t alkalmazni kell.

- [23] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az eljárás megszüntetése kapcsán valóban megjelenő indok, hogy az Alkotmánybíróság a hatályon kívül helyezett jogszabály vizsgálatát mellőzi, ha azt konkrét eljárásban már nem kell alkalmazni {vö. 3425/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [10]}. Büntetőügyekben azonban az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti panaszok esetében megengedőbb gyakorlatot követett – arra tekintettel, hogy bárki a büntetőjogi norma hatálya alá kerülhet –, s a kivételesség feltételének fennállását elfogadta a közvetlen hatályosulás lehetőségére tekintettel {vö. 15/2020 (VII. 8.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [24] Álláspontom szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti eljárásban történő befogadáshoz és érdemi vizsgálathoz alapul szolgál az a tény, hogy az Átmenetv. 3. § (2) bekezdés az R. 1. §-ának alkalmazását rendeli azon időszakban elkövetett cselekményekre, amikor az R. még hatályban volt, így álláspontom szerint az alkotmányjogi panaszt érdemben kellett volna elbírálni.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró különvéleménye

- [25] Nem értek egyet a többségi határozattal: álláspontom szerint az indítványt érdemben kellett volna elbírálni.
- [26] A többségi határozat arra tekintettel szünteti meg az eljárást, hogy „nem indokolt az eljárás lefolytatása abban az esetben, ha a támadott jogszabály már nem hatályos és nem is alkalmazható”, és az Alkotmánybíróságnak nincs tudomása arról, hogy az indítványozóval szemben eljárás indult volna.
- [27] Büntetőjogi normák esetében azonban az indítványozó ügyén túlmutató jelentősége van annak, hogy a büntetőjogi felelősségre vonás alkotmányos-e: kihat minden olyan ügyre, amelyben a normát alkalmazták vagy alkalmazni fogják. Erre tekintettel az Alkotmánybíróságnak érdemi választ kellett volna adnia arra, hogy veszélyhelyzeti kormányrendelet megállapíthat-e büntető tényállást.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3759/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3326/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi III. törvény 302. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szigetváry Marcell ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi III. törvény (a továbbiakban: Vht.) 302. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] A végrehajtást kérő és az adós között folyamatban lévő végrehajtási eljárásban az eljáró végrehajtó felosztási tervet készített. Az indítványozó mint egyéb érdekelt e felosztási tervvel szemben végrehajtási kifogást terjesztett elő. A végrehajtási kifogásában az indítványozó elsődlegesen a felosztási terv megsemmisítését, másodlagosan annak megváltoztatását kérte. Indokai között szerepelt, hogy a végrehajtó tévesen a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. sz. törvény (a továbbiakban: Vht.) hatályos rendelkezéseit alkalmazta annak ellenére, hogy a jelen ügyben a jogokra vonatkozó bejegyzési kérelmek hatósághoz történő érkezése idején hatályos jogszabályi rendelkezést, az 1997. június 7-től 2012. március 14-ig hatályos jogszabályt kellett volna alkalmazni, amely nem írta elő, hogy a korábban bejegyzett végrehajtási jog megelőzné a később bejegyzett jelzálogjog kielégítését.
- [3] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felosztási tervet a végrehajtó a végrehajtási eljárás szabályainak megfelelően készítette el, ezért azt hatályában fenntartotta és a kifogást elutasította. Az elsőfokú bíróság utalt rá, hogy a Vht. 302. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a törvényt a hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell. A bírósági végrehajtással kapcsolatos és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXX. törvény 53. §-ával beiktatott módosítások pedig 2012. március 15-én léptek hatályba, melyre figyelemmel a végrehajtó a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor a Vht. felosztási terv készítésekor hatályos 170. §-át alkalmazta.
- [4] Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy téves jogértelmezésen alapul az indítványozó fellebbezésének azon hivatkozása, hogy az elsőfokú bíróság jogszabálysértően állapította meg, hogy a felosztási terv elkészítésének időpontjában hatályos Vht. 170. §-át kell alkalmazni a kielégítési sorrend meghatározásánál és ennek a végrehajtó felosztási terve megfelelt. Az indítványozó által hivatkozott a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 15. § (2) bekezdés a) pontja arra az esetre mondja ki, hogy a jogszabályi rendelkezést a hatálybalépését követően keletkezett tényekre, jogviszonyokra illetve megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni, ha jogszabály ettől eltérően nem rendelkezik. A Vht. 302. § (1) bekezdése rendelkezik a fenti

kisegítő szabálytól eltérően, amikor kimondja, hogy a Vht. szabályait a hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó álláspontja szerint a Vht. 302. § (1) bekezdése ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével.
- [6] Az indítványozóknak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése tekintetében képviselt álláspontja szerint a Vht. 302. § (1) bekezdése azért alaptörvényellenes, mert e rendelkezés lehetőséget biztosított az eljáró bíróságok számára, hogy ügyében a Vht. hatályos 170. §-ának rendelkezéseit alkalmazzák, amely az indítványozó számára hátrányos.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvényé alkotmányjogi panaszban felhívott rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [8] 2. A Vht. alkotmányjogi panasszal érintett rendelkezése:

„302. § (1) Ezt a törvényt a hatálybalépésekor folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.”

III.

- [9] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [10] Az Alkotmánybíróság ezért mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, mivel az indítványozó a jogerős bírósági döntést, a Fővárosi Törvényszék 53.Pkf.637.432/2020/4. számú végzését 2021. június 18-án vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. augusztus 16-án személyesen nyújtotta be az elsőfokú bíróságon. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [a B) cikk (1) bekezdése], az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést, a Vht. 302. § (1) bekezdését, továbbá az alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint kifejezett kérelmet a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére. Az indítványozó jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó az ügyében folytatott bírósági eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezésekkel szemben nyújtotta be.
- [12] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így bármelyik kimerítése önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A panasz azt az egyedi ügyön túlmutató alkotmányjogi jelentőségű kérdést veti fel, hogy a Vht. 302. § (1) bekezdése sérti-e a jogbiztonság elvét a visszaható hatályú jogalkotás vonatkozásában.
- [13] Az indítványt ezért az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – érdemben vizsgálta.

IV.

- [14] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [15] 1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén lehet alapítani {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasa a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset, a visszaható hatályú jogalkotás tekintetében tartalmaz indokolást, és fogalmaz meg sérelmeket. Erre tekintettel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nincs elvi akadálya a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.
- [16] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}. Ugyanakkor önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy egy jogszabály miként módosul, nem ad módot a jogbiztonság címén az alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogi alapokon nem indokolható {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [12]}.
- [17] A visszamenőleges hatály tilalmának kérdése a Vht. 302. § (1) bekezdése tekintetében értelmezhető. Eszerint a Vht.-t a hatálybalépésekor folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell.
- [18] 2. A Vht. 302. § (1) bekezdéséhez fűzött jogalkotói indokolás szerint az 1994. szeptember 1-jei hatálybalépésekor folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kellett a Vht.-t akként, hogy a törvény hatálybalépése előtt a korábbi jogszabályok szerint elvégzett eljárási cselekmények megtartották a hatályukat.
- [19] A jogalkotói indokolás nem tér ki arra, hogy hogyan kell eljárni a Vht. egyes módosított rendelkezéseinek hatálybalépésekor folyamatban lévő eljárásokkal kapcsolatban. A Jat. 2. § (2) bekezdésének rendelkezése általában alkalmazandó, amely szerint a jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.
- [20] Szükséges annak figyelembevétele is, hogy az időközben kialakult bírói gyakorlat szerint – amelyet az alapeljárásban is követtek az eljáró bíróságok – a Vht. 302. § (1) bekezdése a Vht. egyes módosításaira is alkalmazandó, nem csak a törvény 1994. szeptember 1-jei hatálybalépésére.
- [21] Az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálnak el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[k]övetkezetes az alkotmánybírói gyakorlat a tekintetben, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. „Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg” {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 6/2019. (III. 20.) AB

- határozat, Indokolás [49]; 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54].
- [23] Az Alkotmánybíróság az 1/2016. (I. 29.) AB határozatban áttekintette a visszaható hatállyal kapcsolatban konkrét ügyekben korábban kialakított gyakorlatát, és az alábbiakat állapította meg. „A 7/1992. (I. 30.) AB határozatban alkotmányellenesnek ítélte az Alkotmánybíróság az illeték mértékének akként történő felemelését, hogy a szigorító rendelkezést a jogalkotó alkalmazni rendelte az új jogszabály hatálybalépése előtt kötött, a hatóságokhoz határidőn belül, de már a szigorító rendelkezés hatálybalépése után benyújtott szerződésekre is (ABH 1992, 45, 48). Szintén alkotmányellenességet állapított meg a testület a 20/2001. (VI. 11.) AB határozatában, amikor is a vizsgált rendelkezéseket tartalmazó jogszabályt a folyamatban lévő hatósági eljárásokban rendelte alkalmazni a jogalkotó (ABH 2001, 612, 619). Nem állapította meg azonban a jogbiztonság sérelmét az Alkotmánybíróság a 349/B/2001. AB határozatban, melyben a vizsgált szabályozást a jogalkotó a jogerős államigazgatási határozattal le nem zárult ügyekre is alkalmazni rendelte (ABH 2002, 1241, 1255). A 3189/2013. (X. 22.) AB határozatában az Alkotmánybíróság nem találta alaptörvény-ellenesnek azt az építésügyi szabályozást, mely magasabb építésügyi bírság kiszabását tette lehetővé a hatálybalépése előtt keletkezett tényállások kapcsán, de csak a hatálybalépése után megindult eljárásokban. [...] A fenti esetek alapján megállapítható, hogy a tilalom egyfelől nem abszolút, másfelől, mivel az Alkotmánybíróság által vizsgált jogviszonyok szükségképpen különböznek egymástól – közjogi vagy magánjogi, folyamatban lévő vagy már teljességbe ment vagy rövid-, hosszú távúak esetleg tartósak stb. – ezért az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósul-e a jogbiztonság sérelme” {8/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [55]–[56]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatát összefoglaló 8/2020. (V. 13.) AB határozatban a testület megállapította, hogy az Alkotmánybíróság „kiterjedt gyakorlatot folytat a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban abból a szempontból is, hogy ez a tilalom mit jelent a folyamatban lévő eljárásokra nézve. Ennek az is a részét képezi, hogy nem egyeztethető össze a jogállamiság tartalmával egy új szabály oly módon történő hatályba léptetése, hogy az hátrányosan változtatja meg a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. Azt kell tehát megítélni, hogy a tényállás már létrejött-e az újonnan alkalmazandó szabály hatálybalépése előtt, és ha igen, akkor az utóbb egy új, a régítől eltérő jogkövetkezményt vezet-e be, amely hátrányt, jogvesztést okoz a folyamatban lévő ügyekben” (Indokolás [61]).
- [25] Az Alkotmánybíróság utal a 6/2020. (III. 3.) AB határozatára, amelyben a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) átmeneti rendelkezése [870. § (3) bekezdése] tekintetében az az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés merült fel, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma milyen összefüggésben áll a már folyamatban lévő jogérvényesítéssel. A döntésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy „a visszaható hatály tilalma szempontjából az elvégzett eljárási cselekmény időpontja a meghatározó. Ezt mutatja kifejezésre a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) is, melyre az Alkotmánybíróság a 3151/2013. (VII. 24.) AB határozatában is hivatkozott. Eszerint: „»A Jat. e körben kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terheesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. [...] Ugyanakkor a Jat. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerint a jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni. Ebből következően a Jat. – jogszabály eltérő rendelkezése alapján – lehetővé teszi eljárási cselekmények esetén a módosítás szerinti rendelkezések folyamatban lévő ügyekre történő alkalmazásának kimondását.« (Indokolás [17])” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [54]–[55]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság azt is hangsúlyozta, hogy intézményvédelmi kötelezettsége körében az állam viszonylag tág mérlegelési szabadsággal rendelkezik a megfelelő eljárásjogi keretek meghatározására, azonban nem alkot olyan szabályokat, amelyek valamely Alaptörvényben biztosított jogot alaptörvény-ellenes módon korlátoznak {hasonlóan: 3086/2016. (IV. 26.) AB határozat, Indokolás [45]}. Mindezek alapján pedig az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. támadott rendelkezése „a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik, mivel alanyi jogot von el” {6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [78]}.
- [27] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy új szabályozás alkalmazásának elrendelése a folyamatban lévő ügyekben (azonnali hatály) sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, amennyiben a jogalanyok helyzetét elnehezítő jogszabályi változtatásra, illetve Alaptörvényben biztosított jog alaptörvény-ellenes módon történő korlátozására vagy alanyi jog elvonására kerül sor.

- [28] 3. Az indítványozó által sérelmezett, a Vht. 302. § (1) bekezdése a Vht. összes – módosított – rendelkezését alkalmazni rendeli a folyamatban lévő ügyekben, azaz azok azonnali hatályát mondja ki. Az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a Vht. 302. § (1) bekezdése csupán hatályba léptető szabály. Pusztán e rendelkezésnek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértése nem állapítható meg. Általában nem mondható ki, hogy a Vht. 302. § (1) bekezdésében foglalt szabály sértene a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát.
- [29] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Vht. 302. § (1) bekezdésében írt szabály a törvény eredeti, 1994-ben hatályba lépett szövegében is szerepel, így nem beszélhetünk arról, hogy a jogalkotó a visszaható hatályú jogalkotás szempontjából aggályos, új rendelkezést alkotott volna.
- [30] A fentiekből látható, hogy a Vht. 302. § (1) bekezdése a kihirdetését megelőző időre nézve nem állapított meg kötelezettséget, illetőleg magatartást visszamenőleges hatállyal nem minősített jogellenesnek. A támadott jogszabályi rendelkezés visszamenőleges hatályúként nem értelmezhető, mivel a meglévő jogviszonyokat önmagában nem módosítja. Az érintett jogalanyoknak lehetősége volt arra, hogy magatartásukat az előírásokhoz igazítsák, mivel a Vht. 302. § (1) bekezdése közel 30 év óta változatlan.
- [31] Az Alkotmánybíróság ugyancsak megjegyzi, hogy az indítványozó által a Vht. 170. §-ával kapcsolatban felvetett aggályokat erre irányuló indítvány hiányában nem vizsgálhatta. A Vht. 165. §-a szerinti kielégítési sorrenddel (461/B/1996. AB határozat), illetve a Vht. 170. §-a szerinti zálogjog alapján történő kielégítéssel (859/D/2004. AB határozat) kapcsolatos egyes alkotmányjogi kérdéseket az Alkotmánybíróság a korábbiakban már vizsgálta.
- [32] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Vht. 302. § (1) bekezdésével kapcsolatos, a visszaható hatály tilalmának sérelmére alapított indítványt a jelen esetben megalapozatlannak találta és elutasította.
- [33] Az Alkotmánybíróság a kifejtett indokok alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó által kifogásolt szabályozási megoldás nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelményét. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3308/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3327/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a pirotechnikai termékek forgalmazásának és felhasználásának év végi korlátozásáról szóló 587/2020. (XII. 16.) Korm. rendelet 1. § a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdés szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a pirotechnikai termékek forgalmazásának és felhasználásának év végi korlátozásáról szóló 587/2020. (XII. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 1. § a) pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítását, mert az véleménye szerint ellentétes az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével és a B) cikk (1) bekezdésével.
- [2] A támadott szabályozás és az indítványban írtak az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [3] Az R. 2020. december 17-én lépett életbe és 2021. január 2-án hatályát veszítette, azt a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében foglalt, eredeti jogalkotói hatáskörében eljárva alkotta meg. Az R. támadott rendelkezése a polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 98. § (1) bekezdését érintette, mely az 1–3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték termékek december 28. és 31. közötti időszakban történő forgalmazásához szükséges ideiglenes tárolóhelyek engedélyeztetésére vonatkozó szabályokat tartalmazza.
- [4] Az indítvány által támadott rendelkezés megtiltotta a Kr. 98. § (1) bekezdése szerinti engedélyek kiadását, és kimondta, hogy a korábban már kiadott engedély alapján a Kr. 98. § (1) bekezdésében meghatározott tevékenység nem végezhető.
- [5] Az indítványozó 36 értékesítési helyre kért ideiglenes tárolási és ahhoz kapcsolódóan forgalmazási engedélyt. Az engedélyeket 34 helyre az R. hatálybalépése előtt megkapta, két kérelmét a hatóság az R. 1. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozva elutasította.
- [6] 2. Az indítványozó szerint az R. 1. § a) pontja több okból is sérti az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát. Egyrészt azért, mert engedélyezett vállalkozási tevékenység folytatását akadályozta meg, és az idő rövidsége miatt már nem lehetett felkészülni más típusú értékesítésre. Másrészt azért, mert diszkriminatív módon, a lehetséges forgalmazási módok közül csak az egyiket tiltotta meg, holott az ideiglenes tárolóhely „vírusvédelmi” szempontok alapján nem különbözik más forgalmazási helyektől, vagy azoknál biztonságosabb, mivel az ideiglenes tárolóhelyről történő értékesítés esetében a vásárló nyílt téren tartózkodik, az árusítás nem a konténerben történik, vagyis bizonyosan nem áll fenn olyan potenciális egészségügyi kockázat, amely indokolná, hogy az adott termékek forgalmazását a Kormány diszkriminatív módon tiltsa. Harmadrészt pedig azért, mert a jogalkotó nem gondoskodott megfelelő kompenzációról.
- [7] Az indítvány szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése is sérült, mert az R. közvetlenül a forgalmazási időszak előtt jelent meg, így nem teljesült azon alapvető jogállamisági követelmény, hogy a jogalkalmazóknak elég időt kell biztosítani a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez. Jelen esetben a jogszabály megjelenésének és hatálybalépésének időpontja lehetetlenné tette, hogy a már engedéllyel rendelkező vállalkozások más típusú forgalmazási helyre engedélyt kérjenek. Az indítványozó álláspontja szerint a vírushelyzet miatti védekezés sem indokolta a hátrányos szabályozást.
- [8] Az indítványozó előadta, hogy mind a kiskereskedelmi, mind a nagykereskedelmi értékesítést 2020. február–márciustól folyamatosan készítette elő, így 10–11 óra jutó munka és annak költségei veszttek el. Állítása szerint

több 100 millió forint bevételtől esett el, és 100 millió forintos nagyságrendű kára keletkezett. Az indítványozó csatolta a Budapesti Rendőr-főkapitányság 2020. december 12. napján kiadott határozatát, amely engedélyezte az indítványozó részére a pirotechnikai termékek ideiglenes tárolását 2020. december 26. napjától 2021. január 5. napjáig, továbbá – a részére már korábban kiadott forgalmazási engedély alapján – az ideiglenes forgalmazást 2020. december 28. napjától december 31. napjáig a határozatban megjelölt áruház parkolójában.

- [9] Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg mulasztásban megnyilvánuló alap-törvény-ellenességet, mert a támadott norma az alapjog-korlátozással egyidejűleg nem rendelkezett az érintettek megfelelő kompenzációjáról. Ezzel kapcsolatban az indítványozó hivatkozott az Alkotmánybíróság 3/2020. (I. 3.) határozatára (a továbbiakban: Abh1.).
- [10] 3. A belügyminiszter mint a jogszabály megalkotója, az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot álláspontjáról.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XII. cikk (1) Mindenkinnek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„53. cikk (1) A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.

(2) A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.”

„54. cikk (1) Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.”

- [12] 2. Az R. támadott rendelkezése:

„1. § A polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) előírásait 2021. január 2. napjáig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy

a) a Kr. 98. § (1) bekezdésében meghatározott hatósági engedély nem adható ki, valamint az e rendelet hatálybalépését megelőzően kiadott engedély a Kr. 98. § (1) bekezdésében meghatározott tevékenység végzésére nem jogosít,”

III.

- [13] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt megvizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [14] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban

benyújtani. Az R. 2020. december 17. napján lépett hatályba, az indítványt 2021. június 14. napján adták postára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panaszt az indítványozó törvényes képviselője útján határidőben nyújtotta be.

- [15] 2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz eljárás kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [16] A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*tól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmét jelenti. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés maga érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]; 3537/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [17] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]}. E követelménynek az Alaptörvény XII. cikke megfelel, mivel az az indítványozó alapjogaként értelmezhető tartalmat hordoz. Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz keretében kivételesen, csak a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetén vizsgálja a B) cikk (1) bekezdése megsértését. Ebből következően a jelen ügyben a panasz kellő felkészülési idő hiányára hivatkozó érvei is érdemben vizsgálhatók.
- [18] A közvetlen érintettség megállapításához szükséges, hogy a norma közvetlenül hatályosuljon, formális jogalkalmazói, más állami, hatósági aktus vagy bírói döntés nélkül, egyértelműen közvetlenül érvényesüljön.
- [19] Az indítványozó egyfelől hivatkozott arra, hogy két engedély iránti kérelmét a hatóság az R. 1. § (1) bekezdés a) pont első fordulata alapján elutasította. Másrészt az R. 1. § a) pont második fordulata a részére már engedélyezett tevékenység végzését kizárta, 34 értékesítési helyre rendelkeztet ideiglenes tárolási, illetve forgalmazási engedéllyel, ennek igazolásra egy hatósági határozatot csatolt. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. 1. § a) pont első fordulata egyfelől ugyan formálisan hatósági intézkedésen keresztül érvényesül, de a támadott normát érvényre juttató hatósági döntés tartalmát az R. 1. § (1) bekezdés a) pont első fordulata előre, kógens módon meghatározza, a döntés kialakításánál a hatóságnak érdemi mérlegelési, döntési joga nincsen, ezért a döntés elleni jogorvoslat nem tekinthető hatékonynak. Másfelől az R. 1. § a) pont második fordulata önmagában, jogalkalmazói döntés közbejötté nélkül, közvetlenül eredményezi az indítványozó által állított alapjog-korlátozást. Mindezt az a támadott norma tekintetében az indítványozó közvetlen érintettsége fennáll.
- [20] Az indítványozó érintettségének a kivételes panasz benyújtásakor kell fennállnia, ezt fejezi ki az aktuális, azaz jelenvaló érintettség követelménye. A panasz benyújtásakor a támadott norma már nem volt hatályos, mert az R. 3. § (2) bekezdése alapján 2021. január 2-án hatályát veszítette, ezért az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a norma alkotmánybírósági felülvizsgálatának ebben az esetben helye lehet-e. Az Alkotmánybírósága gyakorlata alapján amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez az indítványozó szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]}. Az adott esetben tehát az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabály hatályvesztése ellenére is vizsgálható.
- [21] 3. A kérelem megfelel a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek, mert tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (2) bekezdés]; b) az eljárás megindításának indokát [a támadott norma a már megkezdett (engedélyezett) vállalkozási tevékenység folytatását megakadályozta; a kellő felkészülési idő követelménye nem teljesült]; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [R. 1. § a) pont]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XII. cikk, B) cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért

ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét.

- [22] 4. Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítson meg mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet a vállalkozáshoz való jog korlátozásával összefüggő kompenzáció hiánya miatt. Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy gyakorlata alapján mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításának indítványozására az indítványozó nem jogosult, az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése szerinti jogkövetkezményt az Alkotmánybíróság hivatalból alkalmazhatja [13/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [42]].
- [23] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy különleges jogrend veszélyhelyzeti alakzata alatt a már engedélyezett vállalkozási tevékenység végzését korlátozó norma sérti-e az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését és miként érvényesül a B) cikk (1) bekezdésének részét képező felkészülési idő biztosítására vonatkozó követelmény.
- [24] Az Alkotmánybíróság tanácsa mindezek alapján a 2021. december 14-én tartott ülésén az alkotmányjogi panaszt befogadta.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [26] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítvány Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével összefüggő elemét vizsgálta meg, s ennek keretében áttekintette a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmát meghatározó gyakorlatát.
- [27] A vállalkozáshoz való jog tartalma kiterjed egyfelől a vállalkozó piacra lépésére, másfelől a vállalkozás folytatására, mindkét esetben az egyes gazdasági tevékenységek jogszabályi feltételrendszeréhez igazodóan [3002/2020. (II. 4.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.), Indokolás [41]]. Ugyanakkor a vállalkozáshoz való jog nem garantálja a vállalkozás jogszabályi (személyi, üzleti, hivatásbéli stb.) feltételeinek állandóságát: „A vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne” [17/2018. (X. 10.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [112]]. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való jog korlátozhatósága vizsgálatakor arra a következtetésre jutott, hogy „[a] vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást” (Abh3., Indokolás [112]).
- [28] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének védelme alatt álló jog alapvető jog, annak tartalma ugyanakkor nem korlátozhatatlan. Az állami beavatkozás megengedhetősége attól függően esik eltérő alkotmányjogi értékelés alá, hogy a jogkorlátozás a szubjektív (vagyis a vállalkozó szándéka szerint teljesíthető) avagy az objektív (vagyis a vállalkozó személyétől független) feltételeket érinti. A jogkorlátozás alkotmányos megítélése a szubjektív követelmények esetében enyhébb, a vállalkozóvá válás, vagy a vállalkozás folytatása elé emelt objektív jogszabályi korlátok, amelyek a vállalkozás megkezdését vagy fenntartását kizárják, egyaránt szigorúbb megítélés alá esnek (Abh2., Indokolás [41]). Az „Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog lényegi tartalma kiváltképpen akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja” [3076/2017. (IV. 28.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.), Indokolás [56]].
- [29] 2. Az Alkotmánybíróság az alapjogi korlátozás megengedhetőségét általában az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti teszt alkalmazásával vizsgálja. A teszt konkrét ügyre vetített tartalmának meghatározásakor azonban nem hagyható figyelmen kívül, hogy az R.-t a Kormány a veszélyhelyzeti jogalkotásra vonatkozó, az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti hatáskörében eljárva alkotta meg. A veszélyhelyzet egyike az Alaptörvény által szabályozott különleges jogrendi alakzatoknak, ezért irányadó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése is, amely szerint „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható”.

- [30] Az Alkotmánybíróság a 23/2021. (VII. 13.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh5.) úgy foglalt állást, hogy „[e]bben a tekintetben az Alaptörvény az alapjogok gyakorlásába kétfajta beavatkozást enged meg. Egyfelől lehetőséget biztosít az alapjogok gyakorlásának felfüggesztésére, ami lényegében olyan erős korlátozást jelent, mely miatt az alapjog átmenetileg egyáltalán nem gyakorolható. Ennél enyhébb korlátozásnak minősül, amikor az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozhatja a jogalkotó egy alapjog gyakorlását. [...] Különleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak. Az ilyen rendelkezések célszerűségét az Alkotmánybíróság nem vitathatja, az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogkorlátozás megmarad-e az Alaptörvény keretei között” (Indokolás [24]–[25]).
- [31] A különleges jogrend módosított hatalommegosztási struktúrájából – különösen az Alaptörvény 54. cikk (2) bekezdéséből – fakadóan az alkotmányossági korlátok átalakulása következik. Az értékelés mércéje eltér az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében meghatározott, normál jogrendben alkalmazott szükségességi-arányossági tesztől, mert a különleges jogrendben annak az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése szerint módosított tartalma érvényesül. Ennélfogva az vizsgálendő, hogy a jogalkotó eleget tett-e azon kötelezettségének, hogy időközönként meggyőződik a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról. Ez következik az Alaptörvény 54. cikk (3) bekezdéséből, miszerint a különleges jogrendet a bevezetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn. Következik továbbá az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből is, miszerint „[a] Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja”. „Kétségtelen, hogy az idézett rendelkezés második fordulata nem tartalmaz határozott időtartamot, de abból – azt az első fordulattal együttesen értelmezve – következik, hogy a veszélyhelyzetben hozott kormányrendeleti jogalkotás az Országgyűlés által adott felhatalmazás alapján is csak korlátozott időtartamú lehet” {27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [32] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése nem szerepel az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében kivételek között felsorolt alaptörvényi rendelkezések között, ezért az előbb írtakból következik, hogy „az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdés szerinti alapjog-korlátozási teszt alapján vizsgálendő, hogy
- az adott alapjogba történt-e beavatkozás,
 - az alapjogkorlátozásnak van-e legitim célja,
 - az alapjogkorlátozás alkalmas-e a legitim cél elérésére, valamint – az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdésére is figyelemmel az is, hogy
 - a jogalkotó időközönként meggyőződött-e a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról” {3128/2022. (IV. 1.) AB határozat, Indokolás [163]}.
- [33] 3. A támadott rendelkezés egyrészt megtiltotta a Kr. 98. § (1) bekezdésében meghatározott hatósági engedély kiadását, másrészt megtiltotta az R. hatálybalépését megelőzően már engedélyezett vállalkozási tevékenység végzését, az 1–3. pirotechnikai osztályba tartozó tűzijáték termékek december 28. és 31. közötti időszakban ideiglenes tárolóhelyen történő tárolását, ezen keresztül pedig az ideiglenes tárolóhelyről történő forgalmazását. Megállapítható tehát, hogy az R. támadott szabálya érdemi összefüggésben áll az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében rögzített vállalkozáshoz való joggal. A tilalom a vállalkozó személyétől független korlátot jelent.
- [34] 4. Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzeti jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának felülvizsgálatára irányuló korábbi eljárásaiban az alapjog-korlátozás alkotmányosan igazolt, legitim céljának fogadta el a kihirdetett veszélyhelyzet időszaka alatti járványügyi védekezést: „a koronavírus-járvány leküzdése, ezen belül az egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásainak a csökkentése, a károk enyhítése olyan célok, amelyek alkotmányosan igazolják az alapjogok korlátozását” {15/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [39]}. Ennek oka, hogy a Kormány jogosult és egyben köteles is a járvány megelőzése, illetve a járvány kezelése, felszámolása, továbbá káros hatásainak megelőzése és elhárítása érdekében minden, ezt a célt szolgáló intézkedést meghozni és bevezetni. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is a vállalkozáshoz való jog korlátozásának legitim céljaként ismeri el a járványügyi védekezést.

- [35] 5. A következőkben az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy az alapjog-korlátozás alkalmas volt-e a legitim cél elérésére. „Elsődlegesen célszerűségi kérdés annak megítélése, hogy milyen intézkedések szükségesek a koronavírus-járvány leküzdéséhez. [...] Az alkotmányossági vizsgálat során az Alkotmánybíróság a korlátozások célszerűségét nem vizsgálhatja, azt azonban igen, hogy az alapjogot korlátozó szabály igazolható-e a veszélyhelyzettel szembeni védekezés jegyében. Az Alkotmánybíróságnak a vizsgálat keretében meg kell győződnie arról, hogy a támadott szabályozás alkalmas-e a különleges jogrend bevezetésére okot adó körülmények elhárítására, enyhítésére. Amennyiben az intézkedés alkalmassága nem igazolt, az alapjog felfüggesztése, illetve korlátozása nem felel meg az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdéséből és I. cikk (3) bekezdéséből levezethető követelményeknek” (Abh5., Indokolás [28]). Ebből következik, hogy az adott esetben az Alkotmánybíróságnak nem azt kellett vizsgálnia, hogy az ideiglenes tárolóhely a „vírusvédelmi” szempontok alapján különbözik-e más forgalmazási helyektől, vagy sem. A kérdés az, hogy a rendelkezés alkalmas-e a járvány egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásainak a csökkentésére, szolgálja-e a járványügyi védekezés célját.
- [36] E szempont értékelése körében az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a támadott szabály hatálya alatti időszakban (de azt megelőzően és azt követően is), a járványügyi védekezés egészségügyi szakmai szempontból elfogadott, nemzetközi példákkal is alátámasztott eszköze volt, a személyes találkozások számának csökkentése, a védőtávolság megtartása. Ezt a célt szolgálta pl. a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet több intézkedése is, amely az emberek közötti érintkezések számának csökkentésére irányuló korlátozásokat vezetett be. Ilyenek voltak: a kijárási korlátozás este 8 óra és reggel 5 óra közötti időszakra, gyülekezési tilalom, éttermekben a helyben fogyasztás megtiltása, üzletek nyitvatartási idejének korlátozása, rendezvények megtartásának tilalma, a szállodákban nem üzleti célú vendégek fogadásának megtiltása, sportmérkőzések zártkapus megrendezése, szabadidős létesítmények (uszodák, múzeumok, könyvtárak) zárva tartása, a távoktatás, a családi rendezvények, temetések, esküvők létszám korlátozása.
- [37] A támadott szabály a pandémia elleni küzdelemnek azonban nemcsak azért alkalmas eszköze, mert csökkenti a termék vásárlásakor jelentkező interakciókat. Amint arra a jogszabály megalkotásáért felelős belügyminiszter is utalt állásfoglalásában, a korábbi évek tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a pirotechnikai eszközök felhasználása jelentős tömegeket vonz az utcára. Áll ez különösen az év végi, tiltással érintett időszakokra. A korlátozás célja alapvetően az volt, hogy a pirotechnikai termékek felhasználása lényegesen kisebb mennyiségben és lényegesen szűkebb körben valósuljon meg, csökkentve ezzel a személyes érintkezések számát, egyben a koronavírus terjedésének a lehetőségét. Ezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a támadott szabály alkalmas volt a fertőzésveszély csökkentésére, a járvánnyal szembeni védekezésre.
- [38] 6. A különleges jogrendi teszt következő eleme annak vizsgálata, hogy a támadott jogszabály időbeli hatálya igazodik-e a veszélyhelyzethez. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az R. 3. § (2) bekezdése szerint az R. 2021. január 2-án hatályát veszítette, azaz a sérelmesnek tartott állami beavatkozás nem a veszélyhelyzet teljes időtartama alatt, hanem csak az elérni kívánt célhoz szükséges időtartamban, egyszeri alkalommal, a szokásosnál jóval nagyobb forgalmat eredményező, kizárólag az év végi, ünnepi időszakban szerepet játszó ideiglenes tárolóhelyek, az onnan történő forgalmazás tekintetében érvényesült. Az állami beavatkozás egyszeri, kivételes jellegét demonstrálja, hogy az R. szövege mellett változatlanul megtartásra került a Kr., az R. előírásai nem épültek be a Kr. szövegébe, annak normatartalma változatlanul hatályban maradt, a jogalkotó nem élt az inkorporálás lehetőségével.
- [39] Ezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a támadott szabályozás tekintetében nem állapítható meg az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének indítványozó által állított sérelme.
- [40] 7. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy az adott esetben indokolt-e a mulasztás hivatalból történő megállapítása, amint arra az indítványozó által is hivatkozott Abh1.-ben is sor került. E tekintetben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. A sérelmezett jogszabályi rendelkezés mint a vállalkozási tevékenységet érintő közjogi beavatkozás az adott tevékenység folytatásához való jogot nem vonta el teljes egészében, a pirotechnikai termékek forgalmazásával foglalkozó vállalkozások ilyen jellegű tevékenységét nem lehetetlenítette el teljesen. Nem valamennyi tárolási hely használatát, illetve az onnan történő forgalmazást tiltotta, a közjogi beavatkozás kizárólag az ideiglenes tárolóhelyek tekintetében jelentett korlátozást. Az értékesítés más formáit,

pl. az üzletben történő értékesítést az R. támadott szabálya nem gátolta, ezért a Kr. által megjelölt más forgalmazási feltételek szerint a tűzijáték termékek mind az R. hatálya alatt, mind annak hatályvesztését követően folyamatosan és változatlanul fennmaradtak.

- [41] Utal továbbá arra is az Alkotmánybíróság, hogy a különleges jogrend alapvetően eltér a normál jogrendi állapottól, hiszen a veszélyhelyzetben az államnak gyors, akár azonnali, hatékony intézkedéseket kell meghozni. Ezek meghozatala során a gazdaságpolitikai megfontolásokkal szemben elsődleges a veszélyhelyzet elhárítása, az emberi élet és az egészség védelme, a járvány terjedésének megállítása, a káros következményeinek csökkentése, mérséklése. Utal továbbá arra is az Alkotmánybíróság, hogy a pandémia alatt folyamatosan, mindenki által ismert születtek meg azok a kormányzati intézkedések, amelyek a járványhelyzet függvényében korlátozásokat vezettek be. Ezek ismeretében reálisan lehetett számolni azzal, hogy az olyan év végi – jellemzően közösségi – eseményt, mint a tűzijáték, korlátozni vagy tiltani fogja a jogalkotó, hiszen ez illeszkedett a korlátozó intézkedések sorába. Ennek tükrében a vállalkozó által végzett előkészítő munkálatok során ezt mint lehetséges kockázati tényezőt, figyelembe lehetett venni.

V.

- [42] Az indítvány szerint az R. támadott rendelkezése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének részét jelentő kellő felkészülési idő követelményét, mert a jogszabály közvetlenül a forgalmazási időszak előtt jelent meg.
- [43] E helyen is utal arra az Alkotmánybíróság, hogy az R. veszélyhelyzeti kormányrendelet, s azt a Kormány az Alaptörvény 53. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti hatáskörében eljárva alkotta meg. Amint azt az Alkotmánybíróság a 8/2021. (III. 2.) határozatában rögzítette, „[v]eszélyhelyzetben azonnali intézkedések szükségesek, amelyekre nem lehet előre felkészülni. Ezért nem lehet kellő felkészülési időt sem biztosítani az azokban foglalt rendelkezések önkéntes (jog)követésére” (Indokolás [104]).
- [44] Mindemellett megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy gyakorlata szerint „[a] kellő felkészülési idő követelményének a jogbiztonság elvéből következő lényegi eleme, hogy a jogszabályi rendelkezéseknek mindazok a címzettjei, akik részére a jogszabály új, illetve többletkötelezettségeket ír elő – legyenek akár a jogszabály végrehajtásáért felelős (jogalkalmazó) szervek, akár az önkéntes jogkövetés szempontjából érintett egyéb személyek és szervek –, a kötelezettségeiket potenciálisan teljesíteni tudják, és akaratuk ellenére ne kövessenek el kötelezettségzegést, ne valósítsanak meg jogellenes magatartást” {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [236]}.
- [45] E helyütt hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy a támadott rendelkezés által elvárt magatartás egyrészt alapvetően passzív, tartózkodó, másrészt pedig az R. hatálybalépését követően 11 nappal később tanúsítandó magatartást jelentett. Ebből következik, hogy a felkészülési idő követelményének hiánya még a rendes jogrendre irányadó teszt szerint sem lenne megállapítható.
- [46] A kellő felkészülési idő követelménye sérelmét látta az indítványozó abban is, hogy a jogszabály megjelenésének és hatálybalépésének időpontja lehetetlenné tette, hogy a már engedéllyel rendelkező vállalkozás pirotechnikai szakboltra, vagy egyéb engedélyes tárolóhelyre (raktárépület, raktárhelyiség vagy kézi tárolóhely) engedélyt kérjen. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a kellő felkészülési idő követelménye nem a norma által előírt magatartás gazdasági következményeire, vagy ezek elhárítására, hanem a jogkövető magatartás teljesítésére szolgáló felkészülési időt fogja át (Abh4., Indokolás [46]). Ebből következik, hogy más tárolóhelyek engedélyezésével megnyíló új értékesítési csatornák kialakításhoz szükséges idő biztosítása nem tartozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése elemét jelentő kellő felkészülési idő követelménye alá.
- [47] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogásolt rendelkezés nem ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti felkészülési idő követelményével.

VI.

- [48] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az R. 1. § a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2475/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László és dr. Szabó Marcel* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Pécsi Törvényszék 5.K.700.188/2020/9. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 43. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Marján István ügyvéd) útján benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján elsődlegesen a Pécsi Törvényszék 5.K.700.188/2020/9. számú ítélete, másodlagosan pedig az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) 43. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az ügy előzményeként az indítványozó előadta, hogy az általa haszonbérleti szerződés alapján használt termőföld ingatlanra vonatkozóan elővásárlási jogával élve elfogadó jognyilatkozatot tett. Az adásvételi szerződés kapcsán további két személy tett eltérő jogcímen elfogadó jognyilatkozatot. A helyi földbizottság mind a három nyilatkozatot tevő személy esetében támogatta az adásvételi szerződés jóváhagyását. A hatósági eljárásban a kormányhivatal megállapította, hogy az indítványozó elfogadó nyilatkozata az általa hivatkozott jogcím alapján rangsorban megelőzné a másik két nyilatkozatot tevő elővásárlási jogosultságát, azonban az indítványozó nyilatkozatát alaki hiba miatt nem vette figyelembe, mivel az ügyvéd által ellenjegyzett okiraton az ellenjegyző ügyvéd kamarai azonosító számát (a továbbiakban: KASZ) csupán az okiraton tüntették fel, azt maga az ügyvédi ellenjegyzés nem tartalmazta. A határozat rögzíti, hogy a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 21. § (9) bekezdése szerint a Földforgalmi tv. 21. § (5) bekezdésében foglaltak megsértésére tekintettel olyannak kell tekinteni a felperes elfogadó jognyilatkozatát, mintha az elővásárlási jogát nem gyakorolta volna. Erre tekintettel a hatóság az adásvételi szerződést nem az indítványozóval, hanem a rangsorban őt követő nyilatkozatot tevővel hagyta jóvá.
- [3] Az indítványozó mint felperes keresetében a határozat megváltoztatását kérte, arra hivatkozva, hogy a hatóság tévesen állapította meg, hogy az elővásárlási jog gyakorlására tett nyilatkozata alakilag hibás. Álláspontja szerint nem felelne meg a józan ész követelményeinek az a jogszabályi követelmény, amely előírja, hogy bizonyos adatokat egy okiraton a lap alján, a lap tetején vagy a lap oldalán kell aláírni. Egy követelményt támasztanak csak a törvényi előírások, hogy az okirat alaki érvényességéhez megkövetelt adatok az okiraton feltüntetésre kerüljenek és azok megléte mellett azt jegyezze ellen az ügyvéd. A KASZ azt a célt szolgálja, hogy az eljáró ügyvéd a kamarai nyilvántartásban azonosítható legyen. A KASZ-t az alperes az okirat számozott első oldalán megtekinthette, meggyőződhetett annak helyességéről, ezért az indítványozó álláspontja szerint nem sértette meg a Földforgalmi tv. 21. § (5) bekezdésében foglaltakat, és nem adott alapot jognyilatkozata Földforgalmi tv. 21. § (9) bekezdése szerinti minősítésének.
- [4] A bíróság 5.K.700.188/2020/9. számú ítéletében a keresetet elutasította. Az ítélet szerint a felperes indítványozó nyilatkozatában kifejtett állítás, amely szerint a KASZ az eljáró ügyvéd beazonosítását szolgálja, kétségtelenül megvalósult adott okirat esetében, azonban nem releváns; s az a felperesi érvelés, miszerint nem írja elő az Üttv., hogy egy lapon hol kell szerepelnie bizonyos elemeknek, nem helytálló. Az Üttv. 43. § (3) bekezdés

- d) pontja a bíróság álláspontja szerint a szöveg nyelvtani és logikai értelmezése alapján egy olyan felsorolási tartalmaz, amelynek elemei szorosan összetartoznak. Az Üttv. szabályozása szerint a KASZ az ellenjegyzés része, kötelező eleme. Mind a törvény szövegezése, mind maga az ellenjegyzés funkciója erre enged következtetni. Az összes elemnek a törvényi megfogalmazás szerint egy helyen, az okirati ellenjegyzésben kell szerepelnie. Ez alapján a bíróság az ítéletben arra a következtetésre jutott, hogy a felperes elfogadó jognyilatkozata – az alperes és az érdekelt által helyesen hivatkozottan – alaki hibás volt.
- [5] Az indítványozó az előbbieket követően fordult alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybírósághoz.
- [6] 2. Az Alkotmánybíróság az indítványozót hiánypótlásra hívta fel amiatt, hogy indítványa nem tartalmazott kellő alkotmányjogi szempontú indokolást arra nézve, hogy a támadott bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sérti; továbbá arról is tájékoztatta, hogy mivel indítványában az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjának alaptörvény-ellenességét is állította, hogy az indítványának ebben a részében is meg kell felelnie a határozott kérelem feltételeinek.
- [7] Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra válaszul határidőben kiegészítette alkotmányjogi panaszát.
- [8] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a tisztességes eljáráshoz való joga megsértését állítja azon az alapon, hogy álláspontja szerint a hatóság és a bíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével együttesen értelmezett XXIV. cikk (1) bekezdésébe, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütköző módon értelmezte az ügyvédi ellenjegyzésre vonatkozó szabályozást, ami az Alaptörvény XIII. cikke által védett tulajdonhoz való joga megsértéséhez vezetett.
- [9] Az indítványozó leírja, hogy a támadott ítélet sérti a tulajdon megszerzéséhez való, földforgalmi törvény által biztosított jogosultságát; a kormányhivatal határozata és az azt felülvizsgáló bíróság ítélete az Üttv. hivatkozott, Alaptörvénybe ütköző rendelkezésének alkalmazásával sérti a tisztességes eljáráshoz való jogosultságát is. Az indítványozó szerint ugyanis az alperes tévesen, a nyelvtan szabályaitól eltérően, a józan ész alkalmazásának követelményét kikerülve értelmezte az általa az elővásárlási jog gyakorlására tett, ügyvéd által szerkesztett és ellenjegyzett okirat alakítását, illetőleg ezzel összefüggésben a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, megsértve ezzel a törvényhozó akaratát is. Meggyőződése szerint „nem felelne meg a józan ész követelményeinek egy olyan jogszabályi követelmény, amely előírná, hogy bizonyos adatokat egy okiraton, a lap alján, a lap tetején, a lap oldalán kellene aláírni. Egy követelményt támasztanak csak a fenti törvényhelyek, még pedig azt, hogy az okirat alaki érvényességhez megkövetelt adatok az okiraton feltüntetésre kerüljenek és azok megléte mellett jegyezze ellen azt az ügyvéd.”
- [10] Ha a törvény szövegéből nem ez olvasható ki, akkor álláspontja szerint a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenes. Az alperes döntése neki jelentős érdeksérelmet okozott, mivel megghiúsította a törvény által biztosított elővásárlási jogának tulajdonjogszerzést eredményező gyakorlását. Az indítványozó több, általa hivatkozott alkotmánybírói határozat alapján leírja, hogy a tulajdonhoz való jognak az alapjogi rendszerben az a szerepe, hogy az alapjogok alanyainak vagyoni jogosultságokat biztosítson, és ezáltal lehetővé tegye életviszonyainak szabad alakítását. Figyelemmel arra, hogy a támadott ítélet az Üttv. hivatkozott rendelkezésének alkalmazásával kétséget kizáró módon „csökkentette” a Földforgalmi tv. által biztosított „tulajdonhoz való jutása” jogát, azt a következtetést vonta le, hogy ezáltal a támadott ítélet alaptörvény-ellenes módon korlátozta az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való alapvető jogát. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó azzal is indokolta, hogy az alperes „minden alkotmányos alapot nélkülöző módon” alkalmazta az Üttv. 43. § (2) bekezdését, amikor alaki hibára hivatkozással úgy tekintette a nyilatkozatát, mintha azt meg sem tette volna; a bíróság pedig ezt az alaptörvény-ellenes eljárást hagyta helyben.
- [11] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján nyilatkozattételre hívta fel az igazságügyi minisztert az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjába foglalt jogszabályi rendelkezés céljával kapcsolatos álláspontjának közlése érdekében, továbbá a Magyar Ügyvédi Kamara (a továbbiakban: MÜK) elnökét a rendelkezésnek az ügyvédi gyakorlatban általánosan alkalmazott értelmezését illetően.
- [12] A MÜK elnöke a felhívásra adott válaszában rámutatott, hogy a kérdéssel részletesen foglalkozik a MÜK honlapján elhelyezett „Tájékoztató az ügyvédi ellenjegyzés jó gyakorlatáról” című közlemény, valamint az Üttv. kommentárja is. Mindkét dokumentum – kizárólag ajánlási jelleggel – jó megoldásnak azt tartja, ha maga az ellenjegyzés tartalmazza az ügyvéd kamarai azonosító számát. Álláspontja szerint azonban a jó megoldás mellett elfogadható egy kevésbé jó megoldás is, hiszen a rendelkezés célja és rendeltetése – a forgalombiztonság

biztosítása, a nyilatkozattevő akaratának érvényesülése biztosítása érdekében – az, hogy magából az okiratból kiderüljön, hogy az ellenjegyzést ki, mikor és hol tette. Abban az esetben, ha az okirat úgy tartalmazza ezeket az elemeket, hogy a fenti körülmények magából az okiratról (további bizonyítás nélkül) egyértelmű kiderülnek, akkor az okiratot az ügyvéd álláspontja szerint érvényesen ellenjegyezte, függetlenül attól, hogy hol tartalmazza az elemeket.

- [13] Az igazságügyi miniszter válasza szerint sem az Üttv., sem más jogszabály nem rendelkezik arról, hogy az ellenjegyzésnek milyen konkrét helyen és milyen szövegezéssel kell az okiraton megjelennie, így önmagában az a tény, hogy a KASZ nem az okirat erre elkülönített ellenjegyzési részében szerepel, nem teszi szabályszerűtlenné az ellenjegyzést, amennyiben az okiratban feltüntetett KASZ egyértelműen az ellenjegyzés során eljáró ügyvéd személyéhez és egyúttal az ügyvédi ellenjegyzés aktusához is köthető. Álláspontja szerint az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt „mellett” szóhasználatot nem helymeghatározásként kell figyelembe venni, mivel az egyidejűsége utal. A felsorolt alaki követelményeknek egy okiratban kell megjeleníteniük, azonban nem feltétlen egymás mellett. A miniszter szerint az Üttv. ügyvédi ellenjegyzésre vonatkozó formai előírásaival elérni kívánt jogalkotói cél az ellenjegyző személyének a kétséget kizáró azonosítása. Az ügyvédi tevékenységet gyakorlók névhasználatának részletes szabályairól szóló 5/2017. (XI. 20.) MÜK szabályzat 6.6.1. pontja kimondja, hogy a szárazbélyegző kliséjén is fel kell tüntetni az ügyvéd kamarai azonosító számát. Az Üttv. alapján az ellenjegyző ügyvéd a papíralapú okiraton az aláírása oldalán el kell, hogy helyezze a szárazbélyegzőjének lenyomatát, az elektronikus okiraton pedig a 18. § (1) bekezdés szerinti követelményeknek megfelelő elektronikus aláírásával és időbélyegzővel kell ellátnia, amely az ellenjegyzés részét képezi. Az Üttv. 18. § (1) bekezdés a) pontja alapján az elektronikus aláíráshoz tartozó tanúsítványban vagy az ahhoz csatolt szerepkör igazolásban a bizalmi szolgáltató feltünteti, hogy az aláíró ügyvédi kamarai tagsága fennáll vagy ügyvédi kamarai nyilvántartásban szerepel, így a 2018. január 1-je után kibocsátott aláíró tanúsítványok már a KASZ-t is tartalmazzák. Mindezekre tekintettel a KASZ feltüntetésére vonatkozó kötelezettségnek a fentiek alapján mind az erre a célra szolgáló szárazbélyegző vagy más, az ügyvéd által használt bélyegzőlenyomat, illetve az aláíró tanúsítvány is megfelelhet.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [15] 2. Az Üttv.-nek az indítványozó által támadott rendelkezése:

„43. § (2) Az ellenjegyzett okiratot – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában –

[...]

d) az ellenjegyző ügyvédnek a neve, a kamarai azonosító száma, az ellenjegyzés ténye, továbbá az ellenjegyzés helye és időpontja feltüntetése mellett alá kell írnia.”

III.

- [16] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [17] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be.
- [18] 2. Az indítvány vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát a törvényi határidőn belül nyújtotta be; a bírósági eljárásban felperes volt, ezért érintettnek minősül; az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére is hivatkozik; a sérelem az ügy érdemében hozott döntés – ítélet – folytán következett be vele szemben; rendes jogorvoslati lehetőségeit pedig már kimerítette, a támadott ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek [Abtv. 27. § (1) és (2) bekezdés, 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány megjelöli az Abtv. 27. §-át, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, valamint az indítványozó jogosultságát megalapozza; részletezi az Alkotmánybíróság előtti eljárás megindításának indokait és – a tulajdonhoz való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében – körülírja, hogy miben látja az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; megjelöli a vizsgálandó bírói döntést és az Üttv. aggályosnak tartott rendelkezését; kéri az előbbiek megsemmisítését; valamint megjelöli az alaptörvényi rendelkezéseket, amelyek sérelmét állítja [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont]. Az indítvány megjelöli az indítványozó nevét és címét; az indítványozó nyilatkozott arról is, hogy saját adatainak nyilvánosságához hozzájárul; mellékleteként megküldte továbbá az az Alkotmánybíróság részére az indítványban hivatkozott dokumentumokat [Abtv. 52. § (5) és (6) bekezdés].
- [19] Az indítványban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét az indítványozó az Üttv. 43. § (2) bekezdésének a számára jelentős érdeksérelmet okozó értelmezése miatt állította, ti. hogy a bíróság – az indítványozónak a józan észnek és a törvény céljának megfelelő jogértelmezés követelményére való hangsúlyos hivatkozása ellenére – alaki hibának tekintette azt, hogy az okiraton a KASZ nem az ügyvéd aláírása mellett, hanem más helyen szerepelt. A józan ész követelményére hivatkozó indítványozói (felperesi) érvelésre a bíróság által adott válasz vizsgálata alkotmányjogi jelentőséggel bír és – mivel a bírósági eljárásban az ügyvédi ellenjegyzés formai követelményeivel kapcsolatban az indítványozó érvelésének a lényegét képezte – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben (Abtv. 29. §).
- [20] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatos fenti kérdések érdemi vizsgálata érdekében – befogadta.
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság mindezek mellett azonban azt is megállapította, hogy az indítvány az Alkotmánybíróság általi hiánypótlásra történő felhívásra válaszul megküldött kiegészítést követően sem tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény B) cikkével és XXIV. cikkével [vö. Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [22] Az Alkotmánybíróság az ügyben támadott bírói döntés és jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról formálisan még nem döntött (vö. Abtv. 31. §), mindazonáltal tartalmilag már foglalkozott az Alaptörvény XIII. cikke által védett tulajdonhoz való jog és a jogalkotó által biztosított, termőföldre vonatkozó elővásárlási jog viszonyával; ennek során az 3244/2017. (X. 10.) AB határozatban rögzítette, hogy az elővásárlási jogosult nem tulajdonos; ebben az összefüggésben utóbb, a 3157/2020. (V. 21.) AB határozatban sem látta megállapíthatónak az alapjogi védelmet (vö. Indokolás [64]). Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz a tulajdonhoz való joggal összefüggésben vizsgálandó alkotmányjogi kérdést nem vetett fel.
- [23] A fentiek alapján az Alaptörvény B) cikkével, XIII. cikkével és XXIV. cikkével kapcsolatos indítványi elemek érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor.
- [24] 4. Az indítványozó az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjának megsemmisítésére irányuló kérelméhez kapcsolódóan – a jogszabályi rendelkezés bíróság általi alkalmazásának előbbiekben ismertetett vitatásán túl – az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívása nyomán kiegészített alkotmányjogi panaszában sem adott elő

önálló, alkotmányjogilag releváns indokolást arra nézve, hogy a rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott cikkeivel [vö. Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Ezért az Alkotmánybíróság a jogszabályi rendelkezést támadó indítványt az Abtv. 64. § c) és d) pontja alapján visszautasította.

IV.

[25] Az indítvány az alábbiak szerint megalapozott.

[26] 1. Az Alkotmánybíróság a befogadott indítvány alapján tehát érdemben azt vizsgálta, hogy támadott bírósági döntés – amely az indítványozó által a bírósági eljárás során az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjára vonatkozóan előadott, a józan észnek és a törvény céljának megfelelő jogértelmezés követelményére hivatkozó értelmezést elvetette – sérti-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot.

[27] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalmi vizsgálata előtt áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, illetve 28. cikkével kapcsolatos korábbi, a jelen ügy elbírálása szempontjából releváns gyakorlatát.

[28] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló olyan jogintézmény {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}, amelynek elbírálása során az Alkotmánybíróság feladata, hogy az Alaptörvényben elismert alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen. Ebből következően az Alkotmánybíróság feladatához tartozik annak megválaszolása is, hogy egy adott jogszabály mely jogalkalmazói értelmezése találkozik az Alaptörvényben elismert jogokban rejlő egyes követelményekkel. Az Alkotmánybíróság a konkrét döntés és a döntést támadó alkotmányjogi panaszban előadottak értékelése során figyelembe veszi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában biztosított vizsgálati jogkörének határait is {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [38]}. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot az alkotmányjogi panasznak {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; legutóbb például: 3379/2018. (XII. 5.) AB végzés, Indokolás [12]}. A jogi indokok helyességének vizsgálata főszabály szerint nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

[29] Az Alkotmánybíróság – a fentiek szerint – az alaptörvény-ellenesség vizsgálata során az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságok jogalkalmazó tevékenységét meghatározó követelményre figyelemmel jár el. E rendelkezés értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke tehát a bíróságok részére alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélkező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgáster keretein belül azonosítania kell az elé kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmeznie {7/2013. (III. 1.) AB határozat, a továbbiakban: Abh., Indokolás [33]; 28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]}.

- [30] Az Alkotmánybíróság következetes joggyakorlatával {vö. 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]} összhangban azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárás azonban megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság a támadott bírósági döntés vizsgálata során a fent idézett joggyakorlatára figyelemmel az alábbiakat állapította meg.
- [32] Az Alaptörvény 28. cikke által rögzített követelmény, amely szerint a jogszabályok szövegét azok céljával összhangban kell értelmezni, valamint, hogy az értelmezés során a cél józan észnek és a közjónak megfelelő mivoltát kell feltételezni, a bíróságok jogértelmező tevékenységére nézve ír elő követendő szempontokat. Az alaptörvényi rendelkezés ugyanakkor a bírósági eljárásban részt vevő felek számára alanyi jogosultságot nem állapít meg, ekként önmagában nem vetheti fel Alaptörvényben biztosított jog sérelmét sem.
- [33] Az Üttv. ügyvédi ellenjegyzés kellékeit meghatározó rendelkezésének a józan ész mércéje szerinti minősítése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tartalma között az Alkotmánybíróság az indítvány indokolása alapján szintén nem tudott érdemi összefüggést kimutatni. Ennek megfelelően a jelen ügyben az Alkotmánybíróság az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjára vonatkozóan a bíróság által elfogadott értelmezés alaptörvény-ellenességét – egyéb alapvető jog igazolt érintettsége hiányában – pusztán a józan ésszel való ellentétre hivatkozás révén nem ítélt meg. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy ha nem így járna el, és a józan ész követelményével vélt vagy valós ellentétben álló bármely bírósági jogértelmezést önmagában ezen az alapon is vizsgálna, akkor azáltal a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépne.
- [34] Az előbbiekben leírtak azonban nem jelentik azt, hogy az Alaptörvény 28. cikkébe foglalt – józan észnek is megfelelő – jogszabályi célt figyelembe vevő jogértelmezés követelménye az adott jogszabályi rendelkezés normatartalmának valamely Alaptörvényben biztosított joggal való érintettsége hiányában semmilyen tekintetben ne lehetne érvényesíthető az alkotmánybírósági eljárás keretében. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jogból következően – az Alkotmánybíróság fent idézett joggyakorlatára, valamint az Alaptörvény 28. cikkére figyelemmel – elvárható, hogy ha egy bírósági eljárásban valamely fél az ügy érdeme szempontjából releváns jogszabályi rendelkezés értelmezése vonatkozásában a jogszabályi céljával, illetve ennek a józan észnek megfelelő voltával kapcsolatos érveket ad elő, akkor azokat a bíróság kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.
- [35] A jelen alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárásban az indítványozó mint felperes keresetében az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjának értelmezése vonatkozásában hangsúlyozottan hivatkozott a KASZ feltüntetésére vonatkozó előírás céljára – ami az eljáró ügyvéd azonosíthatósága – és a józan ész követelményére, ti., hogy azoknak nem felelne meg, ha az okirat alaki érvényessége attól függene, hogy az adat okiraton pontosan hol szerepel (ezt a tényt a támadott bírósági ítélet [9] bekezdése is rögzítette).
- [36] Az igazságügyi miniszter és a MÜK elnöke az Alkotmánybíróság felhívásra adott nyilatkozatában – az indítványozó véleményével egyező irányúan – egyaránt úgy foglalt állást, hogy önmagában az a tény, hogy a KASZ nem az okirat erre elkülönített ellenjegyzési részében szerepel, nem teszi szabályszerűtlenné az ellenjegyzést; az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt „mellett” szóhasználatot nem helymeghatározásként kell figyelembe venni, mivel az egyidejűsége utal; továbbá, hogy a KASZ feltüntetése az ügyvéd azonosítását szolgálja.
- [37] A bíróság ítéletében (ld. [29]–[31] bekezdés) az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontját illetően a fentiekhez képest „a szöveg nyelvtani és logikai értelmezése alapján” azt az álláspontot foglalta el, hogy „minden elemnek egymás mellett kell az okiraton szerepelnie”, mivel szerinte „mind a törvény szövegezése, mind maga az ellenjegyzés funkciója erre enged következtetni”, az ellenjegyzés funkciójának mibenlétét azonban nem részletezte. A bíróság szerint a felperes állítása, amely szerint a KASZ az eljáró ügyvéd beazonosítását szolgálja, „kétségtelen, hogy megvalósult adott okirat esetében”, azonban „nem releváns”. Az ítélet hangsúlyozta, hogy a törvényi megfogalmazás szerint az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontja szerinti összes elemnek egy helyen kell szerepelnie.

- [38] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a támadott bírósági ítélet – az Üttv. 43. § (2) bekezdés d) pontjának deklaráltnak egy olyan, kizárólag nyelvtani és logikai értelmezését tekintette alkalmazandónak, amelyhez képest nyelvtani módszerrel is megfogalmazható alternatív – megengedőbb – értelmezés;
– az általa választott értelmezés során a KASZ feltüntetésére vonatkozó előírás céljára vonatkozó indítványozói hivatkozást irrelevánsnak minősítette;
– a fenti minősítést nem indokolta meg, ugyanakkor az alkalmazott rendelkezés céljára (funkciójára) vonatkozó alternatív értelmezést nem fogalmazott meg, az indítványozó józan észre hivatkozó észrevételeinek értékelésére pedig egyáltalán nem tért ki;
ezért az Alkotmánybíróság arra a végkövetkeztetésekre jutott, hogy a támadott bírósági ítélet – az Alaptörvény 28. cikkébe foglalt jogértelmezési szabályra sem kellően figyelve – az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésben nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által garantált, tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolt bírói döntéshez való jogból következő követelménynek.
- [39] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Pécsi Törvényszék 5.K.700.188/2020/9. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján a jelen határozat rendelkező részébe foglaltak szerint megsemmisítette.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] A határozat rendelkező részének a támadott bírói döntés megsemmisítését tartalmazó 1. pontját, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszlemez visszautasító 2. pontját egyaránt támogatom.
- [41] A Pécsi Törvényszék ítéletének megsemmisítését ugyanakkor eltérő indokok alapján – és más alaptörvényben biztosított jog sérelmére tekintettel – tartom megalapozottnak.
- [42] 1. A határozat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a bíróság indokolási kötelezettségének megsértése (indokolás hiánya) okán tartja megállapíthatónak. Bár ez olyan érvek tekintendők, amely a tisztességes bírósági eljáráshoz való – nézetem szerint szigorúan processzuális tartalmú – jog sérelme megállapítását kétségtől meg alapozhatja; ugyanakkor véleményem szerint a jelen ügyre nézve nem helytálló. Magam is egyetértek a határozatnak – lényegében a miniszter és az ügyvédi kamara elnöke által is megerősített – azon megközelítésével, hogy a KASZ-nak az ügyvéd által ellenjegyzett okiraton történő elhelyezésének kötelezettségére vonatkozó törvényi előírás céljával, illetve a konkrét ügyben a KASZ első oldalon való feltüntetésének az ellenjegyzés alaki érvényességére gyakorolt hatásával összefüggésben a támadott ítéletben (és megjegyzem, az alapul fekvő hatósági eljárásban is) megjelenő jogértelmezés ellentétes a „józan észszel”; és ekképpen az Alaptörvény 28. cikkében rögzített értelmezési szabállyal is. Az azonban véleményem szerint nem állítható, hogy az indítványozó lényeges érvét a bíróság az eljárása során ne vizsgálta vagy bírálta volna el; illetve, hogy az azzal kapcsolatos álláspontját a döntése indokolásában ne rögzítette volna. Processzuális értelemben a bíróság valójában eleget tett az indokolási kötelezettségének: önmagában amiatt, hogy az ezen indokolásában kifejtettek ellentétesek a „józan ész” szabályával; az alkalmazott rendelkezés jogalkotói céljával; vagy azért mert a támadott döntés az eljáró ügyvéd ilyen módon is megvalósuló beazonosíthatóságát elismerte ugyan, döntése

szempontjából mégis „irrelevánsnak” minősítette azt, csak a 28. cikk, nem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítása lenne lehetséges. Mivel azonban az előbbi rendelkezésre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ahogyan arra maga a határozat is utal, önmagában ezen az alapon megsemmisítésnek sem lehet(ne) helye.

- [43] 2. Álláspontom szerint azonban az indítványozó hivatkozott a XXVIII. cikk (1) bekezdésén túlmenően más, olyan alaptörvényben rögzített jogra is, amelyet a kifogásolt bírói (és hatósági) jogértelmezés valóban sért; már az indítvány befogadását is erre tekintettel támogattam.
- [44] Ez az alaptörvényben rögzített jog pedig nem más, mint az indítványozó tulajdonhoz való joga. Nem érték egyet azzal, hogy a határozat indokolásának III/3. pontjában (Indokolás [21] és köv.) írtaknak megfelelően a jogalkotó által a termőföldekre biztosított elővásárlási jog és az alkotmányos tulajdonvédelem összefüggésében született korábbi alkotmánybírói döntések – melyek közül a határozat kettőre hivatkozik – a jelen ügy összefüggései alapján is kizárnák az indítványozó tulajdonjoga alapjogi védelmének elismerését. Azokból a döntésekből szerintem nem következik egyenesen, hogy az érdemi vizsgálat ezen összefüggések alapján eleve kizárt lenne; a hivatkozott döntések ugyanis nem a mostanival azonos kérdéskörrel foglalkoztak [jobbára azt vizsgálták, hogy mi az elővásárlási jogot biztosító törvényi előírások és az azokkal érintett jogviszonyok különböző szereplőinek (eladó, vevő, elővásárlásra jogosult) tulajdonhoz való joga közötti összefüggés, illetve van-e ilyen egyáltalán].
- [45] Tény, hogy amint az említett határozatok azt meg is állapították, *i)* általánosságban véve a XIII. cikk (1) bekezdését sem az eladó, sem a potenciális vevők szempontjából nem sérti maga az elővásárlási jog intézménye; valamint az is, hogy *ii)* a tulajdonhoz való jogból nem vezethető le elővásárlási jogra vonatkozó automatikus jogosultság sem (ennek biztosítása ugyanis jogalkotói szándék kérdése). Az is tény, hogy *iii)* a tulajdonjog alkotmányos védelme alapvetően a már megszerzett tulajdonra vonatkozik, ugyanakkor annak a megszerzésére magára általában nem teremt jogosultságot.
- [46] A jelen ügyben vizsgált helyzet azonban megítélésem szerint az utóbbi megállapítás alóli kivételek körébe tartozik, és abban mindenképpen különbözik a korábban vizsgáltaktól, hogy az indítványozó ezúttal nem az állammal szemben, a jogalkotás kapcsán hivatkozik a tulajdonhoz való jogára. Sőt, éppen ellenkezőleg: ez esetben a vonatkozó törvényi rendelkezések értelmében az indítványozó egyértelműen (és mindenki, még a hatóság és a bíróság által is elismerten a többi elővásárlásra jogosultat megelőző ranghelyen) elővásárlásra és a tulajdonjog ezen keresztül megszerzésére jogosult volt. Mindezek alapján az adásvételi szerződés megkötésére az adott jelentkezők közül mindenképpen vele kellett volna sor kerüljön, ha e jogával szabályszerűen él. Esetében azonban a probléma éppen abból adódott, hogy egy utóbb mindenki által – beleértve a jogalkotót és az Alkotmánybíróságot is – nyilvánvalóan tévesnek tekintett hatósági és bírói jogértelmezés pont annak révén fosztotta meg az őt tulajdonképpen automatikusan – a törvény erejénél fogva – megillető termőföld tulajdonától, hogy a joggyakorlása szabályszerűségét vitatta el; mégpedig tette mindezt a „józan ész” szabályaival és a törvény céljával ellentétes tartalmat tulajdonítva az alkalmazandó jogszabályi rendelkezésnek. Mindezek okán véleményem szerint, amennyiben elfogadjuk a határozatban a bírói jogértelmezés nyilvánvalóan, a „józan ésszel” és ezáltal az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétes módon téves voltára vonatkozóan írtakat, akkor azok az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek (a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek) a támadott ítélet meghozatalához vezető jogértelmezésként éppenséggel a tulajdonhoz való jog vonatkozásában minősülhetnek.
- [47] Mivel magam is azok közé tartozom, akik az említett okfejtést elfogadják, a megsemmisítést ezen az alapon, azaz a XIII. cikk (1) bekezdésének megállapíthatósága okán tudtam támogatni.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

- [48] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

- [49] Nem értek egyet azzal, hogy a határozat megsemmisíti a bíróság döntését.
- [50] Álláspontom elsődleges indoka az, hogy az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmére alkotmányjogi panaszában nem hivatkozott, és indirekt módon sem vitatta azt.
- [51] Nem tartom indokoltnak azt sem, hogy a testület az indokolt bírói döntéshez fűződő jog alkotmányos tartalma tekintetében kialakult és főszabályként következetesen alkalmazott, a határozat indokolásában is hivatkozott gyakorlatából a jelen ügyben eltért.
- [52] Végezetül összességében megjegyzem, hogy az Alkotmánybíróság általános gyakorlata szerint még az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés sem vethetett volna fel ebben az ügyben alkotmányossági kérdést.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1397/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA**alkotmányjogi panasz elutasításáról**

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 11.K.701.386/2021/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Debreceni Törvényszék 11.K.701.386/2021/14. számú ítélete, továbbá a Miniszterelnökség TKF-74/176/3/2021. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemei az alábbiak szerint összegezhetőek.
- [3] 2.1. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala (a továbbiakban: építésfelügyeleti hatóság) 2014. szeptember 12-én kelt határozatában az indítványozót szabálytalanul megépített épületek és térkővel burkolt felületek bontására kötelezte. A fellebbezés nyomán eljáró Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal a határozatot helybenhagyta. A Szolnoki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.287/2015/39. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, a felülvizsgálati eljárásban a Kúria Kfv.IV.38.057/2017/9. számú ítéletével az ítéletet hatályában fenntartotta.
- [4] 2.2. Az építésfelügyeleti hatóság 2019. augusztus 28-án ellenőrzést tartott az ingatlanon, ahol megállapította, hogy a bontási kötelezettségének az indítványozó nem tett eleget, ezért 2019. szeptember 2-án kelt JN-07/24/00539-5/2019. számú végzésében elrendelte a bontás végrehajtását. A döntés ellen a hatóság nem biztosított önálló jogorvoslatot, tekintettel arra, hogy az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 112. §-a értelmében önálló jogorvoslatnak főszabályként csak a határozatok ellen van helye, jelen végzéssel szemben pedig az Ákr. 116. § (2) bekezdése az önálló jogorvoslatot az építésfelügyeleti hatóság álláspontja szerint nem teszi lehetővé.
- [5] 2.3. A fellebbezési lehetőség biztosításának elmaradása miatt, továbbá elévülésre hivatkozva a végrehajtást elrendelő döntés felülvizsgálata érdekében az indítványozó 2021. április 12. napján felügyeleti eljárás lefolytatását kezdeményezte a Miniszterelnökségnél. A Miniszterelnökség TKF-74/176/3/2021. számú, 2021. június 1. napján kelt végzésével az építésfelügyeleti hatóság végzését oly módon változtatta meg, hogy azzal szemben önálló jogorvoslatot biztosított a Debreceni Törvényszékhez előterjeszthető keresettel. Megállapította, hogy az építésfelügyeleti hatóságnak fellebbezési jogot kellett volna biztosítania a végzés ellen, a téves jogorvoslati tájékoztatás miatt pedig az indítványozó elesett a jogorvoslat lehetőségétől. Jogorvoslatként a Miniszterelnökség a közigazgatási per lehetőségét biztosította. A végzés rögzítette, hogy a végzéssel szembeni fellebbezés lehetőségét a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 213. § (1) bekezdése tette lehetővé, ennek figyelmen kívül hagyása miatt pedig az indítványozó valóban elesett a jogorvoslat lehetőségétől. Megállapította, hogy a fellebbezés elbírálására az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről szóló 343/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet1.) 3. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint a megyei kormányhivatal rendelkezett hatáskörrel, de a felügyeleti döntés meghozatalakor a Rendelet1.-ben nem volt

másodfokú hatóság kijelölve, így az Ákr. 116. § (4) bekezdése értelmében jogorvoslati eszközként a közigazgatási per áll rendelkezésre.

- [6] 2.4. Az indítványozó a Miniszterelnökség végzésével szemben keresetet terjesztett elő, amelyben a támadott közigazgatási döntés megváltoztatását kérte, mivel szerinte a végzés az Ákr. rendelkezéseibe ütközik, valamint a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás alkotmányos tilalmát is sérti. Azzal érvelt, hogy a törvényes döntés a végrehajtást elrendelő végzés megsemmisítése lett volna, továbbá számára nem a közigazgatási per lehetőségét, hanem fellebbezést kellett volna biztosítani. Szerinte a fellebbezés éppen azt garantálta volna, hogy a döntés ne váljon véglegessé.
- [7] 2.5. A Debreceni Törvényszék 11.K.701386/2021/14. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A törvényszék ítéletében azt állapította meg, hogy az indítványozó paradox módon azt a megállapítást tartja jogszabálysértőnek, amellyel a Miniszterelnökség biztosította az indítványozó számára a végrehajtást elrendelő végzéssel szembeni jogorvoslat lehetőségét. Az ítélet rögzítette, hogy ezzel a jogorvoslati lehetőséggel egyébiránt az indítványozó élt is, hiszen egy másik ügyben az indítványozó keresetlevele alapján közigazgatási per indult, ami a Debreceni Törvényszéken 11.K.701.948/2021. ügyszám alatt van folyamatban. Megállapította továbbá, hogy abban a perben rendelkezett a bíróság az érintett végzés végrehajtásának felfüggesztéséről is. A törvényszék szerint a megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel a felügyeleti eljárásban nem volt kijelölhető fellebbezést elbíráló másodfokú hatóság, ezért választotta a Miniszterelnökség a végzés megváltoztatásának ezt a lehetőségét. Hivatkozott ebben a körben a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 360/2019. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet.) 203. § (3) bekezdésében foglaltakra is, amely a fellebbezése eljárássokra alkalmazható átmeneti rendelkezéseket tartalmaz, amelyek azonban csak a folyamatban lévő fellebbezések során alkalmazhatóak, így a megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel a felügyeleti eljárásban nem volt kijelölhető fellebbezést elbíráló másodfokú hatóság.
- [8] A törvényszék törvényesnek tartotta azt is, hogy a Miniszterelnökség nem utasította új eljárásra az építésfelügyeleti hatóságot, ugyanis a jogsérelem nélkül is orvosolható volt.
- [9] 3. Az indítványozó ezt követően előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Debreceni Törvényszék 11.K.701.386/2021/14. számú ítélete, továbbá a Miniszterelnökség TKF-74/176/3/2021. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Arra hivatkozott, hogy a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1) és (2) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, továbbá a XXVIII. cikk (7) bekezdését, az alábbiak szerint.
- [10] Álláspontja szerint a Miniszterelnökség és a törvényszék figyelmen kívül hagyta a visszamenőleges jogalkalmazás tilalmának alkotmányos követelményét, a bíróság elfogadta a Miniszterelnökség alaptörvényellenes álláspontját az ítéletben. A törvényszék szerinte olyan jogi normát alkalmazott a jogvita eldöntésekor, amelyet nem vehetett volna figyelembe, mert a jogvitára okot adó esemény megtörténtekor (a végrehajtást elrendelő végzés 2019. szeptember 2. napján történő meghozatalakor) az még nem volt hatályban. Egyúttal figyelmen kívül hagyta szerinte a határozat meghozatalának időpontjában hatályos azon törvényi rendelkezést, amely szerint az indítványozót a határozattal szemben jogorvoslatként fellebbezési jog illette meg. A döntések ezáltal az indítványozót a végrehajtás elrendelésének időpontjában hatályos jogszabályi rendelkezések szerint még megillető fellebbezési jog gyakorlásától teljes mértékben megfosztották. A határozatot a fellebbezési jogra tekintet nélkül a közléssel véglegesnek nyilvánították azáltal, hogy csak egyéb – a határozat meghozatalát követően hatályba lépett jogszabályban rögzített – jogorvoslati jogot (közigazgatási per lehetőségét) biztosítottak részére. Kiemelte, hogy az Ákr. alkalmazott pontját a 2020. március 1. napját követően indult és a megismételt eljárásokban kell alkalmazni, márpedig szerinte a végrehajtás elrendelése és a végrehajtási eljárás is a korábban megindult közigazgatási hatósági eljárás részét képezi.
- [11] Az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének felhívása nélkül hangsúlyozta az indítványozó azt is, hogy álláspontja szerint a Debreceni Törvényszék az alkotmányjogi panasszal támadott határozatában az indokolási kötelezettségének sem tett eleget, mert kizárólag arra szorítkozott, hogy a Miniszterelnökség mint alperes védiratában foglaltak helytállóságát rögzítette, de ezt meghaladóan semmilyen ténybeli és jogi indokát nem adta annak, hogy miért nem ütközik a visszamenőleges jogalkalmazás tilalmába a Miniszterelnökség végzése.

II.

[12] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„R) cikk (1) Az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapja.

(2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[13] 2. Az Ákr. indítvánnyal érintett rendelkezései:

[14] 2.1. Az Ákr. végrehajtás elrendelésekor (2019. szeptember 2.) hatályos rendelkezései:

„116. § (1) Az ügyfél, vagy akire a döntés rendelkezést tartalmaz, az elsőfokú döntés ellen akkor fellebbezhet, ha azt törvény kifejezetten megengedi.

(2) Fellebbezésnek van helye, ha a határozatot

a) járási (kerületi) hivatal vezetője vagy – a képviselő testület kivételével – helyi önkormányzat szerve, vagy

b) rendvédelmi szerv helyi szerve

hozta.

[...]

(4) Az (1) és (2) bekezdésben foglalt esetekben sincs helye fellebbezésnek

[...]

d) ha nincs kijelölt másodfokú hatóság,

[...].”

„121. § (2) Ha a hatóság döntése jogszabályt sért, a felügyeleti szerv legfeljebb egy ízben azt megváltoztatja vagy megsemmisíti, és szükség esetén a döntést hozó hatóságot új eljárásra utasítja.

[...]

(4) A felügyeleti eljárásban hozott döntés közigazgatási bíróság előtt támadható meg.”

„131. § (2) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a Vht.-t kell alkalmazni. Ha a végrehajtást az állami adóhatóság fogantatosítja, eljárására e törvény végrehajtásra vonatkozó rendelkezéseit nem kell alkalmazni.

(3) Ha e fejezet másként nem rendelkezik, ahol a Vht. bíróságot említ, azon végrehajtást elrendelő hatóságot [...] kell érteni.”

[15] 2.2. Az Ákr. felügyeleti döntés meghozatalakor (2021. június 1.) hatályos, 2019. szeptember 2. napjához képest megváltozott rendelkezései:

„116. § (2) Fellebbezésnek van helye, ha a határozatot

a) – a képviselő testület kivételével – helyi önkormányzat szerve, vagy

b) rendvédelmi szerv helyi szerve

hozta.”

„121. § (2) Ha a hatóság döntése jogszabályt sért, a felügyeleti szerv legfeljebb egy ízben – a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló 2017. évi CXXV. törvény 5/A. §-ába ütköző esetben a büntetőügyben hozott

határozat közlésétől számított egy éven belül, a (3) bekezdésben meghatározott időtartamon túl is – azt megváltoztatja vagy megsemmisíti, és szükség esetén a döntést hozó hatóságot új eljárásra utasítja.”

[16] 3. A Vht. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„213. § (1) Ha a bíróság a végrehajtást végzéssel rendelte el, vagy a végrehajtható okiratnak a kérelemtől eltérő kiállítása esetén az eltérésről végzést hozott, a felek e végzés ellen fellebbezhetnek.”

[17] 4. A Rendelet1. indítvánnyal érintett rendelkezései:

[18] 4.1. A Rendelet1. végrehajtás elrendelésekor (2019. szeptember 2.) hatályos rendelkezései:

„3. § (1) A Kormány építésfelügyeleti hatósági feladatokra – a (2) és a (3) bekezdésben, valamint az OAH r.-ben foglalt kivétellel –

a) első fokon az 1. melléklet I. és II. részében meghatározott járási hivatalt (a továbbiakban együtt: első fokú építésfelügyeleti hatóság) az 1. melléklet I. és II. részében felsorolt járásokra, fővárosi kerületekre kiterjedő illetékességgel,

b) másodfokon a fővárosi és megyei kormányhivatalt (a továbbiakban: másodfokú építésfelügyeleti hatóság) jelöli ki.”

[19] 4.2. A Rendelet1. felügyeleti döntés meghozatalakor (2021. június 1.) hatályos rendelkezései:

„3. § A Kormány a sajátos építményszerűsítő körébe tartozó és az OAH r.-ben foglalt építmények kivételével, az építésfelügyeleti hatósági feladatokra a fővárosi és megyei kormányhivatalt (a továbbiakban: építésfelügyeleti hatóság) jelöli ki.”

[20] 5. A Rendelet2. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„203. § (3) Ha az ügyben a fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében egyes törvények módosításáról szóló 2019. évi CX. törvény vagy e kormányrendelet hatálybalépésével a fellebbezés kizárttá válik, törvény vagy kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában a folyamatban lévő fellebbezési eljárást a fellebbezést kizáró rendelkezés hatálybalépését megelőzően hatáskörrel rendelkező szerv folytatja le.”

III.

[21] 1. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt arról kellett döntenie, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.

[22] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő 60 napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés]. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].

[23] Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, továbbá XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Ugyanakkor az indítványban megjelölt R) cikk (1)–(2) bekezdéseiben foglaltak az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak [lásd például: 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]]. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.

[24] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].

[25] Az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (7) bekezdésével kapcsolatos elemeiben tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt

rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmére vonatkozóan önálló indokolást nem tartalmaz. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére csak a B cikk (1) bekezdésének állított sérelméhez kapcsolódóan hivatkozott, így ezeket az érveket az Alkotmánybíróság a B cikk (1) bekezdés sérelmének vizsgálata körében vette figyelembe. A fentiek alapján a XXIV. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.

- [26] Az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [27] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. §]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont].
- [28] 2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [29] Az indítványozó érvelésének lényege, hogy a visszaható hatályú jogalkalmazás azért állapítható meg, mert a végrehajtás elrendelése után bekövetkezett törvénymódosítást a felügyeleti eljárás során hozott döntésben a Miniszterelnökség annak ellenére rendelte alkalmazni, hogy arra nem lett volna lehetősége, melynek következtében az indítványozó elesett a fellebbezés lehetőségétől. Ennélfogva az Alkotmánybíróságnak azt kellett megítélnie, hogy a Miniszterelnökség és a törvényszék jogalkalmazása valóban a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik-e.
- [30] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint felvetheti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét a visszaható hatályú jogalkalmazás állítása, ugyanis csak érdemi alkotmányossági vizsgálat alapján, az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy egyedi körülményeinek érdemi értékelésével, továbbá a vonatkozó jogszabályi változások áttekintésével állapítható meg, hogy a törvényszék és a Miniszterelnökség döntése valóban az indítványozó helyzetét elnehezítő és egyben visszaható hatályú jogalkalmazást valósított-e meg, és így alaptörvény-ellenes-e.
- [31] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befordási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [32] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [33] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában abból az alapfeltevésből indult ki, hogy a végrehajtás elrendelése és a felügyeleti eljárás során hozott döntés között hatályba lépett jogszabálmódosítás visszaható hatályú alkalmazása nyomán esett el a fellebbezés lehetőségétől. Az Alkotmánybíróságnak ezért mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az eljárás során történt-e jogszabálysértés (azaz valóban egy utóbb hatálybalépett jogszabályi rendelkezés visszaható hatályú alkalmazására került-e sor), és amennyiben igen, akkor az az indítványozó helyzetét elnehezítette-e. Ezért az Alkotmánybíróság mindenekelőtt áttekintette, hogy a két döntés közötti időszakban milyen releváns jogszabályváltozás történt és ezek alkalmazása miként érintette az indítványozó fellebbezési jogát. Ennek is elsősorban azért látta szükségét az Alkotmánybíróság, mert a fent ismertetett felügyeleti eljárásban hozott végzés és a törvényszék ítéletének indokolása némileg eltérő okból látta helyénvalónak fellebbezés helyett közigazgatási peres úton jogorvoslati jogot biztosítani. Amíg ugyanis a Miniszterelnökség mindössze arra hivatkozott, hogy nincs a jogorvoslat lefolytatására kijelölt hatóság (ld. TKF-74/176/3/2021. számú végzés 4. oldal 1. bekezdés), addig a törvényszék kifejezetten a megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel (még hozzá utalva az indítványozó azon állítására, amelynek értelmében az Ákr. rendszerében szűkölt a fellebbezhető döntések köre) hivatkozott arra, hogy a felügyeleti eljárásban nem is volt kijelölhető fellebbezést elbíráló másodfokú hatóság (lásd 11.K.701.386/2021/14. számú ítélet, Indokolás [23]). A törvényszék indokolása ezáltal az Alkotmánybíróság értelmezése szerint is azt sugallja, hogy az Ákr. módosítása miatt veszett el az ügyben a fellebbezés lehetősége.

- [34] 1.1. Az Ákr. hatálybalépésével koncepcionális változás következett be a közigazgatási hatósági eljárások jogorvoslati rendszerében, hiszen amíg a korábbi eljárási törvény értelmében még a fellebbezés volt a rendes jogorvoslati eszköz, addig az Ákr. már a közigazgatási pert tette rendes jogorvoslattá. Ennek ellenére a fellebbezés rendkívüli jogorvoslatként továbbra is létezik, de az elmúlt évek törvénymódosításainak köszönhetően azt már egyre szűkebb körben lehet igénybe venni. Kétségtelen, hogy az indítványozó által is hivatkozott 2019. évi törvénymódosítás ezt a fellebbezési lehetőséget tovább szűkítette, hiszen többek között megszüntette az Ákr. 116. § (2) bekezdésében korábban szereplő azon kitételt, melynek értelmében a járási hivatal vezetője által hozott határozattal szemben általánosságban biztosított volt a fellebbezés lehetősége. Ez a törvénymódosítás valóban a végrehajtást elrendelő döntést követően, de még a felügyeleti eljárásban hozott döntés előtt lépett hatályba. Az is tény, hogy a fellebbezésnek – a közigazgatási perrel ellentétben – halasztó hatálya van, így nem a bíróság ideiglenes intézkedés körében hozott döntésétől függ a végrehajtás lehetősége.
- [35] 1.2. Az Alkotmánybíróságnak azonban azt is figyelembe kellett vennie, hogy jelen ügyben a végrehajtás elrendelése végzéssel történt, aminek azért van jelentősége, mert végzések esetén eleve másként alakul a fellebbezési jog az Ákr. rendszerében. Az Ákr. 112. §-a értelmében végzések esetén főszabályként csak akkor lehetséges önállóan bármilyen jogorvoslat, ha azt törvény megengedi, a jogorvoslatokon belül pedig a fellebbezést is kifejezetten törvény engedheti meg. Ez a végrehajtás elrendelése esetén teljesül is, hiszen a Vht. 213. § (1) bekezdése ezt a lehetőséget biztosítja.
- [36] A végzésekre ennél fogva eleve nem terjed ki az Ákr. 116. § (2) bekezdése, hiszen az korábban is csak a határozatok esetében biztosította a járási hivatal döntésével kapcsolatos fellebbezési jogot.
- [37] 1.3. Mindezekből az is következik, hogy jelen ügy vonatkozásában nincs jelentősége annak, hogy a fellebbezést is érintő jogszabályi változásokkal összefüggésben a Rendelet2. 203. § (3) bekezdése milyen átmeneti rendelkezést tartalmaz, hiszen annak feltétele, hogy a hivatkozott törvény vagy kormányrendelet „hatálybalépésével a fellebbezés kizárttá válik”. Jelen esetkörben nem vált kizárttá a fellebbezés, azt a Vht. jelenleg is biztosítja. Habár a törvényszék fent hivatkozott indokolása valóban azt sugallja, mintha a jogszabályváltozásra tekintettel szűnt volna meg a fellebbezés lehetősége (és ezáltal nincs kijelölhető hatóság), valójában azonban az indítványozó ügyében nem alkalmazható az Ákr. idézett, határozatokra vonatkozó rendelkezése. A Miniszterelnökség végzéséből is egyértelműen kiolvasható, hogy a fellebbezés lehetősége az indítványozó esetében nem elvi okból volt kizárt (a fellebbezési jog elvonása miatt), hanem azért, mert ebben az ügytípusban, ahol a fellebbezés joga egyébként változatlanul biztosításra került, tényszerűen nincs annak lefolytatására hatóság kijelölve.
- [38] Ebből a szempontból éppen ezért a Rendelet1. 3. §-a bír jelentőséggel, amely a jogszabályi környezet megváltoztatását követően már valóban nem jelöl ki másodfokon eljáró hatóságot. Az Alkotmánybíróságnak erre vonatkozó indítványi elem hiányában nem kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy a végrehajtás elrendelése tekintetében továbbra is ki kellene-e jelölni hatóságot a fellebbezés lefolytatására. Ilyen esetekre vonatkozóan ugyanakkor maga az Ákr. tartalmazza a látszólagos ellentmondás feloldását (ti. hogy bár a fellebbezési jog elviekben változatlanul fennáll, azonban nincs a fellebbezés elbírálására kijelölt hatóság), hiszen a fellebbezés generális korlátjaként jelenik meg az Ákr. 116. § (4) bekezdés d) pontjában, hogy minden egyéb feltétel fennállása esetén sincs lehetőség a fellebbezésre, ha nincs kijelölt másodfokú hatóság. Ez a jogszabályi rendelkezés pedig nem módosult az indítványban sérelmezett időszakban, így ezzel kapcsolatban a visszaható hatályú jogalkalmazás tilalma sem értelmezhető, a szabály alaptörvény-ellenességét pedig még áttételesen sem kifogásolta az indítványozó.
- [39] 2. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvánnyal támadott ítélet és hatósági döntés nem eredményezhette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján tilalmazott visszaható hatályú jogalkalmazást, hiszen valójában az ügy megítélését érintő jogszabályváltozás sem történt. Mivel az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslatához való jogának sérelmét az állított visszaható hatályú jogalkalmazás okszerű következményeként hívta fel, így az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata eredményeként azt is megállapította, hogy a jogszabály előírásával megegyező hatósági és bírói jogalkalmazás nem vezethetett az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelméhez.

[40] 3. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5057/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3330/2022. (VII. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 72. § (3) bekezdése „tényleges” szövegrésze, 72. § (4) bekezdése „ha” és „a termelésszerkezet jelentős mértékű megváltoztatására kényszerül” szövegrésze, valamint a természet védelmét szolgáló egyes támogatásokra, valamint kártalanításra vonatkozó részletes szabályokról szóló 276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 5. § (1) bekezdés *d*) pontja „bekövetkező jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatással” szövegrésze és az 5. § (1) bekezdés „tényleges” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 102.K.700.011/2020/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 41. § (3) bekezdése és 72. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján a Debreceni Törvényszék 102.K.700.011/2020/11. számú ítélete, valamint a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztálya (a továbbiakban: Természetvédelmi Hatóság) HB-03/KTF/01575-31/2019. számú határozata, míg az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 41. § (3) bekezdése, 72. § (1) bekezdése, 72. § (3) bekezdése „tényleges” szövegrésze, 72. § (4) bekezdése „ha” és „a termelésszerkezet jelentős mértékű megváltoztatására kényszerül” szövegrésze, valamint a természet védelmét szolgáló egyes támogatásokra, valamint kártalanításra vonatkozó részletes szabályokról szóló 276/2004. (X. 8.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 5. § (1) bekezdés *d*) pontja „bekövetkező jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatással” szövegrésze és az 5. § (1) bekezdés „tényleges” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügyben megállapított tényállás szerint a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság a 1077-1/2019. számú iratában arról tájékoztatta a Természetvédelmi Hatóságot, hogy egy debreceni földrészleten a fokozottan védett erdélyi földikutya élőhelyéről van információja. Az érintett földrészlet négy, egymással szomszédos ingatlanból áll, melyek ingatlan-nyilvántartás szerinti megjelölése kivett udvar, és sem országos jelentőségű védett területnek nem minősülnek, sem pedig a Natura 2000 hálózatként nem a részei.
- [3] A Tvt. 43. § (1) bekezdése értelmében tilos a védett állatfajok egyedének zavarása, károsítása, kínzása, elpusztítása, szaporodásának és más élettevékenységének veszélyeztetése, lakó-, élő-, táplálkozó-, költő-, pihenő- vagy búvóhelyeinek lerombolása, károsítása, a Tvt. 44. § (5) bekezdése értelmében pedig a fokozottan védett élő szervezetek élőhelyén, valamint élőhelye körül a természetvédelmi hatóság használati, gazdálkodási korlátozást rendelhet el, az élőhely természetvédelmi jogállásától függetlenül. A Természetvédelmi Hatóság ezen jogszabályi rendelkezések alapulvételével a HB-03/KTF/01575-15/2019. iktatószámú határozatával az érintett ingatlanokra gazdálkodási korlátozást rendelt el. A határozattal szemben az indítványozók (három ingatlan

tulajdonosai), valamint egy jogi személy (a negyedik ingatlan tulajdonosa) fellebbezéssel éltek. A másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya helybenhagyta az elsőfokú határozatot. A határozatot (az elsőfokú határozatra is kiterjedő hatállyal) az indítványozók kereseti kérelme alapján eljáró Debreceni Törvényszék 2020. július 10. napján kelt, 11.K.700.186/2020/9. számú ítéletével megsemmisítette és az eljáró hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A megismételt eljárásban a Természetvédelmi Hatóság HB/17-KTF/01456-6/2020. számú határozatával a gazdálkodási korlátozást immáron csak határozott időre, 2020. november 30. napjáig rendelte el.

- [4] 1.2. Az indítványozók, valamint a negyedik ingatlan tulajdonosa a gazdálkodási korlátozás (akkor még határozatlan időre történő) elrendelését követően kártalanítási kérelmet is előterjesztettek, mely kérelmükben a Tvt. 72. § (1) és (4) bekezdései mellett a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:27. § (1) bekezdésére, a 6:564. §-ára, a 6:522. § (1) és (2) bekezdéseire is hivatkoztak. A kérelmet a Természetvédelmi Hatóság HB-03/KTF/01575-31/2019. számú határozatával elutasította. A Természetvédelmi Hatóság határozatában azt állapította meg, hogy a Tvt. 72. § (4) bekezdése, valamint az R. 5. § (1) bekezdés d) pontja alapján kártalanításra csak akkor van lehetőség, ha a védett természeti területen kívül elrendelt természetvédelmi célú kötelezés miatt a tulajdonos vagy jogszerű használó jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatásra kényszerül. Tekintettel arra, hogy az érintett ingatlanok természetbeni állapota a korlátozó határozat kiadásakor gyeper és parlag volt, a területet pedig a korlátozó határozat alapján a jövőben is ekként kell hasznosítani, ezért a termelésszerkezet megváltoztatására jelen esetben a Hatóság szerint nincs szükség, így pedig a kártalanítás megítéléséhez jogszabályban előírt feltételek egyike nem teljesült.
- [5] 1.3. A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók a kártalanítási igényt elutasító határozattal szemben keresetet terjesztettek elő, melyben tartalmilag a közigazgatási határozat megsemmisítését és az alperes közigazgatási hatóság új eljárásra kötelezését kérték. Az indítványozók kereseti kérelmükben is kiemelték, hogy az Alkotmánybíróság a 23/2017. (X. 10.) AB határozatában egyértelművé tette: „alkotmányosan a tulajdonos tulajdonosi pozícióját hátrányosabbá tevő, a tulajdonos számára tényleges, pénzben is kifejezhető hátrányt okozó jogszabályi előírások esetén a jogalkotó köteles az értékgaranciát, vagyis a korlátozással arányos kártalanítást köteles előírni” (Indokolás [17]). Az indítványozók érvelése szerint a Tvt. 72. § (4) bekezdésének Természetvédelmi Hatóság szerinti értelmezése ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével, és ezáltal pedig a határozat is ellentétes az Alaptörvénnyel. Az Alaptörvénynek megfelelően a tulajdonhoz való jog ugyanis korlátozható közérdekből, így természetvédelmi érdekből is, viszont ilyen korlátozás esetén nélkülözhetetlen a korlátozással arányos mértékű kártalanítás. Mivel a használat fogalmi körébe tartozik a termelésszerkezet-változtatás joga is, az ingatlanok használatának a korlátozó határozat szerinti megtiltása egyben jelen esetben a termelés, azaz az ingatlan bármilyen hasznosításának tilalmát is jelenti, mely számukra kárt okozott. Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy a Tvt. 72. § (4) bekezdése a nem védett természeti területek tulajdonosait hátrányosan megkülönbözteti a védett természeti területek tulajdonosaival szemben. Az indítványozók a Tvt. azon rendelkezését is vitatták, amely csak a tényleges kár (és nem pedig a teljes kár) megtérítését teszi kötelezővé, továbbá azzal is érveltek, hogy az elrendelt gazdálkodási korlátozás az ingatlanok értékét csökkentette, ekként jelen esetben nekik a termelésszerkezet jövőbeni megváltoztatásának kizárása miatt nem elmaradt hasznuk, hanem a korlátozás miatt az ingatlanok forgalmi értékében bekövetkezett tényleges káruk keletkezett.
- [6] A Debreceni Törvényszék 102.K.700.011/2020/11. számú, 2020. szeptember 17. napján kelt ítéletével az indítványozók keresetét elutasította. A Debreceni Törvényszék ítéletében rögzítette, hogy időközben a Természetvédelmi Hatóság a gazdálkodási korlátozást immáron csak határozott időre, 2020. november 30. napjáig rendelte el. A Debreceni Törvényszék ítéletében osztotta az indítványozók azon érvelését, hogy a Tvt. különbséget tesz a védett természeti területen és azon kívül elrendelt korlátozás között, azonban a Kúria Kfv.VI.37.430/2016/12. számú eseti döntésének felhívásával úgy ítélte meg, hogy ez a különbségtétel nem sérti az Alaptörvény XV. cikke szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát. A Debreceni Törvényszék szerint a Tvt. 72. § (3) és (4) bekezdései nem zárják ki a nem védett természeti területek tulajdonosainak kártalanítását, hanem azt a jelentős termelésszerkezet-változtatásból eredő tényleges kár körére korlátozzák, mely a Debreceni Törvényszék szerint nem vet fel alkotmányossági kételyt, melyre vonatkozóan a bíróság ugyancsak idézte a Kúria említett eseti döntését. A Törvényszék szerint a bírói gyakorlat értelmében a termelésszerkezet-változtatás ténylegesen kifejtett tevékenységet, a termelés valóságos megváltoztatását jelenti, jelen esetben azonban az indítványozók (az ingatlanok megművelésének hiányában) nem kényszerültek termelésszerkezet-változtatásra, így pedig az ítélet szerint

helytállóan jutott arra a következtetésre a Természetvédelmi Hatóság, hogy a kártalanítás jogalapjának egyik konjunktív feltétele hiányzik. A Debreceni Törvényszék arra is utalt ítéletében, hogy a tényleges kár fogalma a magyar jogrendszerben egyértelmű, az Alkotmánybíróság pedig a 33/2006. (VII. 13.) AB határozatában nem látott alkotmányossági problémát a tényleges kár megtérítésének kötelezettségére vonatkozó előírással összefüggésben.

- [7] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukat.
- [8] 2.1. Az indítványozók elsősorban az Abtv. 27. §-a szerinti panasz keretében a Debreceni Törvényszék 102.K.700.011/2020/11. számú ítélete és a Természetvédelmi Hatóság HB-03/KTF/01575-31/2019. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint a Debreceni Törvényszék ítélete és a Természetvédelmi Hatóság határozata azért sérti az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, mert a tulajdonhoz való jog lényeges korlátozása esetére az Alaptörvénnyel összeegyeztethetőnek tartotta a kártalanítás kizártságát, jóllehet ebben a kérdésben (a kártalanítás teljes körű kizárhatóságának Alaptörvénnyel való összeegyeztethetőségének kérdésében) a 23/2017. (X. 10.) AB határozat indokolásának [15]–[17] bekezdései már kétséget kizáróan állást foglaltak, még hozzá az ítélettől és a Természetvédelmi Hatóság határozatától eltérően. Az indítványozók kiemelték: a gazdálkodási korlátozás időbeli terjedelme a földikutya jelenlétének igazolhatóságának idejére lett meghatározva, a határozat pedig megtiltotta a föld mindennemű bolygatását, nem csupán az építkezést, de még a fatelepítést vagy növénytermesztést is. Az indítványozók érvelése szerint esetükben a Tvt. 72. § (4) bekezdése lehetővé teszi kártalanítás megítélését, amennyiben azonban a Természetvédelmi Hatóság és a Debreceni Törvényszék jogértelmezése lenne mégis a helytálló és a Tvt. jelen esetben valóban teljesen kizárja a kártalanítás lehetőségét, úgy nem a bírói döntés, hanem az ügyben alkalmazott Tvt. 72. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenes [melyre vonatkozóan, az Abtv. 27. §-a szerinti panaszuk elutasítása esetére az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt is előterjesztettek]. Az indítványozók azt is kiemelték, hogy szemben a Kúria Kfv.VI.37.430/2016/12. számú eseti döntésének tényállásával, az indítványozók az ingatlanok tulajdonjogának megszerzésekor még nem sejtették azt, hogy az ingatlanjaikon a földikutya meg fog jelenni, ekként az ő jogi helyzetük alapvetően eltér a Kúria eseti döntésében elbírált jogi helyzettől, melyet a Debreceni Törvényszék ugyancsak nem vett figyelembe. Mindezen okok miatt az elsődleges, Abtv. 27. §-án alapuló alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntés, illetőleg határozat sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerinti panaszukban az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét is állítják, álláspontjuk szerint ugyanis a Debreceni Törvényszék ítélete önkényesen különbséget tesz az ingatlanok tulajdonosai között a kártalanítás feltételei szempontjából aszerint, hogy az ingatlan védett természeti területnek minősül-e vagy sem. Védett természeti területen elrendelt gazdálkodási korlátozás esetén ugyanis abban az esetben is megítélhető a kártalanítás, ha nem kerül sor a termelésszerkezet jelentős megváltoztatására, míg az indítványozók ingatlanai esetében ezt a lehetőséget a bíróság ítéletével kizárta.
- [11] 2.2. Az indítványozók az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszukban az Abtv. 27. §-a szerinti panaszuk eredménytelensége esetére a Tvt. 41. § (3) bekezdése, 72. § (1) bekezdése, 72. § (3) bekezdése „tényleges” szövegrésze, 72. § (4) bekezdése „ha” és „a termelésszerkezet jelentős mértékű megváltoztatására kényszerül” szövegrésze, valamint az R. 5. § (1) bekezdés d) pontja „bekövetkező jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatással” szövegrésze és az 5. § (1) bekezdés „tényleges” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [12] A 23/2017. (X. 10.) AB határozatra hivatkozással a panasz azt állítja, hogy „alkotmányosan a tulajdonos tulajdonosi pozícióját hátrányosabbá tevő, a tulajdonos számára tényleges, pénzben is kifejezhető hátrányt okozó jogszabályi előírások esetén a jogalkotó biztosítani köteles az értékgaranciát, vagyis a korlátozással arányos kártalanítást köteles előírni” (Indokolás [17]). Az indítványozók kiemelik: amennyiben a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenessége nem állapítható meg, azaz a Tvt. Debreceni Törvényszék és Természetvédelmi Hatóság általi értelmezése jogilag helyes, akkor az szükségképpen azt jelenti, hogy a Tvt. 72. § (4) bekezdése és az R. 5. § (1) bekezdés d) pontja annak ellenére kifejezetten kizárja az indítványozókat ért károk és felmerült költségek megtérítésének lehetőségét, hogy a Természetvédelmi Hatóság az indítványozók tulajdonhoz való

jogát kétséget kizáróan hatósági határozattal korlátozta, mely esetben a Tvt. 72. § (4) bekezdése és az R. 5. § (1) bekezdés d) pontja az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesek.

- [13] Az indítványozók a Tvt. 72. § (4) bekezdését és az R. 5. § (1) bekezdés d) pontját az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével is ellentétesnek tartják, ugyanis a szabályozás önkényesen különbséget tesz a védett természeti területek és a védett természeti területeken kívüli területek tulajdonosai között, jóllehet a csoportképző ismérvnek nem a terület jogállásának, hanem az elrendelt intézkedések tartalmának kellene lennie. Jelen esetben azonban ugyanaz a gazdasági korlátozás eltérő mértékű kártalanítási kötelezettséget eredményez a terület jogállásától függően, miközben a gazdasági korlátozás tartalma teljes mértékben független a terület jogállásától.
- [14] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a Tvt. 41. § (3) bekezdése, 72. § (1) és (3) bekezdése és az R. 5. § (1) bekezdés „tényleges” szövegrésze Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével ütközését azért állítja, mert a tulajdonhoz való jog alkotmányos tartalmából következően a jogalkotónak a teljes kár megtérítéséről kell gondoskodnia, azt nem korlátozhatja a tényleges kár eseteire. Csak ebben az esetben teljesül ugyanis a korlátozással arányos kártalanítás Alaptörvényből fakadó kötelezettsége. Az indítványozók arra is utalnak, hogy a Ptk. 6:564. §-a értelmében a kártalanítás módjára és mértékére a kártérítésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni, márpedig a Ptk. 6:522. § (1) bekezdése egyértelműen azt írja elő, hogy a károkozó a károsult teljes kárát köteles megtéríteni.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

- [16] 2. A Tvt. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„41. § (3) Az (1)–(2) bekezdésekben meghatározott tevékenységekkel okozott tényleges kárt meg kell téríteni.”

„72. § (1) A védett természeti területeken természetvédelmi érdekből – az e törvény hatálybalépését követően – elrendelt gazdálkodási korlátozás, illetve tilalom esetén vagy a termelésszerkezet jelentős megváltoztatásának előírása következtében a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó tényleges kárát meg kell téríteni.”

„72. § (3) Amennyiben az ideiglenes védetté nyilvánítást annak indokolatlansága miatt nem követi végleges védetté nyilvánítás, a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó részére az ideiglenes védetté nyilvánításból eredő tényleges kárt meg kell téríteni. Ha az ideiglenes védetté nyilvánítást végleges védetté nyilvánítás követi, a teljes időre az (1) bekezdés szerint jár kártalanítás.

(4) Ha védett természeti területen kívül elrendelt természetvédelmi célú korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt a tulajdonos vagy – amennyiben a tulajdonos a terület használatát átengedi – a jogszerű használó jelentős mértékű termelésszerkezet változtatásra kényszerül, kártalanítására a (3) bekezdés első fordulátában meghatározottak az irányadók.”

- [17] 3. Az R. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„5. § (1) Kártalanítás igényelhető

[...]

d) a védett természeti területeken kívül természetvédelmi érdekből elrendelt korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt bekövetkező jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatással [Tvt. 72. § (4) bek.] okozott tényleges károk megtérítésére.”

III.

- [18] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [19] 1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók a Debreceni Törvényszék ítéletét 2020. szeptember 22., 23. és 28. napján vették át, az alkotmányjogi panaszt pedig határidőben, 2020. november 13. napján küldték meg az első fokon eljáró bíróságra. Az indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek tekinthetők, tekintettel arra, hogy saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat.
- [20] 2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének megfogalmazásából következően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozók egyedi ügyében alkalmazza {lásd például: 3022/2020. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [22]}. Az indítványozók ügyében a gazdálkodási korlátozás elrendelésére kifejezetten a Tvt. 44. § (5) bekezdése alapulvételével került sor, ekként az alkotmányjogi panaszban megjelölt Tvt. 41. § (3) bekezdését eljárása során sem a Természetvédelmi Hatóság, sem pedig a Debreceni Törvényszék nem alkalmazta. A Tvt. 72. § (1) bekezdése a védett természeti területeken elrendelt gazdálkodási korlátozásokra vonatkozóan tartalmaz előírásokat. Amint azt a Természetvédelmi Hatóság határozatában rögzítette, az indítványozók ingatlanjai nem tartoznak az országos jelentőségű védett területek közé, és nem részei a Natura 2000 hálózatnak sem, mely megállapítást az indítványozók sem vitatták az eljárás során. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálhatósága szempontjából a Tvt. 72. § (1) bekezdése sem tekinthető az alapügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezésnek. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a Tvt. 41. § (3) bekezdését és 72. § (1) bekezdését támadó elemeiben nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdéséből fakadó törvényi követelményeket. Tekintettel arra, hogy a Tvt. 41. § (3) bekezdése és 72. § (1) bekezdése elleni panaszok önálló petitumot képeznek, ezért azokat az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [21] 3. Egyebekben mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése, mind az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének eleget tesz.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] 4.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálta az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek teljesülését, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [24] A Tvt. 72. § (4) bekezdése és az R. 5. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a védett természeti területen kívül elrendelt természetvédelmi célú korlátozás, tilalom, egyéb hatósági kötelezés miatt a jogszerű használó kizárólag a jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatásért jogosult kártalanításra, mely rendelkezések a Debreceni Törvényszék számára mérlegelési lehetőséget nem biztosítanak. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban egyet nem értésüket fejezték ki azzal, ahogyan a Természetvédelmi Hatóság, illetőleg a bíróság értelmezte a „termelésszerkezet jelentős megváltoztatása” és a „tényleges kár” fogalmát, mely kérdés olyan szakjogi-törvényértelmezési kérdésnek tekinthető, melynek felülbírlata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik akkor, ha ahhoz az indítványozók nem társítanak az alkotmányjogi panaszukban kifejezetten alkotmányossági szempontú érvelést (melyet azonban jelen alkotmányjogi panasz nem tartalmaz). Mindezen szempontok alapján az alkotmányjogi panasz a XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélyt nem vet fel.
- [25] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmét az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz azért állítja, mert a Természetvédelmi Hatóság, illetőleg a Debreceni Törvényszék önkényesen tett különbséget

az ingatlanok tulajdonosai között a kártalanítás feltételeinek szempontjából aszerint, hogy az adott ingatlan védett természeti területnek minősül-e vagy sem. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: ahogyan arra a Debreceni Törvényszék is utalt ítéletének indokolásában (lásd különösen az Indokolás [23] bekezdését), jelen esetben e körben is nem az eljáró bíróság jogértelmezése, hanem a Tvt. kifejezett rendelkezései tettek különbséget a védett természeti területek és a védett természeti területnek nem minősülő ingatlanok között a kártalanítás terjedelme tekintetében. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz (hasonlóan a XIII. cikk sérelmét állító panaszelemhez) ebben az elemében sem vetette fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem fogalmazott meg.

[26] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

[27] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetében vizsgálta meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek teljesülését, és megállapította, hogy kizárólag érdemi alkotmányossági vizsgálat alapján állapítható meg, hogy összhangban áll-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével és XV. cikkével a Tvt. és az R. azon szabálya, mely egymástól eltérően határozza meg a védett természeti területek és a védett természeti területnek nem minősülő területek vonatkozásában elrendelésre kerülő használati, gazdálkodási korlátozás esetén megítélhető kártalanítás terjedelmét, oly módon, hogy a kártalanítás lehetőségét a védett természeti területnek nem minősülő területek esetében érdemben (a mezőgazdasági jellegű ingatlanok vonatkozásában a jelentős termelésszerkezet-változtatásból következő tényleges károk körére) korlátozza. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

[28] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

[29] 1. A Kárpát-medencében őshonos, endemikus, fokozottan védett és a kihalás szélére sodródott, kizárólagosan talajlakó életmódot folytató, teljesen vak földikutyák az akár 100 méter hosszúságú járatrendszerüket gyakorlatilag soha nem hagyják el, egymással a talaj rezgésein keresztül kommunikálnak. A négy ismert földikutyafaj közül a mai Magyarország területén egykor három földikutyafaj fordult elő, melyek egyike (a Dunántúlról ismert szerémségi földikutyafaj) napjainkra már feltehetően kipusztult. A fennmaradt két, a mai Magyarország területén megtalálható faj a délvidéki földikutyafaj és a magyar földikutyafaj, melyek élőhelyét a száraz füves, azaz jellemzően mezőgazdasági művelés alatt nem álló területek képezik (a negyedik földikutyafaj pedig az erdélyi földikutyafaj). A földikutyák élőhelyét képező területek jelentős átalakítása nyomán a földikutyafajok napjainkra már az egykori magyarországi elterjedési területük mintegy 99%-áról eltűntek.

[30] A Tvt. 68. § (2) bekezdése értelmében a védett növény- és állatfaj egyede, továbbá a védett ásványi képződmény állami tulajdonban áll. A nyugati földikutyafaj, mint nagyfaj (beleértve valamennyi ismert földikutyafajt mint kisfajt) a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet 2. számú melléklet 1386. sora értelmében fokozottan védett fajnak minősül, melynek eszmei természetvédelmi értékét a jogszabály egyedenként egymillió forintban határozza meg. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése értelmében az állam tulajdona nemzeti vagyon, a nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja pedig a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. Ezt a nemzeti vagyon megóvására vonatkozó általános kötelezettséget konkretizálja tovább az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából egyébként Alaptörvényben biztosított jognak nem minősülő P) cikk (1) bekezdése, melynek értelmében a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok (függetlenül attól, hogy egyébként védettnek minősülnek-e) a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelezettsége. Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése által biztosított jogi védelem különösen nagy jelentőséggel bír akkor, ha valamely faj lényegében csak Magyarországon rendelkezik élőhellyel, illetőleg a faj egyedeinek megóvása a faj veszélyeztetettsége miatt az egész faj

fennmaradásának biztosítéka. Ilyen esetekben az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségének megfelelően az állam szerveinek és intézményeinek Alaptörvényből fakadó kifejezett kötelezettsége a faj egyedeinek megóvása érdekében szükséges valamennyi intézkedés megtétele, és ezáltal a nemzet közös örökségének a védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára történő megőrzése.

- [31] A biológiai sokféleség megőrzésének kötelezettsége nem csupán az Alaptörvényből fakad: vállalt (egyebek között az 1995. évi LXXXI. törvénnyel kihirdetett Biológiai Sokféleség Egyezményre is visszavezethető) nemzetközi kötelezettségként a nemzetközi jog feltétlenül alkalmazandó szabálya is egyben, mely a nemzetközi közösség, mint egész akaratát is tükrözi [28/2017. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [38]].
- [32] 2. A Tvt. 4. § g) pontja alapján védett természeti területnek a védetté vagy fokozottan védetté nyilvánított (kiemelt természetvédelmi oltalomban részesülő) területek minősülnek. A Tvt. (különösen annak 22. §-a) részletesen is meghatározza, hogy mely esetekben nyilvánítható egy terület védetté, ami szükségképpen feltételezi, hogy az adott területen a védetté nyilvánítást megalapozó érték tartósan jelen legyen. A Tvt. (jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns) 22. § a) pontja értelmében kiemelt oltalmuk biztosítása érdekében védetté *kell* nyilvánítani a biológiai sokféleség megőrzése céljából arra érdemes vadon élő szervezeteket, életközösségeiket, továbbá termő-, tartózkodó-, élőhelyeiket. A Tvt. 25. § (1) bekezdése értelmében védetté nyilvánításra bárki javaslatot tehet, mely rendelkezés garanciális jelentőséggel biztosítja, hogy az illetékes hatóságok ne csupán a hivatalból tudomásukra jutó esetekben gondoskodhassanak a természeti értékek megőrzésének kötelezettségéről. Ennek megfelelően, ha egy terület az ott található, tartósan és állandóan jelen lévő természeti értékre tekintettel védetté nyilvánításra érdemes, és erről a Tvt. 25. §-a szerinti eljárásrend alapján illetékes szerv akár hivatalból, akár bárkinek a javaslatára tudomást szerez, akkor a védetté nyilvánítás nem csupán a hatóság mérlegelésétől függő lehetőség, hanem a Tvt. 22. §-ából, és végső soron az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből és 38. cikk (1) bekezdéséből fakadó kötelezettség. E körben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy a védetté nyilvánítás a Tvt. 24. § (4) bekezdésének megfelelően addig indokolt, ameddig az arra okot adó természetvédelmi szempontok és körülmények az érintett területet jellemzik (vagy az elővigyázatosság és megelőzés elvének megfelelően jellemezhetik).
- [33] 3. A Tvt. 27. §-a arra is lehetőséget biztosít, hogy egy védelemre tervezett területet a természetvédelmi hatóság ideiglenesen védetté nyilvánítson, mely ideiglenes védetté nyilvánítást vagy (annak indokoltsága esetén) végleges védetté nyilvánítás követ, vagy pedig (az ideiglenes védetté nyilvánítás indokolatlansága esetén) a terület végleges védetté nyilvánítására nem kerül sor. Abban az esetben pedig, ha valamely terület időszakosan fokozottan védett élő szervezetek élőhelyéül szolgál, melyek megóvása másként nem biztosítható, a természetvédelmi hatóság a területet meghatározott időre átmenetileg védetté nyilváníthatja. Mind az ideiglenes, mind pedig az átmeneti védelem sajátossága, hogy a védelem meghatározott időre (legfeljebb három hónapra) szólhat, meghosszabbítására pedig kizárólag országos jelentőségű védelemre tervezett természeti terület esetén van lehetőség, egy ízben, további két hónappal [Tvt. 27. § (2) bekezdés].
- [34] Ha valamely védett természeti területnek nem minősülő területnek a védelemre tervezése és ezáltal ideiglenes védetté nyilvánítása sem indokolt, ám a területen átmenetileg mégis megjelenik valamely természeti érték, a természetvédelmi hatóság használati, gazdálkodási korlátozás elrendeléséről határozhat, a Tvt. 44. § (5) bekezdése, valamint a fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet rendelkezéseinek megfelelően. A KvVM rendelet 5. § (1) bekezdés e) pontjából következően a korlátozás elrendelésekor meg kell határozni annak időbeli hatályát, a 7. § (2) bekezdése értelmében pedig a korlátozás időbeli hatálya alatt is vizsgálni kell a korlátozás szükségességét, és amennyiben az a korlátozás időbeli hatályának lejárta előtt megszűnik, a korlátozást haladéktalanul fel kell oldani. Az elrendelt gazdálkodási korlátozás minden esetben csak az adott természeti érték megóvásához feltétlenül szükséges és nem meghosszabbítható időtartamra vonatkozhat. Abban az esetben, ha az adott területen tartósan jelen van valamely természeti érték, a fentiek szerint mérlegelést nem tűrően a terület védetté nyilvánítása iránt kell az illetékes hatóságoknak intézkedniük. Abban az esetben, ha az elrendelt gazdálkodási korlátozás időtartama mégsem elegendő a természeti érték megóvásához szükséges intézkedések megtételére, ám a védetté nyilvánítás feltételei egyébként nem állnak fenn (mert a védett természeti érték nincs tartósan jelen az adott területen), a hatóságoknak a terület ideiglenes védetté nyilvánítása iránt kell intézkedniük.

- [35] 4. A fentiek alapulvételével az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett megvizsgálnia, hogy sérti-e az Alaptörvény XV. cikkét a Tvt. és az R. azon szabálya, mely a használati, gazdálkodási korlátozás esetén megítélhető kártalanítás terjedelmét eltérően határozza meg a védett természeti területnek nem minősülő ingatlanok esetében [Tvt. 72. § (4) bekezdés; R. 5. § (1) bekezdés d) pont].
- [36] 4.1. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, a (2) bekezdés értelmében pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban egyaránt felhívták az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti „vagyoni helyzet” alapján történő különbségtétel és a XV. cikk (1) bekezdése szerinti törvény előtti egyenlőség sérelmét, ezért az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az indítványozók által állított hátrányos megkülönböztetés a XV. cikk (1) vagy (2) bekezdése hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a XV. cikk sérelmét állító alkotmányjogi panaszt alapjogi érintettség és az egyén védett tulajdonságainak állított sérelme esetében a XV. cikk (2) bekezdése alapján, míg egyéb jogok esetében a XV. cikk (1) bekezdése alapján bírálja el [lásd például: 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]]. Jelen esetben az indítványozók ugyan megjelölték a XV. cikk (2) bekezdése szerinti „vagyoni helyzet” alapján történő különbségtételt, ám a támadott szabályozás nem az ingatlantulajdonosok vagyoni helyzete, hanem az egyes ingatlanok természetvédelmi jelentősége és jogállása alapján tesz különbséget a használati, gazdálkodási korlátozás esetén megítélhető kártalanítás terjedelmében. Az Alkotmánybíróság ezért a támadott rendelkezések alkotmányosságát a XV. cikk (1) bekezdése keretei között vizsgálta.
- [37] 4.2. A Tvt. 72. § (1), (3) és (4) bekezdései kétséget kizáróan eltérően szabályozzák a védett, az ideiglenesen védett és a védett természeti területen kívüli területek esetében elrendelt gazdálkodási korlátozások esetén járó kártalanítás mértékét. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése megállapíthatóságának azonban az is előfeltétele, hogy az indítványozók összehasonlítható helyzetben legyenek azon személyi kör tagjaival (jelen esetben a Tvt. szerinti olyan védett természeti területek tulajdonosaival, amelyeket gazdálkodási korlátozás érint), akikhez képest a hátrányos megkülönböztetést állítják. Nem alaptörvény-ellenes ugyanis az a szabályozás, amely alapvetően különböző helyzetben lévő jogalanyokra vonatkozóan eltérő szabályokat állapít meg.
- [38] Jelen esetben az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése felhívhatósága szempontjából nincsenek egymással összehasonlítható helyzetben a védett természeti területek és a védett természeti területnek nem minősülő, ám gazdálkodási korlátozással érintett területek tulajdonosai. A védett természeti területek tulajdonosai az adott ingatlan használatának tartós, jellemzően előreláthatatlanul hosszú ideig tartó korlátozását kénytelenek eltűrni, a terület védettségéből pedig mindenki számára (így a tulajdonos, illetőleg a jogszerű használó számára is) egyértelműen következik, hogy az adott természeti érték a területen állandó jelleggel jelen van, mely egyebek között a közhiteles ingatlan-nyilvántartásból is megállapítható. Ezzel szemben a védett természeti területnek nem minősülő területek tulajdonosait szükségképpen csak átmeneti jellegű, észszerűen rövid ideig tartó és nem meghosszabbítható használati, gazdálkodási korlátozás sújthatja, mely korlátozással azonban éppen azért nem kell nagy bizonyossággal számolniuk, mert a területen állandó jelleggel nincs jelen védett természeti érték. Abban az esetben ugyanis, ha a védett természeti területnek nem minősülő területen a természeti érték tartósan, hosszabb időn keresztül jelen van, az már szükségképpen és mérlegelést nem tűrően maga után vonja a terület jogállásának természetvédelmi hatóság általi megváltoztatását.
- [39] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra is utal, hogy amennyiben valamely, védett területnek nem minősülő terület tulajdonosa vagy jogszerű használója szerint az ingatlan védetté nyilvánítása lenne indokolt, akkor erre a Tvt. 25. § (1) bekezdésének megfelelően ők maguk is javaslatot tehetnek, a védetté nyilvánítás feltételeinek fennállása esetén pedig az eljáró hatóságok számára a jogszabály mérlegelést nem tűrő intézkedési kötelezettséget ír elő. Az Alkotmánybíróság kiemeli: a Tvt. vonatkozó szabályai még kivételesen sem teremtik meg az illetékes hatóságok számára annak lehetőségét, hogy pénzügyi, gazdasági vagy egyéb szempontok alapján egy védett természeti érték megóvásáról ne gondoskodjanak. A nemzet közös örökségének részét képező védett természeti értékek megóvása ugyanis az állam és mindenki közvetlenül az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből fakadó kötelezettsége. Ez a megközelítés egyébiránt kifejezetten összhangban áll a 4/2019. (III. 7.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelmény azon szellemiségével is, miszerint „a környezetvédelmi és természetvédelmi hatósági hatáskör címzettje döntéshozatala során a környezetvédelmi,

illetve természetvédelmi szempontokat ne rendelje egyéb szempontok alá” (lásd a határozat rendelkező részének 1. pontját, illetőleg az Indokolás [66] bekezdését).

- [40] Mindez tehát azt jelenti, hogy bár az adott esetben elrendelésre kerülő használati, gazdálkodási korlátozás tartalma (súlyossága) jogszabály eltérő rendelkezése hiányában azonos lehet a védett természeti területek és a védett természeti területnek nem minősülő területek esetében, azonban a védett természeti területek tulajdonosai (jogszerű használói) a terület jogállásából adódóan eleve számíthatnak ilyen jellegű használati, gazdálkodási korlátozások elrendelésére, a korlátozás időtartama és ezáltal a korlátozással okozott kár mértéke pedig érdemben eltérhet a védett természeti területek és a védett természeti területnek nem minősülő területek esetén.
- [41] 4.3. Mindez pedig egyben azt is jelenti, hogy a vizsgált szabályozás az indítványban megjelölt okból nem sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, a szabályozás ugyanis nem egymással összehasonlítható helyzetben lévő, homogén csoporton belül tesz indokolatlan különbséget, hanem a védett természeti érték adott területen való jelenlétének tartóssága (és ezáltal az esetlegesen elrendelésre kerülő gazdálkodási korlátozás időtartama) alapján egymással nem összehasonlítható helyzetben lévő csoportok között alkalmaz eltérő előírást a kártalanításra vonatkozóan. A szabályozás ugyanakkor pedig azt is kétséget kizáróan és mérlegelést nem tűrően rögzíti, hogy amennyiben a védett természeti érték jelenléte valamely területen tartóssá válik, azaz a két csoport közötti megkülönböztetést eredményező tulajdonság megszűnik, akkor az érintett terület jogállásának megváltoztatása iránt a hatóságok kötelesek haladéktalanul intézkedni, mely eljárásra pedig a Tvt. 25. § (1) bekezdésének megfelelően bárki javaslatot tehet. A Tvt. vonatkozó rendelkezései ennek megfelelően nem csupán a különböző helyzetek eltérő módon történő kezelését rögzíti, hanem azt is előírja, hogy amennyiben az érintett területek tényleges helyzete (a védett természeti érték tartós jelenlétének következtében) azonossá válik, úgy a terület jogállását a hatóságoknak mérlegelést nem tűrő módon meg kell változtatniuk, ily módon biztosítva az Alaptörvény XV. cikkéből következő azon alkotmányos elvárást, miszerint „a hasonló eseteket hasonlóan, míg a különböző eseteket különbözőképpen kell kezelni” [lásd például: 3294/2019. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [57]].
- [42] 4.4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító indítványi elemet nem találta megalapozottnak.
- [43] 5. Az Alkotmánybíróságnak ezt követően azt kellett értékelnie, hogy sérti-e az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot az a jogszabályi rendelkezés, mely a védett természeti területnek nem minősülő területeket érintő használati, gazdálkodási korlátozás esetén csak kivételesen, a termelésszerkezet jelentős mértékű megváltoztatása esetén teszi lehetővé a kártalanítást, és annak mértékét a tényleges kár körére korlátozza.
- [44] 5.1. Az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy a tulajdonhoz való joggal összefüggő, az Alaptörvény hatálybalépését megelőző alkotmányos szabályozás alapvetően megegyezik az Alaptörvény szabályaival, ezért a korábbi alkotmánybírói gyakorlat az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alkalmazható az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezésénél [lásd például: 3125/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [28]].
- [45] Az Alkotmánybíróság következetes, a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatra visszavezethető gyakorlata szerint „[a]z alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai [...] nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával. [...] Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonjogba más és más” {ABH 1993, 373, 379–380, megerősítette: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [154]}.
- [46] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonkorlátozás esetei három, egymástól elkülönülő csoportba sorolhatóak. Az első, legsúlyosabb eset a tulajdon elvételének esete, melyre vonatkozóan az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése tartalmaz előírásokat. A második csoportba a tulajdon használatát szabályozó rendelkezések, illetve a tulajdont terhelő közterhek fizetésére vonatkozó szabályok tartoznak, míg a harmadik

csoportot azon állami beavatkozások képezik, melyek nem sorolhatóak az előző két csoportba, nem szüntetik meg teljes mértékben a tulajdonosnak a dologhoz fűződő jogosítványait, de még lényeges módon érintik a tulajdon tárgyát, korlátozzák a tulajdonos jogait {20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [157]}. Ez utóbbi két csoportba tartozó korlátozások Alaptörvénnyel való összhangja a XIII. cikk (1) bekezdésének keretei között ítéltető meg.

- [47] 5.2. Szemben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből általánosan fakadó szükségesség követelményével, az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése még a teljes tulajdonelvonáshoz is csak a közérdek meglétének igazolását követeli meg, ezért az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennél szigorúbb szükségesség a tulajdonhoz való jog XIII. cikk (1) bekezdése szerinti korlátozásakor – amely nyilvánvalóan enyhébb beavatkozás, mint a kisajátítás – sem alkotmányos követelmény {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [57]}. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonjog korlátozásának alkotmányos mércéje – a jogkorlátozás alapját vizsgálva – éppen ezért enyhébb követelményt támaszt az alapjogok Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt szükségességi mércéjénél, mivel ez esetben elegendő a közérdek meglétét igazolni {8/2021. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [142]}.
- [48] Jelen alkotmányjogi panasz keretei között a szabályozás közérdekűsége [a védett természeti értékek megóvásának Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésére, illetőleg 38. cikk (1) bekezdésére is visszavezethető kötelezettsége] kétséget kizáróan igazolható, ekként az Alkotmánybíróság a továbbiakban a kártalanítási szabályozást a korlátozás arányossága körében vizsgálta.
- [49] Az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdése a közérdekkel igazolható tulajdonelvonás esetére előírja a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás fizetésének kötelezettségét, a XIII. cikk (1) bekezdése azonban hasonló, kifejezetten a kártalanítás fizetésére vonatkozó előírást nem tartalmaz. Tekintettel azonban arra, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdéséből fakadóan a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonkorlátozásnak is arányosnak kell lennie, ezért alkotmányjogi értelemben a szabályozás arányossága körében értékelhető a kisajátítás szintjét el nem érő tulajdonkorlátozással kapcsolatos kártalanításra vonatkozó szabályozás, a kártalanítás terjedelme vagy annak esetleges hiánya. A 64/1993. (XII. 22.) AB határozat mindezt akként fogalmazta meg, hogy „[a] közérdek és a tulajdonkorlátozás arányossága vizsgálatánál viszont az Alkotmánybíróság általában is meghatározhatja azokat az ismérveket, amelyek a beavatkozás alkotmányosságát eldöntik. Ezzel ellensúlyozhatja azt a kényszerű veszteséget, amelyet a jogbiztonság közérdek szükségességének korlátozott felülvizsgálata miatt szenved. Aránytalannak tekinti például az Alkotmánybíróság a tulajdonkorlátozást, ha annak időtartama nem kiszámítható. [...] Más esetekben a tulajdonkorlátozás arányosságához szükséges lehet a kártalanítás” (ABH 1993, 373, 381–382).
- [50] 5.3. Az Alkotmánybíróság annak megítélése során, hogy a tulajdonhoz való jog korlátozása arányosnak tekinthető-e, a vizsgálandó szabályozást összességében értékeli. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése hatálya alá tartozó, közérdekből történő tulajdonkorlátozás esetére történő azonnali, teljes és feltétlen [azaz a XIII. cikk (2) bekezdése szerinti szigorúbb követelményeket is maradéktalanul teljesítő] kártalanítás fizetése értelemszerűen a XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonkorlátozást is arányossá teszi. Amennyiben a kártalanítás mértéke ennél alacsonyabb mértékű, vagy esetleg teljesen hiányzik, az Alkotmánybíróságnak a szabályozás összes körülménye alapján kell megítélnie a tulajdonkorlátozás alkotmányosságát, melynek a kártalanítás fizetése, illetőleg a fizetendő kártalanítás terjedelme csupán egyetlen, bár kétségtől központi jelentőségű eleme.
- [51] Az Alkotmánybíróság gyakorlatának megfelelően nem szükségképpen követelmény a tulajdonhoz való jog XIII. cikk (1) bekezdése szerinti korlátozása esetén a kártalanítás fizetése akkor, ha a korlátozás meghatározott, kellően rövid időtartamra vonatkozik. Ennek megfelelően nem találta alaptörvény-ellenesnek az Alkotmánybíróság 3232/2016. (XI. 18.) AB határozatában a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének a Rákospalotai határút – János utca – Iglói út – József utca által határolt területre szél- és I-XVI/L-2 és I-XVI/L-3-as övezetek területére változtatási tilalom elrendeléséről szóló 23/2015. (VII. 30.) önkormányzati rendeletet, tekintettel arra, hogy az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) 20. § (2) bekezdése kifejezetten rögzíti, hogy a tilalmat a feltétlenül szükséges mértékre és időtartamra kell korlátozni, és azt haladéktalanul meg kell szüntetni, ha az elrendelésének alapjául szolgáló okok már nem állnak fenn, az Étv. 21. § (2) bekezdése pedig azt írja elő, hogy a változtatási tilalom három év elteltével külön rendelkezés nélkül megszűnik, melyhez az Alkotmánybíróság által vizsgált 23/2015. (VII. 30.) önkormányzati rendelet azt is hozzátette, hogy a helyi építési szabályzat hatálybalépésének napján hatályát veszíti a tilalom.

- [52] Ugyancsak nem szükségképpen eleme a tulajdonhoz való jog korlátozásának a kártalanítás fizetése akkor, ha valamely építési korlátozás egy egyértelműen behatárolt övezetben kizárólag az övezet jellegéből közvetlenül következő tevékenységek folytatását, és az ezen tevékenységekhez szükséges épületek és építmények létesítését teszi lehetővé [3071/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [29]]. Különösen igaz ez akkor, ha a korlátozás már a tulajdonszerzés időpontjában is fennállt, illetőleg, ha ezt az ingatlan-nyilvántartás mint közhiteles nyilvántartás is tartalmazza, ugyanis ilyen esetekben az új tulajdonos felelőssége az ingatlant terhelő esetleges korlátozásokról való tájékozódás [3125/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [44]]. Ezzel szemben az Étv. 30. § (1) bekezdése kifejezetten akként rendelkezik, hogy „[h]a az ingatlan rendeltetését, használati módját a helyi építési szabályzat másként állapítja meg (övezeti előírások változása) vagy korlátozza (telekalakítási vagy építési tilalom), és ebből a tulajdonosnak, haszonélvezőnek kára származik, a tulajdonost, haszonélvezőt kártalanítás illeti meg.” Az Étv. 30. § (3) bekezdése pedig azt is figyelembe veszi, hogy mennyi idő telt el az ingatlanhoz fűződő építési jogok keletkezése és megváltoztatása vagy megszüntetése között, hét évben határozva meg azt az időtartamot, amelyen belül a tulajdonos feltétlenül jogosult kártalanításra.
- [53] Ugyancsak nem szükséges eleme a kártalanítás a tulajdonhoz való jog XIII. cikk (1) bekezdése szerinti korlátozásának akkor, ha a tulajdonos kára más forrásból egyébként megtérül. Így például a 161/B/2006. AB határozat (ABH 2009, 915) nem találta az Alkotmány 13. § (1) bekezdésével ellentétesnek a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény kártalanítás lehetőségét kizáró 172. § (2) bekezdését és 173. § (3) bekezdését, tekintettel arra, hogy a törvény azt is előírta, hogy a vezetékJog gyakorlása során az ingatlan használatának akadályozásával vagy korlátozásával okozott kárt az engedélyes az ingatlan tulajdonosának vagy használójának köteles megtéríteni.
- [54] Azokban az esetekben azonban, amikor a tulajdonhoz való jog korlátozása hosszabb vagy akár határozatlan ideig tart, és a korlátozás indoka független a tulajdonos magánérdekeitől, a kártalanítás lehetőségének biztosítása alkotmányosan nem zárható ki. Ennek megfelelően alaptörvény-ellenesnek találta az Alkotmánybíróság az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény 96. § (4) bekezdését, mely leszűkítette a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerinti szükségtelen zavarás fogalmát azon esetekre, amikor valamilyen határérték túllépése történik, ténylegesen kizárva a bíróság előtti igényérvényesítést az egyéb esetekben a mobiltelefon-átjátszótoronyok létesítése esetén [18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [45]]. Ugyancsak alaptörvény-ellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 50/D. § (3) bekezdésének [34/2015. (XII. 9.) AB határozat], valamint a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 80. § (3) bekezdésének [23/2017. (X. 10.) AB határozat] azon rendelkezéseit, melyek szolgálat utólagos alapítása esetére kifejezetten kizárták a kártalanítás lehetőségét.
- [55] Annak megítélése során tehát, hogy valamely jogszabályon vagy hatósági határozaton alapuló, a XIII. cikk (1) bekezdése hatálya alá tartozó tulajdonkorlátozás arányosságának biztosításához szükséges-e a kártalanítás, az Alkotmánybíróság figyelembe veszi különösen a korlátozás időtartamát, annak a tulajdon rendeltetésszerű használatához és ezáltal a tulajdonos érdekeihez való viszonyát, a korlátozás tartalmát (súlyosságát), valamint azt a szempontot is, hogy a tulajdonos a tulajdonszerzésekor tudott-e (tudhatott-e) a korlátozás fennállásáról. Amíg a rövidebb ideig tartó, illetőleg enyhébb tulajdonkorlátozás arányossága adott esetben kártalanítás nélkül is igazolható lehet (különösen akkor, ha a tulajdonos már ezen korlátozás ismeretében szerzett tulajdonjogot, illetőleg ha a korlátozás a tulajdonos érdekeit is szolgálja), addig a hosszabb időn át fennálló, illetőleg tartalmában is súlyosabb tulajdonkorlátozás esetén a kártalanítás biztosítása a tulajdonhoz való jog arányos korlátozása érdekében kiemelt jelentőséggel bír akkor, ha annak elrendelésére a korábban korlátozással nem terhelt tulajdon megszerzését követően, vagy a tulajdonos érdekeivel szemben kerül sor.
- [56] 5.4. Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel kiemeli: ha egy szabályozás (mint jelen esetben a Tvt. 72. §-a) nem a teljes kár megtérítésének kötelezettségét írja elő a tulajdonhoz való jog korlátozása egyes eseteire, az még önmagában nem szükségképpen sérti az Alaptörvény rendelkezéseit, amennyiben megállapítható, hogy a szabályozás ennek ellenére teljesíti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti arányosság követelményét. Az Alkotmánybíróság korábban [éppen a Tvt. 72. § (1) bekezdésével összefüggésben] állapította meg azt, hogy a kártalanítás terjedelmének a teljes kár helyett a tényleges kár körére történő korlátozása a védett természeti területek esetében azért nem sértette a korábban hatályos Alkotmány 13. § (1) bekezdését, mert a Tvt. 71. § (1) bekezdése szerint a védett természeti értékek és területek megőrzését állami támogatás nyújtásával, adókedvezmény biztosításával, a természetkímélő gazdálkodást segítő hitelrendszerrel is támogatni kell, mely támogatások eseteit, mértékét, feltételeit, a kifizetés módját az R. tartalmazza [lásd különösen az R. 2. §

(3) bekezdését, és ennek nyomán a 3. és 4. §-okat; 33/2006. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2006, 447, 461]. Ebben a határozatában az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a védett természeti területek esetében a kártalanítás terjedelme ugyan korlátozott, ám a védett természeti terület tulajdonosa vagy jogoszerű használója a kártalanításra okot adó korlátozással összefüggésben további, pontosan meghatározott anyagi jellegű kedvezményekre is jogosulttá válik, így pedig a szabályozás összességében a kártalanítás terjedelmének limitálása ellenére teljesíti az arányosság követelményét.

- [57] 5.5. A természetvédelmi hatóság által elrendelhető használati, gazdálkodási korlátozás szükségképpen olyan használati vagy gazdálkodási tevékenységet érint, amelyet az érintett terület tulajdonosa, illetőleg jogoszerű használója egyébként jogosult lenne végezni, akár azért, mert ez a tevékenység egyáltalán nem volt hatósági engedélyhez kötve korábban; akár azért, mert a fokozottan védett faj az egyébként a területre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv kihirdetését, illetve a természetvédelmi hatósági határozat véglegessé válását követően jelent meg a területen; akár pedig azért, mert a területen a fokozottan védett faj szempontjából kedvezőtlen változások következtek be, amelyek a természetvédelmi hatóság fellépését szükségessé teszik.
- [58] A fokozottan védett növény-, illetve állatfajok élőhelyén és élőhelye körüli korlátozás elrendelésének részletes szabályairól szóló 12/2005. (VI. 17.) KvVM rendelet (a továbbiakban: KvVM rendelet) 6. § (1) bekezdése értelmében a korlátozásnak az adott fokozottan védett faj védelméhez kell igazodnia, azonban ezen cél érdekében a természetvédelmi hatóság bármilyen mértékű és bármilyen tartalmú használati vagy gazdálkodási korlátozást elrendelhet, amely a fokozottan védett faj egyede, illetőleg állománya megkülönböztetett védelméhez szükséges, az elrendelhető használati, gazdálkodási korlátozás mértékét a jogszabály nem korlátozza (a korlátozás időbeliségét azonban igen). A KvVM rendelet 6. § (2) bekezdése pedig azt is lehetővé teszi, hogy egy korlátozással érintett területen akár egyidejűleg többféle, egymástól különböző korlátozás is elrendelésre kerülhessen, akár azért, mert az adott területen több fokozottan védett faj is jelen van, akár pedig azért, mert az adott fokozottan védett faj védelmét több különböző korlátozás egyidejű elrendelése tudja csak megfelelően biztosítani. A használati, gazdálkodási korlátozás elrendelése során a természetvédelmi hatóságnak kizárólag az elrendelés okára (a fokozottan védett faj egyedére, illetőleg állományára) kell tekintettel lennie, egyéb szempontokat nem kell mérlegelnie. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: ez a megközelítés teljes mértékben összhangban áll az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményekkel, a 4/2019. (III. 7.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelmény szellemiségével (lásd különösen a rendelkező rész 1. pontját és az Indokolás [66] bekezdését), és maradéktalanul megfelel a Tvt. alapelveinek is. Az elrendelhető használati, gazdálkodási korlátozás időtartama ugyanakkor a fentiek szerint (lásd különösen jelen határozat indokolásának [33]–[34] bekezdéseit) szükségképpen limitált a védett természeti területnek nem minősülő területeken. Amennyiben a gazdálkodási korlátozás időtartama nem elegendő a kívánt cél eléréséhez, a természetvédelmi hatóságnak az érintett terület védettségi státuszának megváltoztatása iránt kell intézkednie (mely pedig szükségképpen maga után vonja az adott terület vonatkozásában alkalmazható kártalanítási szabályok megváltozását is).
- [59] A használati, gazdálkodási korlátozás terjedelme a fentieknek megfelelően tehát mindig az adott védett természeti érték megóvásához feltétlenül szükséges mértékű lehet, időtartama pedig korlátozott.
- [60] A Tvt. 44. § (5) bekezdése valamennyi (és nem csupán a mezőgazdasági művelés alatt álló) ingatlan esetében lehetővé teszi a használati vagy gazdálkodási korlátozás elrendelését a fokozottan védett természeti értékek megóvása érdekében, a korlátozás pedig egyaránt vonatkozhat az ingatlan használatára és azzal való gazdálkodásra. A Tvt. 37. § (4) bekezdése pedig kifejezetten nevesíti az építési, telekalakítási tilalom, illetőleg egyéb, jogszabályban meghatározott használati korlátozás elrendelésének lehetőségét, mint a használati korlátozás egyik lehetséges esetét. Jelen esetben a Debreceni Törvényszék ítéletében (lásd az ítélet 3. oldalát) egyértelműen rögzítette, hogy az indítványozók ingatlanának természetbeni állapota gyepek és parlag volt, a területet pedig a továbbiakban is ekként kellett hasznosítani, a megismételt eljárásban született határozat értelmében pedig ez a gazdálkodási korlátozás csak egy meghatározott rövid időn keresztül terhelte az indítványozókat. Az Alkotmánybíróságnak az indítványhoz kötöttség elvére figyelemmel nem volt arra lehetősége, hogy jelen alkotmányjogi panasz keretei között megvizsgálja a Tvt. 72. § (4) bekezdése szerinti kártalanítás terjedelmét olyan esetekben, mely az indítványozók ingatlanának jogi helyzetétől alapvetően különbözik, azaz amikor a védett természeti értékkel érintett ingatlan nem mezőgazdasági jellegű tevékenységgel érintett. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban csak azt értékelhette, hogy összhangban áll-e az Alaptörvénnyel a Tvt. és az R. azon szabályozása, amely a mezőgazdasági jellegű, védett természeti területnek nem minősülő ingatlanokra vonatkozó használati, gazdálkodási korlátozásért járó kártalanítás terjedelmét a jelentős termelészerkezet-változtatással járó tényleges károk körére szorítja.

- [61] Figyelemmel arra, hogy a gazdálkodási korlátozás csak észszerű, az adott védett természeti érték megóvásához feltétlenül szükséges mértékben és időtartamban rendelhető el, továbbá figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése szerint a nemzet közös örökségébe tartozó biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok védelme és megóvása az állam és mindenki kötelezettsége, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése értelmében pedig a tulajdon társadalmi felelősséggel jár; továbbá figyelemmel arra, hogy egy eredendően mezőgazdasági célú hasznosítással érintett ingatlan vonatkozásában az ingatlan tulajdonosa és jogszerű használója alappal számolhat azzal, hogy az ingatlan megfelelő hasznosítása védett természeti értékek megjelenésével is együtt járhat; valamint figyelemmel arra, hogy a mezőgazdasági jellegű ingatlanokat érintő gazdálkodási korlátozásért járó kártalanítás limitált terjedelméhez egyéb állami támogatások, adókedvezmények, hitelrendszerek is társulnak [lásd az R. rendelkezéseit, valamint a 33/2006. (VII. 13.) AB határozat megállapításait, ABH 2006, 447, 461]; ezért az Alkotmánybíróság a fenti szempontok együttes értékelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével az a szabályozás, amely a mezőgazdasági művelés alatt álló, védett természeti területnek nem minősülő ingatlanok vonatkozásában csak a jelentős termelésszerkezet-változás miatt jogosult kártalanításra, a kártalanítás terjedelme pedig a tényleges károk körére korlátozódik.
- [62] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: amennyiben a fenti, jelen alkotmányossági vizsgálat során figyelembe vett szempontok érdemben megváltoznak, az adott esetben utóbb a kártalanításra vonatkozó szabályozás arányosságát (és így végső soron a szabályozás Alaptörvénynek való megfelelését) is befolyásolhatja. Az Alkotmánybíróság a nemzet közös örökségébe tartozó erőforrások hatékony védelme és megóvása érdekében azt is kívánatosnak tartja, hogy a védett természeti érték jelenlétével érintett ingatlanok tulajdonosai és jogszerű használói maguk is érdekeltek (és ne pedig ellenérdekeltek) legyenek a védett természeti értékek megóvásában, mely érdekeltséget mind a jogalkotásnak (ideértve a kártalanítás, illetőleg az egyéb, természetvédelmi szempontok alapján járó pályázatok, kedvezmények és támogatások rendszerének kialakítását), mind pedig a jogalkalmazónak (a kártalanításra való jogosultság és a kártalanítás összegének meghatározása, a kártalanítási igények méltányos elbírálása során) megfelelően érvényesítenie kell.
- [63] 5.6. Mindezen szempontok figyelembevételével az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Tvt. és az R. támadott rendelkezése az alkotmányjogi panaszban megjelölt okból, a mezőgazdasági célú hasznosítással érintett ingatlanok tekintetében nem ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, azaz az Alkotmánybíróság ezen panaszelemet sem találta megalapozottnak.
- [64] 6. Az Alkotmánybíróság ezért a Tvt. 72. § (3) bekezdése „tényleges” szövegrésze, 72. § (4) bekezdése „ha” és „a termelésszerkezet jelentős mértékű megváltoztatására kényszerül” szövegrésze, valamint az R. 5. § (1) bekezdés d) pontja „bekövetkező jelentős mértékű termelésszerkezet-változtatással” szövegrésze és az 5. § (1) bekezdés „tényleges” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1996/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3331/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.144/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Kovács Orsolya ügyvéd) eljáró jogi személy indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére való hivatkozással.
- [2] Az indítványozó kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a Kúria Kfv.V.35.144/2021/9. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 37.K.701.474/2020/26. számú ítélete alaptörvény-ellenes és ezért azokat semmisítse meg.
- [3] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó ügy lényege a következő.
- [4] Az indítványozó 2011. október és december közötti időszakban általános forgalmi adó (a továbbiakban: áfa) bevallásában több számla áfa tartalmát helyezte levonásba, amelyeket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) megtagadott (emellett az ellenőrzés eredményeként az indítványozó terhére adóhiánynak minősülő adókülönbözetet, adóbírságot, valamint késedelmi pótlékot állapított meg), mivel az indítványozó fiktív számlákra alapította áfalevonási jogát. Nem volt ugyanis rekonstruálható a két megjelölt számlakibocsátó, sem az, hogy a beszállítók mit adtak el, és az indítványozó mit vett nyilvántartásba. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) az elsőfokú adóhatóság határozatát annyiban változtatta meg, hogy az adóbírságot és a késedelmi pótlékot törölte. Ezt követően az indítványozó által benyújtott keresetlevelet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.494/2017/13. számú ítéletével elutasította, a felülvizsgálati jogkörben eljáró Kúria pedig e döntést Kfv.I.35.540/2018/7. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára utasította.
- [5] A Fővárosi Törvényszék jelen panasszal támadott 37.K.701.474/2020/26. számú ítélete a megismételt eljárásban született, amelyben a Törvényszék az indítványozó keresetét elutasította. Döntésének indokolásában a vonatkozó jogszabályok mellett ismertette az áfalevonási jog megtagadásának az Európai Unió Bírósága által kidolgozott gyakorlatát (lásd az ítélet [23]–[27] bekezdéseit). Arra a következtetésre jutott, hogy az áfalevonási jog akkor tagadható meg a számlabefogadótól, ha tudta, vagy észszerűen elvárható intézkedések alapján tudhatta volna, hogy az őt megelőző ügyleti szereplő adóelkerülést valósít meg a kérdéses ügylettel kapcsolatban. Az indítványozónak fel kellett volna ismernie azokat az objektív körülményeket, amelyek a számlakibocsátó adókijátszására utaltak. Az 5/2016. (IX. 26.) KMK vélemény 2. pontjában foglaltakhoz illeszkedve a Fővárosi Törvényszék ítéletében megállapította, hogy az adólevonási jog megtagadásának jogszerű indoka volt, hogy a gazdasági esemény nem a felek között valósult meg, és a számlakibocsátók adókijátszást valósítottak meg.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Kfv.V.35.144/2021/9. számú ítéletében a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria döntésének indokolásában kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelem a teljes tényállás újraértékelésére vonatkozott, amelyre akkor van lehetőség, ha az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésénél nyilvánvalóan okszerűtlenül járt el vagy iratellenes megállapításokat tett. A Fővárosi Törvényszék – a Kúria megállapítása szerint – „kellő alapossggal és részletességgel vizsgált a kifogásolt számlák áfa tartalma levonásának megtagadásával kapcsolatos minden összefüggést”, döntésében részletesen ismertette az Európai Unió Bíróságának gyakorlatát, valamint a Kúria eseti döntései szerinti gyakorlatát is. A Kúria ítélete szerint a Fővárosi Törvényszék ítélete megalapozott és törvényes, döntésének jelen panasszal összefüggő elvi tartalmát így foglalta össze: „A számlabefogadónak ésszerű intézkedéseket kell tennie annak érdekében, hogy ne váljon az adókijátszás részesévé”.

- [7] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmányírószághoz, indítványában általánosságban azt állítja, hogy az ügyében eljáró bíróságok az áfalevonási jog „értvényesítésére vonatkozó – az európai unió jog által keretezett hazai – jogszabályi rendelkezések Alaptörvény szabta értelmezési tartományától” olyan mértékben tértek el, hogy az ítéletek *contra constitutionem* váltak. Az indítvány négy okot jelöl meg, amelyek miatt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti *fair* bírósági eljáráshoz fűződő alapjog sérelme bekövetkezett. Elsőként az indítványozó szerint az eljáró bíróságok önkényesen és alap nélkül eltértek az „európai jog és joggyakorlat által kijelölt értelemezési kerettől a hazai Áfa szabályok alkalmazásakor”, amit döntéseikben nem is indokoltak. Másodszer az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő fegyverek egyenlőségének az elve is sérült az eljárásban, mivel a Fővárosi Törvényszék nem biztosította ezen elv érvényesülését a felek között. Az adóhatóságtól ugyanis az indítványozóval ellentétben „nem volt elvart a szükséges bizonyítás lefolytatása”, továbbá az indítványozó indokolt bizonyítási indítványait a Fővárosi Törvényszék elutasította. Az indítvány – harmadszor – a *fair* bírósági eljáráshoz való jog sérelmét azért is állítja, mert sérült a hatékony bírói jogvédelem követelménye. Ezen belül az indítványozó újra a bizonyítási indítványai figyelmen kívül hagyására (lásd az indítvány 15. oldalának 58. pontját), valamint arra hivatkozott, hogy „nem gyakorolhatta az őt mint adózót megillető azon jogokat, amelyek lehetővé tették volna a számára, hogy a helytállási kötelezettségének jogalapját és összezszerűségét vitathassa”. Végül – negyedszer – az indokolt bírói döntéshez való joga is sérült, ugyanis az indítványozó szerint „a Kúria döntését bemutató érdemi jogi indoklás alig több, mint 3 oldal, amiből mintegy 1 oldal foglalkozik az ügy szempontjából kulcsfontosságú EUB gyakorlatnak való megfelelés kérdésével. Az FT Ítélet terjedelme 12 oldal, amelyből 6 oldal tartalmazza a jogi érvelést, amelynek tisztán EUB gyakorlatot érintő részei alig haladják meg mindösszesen az 1 oldalt”. Az indítványozó szerint ügyét „nem lehetséges sommásan, alapos vizsgálat nélkül megítélni”.
- [8] Az indítvány végül utal az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is, mivel az eljáró bíróságok olyan hatósági döntést legitimáltak, amely alapjogsértő volt.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról döntött, amelynek során az eljáró tanács vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [10] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt, a jogi képviselő ugyanis a Kúria ítéletét 2021. november 12-én vette kézhez, a panaszt pedig 2022. január 11-én elektronikus úton nyújtotta be az első fokon eljáró bíróságon. A támadott, felülvizsgálati jogkörben hozott bírósági ítélet alkotmányjogi panasszal támadható, a rendelkezésre álló rendes jogorvoslati lehetőségeket kimerítették, a kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll [3148/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [13]]. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik.
- [11] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (a bíróság az áfalevonás megtagadása törvényességi vizsgálata során megalapozatlanul és indoklás nélkül tért el az európai unió szabályozástól és az Európai Unió Bírósága döntéseiben megfogalmazott jogelvektől); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (Kúria Kfv.V.35.144/2021/9. számú ítélete, valamint a Fővárosi Törvényszék 37.K.701.474/2020/26. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]; e) indoklást arra nézve, hogy a támadott ítélet miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az alsóbb fokú bírósági döntésre is kiterjedő hatállyal – semmisítse meg azt.
- [12] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét ezzel szemben az indítvány ugyan megemlíti, de arra nem tér ki, hogy a támadott bírói ítéletek miért és mennyiben sértik a *fair* hatósági eljáráshoz való jogot.

Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; 3031/2021. (II. 2.) AB végzés, Indokolás [15]}.

- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése sérelmét állító kérelem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételnek.
- [14] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [15] 3.3.1. Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van. Az Alkotmánybíróság egyik legutóbbi, telekadót érintő, 3004/2022. (I. 13.) AB határozatában ezt a következőképpen foglalta össze. A „tisztesleges eljárás (*fair trial*) »olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.« [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban megerősítette, hogy az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően kialakult gyakorlatát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésekor irányadónak tekinti” {3291/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [46]}.
- Ez a jog »nem egy-egy eljárási szabály megsértésének, hanem a bíróság előtti eljárás egészének értékelését, minőségét jelenti {6/1998. (III. 1.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95, megerősítette: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [59] és [73]}. Egyebekben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert eljárási alapjogot, annak tartalmát és korlátozhatóságát, valamint az abból kibontott részjogosítványok tartalmát és korlátozhatóságát rendszerbe foglalva ismerteti a 3046/2019. (III. 14.) AB határozat (Indokolás [48]–[51]).« {8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [45]} A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tehát az eljárás egészének a minőségét védi, ami korlátozhatatlan, mert már maga is jogi mérlegelés eredménye. A tartalmát különböző részjogosítványok képezik. Ekként azonosította már az Alkotmánybíróság például »a bírósághoz fordulás jogát {3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]}, a tárgyalás nyilvánosságát és a bírósági döntés nyilvános kihirdetését {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}, a törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárását {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]}, az észszerű időn belüli eljárást {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [15]}, az indokolt bírói döntéshez való jogot {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}, a fegyverek egyenlőségét {2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [50]}, az igazságszolgáltatás integritásának védelmét {3/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [69]}« {3291/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [47]}” (Indokolás [30]–[32]).
- [16] Jelen alkotmányjogi panasz mindehhez képest, az Áfa levonási jog megtagadásával összefüggésben, nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [17] 3.3.2. A második, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [18] Az indítványozó alapvetően az ügyében eljáró bíróságok jogértelemezésével, ezen belül az áfalevonás megtagadására vonatkozó, az Európai Unió Bírósága által kialakított gyakorlat értelmezését vitatta, mert szerinte az elérte az alaptörvény-ellenesség szintjét, továbbá kifogásolta, hogy a bíróságok nem voltak tekintettel a tárgykörben rendelkezésre álló európai uniós jogra. A testület értelmezésében „ez azt jelenti, hogy az indítvány érdemi vizsgálata esetében az Alkotmánybíróságnak azt kellene megvizsgálnia, hogy a bíróság helyesen értelmezte-e a döntése alapjául szolgáló európai uniós jogi normákat. [...] Az Alkotmánybíróság [...] a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, és ennek során az alkalmazott magyar jogszabályok értelmezésének az Alaptörvényben biztosított jogokkal való összhangját vizsgálhatja. Az a kérdés, hogy a bíróság helyesen értelmezte-e az alkalmazott *uniós* jogi előírásokat [...] uniós szakjogi értelmezési kérdés, amelynek felülvizsgálata még akkor is kívül esne az Alkotmány-

- bíróság alapjogvédelmi feladatkörén, ha a bíróság jogértelmezésével egyébként nem értene egyet” {3179/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [19] A 3179/2022. (IV. 22.) AB végzésben foglaltak alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Európai Unió Bírósága által az áfalevonási jog megtagadásának jogszerűségi tesztjére kidolgozott jogelvek nemzeti bíróságok általi alkalmazásának kifogásolása a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő.
- [20] Az indítvány szerint az ügyben eljáró bíróságok „önkéntesen eltértek az európai jogtól” döntésük tehát *contra legem*. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben nem zárta ki, hogy a *contra legem* jogalkalmazás kivételes esetben, a bírói jogértelmezés kirívó – alapjogi relevanciát elérő – hibája miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének a megállapíthatóságára vezessen. Mindazonáltal az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}.
- [21] Jelen ügyben a nemzeti bíróságok az Európai Unió Bírósága által kidolgozott, az áfalevonás megtagadása törvényességének megítéléséhez kapcsolódó teszt alapján döntöttek, alapul véve az Európai Unió Bírósága gyakorlatát is, azt nem hagyták figyelmen kívül. A Fővárosi Törvényszék 37.K.701.474/2020/26. számú ítéletének [27] bekezdésében részletesen bemutatta az Európai Unió Bírósága által kidolgozott, az áfalevonási jog megtagadására vonatkozó feltételeket.
- [22] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy „[a]z eljárás, a bírósági felülvizsgálat kereteinek, valamint az alkalmazandó jognak a meghatározása a rendes bíróságok feladata, egyben felelőssége is, amely csak kivételesen [...] vet fel alkotmányossági kérdést” {3038/2015. (II. 20.) AB végzés Indokolás [29]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben arra is rámutatott, hogy „az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában” {6/2014. (II. 26.) AB határozat, Indokolás [14]; 3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]; 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [6]; 3052/2020. (III. 2.) AB végzés, Indokolás [27]; 3013/2020. (II. 4.) AB végzés}.
- [23] Mindezek alapján érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel. A Kúria a támadott ítéletét kétséget kizáróan megindokolta: megjelölte, hogy döntését mely anyagi és eljárási rendelkezésekre alapította, indoklással támasztotta alá a jogerős ítéletet hatályában fenntartó döntését, megjelölte továbbá, hogy miért nem tekintette okszerűtlen mérlegelésen alapulónak a Fővárosi Törvényszék ítéletét.
- [24] Az indítványozó bizonyítási indítványai bíróság általi figyelmen kívül hagyását, valamint a bírói döntések indokolásának rövidegét is olyan körülménynek találta, amely megalapozza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [25] Az „Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, [...] a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. A „bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon. [...] Az eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [28]–[29]; 3299/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság továbbá 3183/2017. (VII. 14.) AB végzésében már megítélte a bírói döntések hosszúságának alkotmányossági vetületét és megállapította, hogy „az indokolás terjedelme önmagában nem fokmérője a tisztességes eljárás követelményének, így ezen formai szempont önmagában eleve nem alkalmas alapjogi sérelem okozására. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint »[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata.« {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}” (Indokolás [14]).

- [27] Mindezek alapján az indítványban foglaltak nem vetették fel az érdemi vizsgálat szükségességét és a bírói döntések alaptörvény-ellenességének kételyét.
- [28] 4. Mivel a kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem felelt meg az Abtv. 29. §-ának, valamint az 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjának, az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/238/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3332/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.756/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselő nélkül eljáró természetes személy indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.756/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Győri Törvényszék 1.K.700.374/2021/2. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló jogvita lényege az alábbiak szerint foglalható össze. A közegészségügyi hatáskörben eljáró Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal Tatabányai Járási Hivatala (az alapügy alperese, a továbbiakban: Kormányhivatal) 2019. január 22. napján kelt határozatával elrendelte az indítványozó gyermeke két elmaradt, életkorhoz kötött kötelező – kampányoltás keretében 2018. szeptemberében és októberében végzett – védőoltásának (DTPa és MMR oltások) pótlását. Ennek érdekében kötelezte az indítványozót, mint a kiskorú gyermek törvényes képviselőjét, hogy a hiányzó életkorhoz kötött kötelező oltások pótlásának érdekében gondoskodjon gyermeke oltási helyen történő megjelenéséről, és tegye lehetővé az oltás pótlását vagy azok pótlásának megkezdését. Ezen döntést a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal a KE/NEF/000253-2/2019. számú, 2019. március 19. napján kelt határozatával helybenhagyta, az indítványozó a végleges döntés ellen keresetet nem terjesztett elő.
- [3] Mivel az indítványozó a kötelezésnek határidőben nem tett eleget, a Kormányhivatal megkereste a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Komárom-Esztergom Megyei Adó- és Vámigazgatóságát (a továbbiakban: NAV) a végrehajtás foganatosítása végett. A NAV előtti eljárásban az indítványozó akként nyilatkozott, hogy az előírt kötelezettségének eleget tett, a gyermeket édesapja oltatta be 2019. június 21. napján, Ausztriában. Ennek igazolására bemutatta, és másolatban becsatolta a gyermek egészségügyi kiskönyvét, amely dr. K. B. grazi háziorvos pecsétjével és aláírásával van ellátva. A NAV a nyilatkozatról tájékoztatta a végrehajtást kérő Kormányhivatalt, majd a végrehajtási eljárást az önkéntes teljesítésre tekintettel megszüntette.
- [4] Ezt követően a Kormányhivatal megkereste a Nemzeti Népegészségügyi Központot (a továbbiakban: NNK) állásfoglalás kiadása érdekében. Az NNK állásfoglalásában rögzítette, hogy a megkeresésben megnevezett osztrák orvos már nem az első esetben állít ki igazolást magyar gyermek esetében védőoltás megtörténtéről. Az osztrák orvosi kamara arról adott tájékoztatást, hogy az oltóorvosnak van orvosi végzettsége, háziorvos, így az osztrák szabályozásnak megfelelően – hasonlóan a magyarországi előírásokhoz – jogosult védőoltások végzésére, azonban nincs gyermekgyógyász szakképesítése. Az osztrák hatóságoknak a védőoltási tevékenység ellenőrzésére vonatkozó hatósági jogkörük nincs, így az nem ellenőrizhető, hogy a gyermek ott valóban megjelent, az orvosi nyilvántartásban pedig a védőoltás beadása nem szerepel. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) hatálya kiterjed a Magyarország területén tartózkodó természetes személyekre, továbbá a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet) hatálya Magyarországon kiterjed minden természetes és jogi személyre, valamint jogi személyiség nélküli szervezetre. Az NM rendelet 5. § (9) bekezdése és 6. § (7) bekezdése meghatározza, hogy ki minősül oltóorvosnak. Ez alapján az egyéb orvosok (pl. a külföldi orvosok) Magyarországon nem minősülnek oltóorvosnak. Magyarországon a kötelező védőoltás alóli mentesítés kizárólag az Eütv. 58. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározott esetekben lehetséges. A Magyarországon lakó, tartózkodó gyermek esetében külföldi orvos által kiállított életkorhoz kötött kötelező védőoltás beadásáról szóló igazolás nem fogadható el, a gyermek oltási kötelezettsége Magyarországon továbbra is

fennáll. A Kormányhivatal ezt követően értesítette a NAV-ot arról, hogy az igazolás nem fogadható el, a NAV pedig a végrehajtás iránti eljárást folytatta. Ezt követően a Kormányhivatal az indítványozóval szemben folytatott végrehajtási eljárás felfüggesztését kérte arra tekintettel, hogy a hatóság bizonyítási eljárást folytat, amely a kötelezés végrehajtását befolyásolhatja.

- [5] A Kormányhivatal 2020. február 18. napján kelt, KE-06/NEO/0395-4/2020. számú határozatával a DTPa és az MMR védőoltások igazolása érdekében szerológiai vizsgálat elvégzésére kötelezte az indítványozót, mint a kiskorú gyermek törvényes képviselőjét. A kötelezés szerint a szerológiai vizsgálatához szükséges vérvételt az indítványozónak a Szent Borbála Kórház gyermekosztályán kell elvégeztetnie, a kötelezettség teljesítési határidejét a hatóság a határozat kézhezvételétől számított 15 napban jelölte meg. Az indítványozó a határozattal szemben fellebbezést terjesztett elő, amelyet a Komárom-Esztergom Megyei Kormányhivatal 2020. május 22. napján kelt, KE/NEF/00327-5/2020. számú határozatával elbírált. A másodfokú határozattal szemben az indítványozó kereseti kérelmet terjesztett elő, amelynek nyomán a Győri Törvényszék 2020. szeptember 7. napján kelt, 1.K.700.947/2020/8. számú ítéletével a másodfokú hatóság – hatáskör hiányában – hozott határozatát megsemmisítette, mely döntést a Kúria a Kfv.IV.37.899/2020/9. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A Kormányhivatal ezt követően az indítványozó beadványát, mint keresetlevelet a bírósághoz beterjesztette. Az indítványozó (tartalma szerint) keresetlevelében a Kormányhivatal határozatának megsemmisítését, és annak megállapítását kérte, hogy a szerológiai vizsgálat elrendelésére jogellenesen kerül sor.
- [6] 1.2. Az első fokon eljáró Győri Törvényszék 1.K.700.374/2021/2. számú ítéletével a keresetet elutasította. Rögzítette, hogy a hatóság életkorhoz kötött kötelező védőoltások pótlását elrendelő határozata jogerős és végleges, azt az indítványozó határidőben jogorvoslattal nem támadta. Hangsúlyozta, hogy a per tárgya kizárólag a szerológiai vizsgálatra kötelező határozat jogszerűségi felülvizsgálata. Kifejtette, hogy az indítványozó tévesen értelmezi úgy, hogy a Kormányhivatal vele szemben hivatalból, bizonyítási cselekmények elvégzése érdekében új eljárást indított, ezért erről az indítványozót külön értesíteni nem kellett. A szerológiai vizsgálat elrendelhetőségének jogszabályi alapja és a vérvétel szükségessége kapcsán rögzítette, a gyermek életkorhoz kötött oltásának kötelezettsége Magyarországon az Eütv. és az NM rendelet alapján fennáll, az alól mentesítésre csak jogszabályban meghatározott esetekben van lehetőség. Hangsúlyozta, az Eütv. 58. § (9) bekezdése alapján a védőoltás hatékonyságának megállapítása céljából a beoltott személy orvosi vizsgálata és vizsgálati anyag szolgáltatása rendelhető el, ezért az indítványozó tévesen hivatkozott arra, hogy a hatóság a hatáskörével visszaélve rendelt el vérvétel útján történő szerológiai vizsgálatot. Tévesen hivatkozott az indítványozó továbbá arra is, hogy az ellenőrző vizsgálat csak megfelelő indokoltság esetén (pl. járványügyi okból) rendelhető el, mivel ilyen kitélt a jogszabály nem tartalmaz.
- [7] A törvényszék a bemutatott egészségügyi kiskönyvvvel kapcsolatban kiemelte, hitelt érdemlő igazolásként az iskolaorvos – mint az NM rendelet 5. § (9) bekezdése szerint kijelölt oltóorvos – által lepecsételt és aláírt oltási könyv lenne kizárólag elfogadható a védőoltás beadásának megtörténte. dr. K. B. háziorvos nem a gyermek iskolaorvosa, tevékenységének ellenőrzésére a magyar hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel. A rendelkezésre álló oltási könyv alapján nem állapítható meg minden kétséget kizáróan, hogy a védőoltások pótlására valóban sor került, az osztrák háziorvos által kiállított igazolás nem bizonyítja hitelt érdemlően azt, hogy a gyermek immunizációja megtörtént. A más oltóhelyen való oltás elfogadását illetően a bíróság leszögezte, hogy az Eütv. kizárólag a 14. § (4) bekezdésében tesz említést más oltóhelyen elvégzett igazolásokról.
- [8] Az életkorhoz kötött kötelező védőoltást csak az NM rendelet 5. § (9) bekezdésében rögzített oltóorvos végezhet, életkorhoz kötött kötelező védőoltás beadásáról szóló igazolás is kizárólag az NM rendelet 5. § (9) bekezdésében rögzített oltóorvostól fogadható el. A „más oltóhely” kifejezés nem értelmezhető kiterjesztően úgy, hogy az alapján a világon minden más oltóhely által elvégzett védőoltás vagy igazolás elfogadható. A védettség kialakulása kapcsán hangsúlyozta, hogy a szerológiai vizsgálat eredményét elemző orvosi szakvéleményt követően lehet vitatni azt, hogy a gyermeknél alakult-e ki védettség, vagy ha nem, akkor annak milyen okai lehetnek – ezt azonban az indítványozó előre nem kifogásolhatja. A Győri Törvényszék rögzítette, hogy jogszerűen állapította meg a Kormányhivatal, hogy az oltás megtörténte ellenőrzése céljából vizsgálati anyag szolgáltatása szükséges, illetve azt is, hogy az osztrák orvos igazolása önmagában nem elfogadható. Amennyiben az indítványozó – az egészségügyi önrendelkezési jogára hivatkozással, melyhez természetesen joga van – a vizsgálat elvégzését visszautasítja, annak az a következménye, hogy a kötelező védőoltás beadása iránti eljárás folytatódik, mivel annak beadása nem igazolt, és a végrehajtást foganatosító hatóság a meghatározott cselekmény végrehajtása érdekében a szükséges intézkedéseket fogja megtenni.

- [9] 1.3. Ezt követően nyújtott be felülvizsgálati kérelmét az indítványozó a Kúriához, amelyben azonnali jogvédelem keretében kérte halasztó hatály elrendelését a Kormányhivatal határozatára vonatkozóan. A Kúria Kfv.III.37.756/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta, a kérelem érdemi elbírálásának hiánya miatt pedig az azonnali jogvédelem iránti kérelemben való döntéshozatalt mellőzte.
- [10] 1.4. A Kúria jogerős végzésével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt 2021. október 28. napján, amelyben az Abtv. 27. §-a alapján a Győri Törvényszék 1.K.700.374/2021/2. számú ítéletét és a Kúria Kfv.III.37.756/2021/2. számú végzését egyaránt támadta. Az indítványozó kérte a támadott döntések végrehajtásának felfüggesztését is. Az indítványozó a főtktár felhívására az indítványát kiegészítette, és egységes szerkezetben 2022. január 19. napján megküldte az Alkotmánybíróságnak. Az indítványozó szerint a támadott bírói döntések az alábbiak szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikkével, I. cikk (3) bekezdésével, II. cikkével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét több okból is megvalósulni vélte. Rögzítette egyrészt, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróságnak hivatalból van tudomása arról, hogy az indítványozó gyermeke az életkorhoz kötött kötelező oltásokat felvette és azok megtörténtét az indítványozó hitelt érdemlően igazolta, a teljesítést a NAV elfogadta, és a végrehajtási eljárást jogszabályszerűen megszüntette. Mindezek tükrében álláspontja szerint jogszabályellenes volt a végrehajtási eljárás folytatása, illetve a már teljesített követelés újra követelése, és a bíróságok nem biztosítottak hatékony jogvédelmet a fenti jogszabálysértésekkel szemben. Másrészt hangsúlyozta, hogy a jogszabályok életkorhoz kötött oltások felvételét, és azok megtörténtének hitelt érdemlő igazolását írják elő, nem pedig az oltások utáni védettség kialakulásának kötelezőségét. Az életkorhoz kötött oltások megtörténtét az oltóorvos az indítványozó gyermekének eredeti egészségügyi könyvébe (amely meglátása szerint hitelt érdemlő bizonyítás) bejegyezte.
- [12] A bíróságok azonban ezen tényeknek a birtokában sem szüntették meg a hatóságok jogszabálysértően továbbfolytatott eljárásait, kötelezéseit, nem biztosították az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való alapvető jogát, és nem védtek meg az indítványozó gyermekének alapvető jogait sem. Az indítványozó sérelmezte azt is, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróságnak hivatalból tudomása volt arról, hogy a NAV Fellebbviteli Igazgatósága előtt már 2020 februárjában ismert volt az indítványozó 2019. október 31-én benyújtott végrehajtási kifogása, ennek ellenére nem a tudomásszerzéskor, hanem a benyújtástól számított 8 hónap elteltével bírálta el, jóval a kereset megindítását követően. Az indítványozó meggyőződése, hogy mindkét fokú bíróságnak tudomása volt arról is, hogy nem az indítványozó nem merítette ki a jogorvoslati lehetőségét, hanem a NAV Fellebbviteli Igazgatósága szándékosan gátolta a jogorvoslati jogának kimerítésében a késedelmes elbírálással. Álláspontja szerint a Kormányhivatalnak nem volt hatásköre a végrehajtási kifogás elbírálására, ezért határozatát hivatalból semmisnek kellene tekinteni. Sérelmezte a hatóságok határidőtúllépéseit is, ami meglátása szerint a tisztességes eljáráshoz való jogon túl a jogbiztonságot is sértette. Az indítványozó állítása szerint továbbá azzal, hogy az emberi méltósághoz való jogának sérelmével és önrendelkezési jogának korlátozásával gyermeke ismételt beoltatására kötelezik, gyermeke életét és egészségét is veszélyeztetik.
- [13] Az indítvány szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelme amiatt valósult meg, hogy a NAV annak ellenére folytatta a végrehajtási eljárást, hogy annak jogszabályi feltételei nem álltak fent. Sérelmezi, hogy a Kúria a határidő-túllépésre vonatkozó állításaira nem reagált, részrehajlóan járt el, továbbá visszaélészerűen gyakorolta a bizonyítékok értékeléséhez való jogát.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a már jogerősen megszüntetett eljárás továbbfolytatása, a már teljesített követelés újra követelése, továbbá az ügyintézési határidők jelentős túllépése a B) cikkben foglalt jogbiztonság követelményét is sértik.
- [15] Az indítványozó rögzítette, hogy az Alkotmánybíróság az önrendelkezési jogból vezette le és nevesítette az egészségügyi önrendelkezési jogot, mely magába foglalja a szabad orvosválasztás jogát is. Az indítványozó – álláspontja szerint korlátozás nélkül jogosult a szabad orvosválasztásra – mivel „nincs olyan törvény, amely megtiltaná a 11 éves kortól kötelező oltás iskolaorvoson kívül más oltóorvos általi elvégzését”. Azzal tehát, hogy a hatóságok nem fogadják el azon oltásokat, amelyeket az önrendelkezési és a szabad orvosválasztás joga alapján választott orvos adott be az indítványozó gyermekének, s ezen oltásokat az általuk meghatározott orvossal meg akarják ismételteni, meglátása szerint az orvosválasztás szabadságának a megsértésével súlyosan sértik az indítványozó és gyermeke emberi méltósághoz való jogát, amely jog abszolút és sérthetetlen alapvető jog.

- [16] Az indítványozó végül kifejti, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmét a végrehajtási eljárás tovább folytatásán túl abban látja, hogy a szabad orvosválasztáshoz való jog korlátozása, mint az önrendelkezési jog egyik jogosultsága nem más alapvető jog érvényesülése és nem alkotmányos érték védelmében történt.
- [17] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [18] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria végzését az indítványozó jogi képviselője 2021. november 2. napján vette át elektronikus úton a letöltési igazolás szerint, az indítvány szerint azonban a jogi képviselő a döntést már 2021. október 12. napján átvette. Az indítványozó beadványát 2021. október 22. napján, határidőben nyújtotta be közvetlenül az Alkotmánybíróságon.
- [19] 2.2. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az Alaptörvény II. cikke, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [20] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz ugyanakkor csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható [lásd például: 17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [20]]. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét alkotmányjogi panaszában nem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben állította, ezért az ebben az elemében nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjából fakadó követelménynek.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint továbbá az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése sem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot [lásd például: 3349/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [34]], ekként az alkotmányjogi panasz ezen elemében sem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [22] Az Alkotmánybíróság rögzíti továbbá, hogy gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatára, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat lehetősége [3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]]. Nincs akadálya ugyanakkor annak, hogy az Alkotmánybíróság egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét állapítsa meg az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, ha a bíróság helybenhagy egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet [3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]]. Ebből ugyanakkor az is következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg. Figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára, mely alapvetően a bíróságok alaptörvényt sértését állítja, valamint figyelemmel a támadott bírói döntések megállapításaira, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító panaszszöveget az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretei között értékelte.
- [23] 2.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti követelményeknek megfelelő alkotmányjogi panaszt – egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [24] Az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító elemei tekintetében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető érveléssel nem fejtette ki, hogy meglátása szerint mi és mennyiben okozza a fenti alapjog vélt sérelmét. A megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések sérelmének állítása azonban önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is

szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezések tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet.

- [25] Alkotmányossági összefüggéseket bemutató, érdemi vizsgálatot megalapozó indokolást a hivatkozott alapjog tekintetében az indítvány ugyanakkor nem tartalmaz, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3022/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [26] Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének ugyanakkor a II. cikk és a XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben eleget tesz.
- [27] 2.4. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [28] 2.4.1. Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét számos okból megvalósulni látta. Álláspontja szerint a bíróságoknak hivatalból tudomásuk volt arról, hogy az indítványozó gyermeke az életkorhoz kötött kötelező oltásokat felvette és azok megtörténtét az indítványozó hitelt érdemlően igazolta, ezt azonban mégsem vették figyelembe, és nem biztosítottak hatékony jogvédelmet az indítványozó számára. Kifogásolta, hogy a jogszabályok az életkorhoz kötött kötelező oltás felvételét, és ennek megtörténtének hitelt érdemlő igazolását, és nem pedig az oltások utáni védettség kialakulásának kötelezettségét írják elő. Jogszabálysértőnek tartja a végrehajtási eljárás folytatását annak ellenére, hogy az indítványozó önkéntes teljesítése miatt az eljárás már korábban megszűnt, a bíróságok pedig nem állapították meg a nyilvánvaló jogszabálysértéseket sem. Az eljáró hatóságok és bíróságok pedig az eljárási határidőket sem tartották be.
- [29] Az Alkotmánybíróság a végrehajtási eljárás lefolytatására, valamint a végrehajtási kifogás elbírálására vonatkozó panaszelemek kapcsán rögzíti, hogy jelen alkotmányjogi panaszeljárás alapjául kizárólag a szerológiai vizsgálat elrendelésével összefüggésben hozott döntések szolgálnak. Ahogyan azt a Győri Törvényszék az ítéletében rögzíti, a NAV Fellebbviteli Igazgatósága a 4328970220 iktatószámú végzésével döntött az indítványozó végrehajtási kifogásáról, a megtámadott intézkedést helybenhagyta. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró NAV Központi Irányítása a 2507552753 számú végzésével a felettes szerv végzését helybenhagyta. Az indítványozó ezen végzés ellen előterjesztett keresetét a Győri Törvényszék az 1.K.700.097/2021/6. számú ítéletével elutasította (Győri Törvényszék ítélete, Indokolás [21]). Ezen eljárási cselekmények ennek megfelelően (egy, a jelenlegitől elkülönült peres eljárásról lévén szó) jelen alkotmányjogi panasz keretében nem vitathatóak.
- [30] Az Alkotmánybíróság továbbá emlékeztet: az érdemi határozatok körének megállapításakor korábban a végrehajtási kifogás, valamint a végrehajtás felfüggesztése intézményével kapcsolatban megállapította, hogy az Abtv. 27. §-a szerint alkotmányjogi panaszt csak az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés – azaz csak a jogalkotó által meghatározott döntések, és nem minden döntés – ellen lehet előterjeszteni {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [9]; 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5]; 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [43]; 3364/2018. (XI. 28.) AB végzés Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság több ügyben rámutatott, hogy a végrehajtási kifogás tárgyában hozott jogerős végzést a bíróság nem az ügy érdemében, de nem is a végrehajtási eljárás befejezése tárgyában, hanem a végrehajtási eljárás során hozta meg, ezért a döntés ellen alkotmányjogi panasznak egyébként sincs helye {megerősítette többek között: 3252/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [5]; 3197/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [28], legutóbb a 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [46]–[47]}.
- [31] Az alkotmányjogi panasz egyebekben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel az Alkotmánybíróság tisztességes bírósági eljárásból való joggal kapcsolatos, kimunkált gyakorlatára.
- [32] A kötelező védőoltás felvételére vonatkozó rendelkezések értelmezésével, valamint a gyermek egészségügyi könyvébe külföldön rögzített igazolás elfogadhatóságának kérdésével összefüggésben előadott panaszelemekkel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó olyan törvényességi, illetve bizonyítékértékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

- [33] „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3137/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint továbbá a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben nem osztja az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok jogi álláspontját, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől.
- [35] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a Kormányhivatal a gyermek egészségének védelme és ezzel egyidejűleg az életkorhoz kötött kötelező védőoltások teljesítése érdekében igen körültekintően járt el. A szerológiai vizsgálat elrendelését megelőzően tudakozódott az osztrák hatóságoknál az Ausztriában beadott védőoltások ellenőrizhetősége tekintetében, továbbá az NNK állásfoglalását is kikérte az ügyben. A Győri Törvényszék az ítéletében az Eütv. és az NM rendelet vonatkozó rendelkezéseinek megjelölésével és azok kimerítő értelmezésével megállapította, hogy a Kormányhivatal határozatával jogszerűen kötelezte az indítványozót a szerológiai vizsgálat elvégzésére (Győri Törvényszék ítélete, Indokolás [38]). Az Alkotmánybíróság megjegyzi: miután az indítványozó állítása szerint a gyermeke egyébként is megkapta az életkorhoz kötött kötelező védőoltásokat, így az indítványozónak ezen állítása valódisága esetén a szerológiai vizsgálat lefolytatásától semmilyen formában nem kell tartania.
- [36] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [37] 2.4.2. Az indítványozó álláspontja szerint az orvosválasztás szabadságának a megsértésével súlyosan sérült az ő és gyermeke emberi méltósághoz való joga. Véleménye szerint „nincs olyan törvény, amely megtiltana a 11 éves kortól kötelező oltás iskolaorvoson kívül más oltóorvos általi elvégzését”. Alapjogsértő tehát, hogy a hatóságok nem fogadják el azon oltásokat, amelyeket az önrendelkezési és a szabad orvosválasztás joga alapján választott orvos adott be.
- [38] Az Alkotmánybíróság elsőként rögzíti, hogy az NM rendelet 5. § (9) bekezdése valamennyi, életkorhoz kötődő kötelező védőoltás esetében meghatározza az oltóorvos személyét: „Oltóorvos az oltásra kötelezett háziorvos, házi gyermekorvos, iskolai kampányoltás esetén az iskolaorvos, a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa, a klinikai védőoltási szaktanácsadó, a nemzetközi oltásokra jogosított oltóhely orvosa.”
- [39] Az Alkotmánybíróság ugyancsak megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikkével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a 3114/2022. (III. 23.) AB határozatban már elvégezte az életkorhoz kötött kötelező védőoltások iskolai kampányoltások keretében történő elvégzésének alkotmányossági vizsgálatát, és a szabályozást az Alaptörvénnyel összhangban állónak találta. Ezért az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány a II. cikk sérelmét állító elemei sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban sem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

- [40] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.
- [41] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panasz beadványában kérte a sérelmezett bírósági végzés végrehajtásának felfüggesztését is. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia. E körben pedig az Alkotmánybíróság külön is megjegyzi, hogy az Alaptörvény XVI. cikkéből fakadóan a gyermek legjobb érdeke szempontjából is kifejezetten az a kívánatos, hogy az indítványozó gyermekének szerológiai vizsgálatára mielőbb sor kerülhessen annak érdekében, hogy hitelt érdemlően tisztázásra kerüljön a kiállított igazolások valóságosága.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4585/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Litresits András ügyvéd) eljáró indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárás során megállapított tényállás szerint az indítványozó fiát a Kiskunhalasi Városi Bíróság 2010. szeptember 6. napján kelt, 2.P.20.116/2010/11. számú ítéletével cselekvőképességet kizáró gondnokság alá helyezte. A Kiskunhalasi Városi Gyámhivatal 2010. október 13. napján kelt, G/1403-2/2011. számú határozatával az indítványozót rendelte ki fia (a gondnokolt) gondnokául. Az indítványozó 2020. február 6. napján azzal a kérelemmel fordult a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kiskunhalasi Járási Hivatalához (a továbbiakban: Járási Hivatal), hogy egy hagyatéki eljárásban megkötött visszterhes vagyonaátruházási egyezség alapján megfizetésre került négymillió forintot nem kívánja felügyeleti számlán elhelyezni, tekintettel arra, hogy azt a gondnokolttal közösen lakott, a gondnokolt kizárólagos tulajdonában álló ingatlanuk villanyhálózata, fürdőszobája és tetőzete felújítására szánja, hiszen az baleset-, illetve életveszélyes, a gondnokolt szállítására használt 15 éves gépjárműve csak aránytalan költséggel javítható, így az cserére szorul, továbbá a visszterhes vagyonaátruházás alapjául szolgáló hagyatéki eljárás költségeit is rendeznie kell.
- [3] A Járási Hivatal 2020. február 13. napján kelt, BK-08/HGYO/2-3/2020. számú határozatával az indítványozó kérelmét elutasította és gyámi fenntartásos betétkönyv megnyitását, valamint a visszterhes vagyonaátruházásból származó összeg arra történő átutalását rendelte el. A határozatot az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya Szociális és Gyámügyi Osztálya 2020. április 30. napján kelt, BK/SZGYO/554-2/2020. számú határozatával helybenhagyta.
- [4] A Járási Hivatal utóbbi végzésével nyilatkozattételre hívta fel az indítványozót, hogy megnyitotta-e a határozatnak megfelelően a gyámi fenntartásos betétkönyvet és arra átutalta-e a visszterhes vagyonaátruházásból származó összeget. Az indítványozó 2020. november 3. napján úgy nyilatkozott, hogy a gyámi fenntartásos betétkönyvet nem nyitotta meg, a visszterhes vagyonaátruházásból származó négymillió forintot felhasználta, a kiadásokról pedig számlákkal nem rendelkezik. Az egyidejűleg benyújtott, 2019. szeptember 1. napjától 2020. szeptember 1. napjáig terjedő időszakra vonatkozó rendszeres egyszerűsített számadásában a visszterhes vagyonaátruházásból származó négymillió forint bevételként és kiadásként egyaránt szerepelt, anélkül, hogy a kiadásokat az indítványozó igazolta volna.
- [5] A Járási Hivatal 2020. december 8. napján kelt, BK-08/HGYO/2-24/2020. számú határozatával az indítványozót elmozdította gondnoki tisztségéből és a gondnokolt törvényes képviselőre, vagyonaának kezelésére hivatásos gondnokot rendelt ki. A Járási Hivatal felhívta az indítványozó figyelmét, hogy a végszámadását 15 napon belül terjessze elő, és ezzel egyidejűleg a gondnokolt tulajdonát képező vagyont adja át az újonnan kirendelt gondnok kezelésébe. A határozat indokolása szerint az indítványozó felhívásra sem adta át a gondnokolt vagyont a gyámhatóságnak, annak felhasználásával elszámolni nem tud, ezáltal a gondnokolt érdekeit sérti.
- [6] 1.2. Az indítványozó a határozattal szemben keresetet terjesztett elő, melyben a határozat megsemmisítését (hatályon kívül helyezését) és szükség esetén a Járási Hivatal új eljárásra utasítását kérte. A Szegedi Törvényszék

2021. május 4. napján kelt, 9.K.700.109/2021/16. számú ítéletében az indítványozó keresetét mint alaptalant elutasította. A Szegedi Törvényszék ítéletében utalt arra, hogy az indítványozó részére kézbesítésre került az az első- és másodfokú határozat, mely alapján az indítványozó gyámi betétkönyv megnyitására és a visszerhes vagyonátruházási egyezségéből származó összeg gyámi betétkönyvben történő elhelyezésére volt köteles. A másodfokú határozat véglegessé vált, azzal szemben az indítványozó közigazgatási pert nem indított. Tekintettel arra, hogy a közigazgatási per tárgya az indítványozót gondnoki tisztségéből elmozdító határozat felülvizsgálata (és nem pedig a gyámi betétkönyv megnyitása és a visszerhes vagyonátruházási egyezségéből származó összeg gyámi betétkönyvben történő elhelyezésének előírása) volt, ezért a Szegedi Törvényszék eljárásában kizárólag a támadott határozat jogszerűségét vizsgálhatta, és megállapította, hogy a gyámhatóság jogszerűen és helyesen járt el, amikor az indítványozót a gondnoki tisztségéből elmozdította.

- [7] 1.3. A Szegedi Törvényszék ítélete ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatását, a Járási Hivatal határozatának megsemmisítése mellett az alperes hatóság új eljárás lefolytatására utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára való utasítását kérte. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzésével visszautasította, ugyanis az indítványozó a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése szerinti befogadási okot sem konkrét törvényhelyre, sem pedig tartalma szerint nem jelölt meg.
- [8] 1.4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát, melyet utóbb kiegészített. Panaszában az indítványozó kérte a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, az L) cikk (1) bekezdésével, az R) cikk (2) bekezdésével, a II. cikkel, a VI. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkel, az alábbiak szerint.
- [9] Az alkotmányjogi panasz szerint a Kúria végzése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, az R) cikk (2) bekezdésébe, a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe és a 28. cikkbe ütközik. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, valamint az R) cikk (2) bekezdésének sérelmét azért állítja, mert megítélése szerint a Kúria önkényesen járt el, amikor nem alkalmazta az ügyben nyilvánvalóan alkalmazandó jogi normákat, különösen a Kp. és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezéseit. A felülvizsgálati kérelem tartalmi elemeinek figyelmen kívül hagyásával, csupán a kötelezőnek vélt szóelemek hiánya miatti visszautasításával pedig a Kúria megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, tekintettel arra, hogy a Kúria jogértelmezése a céltalan formalizmus érvényre juttatását szolgálta csupán, és ezáltal önkényessé és végső soron alaptörvény-ellenessé vált.
- [10] Az indítvány szerint a Szegedi Törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdését, a II. cikket, a VI. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket. Az L) cikk (1) bekezdése és a VI. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a Szegedi Törvényszék ítéletében figyelmen kívül hagyták az indítványozó és gondnokolt gyermeke érdekeit. Az Alaptörvény II. cikkének sérelmét a panasz azért állítja, mert a bírósági eljárás során a bíróságok nem vették figyelembe a gondnokolt emberi méltóságát. Az Alaptörvény 28. cikke pedig az indítványozó szerint azért sérült, mert a józan ész követelményével is ellentétes a hivatásos gondnok kirendelése és az indítványozó gondnoki tisztségéből történő elmozdítása, különös tekintettel arra, hogy a gondnokolt ápolását változatlanul az indítványozó végzi.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésének megfelelően elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzésében az indítványozó felülvizsgálati kérelmét visszautasította. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható (lásd például: 3271/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [29]). Ez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az alapügy érdemében hozott döntésnek a Szegedi Törvényszék 2021. május 4. napján kelt, 9.K.700.109/2021/16. számú ítélete tekinthető.

- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2021. október 11. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig 2021. december 10. napján, a Kúria végzésének átvételéhez képest határidőben terjesztette elő. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz a Szegedi Törvényszék 2021. május 4. napján kelt ítéletével szemben elkéssettnak minősül.
- [14] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati indítvány benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él. Ha azonban az indítványozó a felülvizsgálat lehetőségét kimeríti, a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott döntés tartalma az Alkotmánybíróság eljárására is kihat. Ha a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, és azt a Kúria érdemben vizsgálja, az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést a jogerős döntésre is kiterjedően vizsgálhatja.
- [15] Abban az esetben azonban, ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja akkor, ha az alkotmányjogi panasz az ügy érdemében hozott jogerős döntéssel szemben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn túl kerül előterjesztésre. Egyrészt akkor, ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg, az Abtv. szerinti határidőben alkotmányjogi panasszal is megtámadta, másrészt pedig akkor, ha a Kúria a végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása (lásd az Ügyrend 32. § (4) bekezdését, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás 1/5. pontját, legutóbb ezzel egyezően: 3180/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [14]). Jelen ügyben ezen esetek egyike sem áll fenn: az indítványozó alkotmányjogi panasa a Szegedi Törvényszék ítéletével szemben elkésztett, az indítványozó a jogerős döntést határidőben nem támadta meg alkotmányjogi panasszal, a Kúria pedig a felülvizsgálati kérelmet formai okból, a Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti befogadási okok megjelölésének elmaradása miatt utasította vissza. Mindezek miatt a Szegedi Törvényszék ítéletét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta. Az Alkotmánybíróság éppen ezért a továbbiakban az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeit kizárólag a Kúria végzése tekintetében értékelte.
- [16] 2.2. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát.
- [17] 2.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésének megfelelően alkotmányjogi panasz előterjesztésére csak valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség.
- [18] Az Alkotmánybíróság állandó joggyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható (lásd például: 3271/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [9]). Az indítványozó arra tekintettel állította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét, hogy a Kúria önkényesen járt el és nem alkalmazta az ügyben nyilvánvalóan alkalmazandó normákat, ennek megfelelően a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elem nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételt.
- [19] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és 28. cikke nem tekinthető az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben sem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét (az R) cikk (2) bekezdésére például: 3267/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [14]; a 28. cikkekre például: 3252/2022. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [27]).
- [20] 2.4. A Kúria Kfv.V.37.895/2021/2. számú végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti követelményének megfelel.

- [21] 2.5. Az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E feltételek vagyilag, fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [22] Figyelemmel az Alkotmánybíróság részletesen kimunkált esetjogára az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmával kapcsolatban, az indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett értékelnie, hogy az indítványban foglaltak alapján felvethető-e a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye.
- [23] Az indítványozó arra tekintettel állítja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogának sérelmét, hogy Kúria a tartalmi elemeinek figyelmen kívül hagyásával, csupán a kötelezőnek vélt szóelemek hiánya miatt, önkényesen utasította vissza a felülvizsgálati kérelmet.
- [24] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {lásd például: 3088/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [13]}. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó valamely kérdésben (jelen esetben a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra való alkalmasságának kérdésében) nem osztja az ügyben eljáró bíróságok jogi álláspontját, illetőleg az indítványozó szerint valamely jogszabályi rendelkezést az eljáró bíróságok megsértettek, még nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, függetlenül az indítványozó érveinek helytállóságától vagy azok esetleges helytelenségétől {lásd például: 3275/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [21]}. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a Kúria az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének is eleget tett, amikor egyértelműen megindokolta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelme miért nem volt érdemi elbírálásra alkalmas.
- [25] A 29/2021. (XI. 10.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rögzítette: „Önmagában egy *contra legem* ítélet még nem szükségképpen alaptörvény-ellenes (*contra constitutionem*) ítélet. Kivételesén, kellően súlyos esetekben azonban egy *contra legem* jogalkalmazás is felemelkedhet alkotmányjogilag értékelhető szintre, és a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításához vezethet” {29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [28]}. Önmagában azonban az a körülmény, hogy az indítványozó a Kúria felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásra való alkalmassága tekintetében elfoglalt álláspontját vitatja, azt a Kp. és a Pp. rendelkezéseivel ellentétesnek tartja, még az indítványozó érveinek helytállósága esetén is legfeljebb a döntés *contra legem* (és nem pedig az Alkotmánybíróság eljárásához szükséges *contra constitutionem*) voltának alátámasztására lenne alkalmas, mely szempont vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Az alkotmányjogi panasz arra vonatkozóan azonban nem tartalmaz indokolást, hogy a Kúria indítványozó szerint egyébként jogsértő végzése miért vált egyben alaptörvény-ellenessé.
- [26] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), d) és h) pontjai alapján, az Abtv. 56. § (3) bekezdésére is figyelemmel, vizsgautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4999/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2022. (VII. 21.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.328/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Váczi Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.I.20.328/2020/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó elsődlegesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének, másodlagosan a XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló, ingatlan-nyilvántartás kiigazítása iránti perben az indítványozó mint felperes keresetet terjesztett elő annak érdekében, hogy a bíróság a tulajdonát képező ingatlan (egy Balaton-parti strand területén az indítványozó volt házastársa által felépített és a terület akkori kezelőjének hozzájárulásával ilyenként az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett büfépavilon) tulajdoni lapján a földhivatali bejegyzést igazítsa ki úgy, hogy a földhasználati jog mértékét – amely a bejegyzés szerint az ingatlan mindenkori birtokosát illeti meg – módosítsa, az azon fennálló, a „bérleti szerződés időtartamáig” korlátozást törölje, és az ennek megfelelő kiigazítás tűréseire kötelezze az alperest. Az eljáró járásbíróság az indítványozó keresetét elutasította. Indokolása szerint az indítványozónak nem sikerült bizonyítania, hogy a perrel érintett ingatlan-nyilvántartási bejegyzés téves volna. Utalt rá, hogy indítványozó 2009-ben, az időközben elhunyt volt házastársától, házassági vagyontöredék megszüntése címén szerezte meg a perbeli ingatlant; a támadott korlátozás ekkor már szerepelt az ingatlan-nyilvántartásban. Az utólag nem volt megállapítható, hogy a földhasználati jognak a bérleti szerződés időtartamáig történő fennállását pontosan mikor jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba; azonban arra feltehetően a felek közötti első szerződések tartalma alapján került sor. Az elsőfokú bíróság szerint e körben nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a földhasználati jog a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 155. §-a alapján illette meg az indítványozót, amely szerint, ha az épület tulajdonjogát az építkező szerzi meg, az épület tulajdonosát az épület fennállásáig a földhasználati jog megillette. Indokolása szerint a korabeli rendelkezések értelmében a 6/1987. (IX. 1.) EVM-MEM-IM-PM együttes rendelet 19. § (4) bekezdése szerint az állami tulajdonban lévő földön ideiglenes jellegű új építmény felépítését lehetett engedélyezni oly módon, hogy a jogalkotó kötelezően előírta a kezelő számára bérleti jogviszony létesítését bérlet ellenében azzal, hogy az építményt a bérleti jogviszony megszűnésekor, illetve a bérleti szerződésben megállapított idő elteltével, vagy a szerződésben meghatározott körülmények bekövetkeztével minden kártalanítási igény nélkül az építtető saját költségén elbontja.
- [4] Miután jogszabály kötelezően írta elő az állami tulajdonú föld kezelőjének a bérleti szerződés megkötését az építtetővel, ebből következően az alperes jogelődjének is kötelező volt a jogszabály tartalma szerinti bérleti szerződés megkötése. Az elsőfokú bíróság következtetése szerint ez képezhette az alapját az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzésnek, amely ellen az indítványozó jogelődje nem tiltakozott. Az indítványozó így ezzel a korlátozással szerzett tulajdont, ezért az elsőfokú bíróság szerint a *nemo plus iuris* elve alapján az indítványozó felperesnek több joga, mint a jogelődjének nem lehet; így arra sem hivatkozhat, hogy a téves bejegyzés folytán sérelmet szenvedett. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – ítéletében kizárólag a fellebbezésben foglalt érvelésre reflektálva – helyes indokainál fogva helyben hagyta.

- [5] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő. A Kúria kifejtette, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 408. § (2) bekezdése értelmében – tekintettel arra, hogy vagyoni jogi perben, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokú bíróság azonos jogszabályi rendelkezésre és jogi indoklásra utalással hagyta helyben – nincs helye felülvizsgálatnak. Erre tekintettel felülvizsgálat az indítványozó ügyében kizárólag a Pp. 409. § (1)–(3) bekezdéseiben foglaltak szerint, kivételesen lenne engedélyezhető, a felülvizsgálatot kérelmező erre irányuló, külön – a felülvizsgálati kérelemben előadottaktól tartalmilag (és jellemzően formailag is) elkülönülő – indoklással ellátott kérelme alapján. Az indítványozó ilyen, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is előterjesztett, amelyben a Pp. 409. § (2) bekezdés a) (a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása) és – 2020. április 1. napja óta hatálytalan – d) (a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés) pontját jelölte meg az engedélyezés indokaként, ezért a Kúria a vizsgálatát elsőként ezen érvek tekintetében folytatta le. Mivel azonban az ezen feltételekkel kapcsolatban előadott indítványozói érvelést nem találta kellően megalapozottnak, a felülvizsgálatot megtagadta.
- [6] Az indítványozó a Kúria végzésével szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Indítványában részletesen idézte a tisztességes bírósági eljárással – azon belül is elsősorban az indokolási kötelezettséggel – összefüggésben az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága által kidolgozott leglényegesebb követelményeket, csakúgy, mint a Pp. ezzel kapcsolatos rendelkezéseit. A tulajdonhoz való joga általa állított sérelme tekintetében az indítványozó az Alkotmánybíróság több korábbi – az ingatlannyilvántartás közhitelességét, az ingatlanügyi hatóság eljárását is érintő döntésében [3009/2021. (VI. 21.) AB határozat; 8/1998 (III. 20.) AB határozat; 5/1995. (III. 13.) AB határozat; 446/B/2003. AB határozat] tett – megállapítását is idézte. Mindezekkel összefüggésben kifejtette, hogy az indokolási kötelezettség nem csupán egy formális követelmény, hanem egyben annak biztosítója is, hogy a hatóság vagy a bíróság az adott ügyben körültekintően döntsön. Hangsúlyozta, hogy az indokolási kötelezettség az Emberi Jogok Európai Egyezményében meghatározott tisztességes eljáráshoz való jognak is szerves része. Mindezek ellenére véleménye szerint az eljáró bíróságok nem indokolták megfelelően, hogy a tulajdoni lapok, valamint az általa hivatkozott hatósági bizonyítvány tartalmát miért hagyták figyelmen kívül, illetve nem bizonyították okiratokkal azt, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés mi alapján történt meg, ezzel megsértve az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. Ez álláspontja szerint a tulajdonhoz való alapjoga sérelméhez is vezetett. Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a kirívó jogértelmezési hibára, egyfajta *contra legem* értelmezésre alapozott bírósági ítéletek a tisztességes eljárás követelményének sérelmét eredményezhetik.
- [7] Véleménye szerint az ügyben hozott bírói döntések indokolásában az egyes tényálláselemek nem állnak logikai kapcsolatban egyes bizonyítékokkal, és „a bíróságok az alapvető logikai összefüggésekre nem derítettek fényt az eljárásokban”, mivel „a bíróságok nem bizonyították azt, hogy az ingatlan-nyilvántartási bejegyzés mi alapján történt meg”. Kifejtette, hogy az „[i]ndítványozó minden ingatlan-nyilvántartással kapcsolatos iratot előterjesztett az eljárás során. [...] [A] bejegyzés alapjául szolgáló okiratot a bíróságoknak kellett volna beszereznie, hiszen ennek hiánya az Indítványozót önhibáján kívül nem helyezheti joghátrányok közé”. Az ügyében született bírósági döntések kapcsán kifogásolt és a fenti, álláspontja szerint az indokolási kötelezettség sérelmét is eredményező állított hiányosság a tisztességes bírósági eljáráshoz és – ezen keresztül, a rá nézve hátrányos tartalmú döntés(ek) révén – a tulajdonhoz való joga sérelmét is eredményezte.
- [8] Az indítványozó jogi képviselője külön beadványban kérte továbbá, hogy – tekintettel arra, hogy az alperes önkormányzat a per tárgyát képező épület bontását tervezi, ami az indítványozó számára nem, vagy csak hosszadalmas folyamat eredményeként orvosolható sérelmet eredményezne – az Alkotmánybíróság az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a támadott döntés végrehajtását függessze fel.
- [9] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [10] 3.1. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria támadott végzését 2020. október 13. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt pedig az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül, 2020. december 3. napján nyújtotta be az Alkotmánybíróságra.
- [11] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultsággal rendelkezik, a peres eljárás felpereseként pedig érintettsége nyilvánvalóan fennáll. Az indítványban sérelmezett, rendes jogorvoslattal már nem támadható, a felülvizsgálatot megtagadó kúriai végzés

az Abtv. 27. § (1) bekezdése felvezető szövegének második fordulatában említett, az eljárást lezáró egyéb döntésnek minősül, így az alkotmányjogi panasszal támadható.

- [12] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést (a Kúria Pfv.I.20.328/2020/3. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és azzal összefüggésben a XIII. cikk (1) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a támadott döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvényellenességét és semmisítse meg azt.
- [13] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [14] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a szóban forgó alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és XIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően {a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés}. A jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [15] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.
- [16] Az indítvány és a rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmének megállapíthatóságát az ügyben folyamatban volt per érdemében való döntést álláspontja szerint alapvetően befolyásoló bizonyítási-, valamint az azokra vonatkozó indokolási hiányosságokra alapította. A tulajdonhoz való jogának sérelme érvelése szerint ezzel összefüggésben, mintegy az indokolási kötelezettség – szerinte megállapítható – sérelmére is vezető hiányosságok következményeképpen állt be.
- [17] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszában ugyanakkor kifejezetten a Kúria felülvizsgálatot megtagadó végzése alaptörvény-ellenességének megállapítást és megsemmisítését kérte. Az Alkotmánybíróság a kérelemhez kötöttség elvének megfelelően eljárva ezen kérelemmel összefüggésben azt állapította meg, hogy a Kúria a támadott döntésében az eljárására vonatkozó törvényi előírások adta keretek között kizárólag azt vizsgálta (és vizsgálhatta), hogy a felülvizsgálat engedélyezésének feltételei az indítványozó által az eziránt előterjesztett kérelemben megjelölt törvényi indokok [a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása; a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés] tekintetében fennállnak-e. Az ezen kérdésben meghozott – az indítványozó számára kedvezőtlen – döntésének indokairól a Kúria a végzése indokolásában (lásd: Indokolás [13]–[24]) részletesen, az indítványozó érveinek a Pp. vonatkozó előírásaira és a felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 2/2017. (XI. 13.) PK véleményben (a továbbiakban: PK vélemény) foglaltakra tekintettel történő vizsgálata révén számot is adott.
- [18] Ezen vizsgálata során a Kúria a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása kapcsán azt állapította meg, hogy „felperes az engedélyezés iránti kérelmében nem adta elő, hogy az ingatlan-nyilvántartás kiigazítását érintően a bírói gyakorlatot miért tartja bizonytalannak vagy széttartónak, esetlegesen miért gondolja úgy, hogy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye fennáll. Önmagában a felülvizsgálati kérelemmel támadott ítélet vélt vagy valós jogszabálysértő volta erre az okra alapítva nem ad lehetőséget a felülvizsgálat engedélyezésére. A felperes a joggyakorlat

továbbfejlesztése mint engedélyezési ok körében semmilyen érvet nem adott elő; mindezekre figyelemmel a felülvizsgálat ebből az okból nem volt engedélyezhető.”

- [19] A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben előadottak alapján a Kúria a felülvizsgálatot a Pp. 409. § (2) bekezdés *d)* pontjára hivatkozással sem látta engedélyezhetőnek. Kifejtette, hogy „[a] PK vélemény 5. pontja értelmében a Kúria a közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha az a Kúria jogegységi határozatában, kollégiumi véleményében, az elvi irányítás még hatályos korábbi eszközeiben (irányelv, elvi döntés, kollégiumi állásfoglalás), illetve az általa közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul. A felperes megjelölt ugyan két közzétett kúriai döntést és a kúria joggyakorlat-elemző csoportjának összefoglaló véleményét is, azt azonban nem adta elő kellő részletességgel, hogy a jogerős ítélet miért ellentétes azokkal. A hivatkozott döntésekben a Kúria azt mondta ki, hogy az ingatlan-nyilvántartási helytelenség adódhat a bejegyzés alapjául szolgáló megegyezés érvénytelenségéből, de magából a bejegyzés hibájából is. A kiigazítási per alapja az ingatlanügyi hatóságnak a bejegyzés körében vétett hibája (BH 2014. 210., BH 2012. 193.). Mindehhez képest a jogerős ítéletben tett megállapítások nincsenek ellentétben a Kúria döntéseivel, mert a másodfokú bíróság nem mellőzte a bejegyzés helytelenségének vizsgálatát, hanem álláspontja szerint az említett feltételek, azaz a bejegyzés jogsértő volta a konkrét esetben nem volt megállapítható. A felperes hivatkozása ellenében a másodfokú bíróság nem állítja, hogy a bejegyzés alapjául szolgáló okirat hiánya nem eredményezheti a bejegyzés hibás voltát, csupán azt szögezi le, hogy önmagában az okiratok fel nem lelhető volta nem eredményezheti a bejegyzés téves voltát. Mindezekon túlmenően a felperesnek a joggyakorlat-elemző csoport véleményére alapított hivatkozása túlzottan általános ahhoz, hogy a jogerős ítélet azzal ellentétes voltát a Kúria vizsgálja.”
- [20] Az Alkotmánybíróság mindezekre tekintettel megállapította, hogy a Kúria támadott döntése az abban elbírálandó és elbíráható jogkérdéssel összefüggésben tartalmaz indokolást. Az indítványban állított bizonyítási és indokolási hiányosságok pedig legfeljebb abban az esetben lettek volna összefüggésbe hozhatóak a Kúria eljárásával, ha az indítványozó beadványai alapján az érdemi felülvizsgálat lefolytatására is sor kerülhetett volna, és ennek során a Kúria állást foglalt az említett, az indítványozó által már az érdemi felülvizsgálati kérelmében is – tehát valójában az alsóbb fokú bíróságok, nem pedig a Kúria eljárásával összefüggésben – sérelmezett állítólagos bírósági jogsértések vonatkozásában (vagy ezek vizsgálatát indokolatlanul mellőzi). A jelen ügyben azonban érdemi felülvizsgálatra – az annak engedélyezéséhez szükséges törvényi feltételek hiányában – nem került sor. Mindezek alapján az indítványozó által hivatkozott sérelmek alapvetően az egyébként egybehangzó első- és másodfokú ítélettel, nem pedig a Kúria támadott végzésével lennének összefüggésbe hozhatóak; ezek alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránt azonban az indítványozó sem külön alkotmányjogi panaszban a jogerős döntés kapcsán korábban, sem pedig a jelen indítványában nem terjesztett elő kérelmet.
- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – emlékeztetve a bíróságokra nézve az alkotmányosság szintjén is megfogalmazott indokolási kötelezettséggel kapcsolatos, elsőként a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban kifejtett és később számos ügy elbírálása során pontosított, kiegészített és következetesen érvényesülő gyakorlatára is, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből egyébként sem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, „különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]”; továbbá, hogy „[a]z indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” [lásd pl. 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]] – megállapította, hogy az indítványozó által előadott érvelés a támadott kúriai végzés tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben nem alapozhatta meg az alkotmányjogi panasz befogadását. Mivel az indítvány a tulajdonhoz való jog sérelmét ugyanazon állítólagos hiányosságok, illetve a bíróságok tisztességes eljárást sértő döntése okán tartotta megállapíthatónak, erre az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatos panaszelem tekintetében sem volt lehetőség.
- [22] A támadott bírósági döntés tehát mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [23] Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának és érdemi vizsgálatának hiányában az Alkotmánybíróság a jogerős döntés végrehajtását sem függeszthette fel.

- [24] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2034/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.638.832/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybírárságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.P.301.107/2019/12. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.638.832/2019/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése rendelkezéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló bírósági ítéletekben megállapított tényállás szerint az indítványozó egy magyarországi pénzintézettel 2008 májusában kötött gépjármű vásárlás céljából deviza (CHF) alapú, változó törlesztésű, 120 hónap futamidejű kölcsönszerződést. A pénzintézet a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és az egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényben (DH2. tv.) foglalt elszámolási kötelezettségének 2015. február 1-jei fordulónappal eleget tett és a tisztességtelenül felszámított összeget 902 669 Ft-ban állapította meg. Ennek eredményeként az indítványozó hátralévő, esedékessé nem vált tőketartozását 837 662 Ft-tal, a fennálló 120 681 Ft elmaradását 65 007 Ft-tal csökkentette. Az indítványozó ezzel kapcsolatosan Békéltető Testületi eljárást nem kezdeményezett, így az elszámolás felülvizsgálatnak minősült. Az indítványozó 2015 márciusától nem tett eleget a törlesztőrészlet-fizetési kötelezettségének. A pénzintézet a kölcsönszerződést 2015. június 24-én azonnali hatállyal felmondta, amelyet az indítványozó 2015. június 29-én átvett. A pénzintézet 2018. december 31-ei hatállyal beolvadással megszűnt, általános jogutódja pert indított kölcsön megfizetése iránt az indítványozóval szemben. A felperesi keresetnek az elsőfokú bíróság helyt adott és az indítványozót a tartozás visszafizetésére és késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [4] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, kérve az elsőfokú bírósági döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Az indítványozó álláspontja szerint a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésekor az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt teljeskörű, így nem lehetett tisztességes, mert nem terjedt ki az árfolyamteher változásainak következményeire. A törlesztőrészlet nagymértékű növekedése és az árfolyamkockázat korlátlan áthárítása az adósra a teljesítést ellehetetlenítette, ezért álláspontja szerint a szerződés, mint lehetetlen szolgáltatásra irányuló szerződés, semmis. Indítványában – lényegében megismételve a fellebbezési kérelmében már előadott és a jogerős ítéletben elbírált érvelését – hivatkozással a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltakkal kapcsolatos álláspontjára, a 93/13/EGK tanácsi irányelvre, valamint az Európai Bíróság egyes ítéleteire, kifejtette, hogy álláspontja szerint a bírósági döntésekben követett jogértelmezések nem felelnek meg az uniós jognak az ún. devizahiteles szerződések árfolyamkockázattal, illetve a fogyasztók arról való megfelelő tájékoztatásával kapcsolatos tartalmi követelményeire vonatkozó – és a nemzeti jogszabályokkal szemben elsőbbséget élvező és a nemzeti bíróságok által közvetlenül érvényesítendő – helyes értelmezésének és az uniós joggyakorlatnak. A bíróságok eljárása, amelyek során szerinte azok a tényállást nem tárták fel kellőképpen, illetve döntéseiket nem indokolták megfelelően, és amelyek során továbbá a fegyverek egyenlőségének elve sem érvényesült, az Alaptörvény

E) cikk (2) bekezdése, M) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése sérelméhez vezetett.

- [5] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint nagyobb részében nem tesz eleget.
- [6] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott jogerős ítélet kézbesítésének időpontjához képest az elsőfokú bíróság útján az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [7] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek csak részben tesz eleget. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §-a); és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [E) cikk (2) bekezdés, M) cikk (1) bekezdés, T) cikk (3) bekezdés, I. cikk (1) bekezdés, IV. cikk (1) bekezdés, V. cikk, XII. cikk (1) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [8] Az indítványban foglalt hivatkozások közül az Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdése, V. cikke, XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) bekezdése, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései olyan rendelkezések, amelyek valóban rögzítenek az indítványozót is megillető Alaptörvényben rögzített jogot; ekképpen pedig az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgálhatnak. Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése, az M) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (3) bekezdése, valamint az I. cikk (1) bekezdése ugyanakkor ilyen jogot nem tartalmaz, így az Alaptörvény ezen rendelkezéseire alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az indítványozó ezen hivatkozásaival összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fenntartja a korábbi következetes gyakorlatát, miszerint: „Az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdésével, M) cikk (1) bekezdésével, T) cikk (3) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettjei nem az indítványozók, nem biztosítanak számukra jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye {3231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}” {3044/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [9] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az egyéb feltételek megléte mellett – abban az esetben fogadja be, amennyiben az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében a kérelem akkor határozott, ha azon túlmenően, hogy megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont], egyértelmű, alkotmányjogilag is értékelhető indokolást is tartalmaz arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetőleg bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont].
- [10] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntéssel, illetőleg jogszabályi rendelkezéssel {hasonlóan lásd például: 3338/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [13]; 3434/20. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [34]–[35]; legutóbb megerősítette: 3181/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemelte azt is, hogy „a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezés sérelmének állítása önmagában nem alapozza meg az alkotmányossági vizsgálatot, ehhez az is szükséges, hogy az indítványozó bemutassa a támadott bírói döntés és a megjelölt alaptörvényi rendelkezés tartalma közötti ellentétet, azaz a támadott ítélet által okozott alapjogi sérelmet {lásd például: 3300/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [13]}” {3434/20. (XII. 9.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság főtítkára – az elsőfokú bíróság megkeresését követően – 2021. január 13-án kelt levelében tájékoztatta az indítványozót arról, hogy indítványa hiányos, mert az indítvány nem tartalmaz kellő, alkotmányjogilag is értékelhető indokolást arra nézve, hogy az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntések az Alaptörvényben biztosított jogait mennyiben és miért sértik. Az indítványozó a hiánypótlási felhívásra az indítványát határidőben kiegészítette.

- [12] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a kiegészített indítvány sem felel meg a határozottság és egyértelműség követelményének, mert nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő indokolást. Az alkotmányjogi panasz kiegészítésében ugyanis az indítványozó – amellett, hogy újabb két olyan alaptörvényi rendelkezésre is utal, amelyekre az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható [M] cikk (2) bekezdés, 28. cikk] – továbbra sem adott elő alkotmányjogilag értékelhető érvelést. Ehelyett kizárólag olyan szakjogi jellegű, az európai uniós jogszabályok és joggyakorlat (szerinte helyes és a sérelmezett bírói döntésekben foglaltakkal össze nem egyeztethető) értelmezésével kapcsolatos érveket és az azokból általa levont következtetéseket adott elő, amelyek nézete szerint mind arra mutatnak, hogy a pénzügyi intézet által számára az árfolyamkockázatokról a szerződéskötéskor adott tájékoztatás, szemben az eljáró bíróságok megállapításaival, nem volt elégségesnek tekinthető.
- [13] Mindezekre tekintettel megállapítható volt, hogy az indítványozó annak ellenére, hogy az eredeti beadványában több, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében és részben a (7) bekezdésben rögzített jogok [tisztességes bírósági eljáráshoz való jog; jogorvoslathoz való jog] tartalmával kapcsolatos korábbi alkotmánybírósági megállapítást is helytállóan idézett, ezen jogok alapjogi védelemben részesülő tartalmát (azok sérelmét) alkotmányjogilag is értékelhető érvek kifejtése mellett – azon túlmenően, hogy a sérelmezett ítéletek indokolásában írtakból levont (számára kedvezőtlen tartalmú) bírói következtetéssel nem ért egyet – valójában nem kapcsolta össze a támadott bírói döntés(ek) valamely általa lényegesnek vélt konkrét hiányosságával. Erre tekintettel a kiegészített indítványban foglalt érvelés nem felel meg az indokolás alkotmányjogi szempontú értékelhetőségével kapcsolatos, az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjából fakadó elvárásnak, és ekként az ugyanezen bekezdésben rögzített határozott kérelem követelményének sem; ezért az indítvány érdemi elbírálására nem volt lehetőség.
- [14] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal az indítványban foglalt érvelés tartalmával összefüggésben a jelen ügy kapcsán is rámutat arra, hogy az abban foglalt, az uniós jogszabályok helyes értelmével és alkalmazásával kapcsolatos vélt vagy valós ellentétre hivatkozással benyújtott alkotmányjogi panaszok érdemi elbírálására következetes gyakorlata alapján – hatáskör hiányában – egyébként sincs lehetősége. Jelen indítvány kapcsán is helytálló az Alkotmánybíróság számos korábbi, hasonló tárgyú ügyben tett azon megállapítása, hogy az indítványozó bár formálisan Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik, tartalmát tekintve azonban valójában az uniós joggal – az Európai Unió működéséről szóló szerződés cikkeivel, az Európai Unió Bírósága ítéleteivel és irányelvi rendelkezésekkel – való ellentétet állít. Azonban az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „nem vizsgálható érdemben a támadott bírósági ítélet uniós joggal való esetleges ellentéte, mert az Alkotmánybíróságnak sem az Alaptörvény, sem az Abtv. alapján nincs erre vonatkozó hatásköre” {3472/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [6]}. Az „uniós jog értelmezése [...] alapvetően szakjogi kérdés. Még az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének szakjogi kérdéseiben sem foglal állást az Alkotmánybíróság” {3290/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel egyébként sem vizsgálhatta volna meg az indítványozóknak az uniós jog megsértésével kapcsolatos érveit {legutóbb megerősítette: 3196/2022. (IV. 29.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [15] Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy egyebekben az indítványban a sérelmezett bírói döntésekkel szemben felhozott érvek törvényességi, és nem alkotmányossági kifogásoknak lennének tekinthetőek; az állítása szerint – a vonatkozó uniós előírások szerinte helyes értelmezésével való ellentét fennállása okán – hiányos bizonyítási eljárással, valamint kellő indokolás nélkül meghozott bírói döntések vezettek a tisztességes eljáráshoz való joga, illetve más alapjogai sérelméhez. Az Alkotmánybíróság azonban a jelen ügy kapcsán is hangsúlyozza azt a következetesen képviselt, többször megerősített álláspontját, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [16] Ebből következően az Alkotmánybíróságnak ez okból kifolyólag sem lett volna hatásköre a jelen indítvány alapján a bíróságok tevékenységének, a bizonyítékok értékelésének, a tényállás megállapításának; vagyis a vitatott – és az eljáró bíróságok által részletesen megindokolt – döntéseknek a szakjogi-jogértelmezési kérdésekben történő felülbírlatára, mivel feladata kizárólag az Alaptörvényben biztosított jogok védelme. Az Alkotmány-

bíróság (az Alaptörvény, az Abtv. és a saját következetes gyakorlata alapján egyaránt) kizárólag a bírói döntések alkotmányossági kontrolját végzi és ezért tartózkodik a szakjogi értelmezést igénylő kérdésekben történő felülbírálattól {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}.

- [17] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az ehhez szükséges törvényi feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2132/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1336/2020/17. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Heller László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Kúria Bfv.I.1336/2020/17. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és a Győri Törvényszék 3.Bf.69/2019/60. számú és a Mosonmagyaróvári Járásbíróság B.389/2016/68/I. számú ítéletére kiterjedő megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző bírósági eljárásban a Mosonmagyaróvári Járásbíróság a 2017. június 23-án meghozott B.389/2016/68/I. számú ítéletében az indítványozót bűnösnek mondta ki folytatólagosan, társtettesként elkövetett embercsempészés bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 353. § (1) bekezdés, (2) bekezdés *b*) pont, (3) bekezdés *d*) pont], ezért őt mint bünszervezetben elkövetőt 3 év 10 hónap szabadságvesztésre és 300 napi tétel pénzbüntetésre ítélte. A bíróság a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát fegyházban határozta meg, és megállapította, hogy az indítványozó feltételes szabadságra nem bocsátható. Ítéletének rendelkező részében a pénzbüntetés napi tételének összegét 1500 forintban állapította meg, az indítványozótól lefoglalt 4500 euro összegre vagyonelkobzást rendelt el, egyes lefoglalt bűnjelek lefoglalását megszüntette, és azokat az indítványozónak kiadni rendelte.
- [3] A másodfokon eljáró Győri Törvényszék 2018. január 18-án meghozott 3.Bf.346/2017/23. számú ítéletét a Kúria a 2019. február 26-án meghozott Bfv.III.1.010/2018/47. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. Indokolásában kiemelte, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 659. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. A jogerős ítélet meghozatalának időpontjában a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 21. § (3) bekezdés *a*) pontja úgy rendelkezett, hogy a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár. A régi Be. 606/B. § (1) bekezdés *a*) pontja szerint az említett rendelkezést a folyamatban lévő eljárásokban és a jogerős ítélettel elbírált ügyek tekintetében is alkalmazni kell azzal, hogy a 2017. évi XXIX. törvény hatálybalépésének napját megelőző napon hatályban volt régi Be. 207. § (6) bekezdésében meghatározott, illetve a házi őrizet egy éven túli meghosszabbítása tárgyában a törvényszék egyesbírójaként eljáró bíró a 2013. november 22-e után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak.
- [4] A Kúria a hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján megállapította, hogy ebben az esetben az eljárás 2014. november 7-én indult. Következésképpen a bíróság vádemelést követő eljárásából kizártnak minősül az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására irányuló eljárást lefolytató törvényszéki egyesbíró. A Kúria utalt arra, hogy a jelen ügyben a vádemelést megelőzően a Győri Törvényszék 2016. október 21-én kelt 2.Bny.200/2016/3. számú végzését, amely az egyik terhelt előzetes letartóztatásának egy éven túli meghosszabbításáról rendelkezett, dr. H. J. bíró hozta meg. A Kúria megállapította, hogy ugyanezen bíró a tanács tagjaként részt vett a Győri Törvényszék 3.Bf.346/2017/23. számú ítéletének a meghozatalában, ezért a jogerős ítélet meghozatalában kizárt bíró vett részt, ami a régi Be. 373. § (1) bekezdés II. pont *b*) alpontja szerinti feltétlen eljárási szabálysértés, és kihat az ügy valamennyi terheltjére.
- [5] A Kúria döntésében utalt arra is, hogy nem ért egyet azzal az állásponttal, hogy a 25/2017. (X. 17.) AB határozat indokolására tekintettel kizárási ok áll fenn dr. J. E. bíróval szemben is. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutatott,

- hogy a törvényszéki bírónak a vádemelést megelőzően a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezések elbírálásában végzett tevékenysége – a régi Be. 606/B. § (1) bekezdés *b)* pontja szerint – a 2016. november 30-a után indult eljárásokban alapozza meg a bíró kizárását a vádemelést követő eljárásból.
- [6] A megismételt eljárásban a Győri Törvényszék 2019. november 15-én meghozott 3.Bf.69/2019/60. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában annyiban változtatta meg, hogy a szabadságvesztés büntetésének tartamát 3 év 6 hónapra enyhítette, egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.
- [7] A Kúria a 2021. július 13-án meghozott végzésével Mosonmagyaróvári Járásbíróság B.389/2016/68/I. számú és a Győri Törvényszék 3.Bf.69/2019/60. számú ítéletét az indítványozó vonatkozásában hatályában fenntartotta.
- [8] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria támadott döntése sérti az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdését, IV. cikk (2) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) és (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése az eljárás során azért sérült, mert a bíróság „nem biztosított méltányos egyensúlyt a vád és a védelem között”.
- [10] Az indítványozó anyanyelvhasználathoz való jog sérelmét az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése vonatkozásában állította. Az indítványozó e körben arra hivatkozott, hogy a bizonyítékok ellen érdemben védekezni nem tudott, mert a magyar nyelvű bizonyítékok anyanyelvére történő lefordítása az eljárás során nem volt biztosított. Ezzel összefüggésben utalt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére is.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése az ügyében azért sérült, mert a régi Be. 78. § (4) bekezdésében foglaltakra tekintettel megállapítható, hogy az ítélező bíróság törvénysértően beszerzett bizonyítékokra alapozta a döntését. Az indítványozó érvelése szerint az ügy iratai alapján megállapítható, hogy a büntetőeljárás során bírói engedély nélkül foganatosítottak titkos adatszerzést. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra is, hogy a „titkos eljárások bírói engedélyei sematikus[ak], abból a döntés mögötti ellenőrzés konkrét adatai utólag nem ellenőrizhetők”. A „titkos eljárások” foganatosításával összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdésének, valamint a VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is.
- [12] Az indítványozó hivatkozott az észszerű határidőn belüli befejezéshez való jog sérelmére is. Ennek indokát abban látta, hogy az ítélező bíróság a „8000 oldalt meghaladó nyomozati iratot hozzávetőlegesen 60-90 perc alatt ismertette”.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a pártatlan bírósághoz való jog sérelmét is állította. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a fellebbviteli eljárásban eljáró törvényszék tanácselnöke (dr. J. E.) több esetben az előzetes letartóztatásról szóló döntést felülvizsgáló másodfokú tanács elnöke vagy egyik tagja volt. Az indítványozó szerint ezért a 34/2013. (XI. 22.) AB határozatban foglaltakra figyelemmel megállapítható, hogy a büntetőügy érdemi elbírálásában kizárt bíró vett részt.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági kritériumoknak.
- [15] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az anyanyelvére lefordított kúriai végzést 2021. szeptember 2-án vette át, az alkotmányjogi panasz pedig 2021. november 2-án került benyújtásra. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésével szemben határidőben került előterjesztésre.
- [16] 2.2. Az Alkotmánybíróság a határozott kérelem törvényi feltételeivel összefüggésben elsőként kiemeli, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának ezért törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pont, 52. § (1b) bekezdés *b)* pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon.
- [17] Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget, ugyanis nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdése, valamint a 28. cikke [3189/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [18] Az indítvány a határozott kérelem 52. § (1b) bekezdés *e)* pontján alapuló törvényi feltételeinek is csak részben felel meg. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában nem alkalmas érdemi elbírálásra [3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]].

- [19] Az indítványozó a támadott bírói döntésnek az alaptörvény-ellenességét részben az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdésére, VI. cikk (1) bekezdésére, XV. cikk (1) és (2) bekezdésére tekintettel állította. Hivatkozott továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az észszerű határidőn belüli befejezéshez való jog és az anyanyelv használatához való jog sérelmére is. Ezen alaptörvényi rendelkezésekkel, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megjelölt részjogosítványaival összefüggésben azonban önálló, alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem terjesztett elő.
- [20] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [21] 3.1. Az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt is, hogy önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [23] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmére utalva, a bíróságoknak a bizonyítási eljárás lefolytatására, a bizonyítékok beszerzésére, és azok értékelésére vonatkozó tevékenységét kifogásolta. E körben utalt arra, hogy álláspontja szerint a bíróságok a régi Be. 78. § (4) bekezdésében foglaltakat megsértve, törvénysértően beszerzett bizonyítékokra alapozták a döntésüket.
- [24] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azonban rámutat, hogy következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. Mindezek mellett az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ugyanakkor utal arra, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó kifogásait megvizsgálta, és megállapította, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság megalapozott tényállást állapított meg, nem merült fel eljárási szabálysértés ezzel összefüggésben.
- [25] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: önmagában az, hogy az indítványozó a bírói döntést megalapozatlannak, magára nézve sérelmesnek tartja, és úgy véli, hogy a bíróságnak másként kellett volna döntenie, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megalapozására nem elegendő.
- [26] 3.3. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a pártatlan bírósághoz való joggal összefüggésben is állította. E körben előadott érvei szerint a fellebbviteli eljárásban eljáró törvényszék tanácselnöke (dr. J. E.) több esetben az előzetes letartóztatásról szóló döntést felülvizsgáló másodfokú tanács elnöke vagy egyik tagja volt a vádemelést megelőzően. Az indítványozó szerint ezért – figyelemmel az Alkotmánybíróság gyakorlatára is – megállapítható, hogy a büntetőügy érdemi elbírálásában kizárt bíró vett részt.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal arra, hogy a Kúria az indítványozónak ezen kifogását az eljárás során részletesen vizsgálta, és megállapította, hogy az Alkotmánybíróság 25/2017. (X. 17.) AB határozata nem

hozott létre olyan, általánosan kötelező új kizárási okot, ami az általa meg nem semmisített régi Be. 606/B. § (1) bekezdésének rendelkezéseitől függetlenül kötelezően alkalmazandó. Ezért a nyomozási bíró elleni határozatok elbírálásában való részvételük miatt a másodfokú ügydöntő határozat meghozatalában részt vett dr. J. E. a régi Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontja alapján, a régi Be. 606/B. § (1) bekezdés *b)* pontjára figyelemmel a 2016. november 30-át megelőzően indult eljárás vádemelést követő szakaszából nem volt kizárt.

- [28] A Kúria tehát részletes indokát adta annak, hogy a törvényszék tanácselnöke miért nem tekinthető kizárt bírónak, és az eljárás ezért miért nem veti fel a pártatlan bírósághoz való jog sérelmét.
- [29] 3.4. Az Alkotmánybíróság a fent leírtak szerint nem tárt fel olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [30] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a)* pontjában, 29. §-ában és 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4092/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3337/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék Bpkf.476/2021/2. számú végzése és a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 784. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján jogi képviselője (dr. Litresits András ügyvéd) útján fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában –, amelyet utóbb kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt – kérte a Győri Törvényszék Bpkf.476/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését a Soproni Járásbíróság Bpk.389/2021/2. számú végzésére is kiterjedően. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 784. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét is, és a jogszabályhely megsemmisítéséről szintén rendelkezzen. Az indítványozó a támadott bírósági határozat és jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét egyaránt az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint az Alaptörvény 28. cikke alapján tartotta megállapíthatónak.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően előadta, hogy 2019. augusztus 17-én feljelentést tett egy magánszemély ellen a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 226. § szerint aljas indokból vagy célból, nagy nyilvánosság előtt, jelentős érdeksérelmet okozva elkövetett rágalmazás miatt.
- [3] A Soproni Járásbíróság mint elsőfokú bíróság megismételt magánvádas eljárásban hozott, 2021. július 6-án kelt Bpk.389/2021/2. számú végzésével a büntetőeljárást megszüntette. Az elsőfokú végzés ellen az indítványozó 2021. július 29-én fellebbezést nyújtott be. A Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság a fellebbezést alaptalannak találta, és 2021. szeptember 3-án kelt Bpkf.476/2021/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó a 7/2013. (III.1.) AB határozat, a 3/2015. (II. 2.) AB határozat és a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat megállapításainak felhívását követően kifejtette, hogy a Győri Törvényszék kifogásolt végzésének indokolása ellentétes a tisztességes eljárás és a józan ész követelményeivel, mivel figyelmen kívül hagyta a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Korm. rendelet 183. § (2) bekezdésében foglaltakat.
- [5] Nem felel meg továbbá az indítványozó szerint a valóságnak a másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás során minden lehetőséget kimerített a feljelentett személy személyazonosságának a megállapítása érdekében. Az indítványozó úgy vélte, hogy a büntetőeljárásban a bíróságnak kötelessége lett volna – a Be. 488. §-a, 762. § (3) bekezdése és 766. § (2) bekezdése alapján – a „vád képviselővel járó jogok” keretében az eljárás felfüggesztése mellett jogsegély iránti megkeresést küldeni és a választ bevárni, majd annak alapján a büntetőeljárást lefolytatni. Álláspontja szerint erre nem került sor, és a büntetőeljárást ezen téves jogértelmezés eredményeként szüntették meg. Kifogásolta, hogy más, hasonló tényállású ügyben eljáró, másik másodfokú bíróság előtt nem eredményezte a büntetőeljárás megszüntetését „az ismeretlen elkövető kilétének felkutatása”. Minderre tekintettel vélte úgy az indítványozó, hogy – egyéb esetekkel ellentétesen – az általa magánvádlóként indított eljárásban sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem mérte ki minden lehetőséget a feljelentett személy személyazonosságának a megállapítása érdekében, ebből kifolyólag a Soproni Járásbíróság és a Győri Törvényszék végzése is megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jogorvoslathoz és tisztességes eljáráshoz való jogait, valamint az Alaptörvény XV. cikkében rögzített egyenlő bánásmód követelményét.

- [6] Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy a Be. 784. § (1) bekezdése a magánvádlói minőség mint egyéb helyzet szerinti különbségtételt valósít meg. Álláspontja szerint ugyanis nincs észszerű indoka annak, hogy a kötelező jogi képviselővel eljáró magánvádló nem terjeszthetett elő a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati indítványt. A Be. kifogásolt rendelkezése ezért az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe és 28. cikkébe ütközik, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt alapjogok megsértéséhez vezet. Utalt az indítványozó arra is, hogy tapasztalatai alapján megynként eltérő gyakorlat alakult ki a magánvádas eljárásokban, azonban nincs rá eljárásjogi lehetőség, hogy annak Kúria általi vizsgálatát kérje.
- [7] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [8] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [9] 2.1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszelemet vizsgálta.
- [10] Annak keretében megállapította, hogy a kifogásolt jogszabályhely alaptörvény-ellenességét érintően az indítvány nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek az alábbiak szerint.
- [11] Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, 28. cikke]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét jogszabályi rendelkezést [Be. 784. § (1) bekezdés], valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésére.
- [12] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében az indítvány mindezek mellett abban az esetben tekinthető határozottnak és fogadható be, ha megjelöli az eljárás megindításának indokait és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [b) pont]; továbbá indokolást tartalmaz arra nézve is, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas az érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ezen feltételeket a konkrét indítványi elem nem teljesítette.
- [13] Nem fejtette ki ugyanis az indítványozó az alapjogi sérelem lényegét az indítványban felhívott egyik alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem. Ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány alapján érdemi vizsgálat lefolytatásának nem volt helye {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [14] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által utalt, a bíróságok közötti eltérő gyakorlatra hivatkozás önmagában, egyéb alkotmányos szempontok kifejtése nélkül nem alkalmas arra, hogy az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát megalapozza. A bírósági joggyakorlat egységének biztosítása ugyanis – következetes gyakorlata értelmében – nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény III. fejezet], ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [15] Végül szükséges emlékeztetni arra: „Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslati eszközök igénybevételét foglalja magában {9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [28]; 20/2015. (VI. 16.) AB határozat, Indokolás [16]}, azonban a rendes jogorvoslati eszközök mindegyikére egyaránt, azonos tartalommal vonatkozik. Az Alaptörvény nem tartalmaz arra vonatkozó előírást, hogy a jogorvoslati fórumrendszernek hány fokon kell biztosítania az érintett alapjog gyakorlását, ennek megfelelően a jogorvoslati eljárás egyfokú kialakítása az Alaptörvény kívánalmainak teljességgel eleget tesz {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}” {12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [19]; 3189/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [18]}. Ebből az következik, hogy a rendkívüli jogorvoslati eljárás hiánya

önmagában nem vet fel a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] körében olyan kérdéseket, amelyek az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát megalapoznák.

- [16] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított panaszelem befogadhatóságát értékelte. Annak keretében megállapította, hogy az indítvány e tekintetben sem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek az alábbiak szerint.
- [17] Az indítványozó beadványában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, 28. cikke]. Meghatározta az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatot, valamint kifejezett kérelmet fogalmazott meg a megsemmisítésére.
- [18] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* pontja és *e)* pontja szerinti feltételeknek megfelelő indokolást azonban az indítványozó a támadott bírósági határozatokkal összefüggésben sem fejtett ki egyik felhívott alaptörvényi rendelkezés kapcsán sem. Az Alkotmánybíróság ismét emlékeztet következetes gyakorlatára, amely szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas az érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [19] Az indítványozó előadásával és az indítványban kifejtett érvekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza emellett azt is: az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [20] A konkrét indítvány kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányult. Az indítványban foglalt alkotmányossági aggályokon keresztül az indítványozó az eljáró bíróságok jogalkalmazásának a helytállóságát vitatta és a támadott határozatokban foglalt döntést magát, annak – álláspontja szerint rá nézve – hátrányos voltát tekintette alapjogi sérelemnek. Az indítványozó alapjogi sérelmét voltaképpen abból vezette le, hogy az eljáró bíróságok állítása szerint nem tettek meg minden lehetséges intézkedést a feljelentett személy személyazonosságának a megállapítása érdekében.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által megfogalmazott kifogások alapján nem volt helye érdemi alkotmánybírósági eljárás lefolytatásának.
- [22] 3. A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontjára figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4560/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3338/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.28/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.28/2021/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozót mint I. rendű terheltet a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2017. február 13-án kelt, 15.B.VIII.30.867/2015/44. számú ítéletében felmentette a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólágosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés bűntette, valamint a Btk. 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólágosan elkövetett, nagyobb vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés bűntette miatt ellene emelt vád alól.
- [3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2017. november 23-án kelt, 23.Bf.VIII.8529/2017/19. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [4] A megismételt eljárásban az indítványozót a Pesti Központi Kerületi Bíróság 2019. május 28-án kelt, 16.B.30.009/2018/22. számú ítéletével felmentette a Btk. 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólágosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés bűntette miatt ellene emelt vád alól.
- [5] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2020. november 11-én kelt 25.Bf.11.688/2019/15. számú ítéletével az indítványozó bűnösségét a Btk. 376. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólágosan elkövetett, jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés bűntetében megállapította. Ezért őt a bíróság 500 napi tétel, napi tételenként 1200 Ft, összesen 600 000 Ft pénzbüntetésre ítélte.
- [6] A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 2021. szeptember 16-án jogerős 4.Bhar.28/2021/9. számú ítéletével a másodfokú bíróság ítéletét a minősítés tekintetében megváltoztatta, és a folytatólágos elkövetésre utalást mellőzte. Egyebekben az elsőfokú bírósági ítéletet az indítványozó tekintetében helybenhagyta.
- [7] Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 25.Bf.11.688/2019/15. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.28/2021/9. számú ítéletei alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése céljából 2021. december 13-án az elsőfokú bíróság útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény I. cikk (1) és (3) bekezdést, a II. cikket, a IV. cikk (1) bekezdést, a XXIV. cikk (1) bekezdést, a XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdést, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét. Az indítványozó ezek alapján a másod- és a harmadfokú ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Fővárosi Ítéltábla támadott ítéletét – kézbesítési vélelem alapján – az indítványozó 2021. november 8-án vette át, és alkotmányjogi panaszát 2021. december 13-án nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a panasz a harmadfokú határozat tekintetében határidőben érkezett.

- [10] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány csak részben felel meg az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [11] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését (Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 4.Bhar.28/2021/9. számú ítélete), az Alaptörvény sérült vélt rendelkezéseit [az I. cikk (1), (3) bekezdést, a II. cikket, a IV. cikk (1) bekezdést, a XXIV. cikk (1) bekezdést, a XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdést]. Az indítvány indokolást tartalmaz – az Alaptörvény II. cikk, IV. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdés kivételével – arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet rögzít ezen bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [12] Az indítvány az alábbiak szerint nem tesz eleget a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [13] Az Alaptörvény az I. cikk (1), (3) bekezdéssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem tartalmazzak az Alaptörvényben biztosított jogot, így alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezéssel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye [3224/2020. (VI. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 231/2017. (X. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]; 3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [14] Az indítványozó hivatkozik az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének a megsértésére is. Az Alkotmánybíróság utal korábbi döntéseire, amelyek szerint nincs hatásköre az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára [3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [15] Az indítvány az Alaptörvény II. cikk, IV. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdés tekintetében nem tartalmaz alkotmányjogi szempontból értékelhető indokolást. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadálya [pl. 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [16] Az indítvány csak a XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdés tekintetében tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogásokat az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdéssel összefüggésben vizsgálta.
- [17] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának alapul szolgáló büntető ügyben terhelt volt, így az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a panasz benyújtására jogosultnak és érintettnek tekinthető, a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [18] 3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [19] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság döntése ellen az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott, de a nyomozó hatóság eljárását is kifogásoló alkotmányjogi panasz vizsgálata nem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján végezhető el összességében a büntetőeljárás egésze vonatkozásában. Így lehet biztosítani, hogy a büntetőeljárás egésze, mint olyan megfeleljen a tisztességes követelményének [3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [44]].
- [20] Az indítványozó a bűnösségét kimondó másodfokú és harmadfokú határozatokat támadó indokolásában törvényességi kifogásokat vet fel. Ennek következtében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványa vonatkozásában azt állítja, hogy a bűnösségét megállapító határozatokat a bíróságok *contra legem* jogértelmezéssel hozták. Eszerint a tényállást nem megalapozottan állapították meg, valamint tévesen ítélték meg, hogy az indítványozó bűncselekményt követett el. Álláspontja szerint a harmadfokú bíróság nem mérlegelheti felül a másodfokú bíróság által megállapított tényállást és ezért nem is

térhet el attól. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben rögzített védelemhez való jog sérelmének tartja, hogy az általa indítványozott tanút a büntetőeljárás során nem hallgatták meg.

- [21] A támadott harmadfokú ítéletben a bíróság rögzítette, hogy a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 619. § (3) bekezdése alapján, „ha a másodfokú bíróság ítélete a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntés értelmében megalapozatlan és a helyes tényállás az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást hivatalból kiegészíti, illetve helyesbíti. A fentiekre figyelemmel a harmadfokú bíróság az imént rögzítettek szerint járt el, tekintettel arra, hogy a Be. 619. § (2) bekezdése értelmében a harmadfokú eljárásban nincs helye bizonyításnak” (támadott ítélet, Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy ezen bírói mérlegelés az indítványozóra nézve kedvezőbb eredménnyel járt, mert a harmadfokú bíróság a folytatolagos elkövetést az indítványozó cselekményének minősítéséből mellőzte.
- [22] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak a tisztességes eljárásra (*contra legem* az eljárási szabályok értelmezése, téves tényállás és minősítés) és ezzel összefüggésben a védelemhez való jog sérelmére (a védelem által indítványozott tanú meghallgatásának mellőzése) vonatkozó észrevételei valójában a számára kedvezőtlen bírósági döntés törvényességi kritikáját tartalmazzák.
- [23] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban többször hangsúlyozta azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az Alkotmánybíróság utal arra is, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]].
- [24] Az indítványozó kifogásolta továbbá, hogy a vele szemben folytatott büntetőeljárás 11 évig tartott, amely álláspontja szerint az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog megsértésére vezetett.
- [25] Az Alkotmánybíróság a 2/2017. (II. 10.) AB határozatban foglalkozott részletesen az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog alkotmányos tartalmával. Ebben a határozatában az Alkotmánybíróság utalt arra, hogy ez a jog a tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványa. Ennek következtében a büntetőeljárás időtartama – a büntetőeljárásra vonatkozó törvény betartása esetén is – sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, ha abban az eljáró bíróságoknak felróható indokolatlan téltenségi időszakok tapasztalhatók és a büntetőper kirívó hosszát az ügy bonyolultsága sem indokolja. Az Alkotmánybíróság határozatban rögzített alkotmányos követelmény alapján a büntetés kiszabása során a sérelem orvosolható oly módon, hogy a bíróság a terhelttel szemben alkalmazott büntetőjogi jogkövetkezményt az eljárás elhúzódása miatt enyhíti, valamint határozatának indokolása rögzíti az eljárás elhúzódásának a tényét, továbbá azzal összefüggésben a büntetés enyhítését és az enyhítés mértékét [legutóbb pl. 3320/2018. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [38], eredetileg: 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [82]].
- [26] Jelen ügyben a másod- és a harmadfokon eljáró bíróságok nyomatékos enyhítő körülményként értékelték – a terhelt előélete és egészségi állapota mellett – az „igen tetemes időmúlást” és azt, hogy a „másodfokú ítélet kihirdetését követően is csaknem egy év ismét eltelt”. Ennek következtében a bíróságok a szabadságvesztés legenyhébb mértékét is túlzottnak tartották és helyette pénzbüntetést szabtak ki (másodfokú ítélet, Indokolás [79]–[81], harmadfokú ítélet, Indokolás [64]).
- [27] Mindezen körülmények figyelembe vételével az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panaszban szereplő kifogások a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet nem vetnek fel, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem alapoznak meg.

- [28] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/5038/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.25.004/2020/2. számú végzése, e végzéssel összefüggésben a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 18. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Fővárosi Ítéltábla 1.Pkf.25.004/2020/2. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 53.Pkf.640.528/2018/4. számú végzése, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.53.176/2017/16. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] Az indítványozó – az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján – a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kmtv.) 18. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályhely sérti az Alaptörvény II. cikkét, III. cikkét, XV. cikkének (4) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését és XXVIII. cikkének (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az indítványozó felperes 2017. július 21. napján keresetet terjesztett elő közgyűlési határozat érvénytelenségének megállapítása iránt. Keresetlevelén eljárási illetéket nem rótt le, személyes költségmentesség engedélyezését kérte. E kérelmet az elsőfokú bíróság elutasította. Később az indítványozó beadványában ismételt személyes költségmentesség engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, melyet a Kmtv. 5. § (1) bekezdés e) pontjára alapított. Az elsőfokú bíróság végzésével határidő tűzésével, a személyes költségmentesség engedélyezése iránti kérelem elutasításának terhe mellett felhívta az indítványozót, hogy csatoljon 60 napnál nem régebbi vagyonnyilatkozat nyomtatványt, továbbá csatolja utolsó 3 havi bankszámla kivonatát. Az indítványozó a végzést átvette, azonban az abban foglalt felhívásnak nem tett eleget, fenntartotta, hogy személyes költségmentesség engedélyezése iránti kérelmének elbírálására a Kmtv. rendelkezéseit kell alkalmazni. A bíróság álláspontja szerint a Kmtv. rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben, nem pedig a 2018. január 1-jén és az azt követően előterjesztett költségmentességi kérelmekre kell alkalmazni. Tekintettel arra, hogy az indítványozó jövedelmi és vagyoni viszonyait a jogszabályban meghatározott módon nem igazolta, továbbá maga hivatkozott arra, hogy vagyoni-, jövedelmi helyzetében első kérelmének benyújtása óta érdemi változás nem történt, a bíróság a személyes költségmentesség engedélyezésének jogszabályi feltételeit továbbra sem látta fennforogni, ezért kérelmét a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 5. § (1) bekezdése, 7. § (2) bekezdése alapján elbírálva elutasította. Az elsőfokú bíróság felhívta az indítványozót, hogy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának terhe mellett a végzés jogerőre emelkedésétől számított 8 nap alatt rójon le 21 000 Ft kereseti illetéket.
- [4] A végzés ellen határidőben az indítványozó fellebbezést terjesztett elő, mely azonban hiányos volt, ezért őt a másodfokú bíróság végzésével fellebbezése hiányainak pótlására hívta fel. A végzést az indítványozó átvette, azonban az abban foglaltaknak nem tett eleget. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a fellebbezést hivatalból elutasította.
- [5] A másodfokú bíróság végzése ellen az indítványozó fellebbezett. Jogorvoslati kérelme a végzés hatályon kívül helyezésére és arra irányult, hogy a másodfokú bíróság engedélyezze számára a költségmentességet. Az indítványozó előadta, hogy a hiánypótlás elmulasztásáról a másodfokú végzés átvételekor értesült. Arra hivatkozott,

hogy a bíróság nem tájékoztatta, milyen jogszabályi rendelkezése alapján kell a fellebbezést teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalni, a korábbiakban benyújtott fellebbezéseivel kapcsolatban ilyen feltételt a bíróság nem támasztott. Az ítéletábra szerint a fellebbezés alaptalan volt, a másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor a beadvány hitelességét hivatalból vizsgálta, és annak egyszerű magánokirati jellegére tekintettel a fellebbezést hiánypótlásra adta vissza, a hiánypótlásra szabott teljesítési határidő pedig eredménytelenül telt el. A fellebbezési kérelemről a másodfokú bíróság helytállóan, a jogszabályoknak megfelelő tartalommal döntött, az ítéletábra a másodfokú bíróság végzését helybenhagyta.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [7] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [8] Az indítványozó panaszában az Alaptörvény II. cikkének, III. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban indokolást nem adott elő, az alapjogi sérelmet pusztán állította. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelme tekintetében az indítványozó előadta, hogy az, hogy az ítéletábra végzésével szemben nincs helye fellebbezésnek, elvágja őt a jogorvoslat lehetőségétől.
- [9] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszának az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti elemében előadta, hogy álláspontja szerint a Kmtv. 18. §-a sérti az Alaptörvény II. cikkét, III. cikkét, XV. cikkének (4) bekezdését, XXIV. cikkének (1) bekezdését és XXVIII. cikkének (1) bekezdését, mivel bíróságok eljárása méltánytalan volt.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] 2.1. Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz az elfogadott igazolási kérelemre tekintettel határidőben érkezett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [II. cikk, III. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései], a támadott bírói döntéseket, a Fővárosi Ítéletábra 1.Pkf.25.004/2020/2. számú végzését, a Fővárosi Törvényszék 53.Pkf.640.528/2018/4. számú végzését, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 14.P.53.176/2017/16. számú végzését, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [12] Az Abtv. 52. §-a szerinti határozott kérelem követelményének részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]]. Az indítvány az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésében az indítvány nem tartalmaz releváns, alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói végzések miért lennének ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. A kifejtettek alapján e vonatkozásokban az egyéb törvényi feltételek teljesülése ellenére sem kerülhetne sor érdemi alkotmányossági vizsgálatra.
- [13] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panaszában pusztán állította az Alaptörvény II. cikkének, III. cikkének, XV. cikk (4) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a Kmtv. 18. §-ának tekintetében, ahhoz azonban indokolást nem fűzött. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontján alapuló feltételnek, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye.
- [14] 3. Fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1484/2020.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.20.462/2021/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Kúria Pfv.I.20.462/2021/3. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 67.Pkf.635.476/2020/6. számú végzése, valamint dr. B. B. közjegyző 11071/Ü/70532/2020/4. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó álláspontja szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával, B) cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 25. cikk (1) és (3) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [2] 1.1. Az indítványozó mint végrehajtást kérő ügyében eljáró közjegyző végzésében a korábban elrendelt végrehajtási eljárást hivatalból megszüntette, mivel az adós rendkívüli ellentmondást terjesztett elő. A közjegyző felhívására az önálló bírósági végrehajtó igazolta, hogy az adós a végrehajtható okiratot átvette és a végrehajtói iroda részére megfizette az indítványozó által előlegezett költségeket. A fentiek alapján a fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény (a továbbiakban: Fmhtv.) 32. § (2) bekezdése alapján a végrehajtási eljárást hivatalból megszüntette, valamint intézkedett a rendkívüli ellentmondás rögzítéséről és a fizetési meghagyásos ügy perré alakításáról.
- [3] A közjegyző végzése ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést, melyben a közjegyző végzésének megváltoztatásával a végrehajtás megszüntetésének mellőzését kérte. Álláspontja szerint az Fmhtv. 32. § (2) bekezdése alapján a közjegyzőnek az adós ellentmondását vissza kellett volna utasítania, mert az adós nem tett eleget az ott írt feltételeknek. A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezését nem tartotta alaposnak, így a közjegyző végzését helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó a másodfokú bíróság döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Kúria elé. A Kúria a felülvizsgálati kérelmet visszautasította, mivel a másodfokú bíróság végzése ellen felülvizsgálatnak nem volt helye.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [6] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy álláspontja szerint a végzések ellentétesek az Alaptörvény Nemzeti Hitvallásával, B) cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 25. cikk (1) és (3) bekezdéseivel, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú végzés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. A bíróság köteles alkalmazni az eljárás során az alkalmazandó jogszabályokat, az indokolásában ki kell térnie arra, hogy a nyilvánvalóan alkalmazandó jogszabályokat az adott eljárásban miért nem alkalmazta; ez az indokolás azonban elmaradt. A jelen ügy bírósági végrehajtási ügy, aminek elintézéséhez a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvényt (a továbbiakban: Vht.) nyilvánvalóan alkalmazni kellett volna, amit a másodfokú bíróság az indítványozó hivatkozása ellenére sem tett meg, és ezt nem is indokolta.
- [8] Mivel a Kúria nem vizsgálta érdemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmét, ezzel megsértette az indítványozó bírósághoz forduláshoz való jogát.
- [9] Az adós nem teljesítette az Fmhtv. 32. § (2) bekezdésének egyértelmű feltételeit, a támadott másodfokú végzés mégis hatályban hagyta az elsőfokú végzést. Ezzel a másodfokú bíróság megsértette az indítványozó hatékony bírói jogvédelemhez való jogát.

- [10] Mind az eljáró közjegyző, mind a másodfokú bíróság az indítványozó szerint megsértette a jogorvoslathoz való jogát, mert nem várták meg, hogy a végrehajtó igazolása jogerőssé váljon, azaz már ne lehessen végrehajtási kifogással támadni.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti az, hogy a másodfokú bíróság egy teljesen egyértelmű jogszabályi rendelkezéstől oldotta el magát, az indítványozó kifejezett hivatkozása ellenére, indokolás nélkül.
- [12] Az eljáró közjegyző, illetve a másodfokú bíróság egyes megállapításai ellenkeznek a józan ésszel, ez a jogértelmezés alaptörvényellenes, és sérti a jogértelmezésnek az Alaptörvényben 28. cikkében lefektetett alkotmányos értelmezési tartományát.
- [13] Az indítványozó szerint a másodfokú végzés szembeszegül a hivatkozott jogszabályok egyértelmű rendelkezéseivel, egyáltalán nem tért ki az Fmhtv. 51. §-ával és Vht. 9. §-ával kapcsolatos indítványozói álláspontra, így nyilvánvalóan igazságtalan, ezáltal ellentétes az Alaptörvény nemzeti Hitvallásával, a 25. cikk (1) bekezdésével és a 26. cikk (1) bekezdésével is.
- [14] Az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az indítványozó indokolást nem adott elő, arra pusztán úgy hivatkozott, mint amelyre a bíróságoknak figyelemmel kellett volna lenniük.
- [15] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Nemzeti Hitvallás, B) cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, 25. cikk (1) és (3) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés és 28. cikk], a támadott bírói döntéseket, Kúria Pfv.I.20.462/2021/3. számú végzését, a Fővárosi Törvényszék 67.Pkf.635.476/2020/6. számú végzését, valamint dr. B. B. közjegyző 11071/Ü/70532/2020/4. számú végzését, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntések megsemmisítésére. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [17] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget.
- [18] Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása és 25. cikke nem tartalmaz ugyanis az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége (lásd például: 3337/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [22]; 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]).
- [19] Az Alkotmánybíróság joggyakorlata értelmében az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése egyes elemeiben – a bírók státusával összefüggésben – értelmezhető Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre a bíró alkotmányjogi panaszban hivatkozhat {vö. 3303/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [36]}. Azonban a jelen ügyben ez nem áll fenn, nem egy bíró állítja az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése sérelmét, az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára ebben a vonatkozásban nincs lehetőség.
- [20] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkének sérelmére is. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segédszabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [21] Abban is következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata, hogy a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3371/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az indítványozó ugyanakkor az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét nem a visszaható hatály tilalmával, illetőleg a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben állította. Az alkotmányjogi panasz ezért a fenti elemeiben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeket.
- [22] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt a következetes gyakorlatát, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja,

- valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírlatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [24] Az indítványozó panaszában és annak kiegészítésében felvetett kérdések nem alkotmányossági, hanem törvényességi jellegűek. Az indítványozó a bírósági döntéssel szembeni kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Valójában az indítványozó nem ért egyet azzal, hogy a bíróság mely jogszabályhelyeket alkalmazta.
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is többször vizsgálta a jogorvoslati jog és a felülvizsgálat összefüggését, és megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, mely szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes (még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető) jogorvoslatokra vonatkozik, ezért a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – a jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe {például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]; 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9]; 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24]}. A rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) senkinek, így az indítványozónak sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. A jogorvoslathoz való alapjog az Alkotmánybíróság irányadó fent hivatkozott gyakorlata értelmében nem terjed ki a felülvizsgálati kérelem mint rendkívüli jogorvoslat előterjesztésére, illetve annak eredményességére. A jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatban egyebekben az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme körében előadottakat ismétli, a bírósági döntéssel szembeni hasonló kifogásait fogalmazza meg, illetve a bíróság eljárását vonja kritika alá, és a támadott végzéseket magukat, azok hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek. Előbbiekre tekintettel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben sincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz e vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek.
- [27] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4847/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3341/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.539/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.166/2020/17. számú ítélete, valamint a Kúria Pfv.II.20.539/2021/2. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése megsértését kifogásolták.
- [2] Az indítványozók alkotmányjogi panaszának alapjául szolgáló birtokháborítás megszüntetése iránti perben az indítványozók keresetükben kérték, hogy a bíróság kötelezze a velük szomszédos ingatlanon cukrászdát üzemeltető alperest az általa előidézett, szükségtelen zavarás megszüntetésére.
- [3] Az ügy előzménye, hogy az indítványozók tulajdonában, illetve haszonélvezetükben álló ingatlan közelében 2013-ban egy cukrászdát létesítettek, amelynek teraszát úgy alakították ki, hogy arról szabad rálátás nyílt az indítványozók ingatlanára. Az indítványozók polgári pert indítottak, keresetükben azt kérték, hogy a bíróság kötelezze az alperest a szükségtelen zavarás megszüntetésére. A bíróság első fokon meghozott közbenső ítéletében a kereseti kérelmet a jogalap tekintetében alaposnak találta, és megállapította, hogy a vendéglátóipari egységként is üzemelő épület teraszának kialakítási módjával az indítványozókat szükségtelenül zavarja. A másodfokú bíróság a közbenső ítéletet helybenhagyta, így az jogerőssé vált, az eljárás a továbbiakban arra irányult, hogy a zavarás konkrét elhárításának, a rálátás megakadályozásának módját meghatározza. Az eljárást lezáró ítéletében az elsőfokú bíróság a terasz nyitvatartását időben korlátozta, ezt meghaladóan az indítványozók keresetét elutasította.
- [4] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.166/2020/17. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és az indítványozók keresetét teljes mértékben elutasította.
- [5] A Kúria Pfv.II.20.539/2021/2. számú végzésével az indítványozók felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasította. A Kúria végzésének indokolását arra alapította, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg egyértelműen és határozottan, hogy a jogerős ítélet mely jogszabályhelyet sérti, ekként a felülvizsgálati kérelem nem felel meg a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 272. § (2) bekezdésében foglaltaknak.
- [6] 2. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy az alperes cukrászda terasza oly módon került kialakításra, hogy az indítványozók ingatlana beláthatóvá vált. Az indítványozók álláspontja szerint a másodfokú bíróság közbenső ítélete jogerősen elbírálta azon kérdést, hogy az alperes teraszának kialakítása az indítványozókat szükségtelenül zavarja. Az indítványozók szerint a másodfokú bíróság valótlanul állapította meg, hogy a növényzet 2016 és 2020 között oly mértékben megnövekedett, hogy az alperes teraszáról nézve már takarást biztosít, illetve időközben sem épült több olyan ház, amely a belátást megszüntette volna.
- [7] Az indítványozók szerint a másodfokú bíróság ezen eljárása megsértette a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogukat, a tisztességes tárgyaláshoz, illetve az észszerű időn belül történő jogvita elbírálásához való jogukat, valamint jogellenesen elvonták az indítványozók tulajdonát. Az indítványozók szerint a jogerős ítélet a közbenső ítélet által keletkeztetett *res iudicata* megsértése okán sérti az Emberi Jook Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJE) 6. cikk 1. bekezdésében foglaltakat.

- [8] Az indítványozók a Kúria végzését azért kifogásolták, mert álláspontjuk szerint az a fenitek miatt sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogukat és az észszerű időn belül történő elbíráláshoz fűződő jogukat. Az indítványozók szerint a Kúria eljárása azért is sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mert figyelmen kívül hagyta a közbenső ítélet által keletkeztetett *res iudicatát*.
- [9] Az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és az EJEK Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. cikkének megsértését azzal indokolták, hogy a szükségtelen zavarást megállapító közbenső ítéletet a másodfokú bíróság annulálta, a Kúria pedig ezen másodfokú döntést helybenhagyta, így az indítványozók ingatlanában értékszőkenés következett be.
- [10] A Kúria végzése kapcsán az indítványozók előadták, hogy álláspontjuk szerint a felülvizsgálati kérelmükben jól meghatározhatóan megfogalmazták a jogsértéseket.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [13] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a kúriai végzésen kívül a jogerős ítéletet is kifogásolták.
- [14] Az Alkotmánybíróság régi Pp. alapján hozott bírósági határozatokra vonatkozó gyakorlata szerint „[a] jogerős döntés tehát akkor támadható a Kúria nem érdemi döntésén keresztül, ha az indítványozó korábban, a megfelelő határidőben már nyújtott be alkotmányjogi panaszt a jogerős döntéssel szemben, ám a párhuzamosan benyújtott felülvizsgálati kérelem okán az visszautasítására került. A jelen ügyben az indítványozó korábban, a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan nem nyújtott be alkotmányjogi panaszt, így az Ügyrend 32. § (4) bekezdése jelen ügyben nem alkalmazható” [3218/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [18]].
- [15] Mindezekre tekintettel az indítványozók alkotmányjogi panasa a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.166/2020/17. számú jogerős ítélete vonatkozásában elkésztettnek minősül, ekként a másodfokú ítélet vonatkozásában előterjesztett kifogásaik nem voltak vizsgálhatók.
- [16] A testület megállapította, hogy az indítványozók érintettnek tekinthetők és a rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítették.
- [17] Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozók megjelölték továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként az Alaptörvény a XIII. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [18] Az indítványozók több kifogásuk kapcsán hivatkoztak az EJEK megsértésére is, idézve az EJEK gyakorlatát. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikk f) pontja, valamint az Abtv. 32. §-a alapján csak a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálatára terjed ki a hatásköre, és arra is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör indítványára; bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára azonban nincs hatásköre. Következésképpen ezen indítványelem az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában támasztott követelménynek nem felel meg.
- [19] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [20] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az e) pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [21] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.

- [23] Az Alkotmánybíróság elöljáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [24] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látták, hogy a másodfokú bíróság a közbenső ítélettel ellentétesen döntött, illetve állításuk szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmük hivatalból történő elutasításával lényegében helybehagyta az általuk kifogásolt másodfokú ítéletet.
- [25] Az Alkotmánybíróság elöljáróban kiemeli, hogy a Kúria a régi Pp. 272. § (2) bekezdése alapján hozott végzése azt eredményezte, hogy az indítványozók felülvizsgálati kérelmét a Kúria nem vizsgálta érdemben, mivel az a perjogi szabályokkal ellentétesen kerül előterjesztésre. Az indítványozók nem vitatták, hogy a másodfokú ítélettel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben nem jelölték meg pontosan a megsértett jogszabályhelyet, illetve jogszabálysértést, e tekintetben arra hivatkoztak, hogy a jogsértéseket azonban megfogalmazták.
- [26] A Kúria gyakorlata szerint azonban „a félnek pontosan meg kell jelölnie, hogy a jogerős határozat mely jogszabályhelyet sérti, illetve a jogszabálysértést részletesen körül kell írnia, meg kell indokolnia, mindezen feltételek bármelyikének hiánya a felülvizsgálati kérelem hivatalból elutasítását eredményezi, a felülvizsgálati kérelem tartalmi kellékeinek a hiánya miatt a fél hiánypótlásra való felhívásának nincs helye” (kúriai végzés [9]).
- [27] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványozók által „megfogalmazott általános kritika nem teszi érdemben felülvizsgálhatóvá a panaszt pusztán azáltal, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozik” {3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3172/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [9]}. Következésképpen az Alkotmánybíróság nem látott okot arra, hogy a Kúria szerint a perjogi szabályokkal ellentétesen előterjesztett felülvizsgálati kérelem tekintetében eltérő következtetésre jusson.
- [30] A kúriai végzés vonatkozásában az indítványozóknak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogásuk kapcsán az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „nem vonható az alkotmányos tulajdonvédelem alá minden olyan ügy, melyben az indítványozó állítása szerint jogsértő bírósági határozatok eredményeként pervesztes lett, és ezért vagyronvesztést szenvedett el (vagyoni követeléséhez nem jutott hozzá). Az alkotmányjogi panasz a tulajdonjog sérelmén keresztül nem lehet eszköze vagyoni jogi perekben a bíróságok által elkövetett, egyéb alkotmányossági kérdést fel nem vető, egyszerű törvénysértések orvoslásának” {3120/2017. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [40]; 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [31] Az indítványozók a támadott kúriai végzés alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolták, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tulajdonhoz való joggal, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [32] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1) és (2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-a, 30. § (1) és (3) és (4) bekezdéseire, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), d), h) pontjaira, valamint 32. §-ára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/4849/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3342/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 394/B. §-a és a 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazási tilalom kimondására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.369/2019/2. számú végzése és a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 43.K.27.301/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Lukács Szilvia ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó elsődleges kérelme arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 43.K.27.301/2018/13. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét és semmisítse azt meg – a Nemzeti Adó és Vámhivatalnak (a továbbiakban: NAV) a bíróság által felülvizsgált határozataira is kiterjedő hatállyal –, mivel a támadott döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalta tisztességes bírósági eljáráshoz és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot, a felhívott közigazgatási határozatok pedig a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése].
- [3] Másodlagosan – amennyiben elsődleges kérelmének az Alkotmánybíróság nem adna helyt – kérte a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 394/B. § (2) bekezdése és a 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítását az Abtv. 41. § (3) bekezdésének megfelelően, mivel a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalta tisztességes bírósági eljáráshoz és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot.
- [4] Harmadlagosan – amennyiben az Alkotmánybíróság a másodlagos kérelmének helyt ad – az indítványozó kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.369/2019/2. számú – a Kfv.V.35.369/2019/4. számú végzéssel kijavított – végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel a Kúria alaptörvény-ellenes szabály alkalmazásával hozta meg döntését.
- [5] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [6] 1.1. Az indítványozó mint egyéni vállalkozó gabonakereskedelemmel foglalkozik. A NAV Pest Megyei Adóigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) az indítványozónál 2009-2010. évekre általános forgalmi adó adónemben utólagos adóellenőrzést végzett. Ennek során megállapította, hogy az indítványozó által befogadott számlák egy része mögött valós gazdasági teljesítmény nem volt, ti. az indítványozónak értékesített gabonát az érintett társaságok korábban nem szerezhették be, így azt nem is értékesíthették tovább az indítványozónak, azaz az indítványozó áfalevonási jogát jogszerűtlenül gyakorolta. Erre tekintettel az elsőfokú adóhatóság 3168390132. számú határozatával az indítványozót 233 068 000 Ft, adóhiánynak minősülő adókülönbözet, 173 755 000 Ft, összegű adóbírság és 81 462 000 Ft, késedelmi pótlék megfizetésére kötelezte.
- [7] 1.2. A NAV Fellebbviteli Igazgatósága mint másodfokon eljáró hatóság (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) a 2889275704. számú határozatával az elsőfokú határozatot arra hivatkozva hagyta helyben, hogy nem nyert igazolást, hogy a számlákon szereplő gazdasági események a számlákon feltüntetett felek között tényszerűen

végbementek, az indítványozó erre nézvést semmilyen lényeges konkrét bizonyítékot, információt nem bocsátott az adóhatóság rendelkezésére.

- [8] 1.3. Az indítványozó a másodfokú határozat ellen keresetlevelet terjesztett elő, kérve a bíróságtól az adóhatóság határozatának felülvizsgálatát és hatályon kívül helyezését, mivel vitatta azt a jogalap és összegaszerűség tekintetében.
- [9] Az indítványozó a perben annak megállapítását kérte, hogy az adóhatóság nem tisztázta kellően a tényállást, ezért helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy a kérdéses számlák mögött nem volt valós gazdasági tevékenység, illetőleg nem indokolta, hogy miből vonta le ezt a következtetést. Kifogásolta továbbá az indítványozó, hogy az adóhatóság olyan számlák tekintetében vonta kétségbe a valós teljesítést, amelyek vonatkozásában a nála korábban – azonos évek tekintetében – szja adónemben folytatott vizsgálat során ugyanezen számlákat valósnak fogadta el. Azt is sérelmezte az indítványozó, hogy a beszerzési lánc vonatkozásában rajta objektív felelősség alapján kérték számon a beszerzési láncban előtte állók esetleges jogszerűtlen magatartását, ami kétszeres adóztatást jelent sértve a közteherviselés arányosságának elvét. Az indítványozó továbbá állította, hogy az adóhatóság *contra legem* jutott arra a következtetésre, hogy a vitatott számlák nem hitelesek, másrészt korábbi ellenőrzések adatait használta fel a vizsgálat során, úgy, hogy ezen adatokat nem bocsátotta a rendelkezésére.
- [10] 1.4. A Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 43.K.301/2018/13. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság megállapította, hogy az adóhatóság helytállóan, a tényállás tisztázási kötelezettségének eleget téve vizsgálta a számlák formai és tartalmi megfelelőségét. A bíróság rámutatott arra is, hogy az indítványozó sem a hatósági eljárás, sem a per során nem tett eleget a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményének, ti. nem csatolt olyan iratokat, amelyek bizonyították volna a számlák szerinti gazdasági tevékenység megtörténtét, és a nyilatkozattételi felhívásoknak sem tett eleget. Ugyanakkor azt is hangsúlyozta a bíróság, hogy az adóhatóság a felperesi értékesítéseket elfogadta, ez azonban nem igazolja, hogy a gabonát a vizsgált számlákon szereplő eladóktól szerezte be, azaz a perbeli vita tárgya nem az indítványozó és vevői közötti gazdasági események története, hanem az indítványozó beszerzései, az általa áfa levonásba helyezhető adó vonatkozásában megtett adóhatósági megállapítás volt. A bíróság rámutatott arra is, hogy a tárgyi perben nem tekinthetőek irányadónak az adóhatóságnak az szja adónemben végzett ellenőrzés keretében tett megállapításai, így az sem, hogy az adóhatóság egyes számlákat ott elszámolhatónak minősített, míg az áfa adónemben végzett ellenőrzés során nem, mivel a bíróságot az adóhatóság esetlegesen eltérő, téves gyakorlata nem köti. Mindezekre tekintettel a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az adóhatóság jogszerűen tagadta meg az áfalevonási jog gyakorlását.
- [11] 1.5. Az indítványozó a jogerős bírósági ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria Kfv.V.35.369/2019/2. számú végzésével hivatalból elutasított. A Kúria döntését a régi Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontjára alapozta, amely az elektronikus kapcsolattartás alkalmazásával folyó perben kizárja a felülvizsgálati kérelem papír alapon történő előterjesztését.
- [12] 2. Az indítványozó elsődleges kérelmében a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 43.K.27.301/2018/13. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az általa felülvizsgált adóhatósági határozatokra is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó az alaptörvény-ellenességet a fellebbezésében foglalt indokokra alapozta, azaz azért állította a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz, valamint a jogorvoslathoz való joga sérelmét [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], mivel álláspontja szerint sem az adóhatóság, sem a bíróság nem tett eleget a tényállás-megállapítási kötelezettségének. E körben azt sérelmezte az indítványozó, hogy mind a hatóság, mind a bíróság figyelmen kívül hagyta a bizonyítási indítványait (tanúmeghallgatás, okiratok, indítványozó nyilatkozatása), illetve nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek. Továbbá, a bíróság eljárását illetően az indítványozó azt állította, hogy a bíróság számos eljárási szabály megsértésével hozta meg döntését. Az indítványozó szerint a fentiek sértik a jogbiztonságot [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése], amelynek része a törvényhez kötöttség, a formalizált eljárási rend betartása is.
- [13] Másodlagos kérelmében az indítványozó azt állította, hogy a régi Pp. 394/B. § (2) bekezdése és 394/I. § (1) bekezdés a) pontja sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogot [Alaptörvény XXVIII. cikk

(1) és (7) bekezdés]. A régi Pp. támadott rendelkezései alapján abban az esetben, ha a fél az elektronikus kapcsolattartást választotta, akkor az eljárás során a félnek vagy jogi képviselőjének a bírósággal a kapcsolatot elektronikus úton kell tartania és a bíróság is valamennyi bírósági iratot elektronikusan kézbesít a részére. Amennyiben a fél az elektronikus kapcsolattartást választotta, ám ennek ellenére beadványát nem elektronikus úton terjeszti a bíróság elé, abban az esetben a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja. Az indítványozó szerint a régi Pp. hivatkozott rendelkezései szükségtelenül és aránytalanul korlátozzák a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés], mert elzárják attól, hogy a jogait sértő döntéssel szemben jogorvoslattal éljen és az ügyét független és pártatlan bíróság bírálja el tisztességes eljárás keretében.

- [14] Harmadrészt, amennyiben az Alkotmánybíróság a másodlagos kérelemnek helyt ad – az indítványozó a Kúria Kfv.V.35.369/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését is kérte. Az indítványozó panaszának ezen elemét pusztán azzal indokolta, hogy amennyiben bebizonyosodik, hogy a Kúria által alkalmazott régi Pp. szabályok [394/B. § (2) bekezdése és 394/I. § (1) bekezdés a) pontja] alaptörvény-ellenesek, úgy a végzése is alaptörvény-ellenes, ezért az Abtv. 28. § alapján kérte annak megsemmisítését.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet előterjeszteni.
- [17] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy jelen ügyben a Kúria Kfv.35.369/2019/2. számú végzésében a felülvizsgálati indítványt mint törvényben kizártat elutasította. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúriának az a döntése, amelyben megállapítja, hogy felülvizsgálati eljárásra nincs lehetőség, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható, ezért a Kfv.35.369/2019/2. számú végzése ellen helye volt alkotmányjogi panasz előterjesztésének. Figyelemmel ugyanakkor arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, mint törvényben kizártat elutasította, a Kúria végzése nem minősül egyúttal az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében véve az ügy érdemében hozott döntésnek. A jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából ilyen, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 43.K.27.301/2018/13. számú ítélete tekinthető. Az eljárásban hozott határozatok fentiek szerinti minősítésének az Alkotmánybíróság eljárási jogosítványainak a megítélése szempontjából van jelentősége. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben kiemeli, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének a kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati indítvány benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él.
- [18] Ha azonban az indítványozó a felülvizsgálat lehetőségét kimeríti, a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott döntés tartalma az Alkotmánybíróság eljárására is kihat. Ha ugyanis a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, azt a Kúria érdemben vizsgálja, az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést a jogerős döntésre is kiterjedően vizsgálhatja. Abban az esetben azonban, ha a Kúria azt állapítja meg, hogy a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nincs lehetőség, az Alkotmánybíróság a Kúriának ezen nem érdemi döntésén keresztül az ügy érdemében hozott jogerős döntést csak két esetben vizsgálhatja. Akkor (1) ha az indítványozó a jogerős döntést a felülvizsgálati indítvánnyal egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadta, vagy (2) ha a Kúria végzését mérlegelési jogkörben hozta meg, amely mérlegelés eredményére az indítványozónak bizonyosan nincs ráhatása [Ügyrend 32. § (4) bekezdés, az Abtv. 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás I/5. pont].
- [19] A Kúria végzésében a felülvizsgálati kérelmet nem mérlegelési jogkörében eljárva, hanem azért utasította vissza, mert a felülvizsgálatra nincs törvényi lehetőség. Ezért az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából külön kellett vizsgálnia az elsőfokú bíróság ítéletével összefüggésben az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidő megtartását.
- [20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria

- Kfv.35.369/2019/2. számú végzését 2019. július 11-én vette kézhez, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. szeptember 9-én, azaz az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló határidőn belül nyújtotta be.
- [21] A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz a Kúria végzésével szemben határidőben került előterjesztésre. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az elsőfokú bíróság ítéletével szemben elkésettnek minősül. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az indítványozónak az elsőfokú bíróság ítéletével kapcsolatos érveit jelen eljárásában nem vizsgálhatta.
- [22] 3.2. Az indítványozó másodlagosan a régi Pp. 394/B. § (2) bekezdése és a 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének a megállapítását kérte, mivel a támadott rendelkezések álláspontja szerint sértik az az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalta tisztességes bírósági eljáráshoz és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot.
- [23] Az indítványozó előadása szerint a régi Pp. támadott rendelkezései – az elektronikus út igénybevételének kötelezővé tételével – elzárták őt attól, hogy a jogait sértő döntéssel szemben jogorvoslattal éljen. Álláspontja szerint nincs más alapjog vagy olyan közérdek, amely indokolná a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joga korlátozását.
- [24] Az alkotmányjogi panasz e körben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában előírt feltételnek, azaz az indítványozó nem terjesztett elő olyan, alkotmányjogilag releváns indokolást, amelyből megállapítható lenne, hogy az általa megjelölt jogszabályok miért és mennyiben ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel. A fentiek alapján az indítvány régi Pp.-re vonatkozó része nem felel meg a határozottság követelményének, mert az indítványozó csak állította, de nem indokolta az alaptörvény-ellenességet.
- [25] 3.3. Harmadlagos kérelmét az indítványozó a másodlagos kérelmére alapozta, azaz azt kérte, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság a régi Pp. 394/B. §-a és 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességét megállapítja, úgy mondja ki a Kúria Kfv.35.369/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét is, mivel az így nyilvánvalóan alaptörvény-ellenes jogszabályon alapul.
- [26] Az indítványozó ezen kérelme sem felel meg az indítványokkal szemben támasztott határozottság törvényi követelményének [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], mivel az indítványozó nem terjesztett elő – önálló – indokolást az állított alaptörvény-ellenesség vonatkozásában. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a kérelmet határozottnak tekintve sem lenne helye érdemi elbírálásnak, tekintettel arra, hogy a másodlagos kérelem is visszautasításra került.
- [27] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 30. § (1) bekezdésére és az 52. § (1b) bekezdés e) pontjára hivatkozással – az az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1512/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3343/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.21.184/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Boldizsár Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Pfv.II.21.184/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítványban foglaltak az alábbiak szerint összegezhetők.
- [3] 2.1. Az alapügy felperese élettársi kapcsolatban élt az indítványozók (I–II. rendű alperesek) néhai édesapjával, aki 2017. október 24-én elhunyt. Végintézkedés hiányában törvényes örökösei – fejenként egyenlő arányban – az indítványozó testvérpár. A felperes keresetében a néhaival fennállott élettársi kapcsolat alatt szerzett élettársi közös vagyon megosztását kérte.
- [4] Az első fokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 2020. október 28-án kelt, 4.P.20.606/2020/13. számú közbenső és részítéletével megállapította, hogy a felperes és a néhai 1992 őszétől kezdődően az örökhagyó haláláig élettársi életközösségben éltek. Megállapította továbbá, hogy a felperes élettársi közös szerzés címén megszerzte az ítéletben részletesen felsorolt vagyontárgyak 1/2 tulajdoni hányadát. A vagyontárgyak körét utóbb a törvényszék kiegészítő ítéletével pontosította.
- [5] Az indítványozó alperesek fellebbezéssel, a felperes csatlakozó fellebbezéssel élt. Az indítványozók vitatták az elsőfokú döntésben megállapított egyenlő arányú tulajdonszerzést, és bizonyos ingóságok tekintetében azt állították, hogy azok nem a közös vagyon körébe, hanem az örökhagyó különvagyonába tartoznak. A felperes csatlakozó fellebbezésében azt állította, hogy az élettársi jogviszony kezdete 1990. november 1-je, de legkésőbb 1991. március 15. napja. A másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla 2021. június 2-án kelt, Pf.II.20.099/2021/7. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta, a részítéletét hatályon kívül helyezte és a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [6] A jogerős ítélet ellen az indítványozók felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a szerzésben való közreműködés arányát az örökhagyó javára 80–20%-os arányban megállapító új határozat meghozatalát, másodlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték.
- [7] A Kúria 2021. október 5-én kelt, Pfv.II.21.184/2021/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította. A Kúria megállapította, hogy az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező jogerős ítéleti rendelkezés végzés hatályú határozat, amely nem minősül az ügy érdemében hozott végzésnek, mert a felek közötti jogvitát érdemben nem zárja le, illetve nem tartozik azon nem érdemi végzések közé sem, amelyek ellen a felülvizsgálatot a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (3) bekezdése megengedi, ezért ellene a Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében nincs helye felülvizsgálatnak. A támadott végzés indokolása szerint a másodfokú bíróság az eljárást befejező jogerős határozatot kizárólag az elsőfokú közbenső ítélet, azaz az élettársi életközösség fennállásának időtartama tárgyában hozott; az elsőfokú bíróságnak – a felperes tulajdonszerzését és ennek keretében a szerzés arányát megállapító – részítéletét hatályon kívül helyezte, és e körben az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A Kúria megállapította, hogy a jogerős döntés indokolása ugyan a közreműködés arányára vonatkozóan is tett megállá-

pításokat, de a Pp. 271. § (1) bekezdés d) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak a jogerős ítélet indokolása ellen.

- [8] 2.2. Az indítványozók az Alaptörvény XIII. cikke, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, 25. cikk (3) bekezdése és 28. cikke sérelmét állítva terjesztettek elő alkotmányjogi panaszt a Kúria döntésével szemben.
- [9] Az indítványozók az indítványban és annak kiegészítésében előadták, hogy az első- és másodfokú bíróságok az élettársi szerzésarány meghatározásának kérdését azonos módon, a jogalap körébe tartozó kérdésnek minősítették és ezért a közbenső ítéletben eldöntötték azzal, hogy $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ arányú tulajdonszerzést határoztak meg. Álláspontjuk szerint a másodfokú közbenső ítélettel a szerzési arány ítélt dolognak minősül, ezért a jogerős ítéleti rész a felülvizsgálati eljáráson kívül már nem kifogásolható, tehát a perbíróságoknak a már eldöntött tulajdoni hányad alapján kell megosztani az élettársi közös vagyont.
- [10] Az indítványozók érvelése szerint a Kúriának érdemben kellett volna vizsgálni és hatályon kívül kellett volna helyezni a jogerős döntést. Úgy vélik, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a jogerős közbenső ítélet rendelkezett a szerzési arányról, ezért a felülvizsgálati kérelmet iratellenes indokolással, jogszabálysértő módon utasította el. Mivel a felülvizsgálati kérelmüket a Kúria érdemben nem bírálta el, a szerzési arány tekintetében megfosztotta őket az érdemi jogorvoslat utolsó lehetőségétől.
- [11] Álláspontjuk szerint a Kúria végzése miatt nem tudott ténylegesen és hatékonyan érvényesülni a jogorvoslathoz való joguk, a Kúria önkényes, az Alaptörvény 28. cikkével ellentétes indokolása pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével jár. Kifejtették, hogy mivel a vagyontárgyak tulajdonjoga a jogerős ítéletben foglalt szerzési aránynál nagyobb részben illetné őket, a Kúria döntése szükségképpen a tulajdonhoz való alapvető joguk sérelmét is előidézi.
- [12] 3. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [13] 3.1. Az indítványozók meghatalmazással eljáró jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint megállapított határidőn belül nyújtotta be.
- [14] Az indítványozók – mint az alapügy alperesei – jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő. Az indítványozók megjelölték az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, azokhoz indokolást fűztek.
- [15] 3.2. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] A rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye alkotmányjogi panasznak (lásd: 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [42]).
- [17] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatály megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés a bírósági eljárást befejező végzésnek tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e (lásd: Abv., Indokolás [43]).
- [18] Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában is rámutatott, hogy a polgári eljárásjog szabályaira figyelemmel a bírósági eljárást befejező döntésnek azok minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [19] A támadott végzésben a Kúria megállapította, hogy „[a]z elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező jogerős ítéleti rendelkezés [...] végzés hatályú határozat, amely azonban nem minősül az ügy érdemében hozott végzésnek, mert a felek közötti jogvitát érdemben nem zárja le, illetve nem tartozik azon nem érdemi végzések közé sem, amelyek ellen a felülvizsgálatot a Pp. 270. § (3) bekezdése megengedi, ezért ellene a Pp. 270. § (2) bekezdése értelmében nincs helye felülvizsgálatnak”.

- [20] A Kúria indokolása szerint eljárást befejező jogerős határozat (közbenső ítélet) kizárólag az élettársi életközösség fennállásának időtartama tárgyában született, míg – az indítványozók által kifogásolt – a felperes tulajdon-szerzését és a szerzés arányát megállapító – részítélet tekintetében az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalá-sára és újabb határozat hozatalára utasította a másodfokú bíróság. Azaz az indítványozók által vitatott kérdésben – a szerzési arányok tekintetében – az eljárás folyamatban van, a felek közötti jogvita érdemben nem zárult le. A Kúria támadott végzése tehát az állított jogsérelem tekintetében nem tekinthető olyan, az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, amellyel szemben az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal lehetne élni.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/86/2022.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3344/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. §-a és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.447/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Habó Gábor ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.447/2020/2. számú végzése, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság – megismételt eljárásban – a 4321491544 számú határozatával 2015. július hónapra általános forgalmi adónemben az indítványozó terhére 10 510 000 forint adóbírságot szabott ki. Az indítványozó fellebbezését követően alperes a 2019. január 25. napján kelt 2235459524. számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta.
- [6] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 101.K.700.388/2020/11. számú 2020. július 2-án kelt jogerős ítéletével az indítványozó mint felperes által az adóhatóság határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította.
- [7] Az elsőfokú bíróság az indokolásában rögzítette, hogy az adóhatóság megfelelően értékelte a rendelkezésére bocsájtott bizonyítékokat, és a gazdasági esemény valós tartalmát kellő mértékben feltárta. A tényállás tisztázása során nyilatkoztatta a felperes képviselőit, vizsgálta a felperes tudattartamát, a szállítás, a raktározás folyamatait, a pénzügyi teljesítés körülményeit, a számlakibocsájtó társaságok működését, és az azokhoz köthető személyeket. Részletesen ismertette továbbá azokat az okokat, amelyek miatt nem fogadta el hitelt érdemlőnek az indítványozó, mint felperes által csatolt dokumentumokat.
- [8] Megállapította, hogy az alperesi határozat megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és Kúria által kimunkált joggyakorlatnak, a Kúria 5/2016. (IX. 26.) KMK véleményében (a továbbiakban: KMK vélemény) foglaltaknak, és jogszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében a KMK vélemény 2. pontja szerinti eset áll fenn. Az adóhatóság helytállóan hivatkozott arra, hogy az indítványozó nem tett meg minden tőle elvárható intézkedést azért, hogy ne váljon adókijátszás részesévé, és kellő körültekintés mellett tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy adókijátszásban vesz részt. Az alperes a tényállást a szükséges mértékben feltárta, a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte, indokolási kötelezettségének eleget tett, a határozata nem jogszabálysértő.
- [9] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ad) alpontjait és a b) pontját jelölte meg.
- [10] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásba foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő. A b) pont vonatkozásában a Kúria Kfv.135.706/2019/9. (BH 2020.250) számú határozatára hivatkozott.

- [11] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.447/2020/2. számú végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség.
- [12] „A Kp. 118. § (1) szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha
- a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
 - aa) a joggyakorlat egységének és továbbfejlesztésének biztosítása
 - ab) a felvetett jogsértések különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
 - ac) Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának a szükségessége
 - ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés,
 - illetve
 - b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”
- [13] A Kúria mindenekelőtt rögzítette, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése értelmében, a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgáltni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.
- [14] A Kúria kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek tehát részletesen meg kell indokolnia, hogy az elsőfokú bíróság milyen alapvető eljárásjogi sérelmet okozott a számára, vagy hogyan valószínűsített meg az ügy érdemére kiható egyéb szabályszegést. A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti befogadásra irányuló kérelem esetében az indokolásnak el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól, ugyanis e körben a Kúriának nincs jogszabályi lehetősége arra, hogy a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásából befogadási indokot találjon. A felperes azonban kérelmében nem indokolta meg a befogadás alapjául szolgáló jogsértéseket, ezért a Kúria az indítványozónak a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára történő hivatkozását, valamint az ezzel összefüggésben a jogi indokolás körében tett előadásait nem vizsgálhatta, figyelemmel arra is, hogy e körben hiánypótlásnak nincs helye a Kp. 117. § (5) bekezdése alapján.
- [15] A Kúria végzésében rámutatott, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés aa) alpontjában meghatározott, a joggyakorlat egységének biztosítása, illetve a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása befogadási okok elkülönülnek egymástól. A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a bírói gyakorlat nem egységes, illetve a kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet folytán a jogegység sérült, vagy sérülhet. A joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására akkor kerül sor, amennyiben a kialakult és egységes bírói joggyakorlat a befogadási kérelemben megfogalmazott elvi ok(ok)ból történő változtatása indokolt lehet, vagy olyan új jogkérdés merült fel a perben, mely a Kúria állásfoglalását igényli.
- [16] A Kúria álláspontja szerint az indítványozó kérelmében nem jelölte meg, hogy a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének érdekében milyen okból tartja indokoltnak a felülvizsgálati kérelem befogadását, kizárólag a bizonyítékok értékelését vitatta.
- [17] A Kúria ugyanakkor rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság – a KMK véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját, a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszerűségének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékot nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett. Eljárása ezért megfelel az egységes bírói joggyakorlatnak, melynek továbbfejlesztésére nem látott okot a Kúria. A Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező a „Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik.
- [18] Az indítványozó hivatkozott a Kúria Kfv.135.706/2020/9. számú ítéletére. A Kúria e hivatkozás tekintetében rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet attól jogkérdésben nem tér el, ugyanis az adóhatóság a felperes tudattartamának vizsgálatát követően állapította meg, hogy a számlán szereplő gazdasági események nem az abban feltüntetett tartalommal valósultak meg, mely körülményt az elsőfokú bíróság is értékelt eljárása során.
- [19] A Kúria az egyedi ügyben felmerülő bizonyítékok értékelésével kapcsolatban a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) és ac) alpont szerinti befogadási okok alapján sem találta a felülvizsgálati kérelem befogadását indokoltnak.

- [20] A Kúria döntése szerint nincs jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [21] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt.
- [22] Az indítványozó szerint a Kúria alaptörvény-ellenes végzése sérti az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz és a jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy az indítványozó által egyébként minden alaki és tartalmi feltételnek – ideértve a befogadhatósági ok megjelölését és szükségszerű indokolását is – megfelelő felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta az alábbi indokolással: „A felperes a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásába foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő.” Az indítványozó nehezményezte, hogy a Kúria annak ellenére indokolta ekként a végzését, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a kérelem befogadhatósága okának fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell.
- [23] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az általa megjelölt befogadhatósági okok közül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja aa) alpontjára és b) pontjára alapított okok nem igényelnek indokolást és bizonyítást, egyedül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja, amely az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásban megfelelően indokolásra került.
- [24] Az indítványozó állítja, hogy a Kúria azon indokolása, mely szerint a befogadás indokolásának el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól teljes mértékben törvényellenes megállapítás és alaptörvény-ellenes is, tekintettel arra, hogy sem a Kp., sem annak indokolása, e tekintetben (az indokolásra vonatkozóan) részletes előírást nem tartalmaz. Az indítványozó szerint a Kúria ezen megállapítása az alkalmazott jogszabály célszemléletű értelmezésének ellentmond, ekként a jogalkotó akaratának is.
- [25] Az indítványozó szerint, tekintettel arra, hogy a Kúria olyan indokolás rögzítése hiányának indokával tagadta meg az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását, melyet a Kp. nem ír elő, sőt a Kp. 117. § (4) bekezdése annak szükségtelenségét rögzíti, a Kúria a Kp. 118. §-ának, és 117. § (4) bekezdésének figyelembevétele nélküli értelmezésével, és az alapján történt hibás jogalkalmazással az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joga sérült.
- [26] Az indítványozó szerint a Kúria döntése ellentmondást is tartalmaz.
- [27] Mindezekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint a Kúria Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a meghozott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogainak sérelmét idézi elő.
- [28] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panasz vonatkozásában az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés, és az ahhoz kapcsolódó más törvényi rendelkezések, és törvény(javaslatok)hoz fűzött indokolás ismertetését követően az alábbiakkal indokolta a panasz előterjesztését.
- [29] Az indítványozó álláspontja az, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése által a Kúria szubjektíven gyakorolhatja a döntési jogát a felülvizsgálati kérelem befogadása tekintetében. Azáltal, hogy a törvény nem kötelező erejű befogadást ír elő a Kúria számára azokra az esetekre, amennyiben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az alaki és tartalmi követelményeknek megfelelő befogadási kérelmet terjeszt elő, a Kúria szubjektív megítélése alapján dönt, hogy indokoltnak tartja-e azt, vagy sem.
- [30] Mindezekre tekintettel – az indítványozó álláspontja szerint – a Kúria a Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a támadott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogának a sérelmét idézi elő.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [34] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [35] A Kúria Kfv.I.35.447/2020/2. számú végzését 2020. november 6-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. január 4-én nyújtotta be elektronikus úton az első fokon eljáró bíróságra.
- [36] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.447/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [37] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjának és a 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [38] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [39] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. §-ában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított vagy biztosítottak vélt egyes jogaira vonatkoznak.
- [40] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [42] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasznak – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés [...]” {lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}.
- [43] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [44] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]; 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]}.
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.

- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [47] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [49] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [50] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [51] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [52] A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [53] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kp. 118. § (2)–(4) bekezdései tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [55] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [56] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdése és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, a Kp. 118. § (1) bekezdése tekintetében pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában is megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [57] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [58] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [59] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [60] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz indokolásában, e tekintetben azzal érvel, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt, a közigazgatási ügyekben hozott bírósági ítéletek kúriai felülvizsgálatának lehetőségét szűkítő rendelkezések olyan mérlegelési lehetőséget adnak a Kúriának, amely a 118. § (1) bekezdésben biztosított lehetőség alkalmazását adott esetben akár ki is zárhatja. Ez az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel konkrét ügyében a Kúria a felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta. Az indítványozó által támadott mérlegelési jog megengedhetősége kérdésének a vizsgálata a jogorvoslathoz való jog szabályozásának a módját érintő kérdés.
- [61] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. Az indítványozó által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [63] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [64] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [65] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte.
- [66] Az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtalálható indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [67] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.447/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [68] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [69] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása ebben a vonatkozásban is az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti.
- [71] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [72] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását

vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [73] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [74] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [75] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [76] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában és a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/277/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3345/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. §-a és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.445/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Habó Gábor ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.445/2020/2. számú végzése, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság – megismételt eljárásban – a 4321492310 számú határozatával 2015. október hónapra általános forgalmi adónemben a következő időszakra átvihető követelés különbözetét 6 211 000 forintban állapította meg. Az indítványozó fellebbezését követően alperes a 2019. január 25. napján kelt 2235459436. számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta.
- [6] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 101.K.700.339/2020/11. számú 2020. július 2-án kelt jogerős ítéletével az indítványozó, mint felperes által az adóhatóság határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította.
- [7] Az elsőfokú bíróság az indokolásában rögzítette, hogy az adóhatóság megfelelően értékelte a rendelkezésére bocsájtott bizonyítékokat, és a gazdasági esemény valós tartalmát kellő mértékben feltárta. A tényállás tisztázása során nyilatkoztatta a felperes képviselőit, vizsgálta a felperes tudattartamát, a szállítás, a raktározás folyamatait, a pénzügyi teljesítés körülményeit, a számlakibocsájtó társaságok működését, és az azokhoz köthető személyeket. Részletesen ismertette továbbá azokat az okokat, amelyek miatt nem fogadta el hitelt érdemlőnek az indítványozó, mint felperes által csatolt dokumentumokat.
- [8] Megállapította, hogy az alperesi határozat megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és Kúria által kimunkált joggyakorlatnak, a Kúria 5/2016. (IX. 26.) KMK véleményében (a továbbiakban: KMK vélemény) foglaltaknak, és jogszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében a KMK vélemény 2. pontja szerinti eset áll fenn. Az adóhatóság helytállóan hivatkozott arra, hogy az indítványozó nem tett meg minden tőle elvárható intézkedést azért, hogy ne váljon adókiírátszás részesévé, és kellő körültekintés mellett tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy adókiírátszásban vesz részt. Az alperes a tényállást a szükséges mértékben feltárta, a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte, indokolási kötelezettségének eleget tett, a határozata nem jogszabálysértő.
- [9] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ad) alpontjait és a b) pontját jelölte meg.
- [10] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásba foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő. A b) pont vonatkozásában a Kúria Kfv.135.706/2019/9. (BH 2020.250) számú határozatára hivatkozott.

- [11] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.445/2020/2. számú 2020. október 29-én kelt végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség.
- [12] „A Kp. 118. § (1) szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha
- a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
 - aa) a joggyakorlat egységének és továbbfejlesztésének biztosítása
 - ab) a felvetett jogsértések különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
 - ac) Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának a szükségessége
 - ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés,
 - illetve
 - b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”
- [13] A Kúria mindenekelőtt rögzítette, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése értelmében, a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgáltni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.
- [14] A Kúria kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek tehát részletesen meg kell indokolnia, hogy az elsőfokú bíróság milyen alapvető eljárási jogi sérelmet okozott a számára, vagy hogyan valószínűsített meg az ügy érdemére kiható egyéb szabályszegést. A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti befogadásra irányuló kérelem esetében az indokolásnak el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól, ugyanis e körben a Kúriának nincs jogszabályi lehetősége arra, hogy a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásából befogadási indokot találjon. A felperes azonban kérelmében nem indokolta meg a befogadás alapjául szolgáló jogsértéseket, ezért a Kúria az indítványozónak a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára történő hivatkozását, valamint az ezzel összefüggésben a jogi indokolás körében tett előadásait nem vizsgálhatta, figyelemmel arra is, hogy e körben hiánypótlásnak nincs helye a Kp. 117. § (5) bekezdése alapján.
- [15] A Kúria végzésében rámutatott, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés aa) alpontjában meghatározott, a joggyakorlat egységének biztosítása, illetve a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása befogadási okok elkülönülnek egymástól. A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a bírói gyakorlat nem egységes, illetve a kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet folytán a jogegység sérült, vagy sérülhet. A joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására akkor kerül sor, amennyiben a kialakult és egységes bírói joggyakorlat a befogadási kérelemben megfogalmazott elvi ok(ok)ból történő változtatása indokolt lehet, vagy olyan új jogkérdés merült fel a perben, mely a Kúria állásfoglalását igényli.
- [16] A Kúria álláspontja szerint az indítványozó kérelmében nem jelölte meg, hogy a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének érdekében milyen okból tartja indokoltnak a felülvizsgálati kérelem befogadását, kizárólag a bizonyítékok értékelését vitatta.
- [17] A Kúria ugyanakkor rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság – a KMK véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját, a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszerűségének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékot nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett. Eljárása ezért megfelel az egységes bírói joggyakorlatnak, melynek továbbfejlesztésére nem látott okot a Kúria. A Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező a „Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik.
- [18] Az indítványozó hivatkozott a Kúria Kfv.135.706/2020/9. számú ítéletére. A Kúria e hivatkozás tekintetében rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet attól jogkérdésben nem tér el, ugyanis az adóhatóság a felperes tudattartamának vizsgálatát követően állapította meg, hogy a számlán szereplő gazdasági események nem az abban feltüntetett tartalommal valósultak meg, mely körülményt az elsőfokú bíróság is értékelt eljárása során.
- [19] A Kúria az egyedi ügyben felmerülő bizonyítékok értékelésével kapcsolatban a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) és ac) alpont szerinti befogadási okok alapján sem találta a felülvizsgálati kérelem befogadását indokoltnak.

- [20] A Kúria döntése szerint nincs jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [21] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát.
- [22] Az indítványozó szerint a Kúria alaptörvény-ellenes végzése sérti az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz és a jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy az indítványozó által egyébként minden alaki és tartalmi feltételnek – ideértve a befogadhatósági ok megjelölését és szükségszerű indokolását is – megfelelő felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta az alábbi indokolással: „A felperes a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásába foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő.” Az indítványozó nehezményezte, hogy a Kúria annak ellenére indokolta ekként a végzését, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a kérelem befogadhatósága okának fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell.
- [23] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az általa megjelölt befogadhatósági okok közül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja aa) alpontjára és b) pontjára alapított okok nem igényelnek indokolást és bizonyítást, egyedül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja, amely az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásban megfelelően indokolásra került.
- [24] Az indítványozó állítja, hogy a Kúria azon indokolása, mely szerint a befogadás indokolásának el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól teljes mértékben törvényellenes megállapítás és alaptörvény-ellenes is, tekintettel arra, hogy sem a Kp., sem annak indokolása, e tekintetben (az indokolásra vonatkozóan) részletes előírást nem tartalmaz. Az indítványozó szerint a Kúria ezen megállapítása az alkalmazott jogszabály célszemléletű értelmezésének ellent mond, ekként a jogalkotó akaratának is.
- [25] Az indítványozó szerint, tekintettel arra, hogy a Kúria olyan indokolás rögzítése hiányának indokával tagadta meg az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását, melyet a Kp. nem ír elő, sőt a Kp. 117. § (4) bekezdése annak szükségtelenségét rögzíti, a Kúria a Kp. 118. §-ának, és 117. § (4) bekezdésének figyelembevétele nélküli értelmezésével, és az alapján történt hibás jogalkalmazással az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joga sérült.
- [26] Az indítványozó szerint a Kúria döntése ellentmondást is tartalmaz.
- [27] Mindezekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint a Kúria Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a meghozott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogainak sérelmét idézi elő.
- [28] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panasz vonatkozásában az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés, és az ahhoz kapcsolódó más törvényi rendelkezések, és törvény(javaslatok)hoz fűzött indokolás ismertetését követően az alábbiakkal indokolta a panasz előterjesztését.
- [29] Az indítványozó álláspontja az, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése által a Kúria szubjektíven gyakorolhatja a döntési jogát a felülvizsgálati kérelem befogadása tekintetében. Azáltal, hogy a törvény nem kötelező erejű befogadást ír elő a Kúria számára azokra az esetekre, amennyiben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az alaki és tartalmi követelményeknek megfelelő befogadási kérelmet terjeszt elő, a Kúria szubjektív megítélése alapján dönt, hogy indokoltnak tartja-e azt, vagy sem.
- [30] Mindezekre tekintettel – az indítványozó álláspontja szerint – a Kúria a Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a támadott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogának a sérelmét idézi elő.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [34] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [35] A Kúria Kfv.I.35.445/2020/2. számú végzését 2020. november 23-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. január 4-én nyújtotta be elektronikus úton az első fokon eljáró bíróságra.
- [36] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.445/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [37] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjának és a 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [38] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [39] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. §-ában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított, vagy biztosítottnak vélt egyes jogaira vonatkoznak.
- [40] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [42] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasznak – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” [lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]].
- [43] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [44] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak [lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]; 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]].
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.

- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [47] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [49] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [50] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [51] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [52] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [53] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kp. 118. § (2)–(4) bekezdései tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [55] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [56] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdése és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, a Kp. 118. § (1) bekezdése tekintetében pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában is megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [57] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [58] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [59] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [60] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz indokolásában, e tekintetben azzal érvel, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt, a közigazgatási ügyekben hozott bírósági ítéletek kúriai felülvizsgálatának lehetőségét szűkítő rendelkezések olyan mérlegelési lehetőséget adnak a Kúriának, amely a 118. § (1) bekezdésben biztosított lehetőség alkalmazását adott esetben akár ki is zárhatja. Ez az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel konkrét ügyében a Kúria a felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta. Az indítványozó által támadott mérlegelési jog megengedhetősége kérdésének a vizsgálata a jogorvoslathoz való jog szabályozásának a módját érintő kérdés.
- [61] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. Az indítványozó által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [63] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [64] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [65] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte.
- [66] Az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtalálható indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [67] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.445/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [68] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [69] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása ebben a vonatkozásban is az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti.
- [71] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [72] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását

vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [73] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [74] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [75] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [76] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában és a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/278/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3346/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. §-a és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.444/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Habó Gábor ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.444/2020/2. számú végzése, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság – megismételt eljárásban – a 4321491687 számú határozatával 2015. szeptember hónapra általános forgalmi adónemben az indítványozó terhére 13 095 000 forint jogosulatlan visszaigénylésnek minősülő adókülönbözetet állapított meg, mely után 3 273 000 forint adóbírságot szabott ki. Az indítványozó fellebbezését követően alperes a 2019. január 25. napján kelt 2235459403. számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta.
- [6] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 101.K.700.338/2020/11. számú 2020. július 2-án kelt jogerős ítéletével az indítványozó mint felperes által az adóhatóság határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította.
- [7] Az elsőfokú bíróság az indokolásában rögzítette, hogy az adóhatóság megfelelően értékelte a rendelkezésére bocsájtott bizonyítékokat, és a gazdasági esemény valós tartalmát kellő mértékben feltárta. A tényállás tisztázása során nyilatkoztatta a felperes képviselőit, vizsgálta a felperes tudattartamát, a szállítás, a raktározás folyamatait, a pénzügyi teljesítés körülményeit, a számlakibocsájtó társaságok működését, és az azokhoz köthető személyeket. Részletesen ismertette továbbá azokat az okokat, amelyek miatt nem fogadta el hitelt érdemlőnek az indítványozó, mint felperes által csatolt dokumentumokat.
- [8] Megállapította, hogy az alperesi határozat megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és Kúria által kimunkált joggyakorlatnak, a Kúria 5/2016. (IX. 26.) KMK véleményében (a továbbiakban: KMK vélemény) foglaltaknak, és jogszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében a KMK vélemény 2. pontja szerinti eset áll fenn. Az adóhatóság helytállóan hivatkozott arra, hogy az indítványozó nem tett meg minden tőle elvárható intézkedést azért, hogy ne váljon adókijátszás részesévé, és kellő körültekintés mellett tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy adókijátszásban vesz részt. Az alperes a tényállást a szükséges mértékben feltárta, a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte, indokolási kötelezettségének eleget tett, a határozata nem jogszabálysértő.
- [9] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ad) alpontjait és a b) pontját jelölte meg.
- [10] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásba foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő. A b) pont vonatkozásában a Kúria Kfv.135.706/2019/9. (BH 2020.250) számú határozatára hivatkozott.

- [11] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.444/2020/2. számú 2020. október 29-én kelt végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség.
- [12] „A Kp. 118. § (1) szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha
- a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
 - aa) a joggyakorlat egységének és továbbfejlesztésének biztosítása
 - ab) a felvetett jogsértések különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
 - ac) Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának a szükségessége
 - ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés,
 - illetve
 - b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”
- [13] A Kúria mindenekelőtt rögzítette, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése értelmében, a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgáltni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.
- [14] A Kúria kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek tehát részletesen meg kell indokolnia, hogy az elsőfokú bíróság milyen alapvető eljárásjogi sérelmet okozott a számára, vagy hogyan valószínűsített meg az ügy érdemére kiható egyéb szabályszegést. A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti befogadásra irányuló kérelem esetében az indokolásnak el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól, ugyanis e körben a Kúriának nincs jogszabályi lehetősége arra, hogy a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásából befogadási indokot találjon. A felperes azonban kérelmében nem indokolta meg a befogadás alapjául szolgáló jogsértéseket, ezért a Kúria az indítványozónak a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára történő hivatkozását, valamint az ezzel összefüggésben a jogi indokolás körében tett előadásait nem vizsgálhatta, figyelemmel arra is, hogy e körben hiánypótlásnak nincs helye a Kp. 117. § (5) bekezdése alapján.
- [15] A Kúria végzésében rámutatott, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés aa) alpontjában meghatározott, a joggyakorlat egységének biztosítása, illetve a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása befogadási okok elkülönülnek egymástól. A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a bírói gyakorlat nem egységes, illetve a kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet folytán a jogegység sérült, vagy sérülhet. A joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására akkor kerül sor, amennyiben a kialakult és egységes bírói joggyakorlat a befogadási kérelemben megfogalmazott elvi ok(ok)ból történő változtatása indokolt lehet, vagy olyan új jogkérdés merült fel a perben, mely a Kúria állásfoglalását igényli.
- [16] A Kúria álláspontja szerint az indítványozó kérelmében nem jelölte meg, hogy a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének érdekében milyen okból tartja indokoltnak a felülvizsgálati kérelem befogadását, kizárólag a bizonyítékok értékelését vitatta.
- [17] A Kúria ugyanakkor rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság – a KMK véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját, a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszerűségének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékot nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett. Eljárása ezért megfelel az egységes bírói joggyakorlatnak, melynek továbbfejlesztésére nem látott okot a Kúria. A Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező a „Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik.
- [18] Az indítványozó hivatkozott a Kúria Kfv.135.706/2020/9. számú ítéletére. A Kúria e hivatkozás tekintetében rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet attól jogkérdésben nem tér el, ugyanis az adóhatóság a felperes tudattartamának vizsgálatát követően állapította meg, hogy a számlán szereplő gazdasági események nem az abban feltüntetett tartalommal valósultak meg, mely körülményt az elsőfokú bíróság is értékelt eljárása során.
- [19] A Kúria az egyedi ügyben felmerülő bizonyítékok értékelésével kapcsolatban a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) és ac) alpont szerinti befogadási okok alapján sem találta a felülvizsgálati kérelem befogadását indokoltnak.

- [20] A Kúria döntése szerint nincs jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [21] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát.
- [22] Az indítványozó szerint a Kúria alaptörvény-ellenes végzése sérti az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz és a jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy az indítványozó által egyébként minden alaki és tartalmi feltételnek – ideértve a befogadhatósági ok megjelölését és szükségszerű indokolását is – megfelelő felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta az alábbi indokolással: „A felperes a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásába foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő.” Az indítványozó nehezményezte, hogy a Kúria annak ellenére indokolta ekként a végzését, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a kérelem befogadhatósága okának fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell.
- [23] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az általa megjelölt befogadhatósági okok közül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja aa) alpontjára és b) pontjára alapított okok nem igényelnek indokolást és bizonyítást, egyedül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja, amely az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásban megfelelően indokolásra került.
- [24] Az indítványozó állítja, hogy a Kúria azon indokolása, mely szerint a befogadás indokolásának el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól teljes mértékben törvényellenes megállapítás és alaptörvény-ellenes is, tekintettel arra, hogy sem a Kp., sem annak indokolása, e tekintetben (az indokolásra vonatkozóan) részletes előírást nem tartalmaz. Az indítványozó szerint a Kúria ezen megállapítása az alkalmazott jogszabály célszemléletű értelmezésének ellent mond, ekként a jogalkotó akaratának is.
- [25] Az indítványozó szerint, tekintettel arra, hogy a Kúria olyan indokolás rögzítése hiányának indokával tagadta meg az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását, melyet a Kp. nem ír elő, sőt a Kp. 117. § (4) bekezdése annak szükségtelenségét rögzíti, a Kúria a Kp. 118. §-ának, és 117. § (4) bekezdésének figyelembevétele nélküli értelmezésével, és az alapján történt hibás jogalkalmazással az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joga sérült.
- [26] Az indítványozó szerint a Kúria döntése ellentmondást is tartalmaz.
- [27] Mindezekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint a Kúria Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a meghozott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogainak sérelmét idézi elő.
- [28] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panasz vonatkozásában az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés, és az ahhoz kapcsolódó más törvényi rendelkezések, és törvény(javaslatok)hoz fűzött indokolás ismertetését követően az alábbiakkal indokolta a panasz előterjesztését.
- [29] Az indítványozó álláspontja az, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése által a Kúria szubjektíven gyakorolhatja a döntési jogát a felülvizsgálati kérelem befogadása tekintetében. Azáltal, hogy a törvény nem kötelező erejű befogadást ír elő a Kúria számára azokra az esetekre, amennyiben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az alaki és tartalmi követelményeknek megfelelő befogadási kérelmet terjeszt elő, a Kúria szubjektív megítélése alapján dönt, hogy indokoltnak tartja-e azt, vagy sem.
- [30] Mindezekre tekintettel – az indítványozó álláspontja szerint – a Kúria a Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a támadott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogának a sérelmét idézi elő.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [34] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [35] A Kúria Kfv.I.35.444/2020/2. számú végzését 2020. november 23-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. január 4-én nyújtotta be elektronikus úton az első fokon eljáró bíróságra.
- [36] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.444/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [37] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjának és a 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [38] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [39] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. §-ában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított, vagy biztosítottnak vélt egyes jogaira vonatkoznak.
- [40] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [42] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasznak – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” [lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]].
- [43] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [44] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak [lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]; 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]].
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálandó, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.

- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [47] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [49] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [50] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [51] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [52] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [53] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kp. 118. § (2)–(4) bekezdései tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [55] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [56] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdése és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, a Kp. 118. § (1) bekezdése tekintetében pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában is megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [57] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [58] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [59] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [60] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz indokolásában, e tekintetben azzal érvel, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt, a közigazgatási ügyekben hozott bírósági ítéletek kúriai felülvizsgálatának lehetőségét szűkítő rendelkezések olyan mérlegelési lehetőséget adnak a Kúriának, amely a 118. § (1) bekezdésben biztosított lehetőség alkalmazását adott esetben akár ki is zárhatja. Ez az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel konkrét ügyében a Kúria a felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta. Az indítványozó által támadott mérlegelési jog megengedhetősége kérdésének a vizsgálata a jogorvoslathoz való jog szabályozásának a módját érintő kérdés.
- [61] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. Az indítványozó által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [63] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [64] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [65] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte.
- [66] Az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtalálható indokolás sem vett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [67] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.444/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [68] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [69] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása ebben a vonatkozásban is az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti.
- [71] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [72] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását

vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [73] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [74] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [75] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [76] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában és a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/279/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3347/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. §-a és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.443/2020/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó jogi képviselője (dr. Habó Gábor ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.443/2020/2. számú végzése, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmére hivatkozással.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárásban az indítványozó jogi személy felperesként vett részt.
- [5] Az elsőfokú adóhatóság – megismételt eljárásban – a 4321492277 számú határozatával 2015. augusztus hónapra általános forgalmi adónemben az indítványozó terhére 6 520 000 forint jogosulatlan visszaigénylésnek minősülő adókülönbözetet állapított meg, mely után 1 630 000 forint adóbírságot szabott ki. Az indítványozó fellebbezését követően alperes a 2019. január 25. napján kelt 2235459492. számú határozatával az elsőfokú határozatot helyben hagyta.
- [6] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 101.K.700.345/2020/10. számú 2020. július 2-án kelt jogerős ítéletével az indítványozó mint felperes által az adóhatóság határozatával szemben előterjesztett keresetét elutasította.
- [7] Az első fokú bíróság az indokolásában rögzítette, hogy az adóhatóság megfelelően értékelte a rendelkezésére bocsájtott bizonyítékokat, és a gazdasági esemény valós tartalmát kellő mértékben feltárta. A tényállás tisztázása során nyilatkoztatta a felperes képviselőit, vizsgálta a felperes tudattartamát, a szállítás, a raktározás folyamatait, a pénzügyi teljesítés körülményeit, a számlakibocsájtó társaságok működését, és az azokhoz köthető személyeket. Részletesen ismertette továbbá azokat az okokat, amelyek miatt nem fogadta el hitelt érdemlőnek az indítványozó, mint felperes által csatolt dokumentumokat.
- [8] Megállapította, hogy az alperesi határozat megfelel az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) és Kúria által kimunkált joggyakorlatnak, a Kúria 5/2016. (IX. 26.) KMK véleményében (a továbbiakban: KMK vélemény) foglaltaknak, és jogszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó esetében a KMK vélemény 2. pontja szerinti eset áll fenn. Az adóhatóság helytállóan hivatkozott arra, hogy az indítványozó nem tett meg minden tőle elvárható intézkedést azért, hogy ne váljon adókijátszás részesévé, és kellő körütekintés mellett tudta, vagy tudnia kellett volna, hogy adókijátszásban vesz részt. Az alperes a tényállást a szükséges mértékben feltárta, a bizonyítékokat egyenként és összességében értékelte, indokolási kötelezettségének eleget tett, a határozata nem jogszabálysértő.
- [9] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelynek befogadásának jogszabályi alapjaként a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) és ad) alpontjait és a b) pontját jelölte meg.
- [10] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásba foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő. A b) pont vonatkozásában a Kúria Kfv.135.706(2019/9. (BH2020.250) számú határozatára hivatkozott.

- [11] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.443/2020/2. számú 2020. október 29-én kelt végzésével megállapította, hogy felülvizsgálati kérelem befogadására – az alábbiak szerint – nincs lehetőség.
- [12] „A Kp. 118. § (1) szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha
- a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata
 - aa) a joggyakorlat egységének és továbbfejlesztésének biztosítása
 - ab) a felvetett jogsértések különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége,
 - ac) Az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának a szükségessége
 - ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés,
- illetve
- b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.”
- [13] A Kúria mindenekelőtt rögzítette, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése értelmében, a felülvizsgálati kérelemben meg kell jelölni a kérelem befogadhatóságának okát, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell. A 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti ok esetében meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgáltni kért határozat jogkérdésben eltér. A fél által megjelölt befogadhatósági okhoz a bíróság nincs kötve.
- [14] A Kúria kiemelte, hogy a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő félnek tehát részletesen meg kell indokolnia, hogy az elsőfokú bíróság milyen alapvető eljárási jogi sérelmet okozott a számára, vagy hogyan valószínűsített meg az ügy érdemére kiható egyéb szabályszegést. A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti befogadásra irányuló kérelem esetében az indokolásnak el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól, ugyanis e körben a Kúriának nincs jogszabályi lehetősége arra, hogy a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásából befogadási indokot találjon. A felperes azonban kérelmében nem indokolta meg a befogadás alapjául szolgáló jogsértéseket, ezért a Kúria az indítványozónak a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára történő hivatkozását, valamint az ezzel összefüggésben a jogi indokolás körében tett előadásait nem vizsgálhatta, figyelemmel arra is, hogy e körben hiánypótlásnak nincs helye a Kp. 117. § (5) bekezdése alapján.
- [15] A Kúria végzésében rámutatott, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdés aa) alpontjában meghatározott, a joggyakorlat egységének biztosítása, illetve a joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása befogadási okok elkülönülnek egymástól. A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha a bírói gyakorlat nem egységes, illetve a kérelemben megjelölt okból a jogerős ítélet folytán a jogegység sérült, vagy sérülhet. A joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására akkor kerül sor, amennyiben a kialakult és egységes bírói joggyakorlat a befogadási kérelemben megfogalmazott elvi ok(ok)ból történő változtatása indokolt lehet, vagy olyan új jogkérdés merült fel a perben, mely a Kúria állásfoglalását igényli.
- [16] A Kúria álláspontja szerint az indítványozó kérelmében nem jelölte meg, hogy a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének érdekében milyen okból tartja indokoltnak a felülvizsgálati kérelem befogadását, kizárólag a bizonyítékok értékelését vitatta.
- [17] A Kúria ugyanakkor rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság – a KMK véleményben foglaltak szerint – értelmezte az adólevonási joggal kapcsolatos joggyakorlatot, és döntése indokolásában részletesen ismertette álláspontját, a keresetet elutasította. A jogerős ítélet jogszerűségének, a bizonyítékok értékelésének és az indokolás megfelelő kimunkálásának vizsgálata érdemi felülvizsgálat, és nem a befogadás körébe tartozik. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban jogkérdésben dönt, ténykérdést nem vizsgálhat, bizonyítékot nem mérlegelhet felül. Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a bizonyítékokat értékelte, valamint indokolási kötelezettségének is eleget tett. Eljárása ezért megfelel az egységes bírói joggyakorlatnak, melynek továbbfejlesztésére nem látott okot a Kúria. A Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontja szerinti, a Kúria közzétett ítélezési gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezés esetében az állított jogszabálysértés felülvizsgálatára csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező a „Kúria által közzétett” eseti döntésre hivatkozik.
- [18] Az indítványozó hivatkozott a Kúria Kfv.135.706/2020/9. számú ítéletére. A Kúria e hivatkozás tekintetében rámutatott, hogy az elsőfokú ítélet attól jogkérdésben nem tér el, ugyanis az adóhatóság a felperes tudattartamának vizsgálatát követően állapította meg, hogy a számlán szereplő gazdasági események nem az abban feltüntetett tartalommal valósultak meg, mely körülményt az elsőfokú bíróság is értékelt eljárása során.
- [19] A Kúria az egyedi ügyben felmerülő bizonyítékok értékelésével kapcsolatban a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ab) és ac) alpont szerinti befogadási okok alapján sem találta a felülvizsgálati kérelem befogadását indokoltnak.

- [20] A Kúria döntése szerint nincs jogszabályi lehetőség az előterjesztett befogadási kérelem alapján a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ezért a Kúria annak befogadását a Kp. 118. § (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazásával megtagadta.
- [21] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát.
- [22] Az indítványozó szerint a Kúria alaptörvény-ellenes végzése sérti az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz és a jogorvoslathoz való jogát azzal, hogy az indítványozó által egyébként minden alaki és tartalmi feltételnek – ideértve a befogadhatósági ok megjelölését és szükségszerű indokolását is – megfelelő felülvizsgálati kérelmének befogadását megtagadta az alábbi indokolással: „A felperes a felülvizsgálati kérelem befogadására irányuló kérelmét a jogi indokolásába foglalta bele, arra nézve részletes indokolást nem terjesztett elő.” Az indítványozó nehezményezte, hogy a Kúria annak ellenére indokolta ekként a végzését, hogy a Kp. 117. § (4) bekezdése szerint a kérelem befogadhatósága okának fennállását bizonyítani és azt – a 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja szerinti ok kivételével – indokolni nem kell.
- [23] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy az általa megjelölt befogadhatósági okok közül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja aa) alpontjára és b) pontjára alapított okok nem igényelnek indokolást és bizonyítást, egyedül a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontja, amely az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem jogi indokolásban megfelelően indokolásra került.
- [24] Az indítványozó állítja, hogy a Kúria azon indokolása, mely szerint a befogadás indokolásának el kell különülnie a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelem jogi indokaitól teljes mértékben törvényellenes megállapítás és alaptörvény-ellenes is, tekintettel arra, hogy sem a Kp., sem annak indokolása, e tekintetben (az indokolásra vonatkozóan) részletes előírást nem tartalmaz. Az indítványozó szerint a Kúria ezen megállapítása az alkalmazott jogszabály célszemléletű értelmezésének ellent mond, ekként a jogalkotó akaratának is.
- [25] Az indítványozó szerint, tekintettel arra, hogy a Kúria olyan indokolás rögzítése hiányának indokával tagadta meg az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását, melyet a Kp. nem ír elő, sőt a Kp. 117. § (4) bekezdése annak szükségtelenségét rögzíti, a Kúria a Kp. 118. §-ának, és 117. § (4) bekezdésének figyelembevétele nélküli értelmezésével, és az alapján történt hibás jogalkalmazással az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való joga sérült.
- [26] Az indítványozó szerint a Kúria döntése ellentmondást is tartalmaz.
- [27] Mindezekre tekintettel az indítványozó álláspontja szerint a Kúria Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a meghozott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogainak sérelmét idézi elő.
- [28] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panasz vonatkozásában az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés, és az ahhoz kapcsolódó más törvényi rendelkezések, és törvény(javaslatok)hoz fűzött indokolás ismertetését követően az alábbiakkal indokolta a panasz előterjesztését.
- [29] Az indítványozó álláspontja az, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése által a Kúria szubjektíven gyakorolhatja a döntési jogát a felülvizsgálati kérelem befogadása tekintetében. Azáltal, hogy a törvény nem kötelező erejű befogadást ír elő a Kúria számára azokra az esetekre, amennyiben a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél az alaki és tartalmi követelményeknek megfelelő befogadási kérelmet terjeszt elő, a Kúria szubjektív megítélése alapján dönt, hogy indokoltnak tartja-e azt, vagy sem.
- [30] Mindezekre tekintettel – az indítványozó álláspontja szerint – a Kúria a Kp. 118. §-ának jogértelmezése és az ebből fakadó jogalkalmazásának hibája olyan mértékű, hogy a támadott végzés az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jogának a sérelmét idézi elő.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [33] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára [Abtv. 27. § (1) bekezdés] alapította.
- [34] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [35] A Kúria Kfv.I.35.443/2020/2. számú végzését 2020. november 23-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. január 4-én nyújtotta be elektronikus úton az első fokon eljáró bíróságra.
- [36] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kfv.I.35.443/2020/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [37] Az indítvány az Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pontjának és a 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [38] 3.2. Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az indítványozó jogosultnak tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben nyújtotta be az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetőleg 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát.
- [39] 3.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó – mely jogi személy a peres eljárásban félként vett részt – tekintetében a Kp. 118. §-ában foglalt jogszabályi rendelkezéseket az eljáró bíróságok alkalmazták, így érintettnek minősül, mert az állított sérelmek az indítványozó egyedi ügyével kapcsolatosak, és a saját, az Alaptörvényben biztosított, vagy biztosítottnak vélt egyes jogaira vonatkoznak.
- [40] Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványoknak az Abtv. tárgyi hatályra vonatkozó rendelkezéseinek történő megfelelését vizsgálta.
- [42] Az Alkotmánybíróság e tekintetben elsőként az indítványnak a Kp. egyes rendelkezéseit sérelmező eleme befogadhatóságát vizsgálta. Az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kimondta: „Az Abtv. 26. §-ára alapított alkotmányjogi panasznak – az Abtv. 27. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasszal ellentétben – nem kifejezett előfeltétele az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés” [lásd például: 3057/2015. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]].
- [43] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont első fordulat].
- [44] E rendelkezésből az következik, hogy a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasznak [lásd például: 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [10]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [6]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés Indokolás [18]; 3091/2020. (IV. 23.) AB végzés [42]].
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében rögzített tárgyi hatályának megállapítása során elsődlegesen tehát az vizsgálendő, hogy a támadott bírói döntés (határozat) a bírósági eljárást befejező határozatnak tekinthető-e. Mivel az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-a tárgyi hatálya alá tartozás tárgyában történő döntés során a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit kell alapul venni.

- [46] Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban is rámutatott, hogy a bírósági eljárásokra vonatkozó szabályokra figyelemmel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik {3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3349/2017. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [7]; 3152/2018. (V. 7.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [47] A Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt illetően az Alkotmánybíróság fenntartja állandó gyakorlatát, melynek értelmében a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható {lásd pl. 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó által támadott végzés a tárgyi hatály szempontjából megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében meghatározott feltételnek.
- [49] 3.5. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése a) pontja és a 27. § (1) bekezdés a) pont első fordulata értelmében e rendelkezések alapján az alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogának sérelme.
- [50] 3.6. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [51] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [52] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság támadott végzése tekintetében az indítványozó által az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [53] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kp. 118. § (2)–(4) bekezdései tekintetében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában nem jelölte meg az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét.
- [54] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme az Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában írott feltételnek – az ismertetett vonatkozásokban – nem felel meg.
- [55] Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó hivatkozást tartalmaz.
- [56] Az indítványozó alkotmányjogi panasz a Kp. 118. § (1) bekezdése és a Kúria támadott végzése tekintetében a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában, a Kp. 118. § (1) bekezdése tekintetében pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában is megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.
- [57] 4. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést.
- [58] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [59] 4.1. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálta.
- [60] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panasz indokolásában, e tekintetben azzal érvel, hogy a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt, a közigazgatási ügyekben hozott bírósági ítéletek kúriai felülvizsgálatának lehetőségét szűkítő rendelkezések olyan mérlegelési lehetőséget adnak a Kúriának, amely a 118. § (1) bekezdésben biztosított lehetőség alkalmazását adott esetben akár ki is zárhatja. Ez az indítványozó álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel konkrét ügyében a Kúria a felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta. Az indítványozó által támadott mérlegelési jog megengedhetősége kérdésének a vizsgálata a jogorvoslathoz való jog szabályozásának a módját érintő kérdés.
- [61] Az indítványozó panaszának az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozással a Kp. 118. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett kérelmét vizsgálva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.

- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a jogalkotó joga és felelőssége, hogy olyan jogorvoslati eljárásokat alakítson ki, és azokat azok céljának megfelelő módon szabályozza, amelyek az egyes jogsérelmek, jogsértések esetén a megfelelő jogvédelmet biztosítani tudják. Az indítványozó által benyújtott beadvány időpontjában létező jogorvoslatok összetett rendszert képeztek, és képeznek ma is.
- [63] Az indítványozó kimerítette a közigazgatási eljárásban számára rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket. Ennek eredménytelenségét követően a másodfokú közigazgatási határozat ellen a bírósághoz fordult keresettel. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek jogában áll jogorvoslattal élni az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntéssel szemben, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata meghatározza a jogorvoslati rendszerrel szemben támasztott követelményeket. Az Alkotmánybíróság a 14/2018. (IX. 27.) AB határozatban átfogóan áttekintette a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, amely során utalt arra, hogy a jogalkotó a különböző eljárásokra irányadó szabályozásokban határozza meg az igénybe vehető jogorvoslati lehetőségeket, azok igénybevételének módját, az Alaptörvény azonban nem tartalmaz előírást azzal kapcsolatban hogyan épüljön fel a jogorvoslat rendszere {3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [64] Ezen túlmenően az Alaptörvény azzal kapcsolatban sem tartalmaz követelményt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer hány fokon érvényesüljön, ily módon adott esetben a jogorvoslati fórumrendszer egyfokúsága is megfelel az Alaptörvény követelményeinek {lásd pl. 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3097/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [65] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott, támadott jogszabályi rendelkezéseknek a bíróságtól eltérő jogértelmezése miatt azoknak a megsemmisítését kérte.
- [66] Az alkotmányjogi panasz indokolása nem támasztotta alá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét, és a panaszban megtalálható indokolás sem vetett fel azok tekintetében alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [67] 4.2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszának a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.443/2020/2. számú végzése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással állított alaptörvény-ellenességének megállapítására és a megsemmisítésére vonatkozó elemét vizsgálta.
- [68] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó rendelkezések alaptörvény-ellenes értelmezésével megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [69] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Abtv. 27. §-ára hivatkozással indítványozó a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseit vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje.
- [70] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz indokolása ebben a vonatkozásban is az indítványozó számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti.
- [71] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [72] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását

vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [73] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [74] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a Kúria jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [75] 5. A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [76] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, illetve amely a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességét vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [77] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b)* pontjában és a 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/280/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3348/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 39. § (3a) bekezdése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.207/2021/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Marján István ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 39. § (3a) bekezdése, továbbá az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Kpkf.VI.39.207/2021/2. számú végzésének a Pécsi Törvényszék 3.K.700.973/2020/12. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye és lényege az ügyben hozott döntések és előterjesztett beadványok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban az indítványozó mint felperes vett részt.
- [5] 1.1. A Vajszlói Közös Önkormányzati Hivatal Hiricsi Ügyfélszolgálat a Vajszlói Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője képviseletében eljárva (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 2020. március 2. napján kelt HIR/414-1/2020. számú határozatával az indítványozó tulajdonában lévő ingatlan után a 2020. adóévtől évente 124 100 forint telekadót állapított meg.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Baranya Megyei Kormányhivatal a 2020. április 17-én meghozott BA/72/00323-2/2020. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozat jogorvoslati része tájékoztatást adott arról, hogy a kézhezvételtől számított 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozva – a Pécsi Törvényszékhez címzett, a Baranya Megyei Kormányhivatal ellen benyújtott keresettel annak bírósági felülvizsgálatát lehet kérni. A bírósággal való kötelező elektronikus kapcsolattartás esetén a keresetet az elsőfokú hatósághoz lehet benyújtani, annak hivatali kapujára. A jogi képviselő nélkül eljáró fél a keresetlevelet a polgári perben és a közigazgatási bírósági eljárásban alkalmazandó nyomtatványokról szóló 6/2019. (III. 18.) IM rendelet 19. mellékletében meghatározott nyomtatványon is előterjesztheti. A bírósági jogorvoslatot az adóigazgatásról szóló 2017. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Air.) 130. § (1) bekezdése alapján biztosította.
- [7] 1.2. A jogi képviselővel eljáró indítványozó, mint felperes a jogi képviselő által 2020. április 23-án elektronikus úton átvett határozat ellen – az alperesnél 2020. május 20-án általános célú elektronikus kéreleműrlap-szolgáltatás (a továbbiakban: e-papír) útján, továbbá a bíróságon 2020. május 21-én papír alapon – keresetlevelet terjesztett elő, amelyben az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését indítványozta. Az indítványozó, mint felperes többek között előadta, hogy azért nem elektronikus úton terjesztette elő a keresetlevelét a bíróságon, mert az elsőfokú hatóság semmilyen elektronikus kapcsolattartási lehetőséggel nem rendelkezik, az elektronikus ügyintézkedést nem teszi lehetővé, ezért a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 39. § (3a) bekezdése szerint járt el, az alpereshez pedig elektronikus úton nyújtotta be a keresetlevelet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) 24. §-a alapján.

- [8] Az első fokon eljáró Pécsi Törvényszék a 3.K.700.973/2020/12. számú végzésével az indítványozó keresetlevelét a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján visszautasította, utalással a Kp. 39. § (1), (3) bekezdéseiben, a 49. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltakra. Rögzítette, hogy a Kp. 41. § (3)–(5) bekezdéseiben foglaltakat vizsgálva, ezek a rendelkezések nem alkalmazhatók az ott írt feltételek hiányában, ezért a bíróságon történő előterjesztésre jogoszerű lehetősége az indítványozónak, mint felperesnek nem volt. Megállapította, hogy a Kp. 39. § (1) bekezdése alapján a felperesnek – attól függetlenül, hogy a felperes vitatta, de nem bizonyította azt, hogy elektronikus benyújtás az elsőfokú szervnél nem volt lehetséges –, az első fokon eljáró közigazgatási szervnél kellett volna benyújtania a keresetlevelét, ehelyett a bíróságnál és az alperesnél nyújtotta be azt, azaz a felperes téves helyen terjesztette elő a keresetlevelét. A Kp. 39. § (3) bekezdéséből – *a contrario* – következik, hogy jogi képviselővel eljáró felperes esetében a keresetlevelet nem lehet határidőben benyújtottnak tekinteni akkor sem, ha azt határidőben a bírósághoz vagy a másodfokú hatósághoz nyújtotta be. Az időközbeni jogszabályváltozásra figyelemmel a Kúria Kfv.VII.38.032/2019/9. számú végzésében foglaltakat nem tartotta alkalmazhatónak, ezért nem a Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontja, hanem az *i*) pontja alapján utasította vissza a keresetlevelet. Kiemelte, hogy a Kp. Kommentár szerint a keresetlevél benyújtásának két összefüggő feltétele van: a benyújtás helye és ideje. Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) szerinti módon történő előterjesztés a benyújtás módjára és nem az előterjesztés helyére vonatkozik. Utalt arra is, hogy amennyiben fennálltak az E-ügyintézési tv. 9. § (4) bekezdésében foglalt kimentési okok, úgy a felperesnek az elektronikus előterjesztés helyett jogoszerű lehetősége lett volna más módon (pl. papír alapon) benyújtani a keresetlevelet. A Kp. előírása szerint azonban keresetlevél benyújtásának helye mindenképpen adott, az alól nem ad felmentést a jogszabály. Utalt továbbá arra is a bíróság, hogy a Kp. 49. § (1) bekezdés *b*) pontjából következően sem alkalmazható a Kp. 48. § (1) bekezdés *l*) pontja, mert ebben az esetben a felperes a bíróságnál újra benyújthatná a keresetlevelét, ugyanakkor erre a Kp. 39. § (3) bekezdése a jogi képviselővel eljáró fél esetén törvényes lehetőséget nem ad. A keresettel támadott másodfokú határozat jogorvoslati tájékoztatása tartalmazta a keresetlevél benyújtásának módját, határidejét és helyét, és a Kúria Kfv.IV.37.158/2020/5. és a Kfv.IV.35.051/2020/5. számú végzéseiben foglaltak szerint a jogalkotó a jogi képviselővel szemben a keresetlevél benyújtása tekintetében szigorúbb elvárást támaszt.
- [9] Az indítványozó a fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság végzésének a Kp. 114. § (4) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való kötelezését azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelheti a terhére azt, hogy a keresetlevelet nem az elsőfokú hatósághoz nyújtotta be. Előadta, hogy elektronikus ügyintézésre volt kötelezett, ebből következően jelentősége volt az elektronikus benyújtás technikai feltételeinek, amellyel az eljáró bíróság nem volt tisztában. Az elérhető formanyomtatványok egyike sem volt alkalmas a keresetlevél benyújtására, továbbá a program csak Vajszló Nagyközség Önkormányzat elérhetőségét adja, nincs nyoma az elsőfokú adóhatóságnak, közvetlenül tehát nem volt benyújtható az elsőfokú adóhatósághoz a keresetlevél. Az elsőfokú bíróság megkereste Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-t (a továbbiakban: NISZ Zrt.). A NISZ Zrt. 2020. szeptember 17. napján küldött válaszából egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú hatósághoz keresetlevelet benyújtani nem lehet és közvetlenül még most sem elérhető elektronikus úton.
- [10] A jogorvoslati tájékoztatás a határozatban pedig nem volt teljes körű, hiszen az kifejezetten azt tartalmazta, hogy a hivatali kapun keresztül tudja benyújtani elektronikus úton a keresetlevelét, ugyanakkor arról nem tájékoztatta, hogy az elsőfokú hatóság tárhelye elektronikus úton akként érhető el, hogy a Vajszló Nagyközség Önkormányzat opciót kell választania. Az önkormányzat azonban nem azonos az elsőfokú adóhatósággal, így nem lehetett egyértelmű, hogy az önkormányzat opciót kell választani. A hatóságok eljárása a jóhiszeműség elvébe és a bizalmi elvbe is ütközik. Utalt arra is, hogy telefonon az alperes jogtanácsosa arról tájékoztatta, hogy postán küldje el a beadványt a másodfokú hatósághoz vagy a bíróság részére. Nem foghat helyt az elsőfokú bíróság érvelése, miszerint az elsőfokú hatósághoz kellett volna benyújtania postai úton a keresetlevelét, mivel ekkor az elektronikus út igénybevételeire vonatkozó kötelezettségét nem tudta volna teljesíteni.
- [11] 1.3. A Kúria mint másodfokú bíróság 2021. február 8-án kelt Kpkf.VI.39.207/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta.
- [12] A Kúria megállapította, hogy a fellebbezés alaptalan.
- [13] A Kúria rögzítette, hogy a Kp. 112. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és az észrevétel keretei között vizsgálta felül az elsőfokú bíróság végzését, és ennek eredményeként azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság végzése helytálló, az abban foglaltakkal egyetértett, ezért

a fellebbezés alapján az alábbiakat emelte ki. Az elsőfokú bíróság a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján utasította vissza a felperesi keresetlevelet, mert a felperesi jogi képviselő a keresetindítási határidőt nem tartotta meg. A felperes a fellebbezésében ezt vitatta, ezért a másodfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes határidőn belül terjesztette-e elő a keresetlevelét.

- [14] A Kúria rögzítette, hogy az időközbeni jogszabályváltozásra tekintettel a Kpkf.VI.39.839/2020/2. számú, 2020. október 5. napján kelt végzésében a felperes által a fellebbezésében felvetett jogkérdések kapcsán állást foglalt, a Kúria Kfv.VII.38.032/2019/9. számú végzésben foglalt állásponttól eltérő álláspontra jutott, melytől eltérni nem kíván, ezért az abban foglaltakat maradéktalanul fenntartja és erre tekintettel az alábbiakra mutat rá. Az elsőfokú bíróság arra alapította a döntését, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes nem a jogszabályban meghatározott helyen terjesztette elő a keresetét. A Kúria kiemeli, hogy ezt a tényt a felperes nem cáfolta és nem is vitatta, elismerte, hogy a keresetlevél az elsőfokú közigazgatási szerv helyett az elsőfokú bíróságnál, illetőleg az alperesnél került benyújtásra. Ezért a Kúriának a továbbiakban azt kellett vizsgálnia, hogy a jogi képviselő által nem a jogszabályban meghatározott helyen előterjesztett kereset megalapozza-e annak megállapítását, hogy a felperes nem határidőn belül nyújtotta be a keresetlevelet.
- [15] A Kúria rámutatott, hogy a jogalkotó a téves helyen történő előterjesztést nem nevesítette külön visszautasítási okként, hanem ezt a körülményt a Kp. Kommentár értelmében a határidő megtartottságával összefüggésben kell vizsgálnia az elsőfokú bíróságnak. A Kp. Kommentár a jogszabály-értelmezésénél azt fejti ki, hogy a keresetindítási határidő és a keresetindítás helye két összefüggő feltétel, bármelyik feltétel elvétele ugyanolyan jogkövetkezménnyel jár. Másképp fogalmazva, a keresetlevélnek mind a téves helyre történő, mind a határidőn túli előterjesztése a határidő elmulasztása miatti visszautasítási ok megállapítását eredményezi. Ha a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetlevelét a jogszabályban meghatározott helyen is előterjeszti, a keresetindítási határidő megtartottságát vizsgálni kell. Amennyiben a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetlevelét kizárólag nem a jogszabályban meghatározott helyen nyújtja be (mint a perbeli esetben is), úgy a benyújtás helye alóli kivételeket vizsgálni kell. Ha megállapítható, hogy a benyújtás helye alóli kivételek nem állnak fenn, úgy a határidőben való benyújtás nem merülhet fel, a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pont alkalmazandó.
- [16] A Kp. a benyújtás helye alóli kivételeket a Kp. 41. § (3)–(5) bekezdéseiben (mely rendelkezések az indítványozó felperes által sem vitatottan a perbeli esetben nem alkalmazandóak), illetőleg a Kp. 39. § (3) bekezdésében tartalmaz, arra vonatkozóan, ha a jogi képviselő nélkül eljáró felperes a keresetlevelét tévesen a bírósághoz nyújtja be. Jelen esetben azonban a felperes jogi képviselővel járt el, így a Kp. 39. § (3) bekezdéséből *a contrario* következik, hogy a felperes esetében a keresetlevelet e szabályra alapítottan nem lehet határidőben benyújtottnak tekinteni.
- [17] Az időközbeni jogszabály-módosítás további kivételt fogalmazott meg Kp. 39. § (3a) bekezdésében. Az indítványozó felperes a fellebbezésében erre alapítottan állította, hogy a keresetlevelet az elektronikus ügyintézés feltételei hiányában nem tudta az elsőfokú szervnél benyújtani. Az indítványozó hivatkozása szerint hivatali kapuja csak Vajszló Nagyközség Önkormányzatának van, amely azonban nem azonos az elsőfokú adóhatósággal.
- [18] Az elsőfokú bíróság nem az elektronikus kapcsolattartás szabályainak megsértését állapította meg, és nem is a keresetlevél benyújtása módjának jogszerűtlenségét rögzítette. A Kúria emiatt csupán utal arra, hogy az indítványozó felperes nem bizonyította azt, hogy az elsőfokú hatósághoz elektronikus úton a keresetlevelet nem lehetett benyújtani, hiszen a NISZ Zrt. válaszában ilyen kijelentést nem tett, azt közölte válaszában, hogy a Vajszló Közös Önkormányzati Hivatal hivatali tárhely az e-Papír rendszerén keresztül megcímezhető a Vajszló Nagyközség Önkormányzat opció választásával. A NISZ Zrt. további megkeresését pedig az indítványozó, mint felperes nem tartotta indokoltnak. Ugyanakkor a Kúria utal arra is, amennyiben a felperes állítása bizonyított lett volna (miszerint elektronikus úton nem volt lehetőség az elsőfokú hatósághoz a keresetlevelet benyújtani), úgy az E-ügyintézési tv. 9. § (4) bekezdés *a)–c)* pontjaiban foglaltak szerint a hátrányos jogkövetkezmény nem alkalmazható, azaz a felperes ebben az esetben postai úton is jogszerűen előterjeszthette volna a keresetlevelét az elsőfokú adóhatóságnál, és a felperes sem állította a fellebbezésében, hogy postai úton sem volt lehetséges az elsőfokú adóhatóságnál előterjeszteni a keresetlevelét. Mindezek miatt téves – és csupán feltételezés – az a felperesi állítás, miszerint, ha az elsőfokú hatósághoz nyújtja be, akkor a bíróság az elektronikus út be nem tartása miatt visszautasítja a keresetlevelét. Ez különösen nem igaz, ha a felperes igazolja az eltérő benyújtás módjának az indokát. Másrészt rá kell mutatni arra is, hogy a Kp. 39. § (3a) bekezdésében foglalt kivétel fennállása nem került bizonyításra a felperes részéről, és az alperes 3. sorszám alatt nyilatkozott

arról, hogy az elektronikus kapcsolattartás biztosított volt, nem állt fenn az elsőfokú adóhatóságnál átmeneti vagy tartós szolgáltatáskiesés.

- [19] A Kúria megállapította, hogy mindezek alapján az indítványozó nem volt jogosult a bíróságra benyújtani a keresetlevelét. A Kúria kiemelte: mivel a visszautasítás oka a téves helyre történő benyújtásból eredő elkészttség volt, így a határozatban foglalt jogorvoslati tájékoztatásnak csak annyiban volt jelentősége, hogy tartalmazta-e azt, hogy az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani a keresetlevelet. A határozat ezt a tájékoztatást egyértelműen tartalmazta.
- [20] A Kúria megállapította, hogy – a Kp. 39. § (3a) bekezdésben foglalt feltételek hiányában – az időközbeni jogszabályváltozásra is figyelemmel, a téves helyre való benyújtás esetére a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontjának alkalmazása értelmetlenné és feleslegessé tenné, kiüresítené a Kp. 39. § (3) bekezdésében foglalt kivételt tartalmazó szabályt. Továbbá kiüresedne a 39. § (1) bekezdésének utolsó mondata is, hiszen ebben az esetben a jogi képviselővel eljáró fél akár a határidőn túl is benyújthatná közvetlenül a bíróságnál a keresetlevelét: A Kp. 49. § (1) bekezdése alapján a keresetlevél benyújtásának joghatásai fennmaradására vonatkozó rendelkezés alkalmazhatósága miatt a keresetlevelet újból benyújthatná, és ez e szabály kijátszásához vezetne.
- [21] A Kúria kifejtette, hogy a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontjában foglalt a „nem a jogszabályban meghatározott módon” kitétel nem a téves helyre, hanem az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott módtól eltérően, a nem megfelelő elektronikus nyomtatványon történő, téves módon való benyújtást jelenti, amelynek elvétele esetén az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: E-ügyintézési Vhr.) 7. § (2) bekezdése előírja a szolgáltató részéről a benyújtó erről való tájékoztatását. A jogi képviselővel eljáró fél esetén a benyújtás helyét a Kp. 39. § (1) bekezdése szabályozza, és attól eltérést csak a Kp. 41. § (3)–(5) bekezdése, 39. § (3) és (3a) bekezdése enged. Ilyen kivételek fennállásának hiányában a téves helyre benyújtás nem jelenti a „nem a jogszabályban meghatározott módon” való előterjesztést, mert ez utóbbi kitélt az E-ügyintézési tv. és az E-ügyintézési Vhr. szabályozza, azaz a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* és *m)* pontjainak értelmezése csak az E-ügyintézési tv. és az E-ügyintézési Vhr. előírásai szerint lehetséges, míg a téves helyre történő előterjesztés a Kp. 48. § (1) bekezdés *i)* pontja alkalmazásához vezet, ha a Kp. 39. § (1) bekezdésétől eltérő helyre való benyújtás feltétele nem áll fenn és e jogszabály szerinti helyre, határidőben keresetlevél nem került előterjesztésre.
- [22] A Kúria rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen állapította meg, hogy a téves helyre történő benyújtás és a téves módon történő benyújtás egymástól eltérő, két különböző eset, továbbá ennek megfelelően más-más jogkövetkezménnyel járnak. Az elsőfokú bíróság a benyújtás helye alóli kivételek hiányában helytállóan állapította meg, hogy a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti helyre keresetlevél benyújtására nem került sor, így határidőben előterjesztett keresetlevél az ügyben nincs, ezért a téves helyre benyújtott keresetlevél elkésztetnek tekintendő.
- [23] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet az Abtv. 26. § (1) bekezdésének indokolása tekintetében a főtítár felhívására határidőben kiegészített, és egységes szerkezetbe foglalt.
- [24] Az indítványozó panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, és tartalmilag a B) cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott. Az indítványozó továbbá kérelme alátámasztásaként jelölte meg az Alaptörvény 28. cikkét.
- [25] Az indítványozó kiemelten kérte az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelmények továbbá – tartalmilag – a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását.
- [26] Az indítványozó az egységes szerkezetbe foglalt, kiegészített alkotmányjogi panaszában az alábbi indítványt terjesztette elő: kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Pécsi Törvényszék 3.K.700.973/2020/12. számú és az azt helybenhagyó, a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.207/2021/2. számú jogerős végzésének alapjául szolgáló Kp. 39. § (3a) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, mivel – álláspontja szerint – az azok figyelembevételével „[m]eghozott végzések sértik az Alaptörvény tisztességes eljárásról és a jogorvoslatról való jogról rendelkező XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit”.
- [27] Az indítványozó azzal érvelt, hogy az ügyében eljáró bíróságok a valódi jogorvoslat lehetőségétől érdemi vizsgálat nélkül megfosztották, ezzel megsértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogait. Kifejtette, hogy ha az alperes vagy az elsőfokú hatóság határozatában tájékoztatta volna arról, hogy a Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzőjének hivatali tárhelye elektronikus úton akként elérhető, hogy a Vajszló

Nagyközség Önkormányzat opciót kell kiválasztani, akkor a jogorvoslati tájékoztatása teljes körű lett volna és a keresetlevelet így lehetett volna előterjeszteni. A tájékoztatás kötelezettség elmulasztása miatt – állítja az indítványozó – hátrány érte a jogorvoslathoz való joga gyakorlása során.

- [28] Az indítványozó továbbá alkotmányjogi panaszában kifejtette: A Kp. 39. § és 48. §-ai valamint az E-ügyintézési tv. vonatkozó szakaszainak egymással összefüggő elégtelen szabályozása alapörvény-ellenes módon érdemben befolyásolta az ügyében hozott bírói döntéseket. Ez sértette a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való alapjogait, egyidejűleg mindez a jogállamiság-klauzula sérelmét is okozta, ezért az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a panaszban megjelölt végzések Alkotmánybíróság általi felülvizsgálatának van helye. Az indítványozó a „jogsértés” lényegét abban látja, hogy a Kp. 39. § (3a) bekezdése szövege kiegészítése fontos lenne: Az indítványozó szerint amennyiben a Kp. 39. § (3a) bekezdése nyelvtanilag kiegészül a jogi képviselővel eljáró felperes megnevezéssel, úgy a kivételek bekövetkezése esetén a keresetlevél a bírósághoz közvetlenül, papír alapon vagy az elektronikus ügyintézés feltételeinek és szabályainak betartásával, az elbírálásra jogosult bírósághoz is közvetlenül benyújthatóvá válik. Ezért kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a támadott jogszabályhely „ellentétes” az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [29] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság határozatával az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményre figyelemmel állapítsa meg, hogy a Kp. 39. § (3a) bekezdése alapján jogi képviselővel eljáró felperes által a keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a felperes, vagy jogi képviselője a közigazgatási cselekmény jogorvoslati záradékának megfelelően nyújtotta be, vagy arra figyelemmel nyújtotta be a bírósághoz, hogy az (1) bekezdés szerinti közigazgatási szerv az elektronikus ügyintézés feltételeit átmenetileg, vagy tartósan nem biztosítja. Álláspontja szerint a bíróságnak a keresetlevelet haladéktalanul meg kéne küldenie az illetékes közigazgatási szervnek. Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Abtv. 39. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság rendelje el, hogy a Baranya Megyei Kormányhivatal BA/72/00323-2/2020. számú jogerős érdemi határozata ellen beadott keresetlevele vizsgálatakor ezen – álláspontja szerint megállapítandó – alkotmányos követelményt a Pécsi Törvényszék vegye figyelembe.
- [30] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [33] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [34] A Kúria Kpkf.VI.39.207/2021/2. számú végzését 2021. február 22-én kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. április 22-én nyújtotta be az első fokon eljáró bíróságra.
- [35] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kpkf.VI.39.207/2021/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [36] 3.2. Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, továbbá az Abtv. 46. § (3) bekezdése az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelmények megállapítását nem önálló eljárásokként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményekként szabályozza. Ebből következik, hogy külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítására, illetve alkotmányos követelmény kimondására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1. óta – nincs jogszabályi lehetőség [lásd: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [50]; 3009/2014. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [2]; 3052/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [13]; 3217/2015. (XI. 10.)

AB végzés, Indokolás [16]; 3257/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [29]; 3375/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14].

- [37] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azt, hogy az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás, az Abtv. 46. § (3) bekezdése az alkotmányos követelmény megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható lehetséges jogkövetkezményekként szabályozza, így azok indítványozására az indítványozó nem jogosult.
- [38] 3.3. Az indítványozó a Kp. 39. § (3a) bekezdése alaptörvény-ellenességét is állította, ugyanakkor indítványában azt is rögzítette, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében nem alkalmazta.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a következetes gyakorlata alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza {lásd pl. 3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [8]; 3291/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [14]; 3022/2020. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [29]; 3375/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [40] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz érdemben nem bírálható el, mivel nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványelem vizsgálatát végezte el a Kúria támadott döntése tekintetében.
- [42] 3.4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [43] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, a) aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; b) akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy c) akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [44] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [46] 3.4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [47] Alkotmányjogi panaszában továbbá az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölte meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani.
- [48] Az Alaptörvény 28. cikkét az indítványozó csak kérelme alátámasztásaként jelölte meg, az e cikkekre való hivatkozást nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek az indítványozó kérelme a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában felel meg.
- [50] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.

- [51] 3.4.3. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [52] Az indítványozó a 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panasz tekintetében az alapjogsérelmet abban látta, hogy – véleménye szerint – az ügyében eljáró bíróságok a valódi jogorvoslat lehetőségétől érdemi vizsgálat nélkül megfosztották, ugyanis nem vették figyelembe, hogy a bíróság előtt megtámadható határozatot hozó hatóság tájékoztatási kötelezettségének elmulasztása miatt érte hátrány, a jogorvoslathoz való joga gyakorlása során. Az indítványozó azt hangsúlyozta, hogy a másodfokú közigazgatási határozatban foglalt jogorvoslati tájékoztatás tartalmazta, hogy az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani a keresetlevelet, de nem kapott tájékoztatást arról, hogy az Önkormányzati Hivatal jegyzőjének hivatali tárhelye elektronikus úton akként elérhető, hogy a Vajszló Nagyközség Önkormányzat opciót kell kiválasztani. Beadványában hivatkozott arra is, hogy a bírósági eljárás során ennek az összefüggésnek figyelembe nem vétele által a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is sérült.
- [53] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a másodfokú bíróság keresetlevelet visszautasító végzés elleni fellebbezést bírál el végzésével. A keresetlevél visszautasításának oka a téves helyre történő benyújtásból eredő elkészttség volt. A határozatban foglalt jogorvoslati tájékoztatásnak így csak annyiban volt jelentősége, hogy tartalmazta-e azt, hogy az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani a keresetlevelet. A határozat ezt a tájékoztatást egyértelműen tartalmazta.
- Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az E-ügyintézési Vhr. 85. § (8)–(9) bekezdései az alábbiak szerint rendelkeznek: „85. § (8) A helyi önkormányzat – választása szerint – a) a képviselő-testület és annak a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben meghatározott szervei esetében egyaránt az önkormányzat saját nevére szóló hivatali tárhelyét használja, vagy b) az önkormányzati hivatali tárhely használata mellett a képviselő-testület egyes szervei részére jogosult önálló hivatali tárhelyet is használni.
- (9) Ha a helyi önkormányzat – a (8) bekezdés b) pontja alapján – több hivatali tárhellyel rendelkezik, akkor ezek vonatkozásában köteles az ügyfeleket, valamint az együttműködő szerveket arról tájékoztatni, hogy melyik hivatali tárhelyet milyen célra lehet igénybe venni.”
- [54] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [55] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékeli.
- [56] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [57] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasz nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [58] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [59] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a bíróság jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [60] A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [61] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [62] 4. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, 29. §-ában és 52. § (1b) bekezdésében foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/980/2021.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3349/2022. (VII. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 39. § (3a) bekezdése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.208/2021/2. számú végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Marján István ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 39. § (3a) bekezdése, továbbá az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a Kúria Kpkf.VI.39.208/2021/2. számú végzésének a Pécsi Törvényszék 3.K.700.974/2020/12. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye és lényege az ügyben hozott döntések és előterjesztett beadványok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban az indítványozó mint felperes vett részt.
- [5] 1.1. A Vajszlói Közös Önkormányzati Hivatal Hiricsi Ügyfélszolgálat a Vajszlói Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője képviseletében eljárva (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 2020. március 2. napján kelt HIR/415-1/2020. számú határozatával az indítványozó tulajdonában lévő ingatlan után a 2020. adóévtől évente 2 472 800 forint telekadót állapított meg.
- [6] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Baranya Megyei Kormányhivatal a 2020. április 7-én meghozott BA/72/00322-2/2020. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A határozat jogorvoslati része tájékoztatást adott arról, hogy a kézhezvételtől számított 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozva – a Pécsi Törvényszékhez címzett, a Baranya Megyei Kormányhivatal ellen benyújtott keresettel annak bírósági felülvizsgálatát lehet kérni. A bírósággal való kötelező elektronikus kapcsolattartás esetén a keresetet az elsőfokú hatósághoz lehet benyújtani, annak hivatali kapujára. A jogi képviselő nélkül eljáró fél a keresetlevelet a polgári perben és a közigazgatási bírósági eljárásban alkalmazandó nyomtatványokról szóló 6/2019. (III. 18.) IM rendelet 19. mellékletében meghatározott nyomtatványon is előterjesztheti. A bírósági jogorvoslatot az adóigazgatásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 130. § (1) bekezdése alapján biztosította.
- [7] 1.2. A jogi képviselővel eljáró indítványozó mint felperes a jogi képviselő által 2020. április 23-án elektronikus úton átvett határozat ellen – az alperesnél 2020. május 20-án általános célú elektronikus kéreleműrlap-szolgáltatás (a továbbiakban: e-papír) útján, továbbá a bíróságon 2020. május 21-én papír alapon – keresetlevelet terjesztett elő, amelyben az alperes határozatának megsemmisítését és az alperes új eljárásra kötelezését indítványozta. Az indítványozó mint felperes többek között előadta, hogy azért nem elektronikus úton terjesztette elő a keresetlevelét a bíróságon, mert az elsőfokú hatóság semmilyen elektronikus kapcsolattartási lehetőséggel nem rendelkezik, az elektronikus ügyintézés nem teszi lehetővé, ezért a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 39. § (3a) bekezdése szerint járt el, az alpereshez pedig elektronikus

úton nyújtotta be a keresetlevelet a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Veir.) 24. §-a alapján.

- [8] Az első fokon eljáró Pécsi Törvényszék a 3.K.700.974/2020/12. számú végzésével az indítványozó keresetlevelét a Kp. 48. § (1) bekezdés i) pontja alapján visszautasította, utalással a Kp. 39. § (1), (3) bekezdéseiben, a 49. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakra. Rögzítette, hogy a Kp. 41. § (3)–(5) bekezdéseiben foglaltakat vizsgálva, ezek a rendelkezések nem alkalmazhatók az ott írt feltételek hiányában, ezért a bíróságon történő előterjesztésre jogszerű lehetősége az indítványozónak, mint felperesnek nem volt. Megállapította, hogy a Kp. 39. § (1) bekezdése alapján a felperesnek – attól függetlenül, hogy a felperes vitatta, de nem bizonyította azt, hogy elektronikus benyújtás az elsőfokú szervnél nem volt lehetséges –, az első fokon eljáró közigazgatási szervnél kellett volna benyújtania a keresetlevelét, ehelyett a bíróságnál és az alperesnél nyújtotta be azt, azaz a felperes téves helyen terjesztette elő a keresetlevelét. A Kp. 39. § (3) bekezdéséből – *a contrario* – következik, hogy jogi képviselővel eljáró felperes esetében a keresetlevelet nem lehet határidőben benyújtottnak tekinteni akkor sem, ha azt határidőben a bírósághoz vagy a másodfokú hatósághoz nyújtotta be. Az időközbeni jogszabályváltozásra figyelemmel a Kúria Kfv.VII.38.032/2019/9. számú végzésében foglaltakat nem tartotta alkalmazhatónak, ezért nem a Kp. 48. § (1) bekezdés l) pontja, hanem az i) pontja alapján utasította vissza a keresetlevelet. Kiemelte, hogy a Kp. Kommentár szerint a keresetlevél benyújtásának két összefüggő feltétele van: a benyújtás helye és ideje. Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: E-ügyintézési tv.) szerinti módon történő előterjesztés a benyújtás módjára és nem az előterjesztés helyére vonatkozik. Utalt arra is, hogy amennyiben fennálltak az E-ügyintézési tv. 9. § (4) bekezdésében foglalt kimentési okok, úgy a felperesnek az elektronikus előterjesztés helyett jogszerű lehetősége lett volna más módon (pl. papír alapon) benyújtani a keresetlevelet. A Kp. előírása szerint azonban keresetlevél benyújtásának helye mindenképpen adott, az alól nem ad felmentést a jogszabály. Utalt továbbá arra is a bíróság, hogy a Kp. 49. § (1) bekezdés b) pontjából következően sem alkalmazható a Kp. 48. § (1) bekezdés l) pontja, mert ebben az esetben a felperes a bíróságnál újra benyújthatná a keresetlevelét, ugyanakkor erre a Kp. 39. § (3) bekezdése a jogi képviselővel eljáró fél esetén törvényes lehetőséget nem ad. A keresettel támadott másodfokú határozat jogorvoslati tájékoztatása tartalmazta a keresetlevél benyújtásának módját, határidejét és helyét, és a Kúria Kfv.IV.37.158/2020/5. és a Kfv.IV.35.051/2020/5. számú végzéseiben foglaltak szerint a jogalkotó a jogi képviselővel szemben a keresetlevél benyújtása tekintetében szigorúbb elvárást támaszt.
- [9] Az indítványozó a fellebbezésében kérte az elsőfokú bíróság végzésének a Kp. 114. § (4) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására való kötelezését azzal, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelheti a terhét, hogy a keresetlevelet nem az elsőfokú hatósághoz nyújtotta be. Előadta, hogy elektronikus ügyintézésre volt kötelezett, ebből következően jelentősége volt az elektronikus benyújtás technikai feltételeinek, amellyel az eljáró bíróság nem volt tisztában. Az elérhető formanyomtatványok egyike sem volt alkalmas a keresetlevél benyújtására, továbbá a program csak Vajszló Nagyközség Önkormányzat elérhetőségét adja, nincs nyoma az elsőfokú adóhatóságnak, közvetlenül tehát nem volt benyújtható az elsőfokú adóhatósághoz a keresetlevél. Az elsőfokú bíróság megkereste Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-t (a továbbiakban: NISZ Zrt.). A NISZ Zrt. 2020. szeptember 17. napján küldött válaszából egyértelműen megállapítható, hogy az elsőfokú hatósághoz keresetlevelet benyújtani nem lehet és közvetlenül még most sem elérhető elektronikus úton.
- [10] A jogorvoslati tájékoztatás a határozatban pedig nem volt teljes körű, hiszen az kifejezetten azt tartalmazta, hogy a hivatali kapun keresztül tudja benyújtani elektronikus úton a keresetlevelét, ugyanakkor arról nem tájékoztatta, hogy az elsőfokú hatóság tárhelye elektronikus úton akként érhető el, hogy a Vajszló Nagyközség Önkormányzat opciót kell választania. Az önkormányzat azonban nem azonos az elsőfokú adóhatósággal, így nem lehetett egyértelmű, hogy az önkormányzat opciót kell választani. A hatóságok eljárása a jóhiszeműség elvébe és a bizalmi elvbe is ütközik. Utalt arra is, hogy telefonon az alperes jogtanácsosa arról tájékoztatta, hogy postán küldje el a beadványt a másodfokú hatósághoz vagy a bíróság részére. Nem foghat helyt az elsőfokú bíróság érvelése, miszerint az elsőfokú hatósághoz kellett volna benyújtania postai úton a keresetlevelét, mivel ekkor az elektronikus út igénybevételeire vonatkozó kötelezettségét nem tudta volna teljesíteni.
- [11] 1.3. A Kúria mint másodfokú bíróság 2021. február 8-án kelt Kpkf.VI.39.208/2021/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helyben hagyta.
- [12] A Kúria megállapította, hogy a fellebbezés alaptalan.

- [13] A Kúria rögzítette, hogy a Kp. 112. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és az észrevétel keretei között vizsgálta felül az elsőfokú bíróság végzését, és ennek eredményeként azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság végzése helytálló, az abban foglaltakkal egyetértett, ezért a fellebbezés alapján az alábbiakat emelte ki. Az elsőfokú bíróság a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pontja alapján utasította vissza a felperesi keresetlevelet, mert a felperesi jogi képviselő a keresetindítási határidőt nem tartotta meg. A felperes a fellebbezésében ezt vitatta, ezért a másodfokú bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes határidőn belül terjesztette-e elő a keresetlevelét.
- [14] A Kúria rögzítette, hogy az időközbeni jogszabályváltozásra tekintettel a Kpkf.VI.39.839/2020/2. számú, 2020. október 5. napján kelt végzésében a felperes által a fellebbezésében felvetett jogkérdések kapcsán állást foglalt, a Kúria Kfv.VII.38.032/2019/9. számú végzésben foglalt állásponttól eltérő álláspontra jutott, melytől eltérni nem kíván, ezért az abban foglaltakat maradéktalanul fenntartja és erre tekintettel az alábbiakra mutat rá. Az elsőfokú bíróság arra alapította a döntését, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes nem a jogszabályban meghatározott helyen terjesztette elő a keresetét. A Kúria kiemeli, hogy ezt a tényt a felperes nem cáfolta és nem is vitatta, elismerte, hogy a keresetlevél az elsőfokú közigazgatási szerv helyett az elsőfokú bíróságnál, illetőleg az alperesnél került benyújtásra. Ezért a Kúriának a továbbiakban azt kellett vizsgálnia, hogy a jogi képviselő által nem a jogszabályban meghatározott helyen előterjesztett kereset megalapozza-e annak megállapítását, hogy a felperes nem határidőn belül nyújtotta be a keresetlevelet.
- [15] A Kúria rámutatott, hogy a jogalkotó a téves helyen történő előterjesztést nem nevesítette külön visszautasítási okként, hanem ezt a körülményt a Kp. Kommentár értelmében a határidő megtartottságával összefüggésben kell vizsgálnia az elsőfokú bíróságnak. A Kp. Kommentár a jogszabály-értelmezésénél azt fejti ki, hogy a keresetindítási határidő és a keresetindítás helye két összefüggő feltétel, bármelyik feltétel elvétése ugyanolyan jogkövetkezménnyel jár. Másképp fogalmazva, a keresetlevélnek mind a téves helyre történő, mind a határidőn túli előterjesztése a határidő elmulasztása miatti visszautasítási ok megállapítását eredményezi. Ha a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetlevelét a jogszabályban meghatározott helyen is előterjeszti, a keresetindítási határidő megtartottságát vizsgálni kell. Amennyiben a jogi képviselővel eljáró felperes a keresetlevelét kizárólag nem a jogszabályban meghatározott helyen nyújtja be (mint a perbeli esetben is), úgy a benyújtás helye alóli kivételeket vizsgálni kell. Ha megállapítható, hogy a benyújtás helye alóli kivételek nem állnak fenn, úgy a határidőben való benyújtás nem merülhet fel, a Kp. 48. § (1) bekezdés *i*) pont alkalmazandó.
- [16] A Kp. a benyújtás helye alóli kivételeket a Kp. 41. § (3)–(5) bekezdéseiben (mely rendelkezések az indítványozó felperes által sem vitatottan a perbeli esetben nem alkalmazandóak), illetőleg a Kp. 39. § (3) bekezdésében tartalmaz, arra vonatkozóan, ha a jogi képviselő nélkül eljáró felperes a keresetlevelét tévesen a bírósághoz nyújtja be. Jelen esetben azonban a felperes jogi képviselővel járt el, így a Kp. 39. § (3) bekezdéséből *a contrario* következik, hogy a felperes esetében a keresetlevelet e szabályra alapítottan nem lehet határidőben benyújtottnak tekinteni.
- [17] Az időközbeni jogszabály-módosítás további kivételt fogalmazott meg Kp. 39. § (3a) bekezdésében. Az indítványozó felperes a fellebbezésében erre alapítottan állította, hogy a keresetlevelet az elektronikus ügyintézés feltételei hiányában nem tudta az elsőfokú szervnél benyújtani. Az indítványozó hivatkozása szerint hivatali kapuja csak Vajszlói Nagyközség Önkormányzatának van, amely azonban nem azonos az elsőfokú adóhatósággal.
- [18] Az elsőfokú bíróság nem az elektronikus kapcsolattartás szabályainak megsértését állapította meg, és nem is a keresetlevél benyújtása módjának jogszerűtlenségét rögzítette. A Kúria emiatt csupán utal arra, hogy az indítványozó felperes nem bizonyította azt, hogy az elsőfokú hatósághoz elektronikus úton a keresetlevelet nem lehetett benyújtani, hiszen a NISZ Zrt. válaszában ilyen kijelentést nem tett, azt közölte válaszában, hogy a Vajszlói Közös Önkormányzati Hivatal hivatali tárhely az e-Papír rendszerén keresztül megcímezhető a Vajszlói Nagyközség Önkormányzat opció választásával. A NISZ Zrt. további megkeresését pedig az indítványozó, mint felperes nem tartotta indokoltnak. Ugyanakkor a Kúria utal arra is, amennyiben a felperes állítása bizonyított lett volna (miszerint elektronikus úton nem volt lehetőség az elsőfokú hatósághoz a keresetlevelet benyújtani), úgy az E-ügyintézési tv. 9. § (4) bekezdés *a*)–*c*) pontjaiban foglaltak szerint a hátrányos jogkövetkezmény nem alkalmazható, azaz a felperes ebben az esetben postai úton is jogszerűen előterjeszthette volna a keresetlevelét az elsőfokú adóhatóságnál, és a felperes sem állította a fellebbezésében, hogy postai úton sem volt lehetséges az elsőfokú adóhatóságnál előterjeszteni a keresetlevelét. Mindezek miatt téves – és csupán feltételezés – az a felperesi állítás, miszerint, ha az elsőfokú hatósághoz nyújtja be, akkor a bíróság az elektronikus út be nem tartása miatt visszautasítja a keresetlevelét. Ez különösen nem igaz, ha a felperes igazolja

az eltérő benyújtás módjának az indokát. Másrészt rá kell mutatni arra is, hogy a Kp. 39. § (3a) bekezdésében foglalt kivétel fennállása nem került bizonyításra a felperes részéről, és az alperes 3. sorszáma alatt nyilatkozott arról, hogy az elektronikus kapcsolattartás biztosított volt, nem állt fenn az elsőfokú adóhatóságnál átmeneti vagy tartós szolgáltatáskiesés.

- [19] A Kúria megállapította, hogy mindezek alapján az indítványozó nem volt jogosult a bíróságra benyújtani a keresetlevelét. A Kúria kiemelte: mivel a visszautasítás oka a téves helyre történő benyújtásból eredő elkészttség volt, így a határozatban foglalt jogorvoslati tájékoztatásnak csak annyiban volt jelentősége, hogy tartalmazta-e azt, hogy az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani a keresetlevelet. A határozat ezt a tájékoztatást egyértelműen tartalmazta.
- [20] A Kúria megállapította, hogy – a Kp. 39. § (3a) bekezdésben foglalt feltételek hiányában – az időközbeni jogszabályváltozásra is figyelemmel, a téves helyre való benyújtás esetére a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontjának alkalmazása értelmetlenné és feleslegessé tenné, kiüresítené a Kp. 39. § (3) bekezdésében foglalt kivételt tartalmazó szabályt. Továbbá kiüresedne a 39. § (1) bekezdésének utolsó mondata is, hiszen ebben az esetben a jogi képviselővel eljáró fél akár a határidőn túl is benyújthatná közvetlenül a bíróságnál a keresetlevelét: A Kp. 49. § (1) bekezdése alapján a keresetlevél benyújtásának joghatásai fennmaradására vonatkozó rendelkezés alkalmazhatósága miatt a keresetlevelet újból benyújthatná, és ez e szabály kijátszásához vezetne.
- [21] A Kúria kifejtette, hogy a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* pontjában foglalt a „nem a jogszabályban meghatározott módon” kitétel nem a téves helyre, hanem az E-ügyintézési tv.-ben meghatározott módtól eltérően, a nem megfelelő elektronikus nyomtatványon történő, téves módon való benyújtást jelenti, amelynek elvétése esetén az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. (XII. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: E-ügyintézési Vhr.) 7. § (2) bekezdése előírja a szolgáltató részéről a benyújtó erről való tájékoztatását. A jogi képviselővel eljáró fél esetén a benyújtás helyét a Kp. 39. § (1) bekezdése szabályozza, és attól eltérést csak a Kp. 41. § (3)–(5) bekezdése, 39. § (3) és (3a) bekezdése enged. Ilyen kivételek fennállásának hiányában a téves helyre benyújtás nem jelenti a „nem a jogszabályban meghatározott módon” való előterjesztést, mert ez utóbbi kitélt az E-ügyintézési tv. és az E-ügyintézési Vhr. szabályozza, azaz a Kp. 48. § (1) bekezdés *l)* és *m)* pontjainak értelmezése csak az E-ügyintézési tv. és az E-ügyintézési Vhr. előírásai szerint lehetséges, míg a téves helyre történő előterjesztés a Kp. 48. § (1) bekezdés *i)* pontja alkalmazásához vezet, ha a Kp. 39. § (1) bekezdésétől eltérő helyre való benyújtás feltétele nem áll fenn és e jogszabály szerinti helyre, határidőben keresetlevél nem került előterjesztésre.
- [22] A Kúria rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság jogszerűen állapította meg, hogy a téves helyre történő benyújtás és a téves módon történő benyújtás egymástól eltérő, két különböző eset, továbbá ennek megfelelően más-más jogkövetkezménnyel járnak. Az elsőfokú bíróság a benyújtás helye alóli kivételek hiányában helytállóan állapította meg, hogy a Kp. 39. § (1) bekezdése szerinti helyre keresetlevél benyújtására nem került sor, így határidőben előterjesztett keresetlevél az ügyben nincs, ezért a téves helyre benyújtott keresetlevél elkésztnek tekintendő.
- [23] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszát, amelyet az Abtv. 26. § (1) bekezdésének indokolása tekintetében a főtítkárra határidőben kiegészített, és egységes szerkezetbe foglalt.
- [24] Az indítványozó panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései, és tartalmilag a B) cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozott. Az indítványozó továbbá kérelme alátámasztásaként jelölte meg az Alaptörvény 28. cikkét.
- [25] Az indítványozó kiemelten kérte az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelmények továbbá – tartalmilag – a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását.
- [26] Az indítványozó az egységes szerkezetbe foglalt, kiegészített alkotmányjogi panaszában az alábbi indítványt terjesztette elő: kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Pécsi Törvényszék 3.K.700.974/2020/12. számú és az azt helybenhagyó, a Kúria mint másodfokú bíróság Kpkf.VI.39.208/2021/2. számú jogerős végzésének alapjául szolgáló Kp. 39. § (3a) bekezdésének alaptörvény-ellenességét, mivel – álláspontja szerint – az azok figyelembevételével „[m]eghozott végzések sértik az Alaptörvény tisztességes eljárásról és a jogorvoslatról való jogról rendelkező XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit”.
- [27] Az indítványozó azzal érvelt, hogy az ügyében eljáró bíróságok a valódi jogorvoslat lehetőségétől érdemi vizsgálat nélkül megfosztották, ezzel megsértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben foglalt jogait.

Kifejtette, hogy ha az alperes vagy az elsőfokú hatóság határozatában tájékoztatta volna arról, hogy a Közös Önkormányzati Hivatal Jegyzőjének hivatali tárhelye elektronikus úton akként elérhető, hogy a Vajszló Nagyközség Önkormányzat opciót kell kiválasztani, akkor a jogorvoslati tájékoztatása teljes körű lett volna és a keresetlevelet így lehetett volna előterjeszteni. A tájékoztatás kötelezettség elmulasztása miatt – állítja az indítványozó – hátrány érte a jogorvoslathoz való joga gyakorlása során.

- [28] Az indítványozó továbbá alkotmányjogi panaszában kifejtette: A Kp. 39. § és 48. §-ai valamint az E-ügyintézési tv. vonatkozó szakaszainak egymással összefüggő elégtelen szabályozása alapörvény-ellenes módon érdemben befolyásolta az ügyében hozott bírói döntéseket. Ez sértette a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való alapjogait, egyidejűleg mindez a jogállamiság-klauzula sérelmét is okozta, ezért az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a panaszban megjelölt végzések Alkotmánybíróság általi felülvizsgálatának van helye. Az indítványozó a „jogsértés” lényegét abban látja, hogy a Kp. 39. § (3a) bekezdése szövege kiegészítése fontos lenne: Az indítványozó szerint amennyiben a Kp. 39. § (3a) bekezdése nyelvtanilag kiegészül a jogi képviselővel eljáró felperes megnevezéssel, úgy a kivételek bekövetkezése esetén a keresetlevél a bírósághoz közvetlenül, papír alapon vagy az elektronikus ügyintézés feltételeinek és szabályainak betartásával, az elbírálásra jogosult bírósághoz is közvetlenül benyújthatóvá válik. Ezért kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg, hogy a támadott jogszabályhely „ellentétes” az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [29] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság határozatával az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményre figyelemmel állapítsa meg, hogy a Kp. 39. § (3a) bekezdése alapján jogi képviselővel eljáró felperes által a keresetlevelet határidőben benyújtottnak kell tekinteni, ha azt a felperes, vagy jogi képviselője a közigazgatási cselekmény jogorvoslati záradékának megfelelően nyújtotta be, vagy arra figyelemmel nyújtotta be a bírósághoz, hogy az (1) bekezdés szerinti közigazgatási szerv az elektronikus ügyintézés feltételeit átmenetileg, vagy tartósan nem biztosítja. Álláspontja szerint a bíróságnak a keresetlevelet haladéktalanul meg kéne küldenie az illetékes közigazgatási szervnek. Az indítványozó kérte továbbá, hogy az Abtv. 39. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság rendelje el, hogy a Baranya Megyei Kormányhivatal BA/72/00322-2/2020. számú jogerős érdemi határozata ellen beadott keresetlevele vizsgálatkor ezen – álláspontja szerint megállapítandó – alkotmányos követelményt a Pécsi Törvényszék vegye figyelembe.
- [30] Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszt a tartalma szerint bírálta el.
- [31] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [32] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [33] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére és 27. § (1) bekezdésére hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [34] A Kúria Kpkf.VI.39.208/2021/2. számú végzését 2021. február 22-én kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2021. április 22-én nyújtotta be az első fokon eljáró bíróságra.
- [35] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Kúria Kpkf.VI.39.208/2021/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [36] 3.2. Az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapítását, továbbá az Abtv. 46. § (3) bekezdése az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelmények megállapítását nem önálló eljárásokként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményekként szabályozza. Ebből következik, hogy külön mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának megállapí-

tására, illetve alkotmányos követelmény kimondására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1. óta – nincs jogszabályi lehetőség {lásd: 3017/2016. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [50]; 3009/2014. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [2]; 3052/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [13]; 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3257/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [29]; 3375/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [37] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza azt, hogy az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás, az Abtv. 46. § (3) bekezdése az alkotmányos követelmény megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható lehetséges jogkövetkezményekként szabályozza, így azok indítványozására az indítványozó nem jogosult.
- [38] 3.3. Az indítványozó a Kp. 39. § (3a) bekezdése alaptörvény-ellenességét is állította, ugyanakkor indítványában azt is rögzítette, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében nem alkalmazta.
- [39] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a következetes gyakorlata alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti panasz elengedhetetlen feltétele, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezést a bíróság az indítványozó egyedi ügyében alkalmazza {lásd pl. 3072/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [8]; 3291/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [14]; 3022/2020. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [29]; 3375/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [40] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz érdemben nem bírálható el, mivel nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.
- [41] 3.4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványelem vizsgálatát végezte el a Kúria támadott döntése tekintetében.
- [42] 3.4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [43] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett. Az Abtv. 27. § (2) bekezdése értelmében jogállásától függetlenül érintettnek minősül az a személy vagy szervezet, *a)* aki (amely) a bíróság eljárásában fél volt; *b)* akire (amelyre) a döntés rendelkezést tartalmaz; vagy *c)* akinek (amelynek) jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed.
- [44] Az indítvány az Abtv. 27. § (1) bekezdés *b)* pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [45] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli az Alaptörvény megsértettnek vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntést továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [46] 3.4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi.
- [47] Alkotmányjogi panaszában továbbá az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként jelölte meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, amely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani.
- [48] Az Alaptörvény 28. cikkét az indítványozó csak kérelme alátámasztásaként jelölte meg, az e cikkekre való hivatkozást nem lehet önálló indítványi elemnek tekinteni.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek az indítványozó kérelme a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában felel meg.
- [50] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései vonatkozásában megjelölte az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét is.

- [51] 3.4.3. Az Alkotmánybíróság tehát a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [52] Az indítványozó a 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett panasza tekintetében az alapjogsérelmet abban látta, hogy – véleménye szerint – az ügyében eljáró bíróságok a valódi jogorvoslat lehetőségétől érdemi vizsgálat nélkül megfosztották, ugyanis nem vették figyelembe, hogy a bíróság előtt megtámadható határozatot hozó hatóság tájékoztatási kötelezettségének elmulasztása miatt érte hátrány, a jogorvoslathoz való joga gyakorlása során. Az indítványozó azt hangsúlyozta, hogy a másodfokú közigazgatási határozatban foglalt jogorvoslati tájékoztatás tartalmazta, hogy az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani a keresetlevelet, de nem kapott tájékoztatást arról, hogy az Önkormányzati Hivatal jegyzőjének hivatali tárhelye elektronikus úton akként elérhető, hogy a Vajszló Nagyközség Önkormányzat opciót kell kiválasztani. Beadványában hivatkozott arra is, hogy a bírósági eljárás során ennek az összefüggésnek figyelembe nem vétele által a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is sérült.
- [53] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a másodfokú bíróság keresetlevelet visszautasító végzés elleni fellebbezést bírál el végzésével. A keresetlevél visszautasításának oka a téves helyre történő benyújtásból eredő elkészttség volt. A határozatban foglalt jogorvoslati tájékoztatásnak így csak annyiban volt jelentősége, hogy tartalmazta-e azt, hogy az elsőfokú hatósághoz kell benyújtani a keresetlevelet. A határozat ezt a tájékoztatást egyértelműen tartalmazta.
- [54] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az E-ügyintézési Vhr. 85. § (8)–(9) bekezdései az alábbiak szerint rendelkeznek: „85. § (8) A helyi önkormányzat – választása szerint – a) a képviselő-testület és annak a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvényben meghatározott szervei esetében egyaránt az önkormányzat saját nevére szóló hivatali tárhelyét használja, vagy b) az önkormányzati hivatali tárhely használata mellett a képviselő-testület egyes szervei részére jogosult önálló hivatali tárhelyet is használni.
(9) Ha a helyi önkormányzat – a (8) bekezdés b) pontja alapján – több hivatali tárhellyel rendelkezik, akkor ezek vonatkozásában köteles az ügyfeleket, valamint az együttműködő szerveket arról tájékoztatni, hogy melyik hivatali tárhelyet milyen célra lehet igénybe venni.
- [55] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [56] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában a tisztességes bírósági eljáráshoz és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmén keresztül is a bíróság által alkalmazott jogszabályok körét, a bírói törvényértelmezés helyességét, valamint a bíróságok által mindezekből levont következtetéseket vitatja, azaz az alkotmányjogi panasz indokolása a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékeli.
- [57] A bírósági határozatokkal kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [58] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza nem fogadható be, mert az egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróságok jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott határozatokban foglalt döntést magát (annak hátrányos voltát) tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében {vö. pl. 3119/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [59] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel. Ezen alternatív feltételek bármelyikének megléte indokot ad a befogadásra.
- [60] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen a bíróság jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [61] A fentiekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg.
- [62] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [63] 4. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, 29. §-ában és 52. § (1b) bekezdésében foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2022. június 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/981/2021.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozata az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Németh Balázs ügyvezető
HU ISSN 2062–9273